

Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek

NEJVYŠŠÍ SOUD

3/2017

Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu

Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu je jediným pramenem, který obsahuje výlučně judikaturu vycházející z kolektivní procedury upravené zákonem, jejím vydavatelem je Nejvyšší soud. Výběr rozhodnutí provádějí a o zařazování rozhodují kolegia Nejvyššího soudu.

Před projednáním jednotlivých vybraných rozhodnutí jsou tyto judikáty zasílány na připomínková místa uvedená v tiráži. Rozhodnutí publikovaná v této Sbírce nepředstavují názor jednotlivce ani nevycházejí z volného uvážení nakladatelství, nýbrž jsou výsledkem kolektivního projednání a kolektivního názoru o vhodnosti zveřejnění řešení nového nebo dosud neřešeného problému.

Redakční rada:

Předseda: prof. JUDr. Pavel Šámal, Ph.D.
Místopředseda: JUDr. Roman Fiala
Členové: JUDr. Antonín Draštík, JUDr. Václav Duda, JUDr. Věra Kůrková,
JUDr. Zdeněk Krčmář
Adresa redakce: Nejvyšší soud, Burešova 20, 657 37 Brno
tel.: +420 541 593 111, fax: +420 541 213 493
e-mail: podatelna@nsoud.cz

Ročník LXVIII, Index 47 301
Číslo 3/2017 vychází 24. 5. 2017
ISSN 0036-522X, EMK 1 200

Připomínková místa:

Nejvyšší správní soud, Vrchní soud v Praze, Vrchní soud v Olomouci, Ministerstvo spravedlnosti, Ministerstvo vnitra, Česká advokátní komora, Právnická fakulta Univerzity Karlovy, Právnická fakulta Masarykovy univerzity, Právnická fakulta Palackého univerzity, Právnická fakulta Západočeské univerzity, Ústav státu a práva Akademie věd ČR, Krajský soud v Ústí nad Labem, Krajský soud v Hradci Králové, Krajský soud v Plzni, Krajský soud v Brně, Krajský soud v Ostravě, Krajský soud v Českých Budějovicích, Krajský soud v Praze, Městský soud v Praze, Institut pro kriminologii a sociální prevenci, Nejvyšší státní zastupitelství.

Vzor citace rozhodnutí uveřejněných ve Sbírce:

- stanovisko pléna Nejvyššího soudu ze dne 5. 1. 2017, sp. zn. Plsn 1/2015 (uveřejněné pod č. 1/2017 Sb. rozh. st.)
- rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 11. 2012, sp. zn. 29 Cdo 300/2010 (uveřejněný pod č. 32/2013 Sb. rozh. obč.);
nebo
- rozsudek Nejvyššího soudu uveřejněný pod č. 99/1995 Sb. rozh. tr.

Vzor citace rozhodnutí neuveřejněných ve Sbírce:

- usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. 4. 2012, sp. zn. 3 Tdo 225/2012

Rozhodnutí uveřejněná ve Sbírce jsou redakčně zpracovávána.

OBSAH

Rozhodnutí ve věcech trestních

Dokazování	č. 13
Maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání	č. 10
Poučení obviněného	č. 13
Promlčení trestní odpovědnosti	č. 14
Příslušnost soudu	č. 11
Předběžné otázky	č. 14
Přechovávání omamné a psychotropní látky a jedu	č. 12
Přerušování výkonu trestu	č. 11
Trest zákazu činnosti	č. 10
Úřední záznam	č. 13
Započítání trestu	č. 10

OBSAH

Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Církev (náboženská společnost)	č. 34
Cizinci	č. 28
Exekuce	č. 31
Insolvence	č. 32, 39
Insolvenční správce	č. 32
Konkurs	č. 40
Majetková podstata	č. 39
Náhrada škody	č. 31
Náhrada za ztrátu na výdělku	č. 37
Nemoc z povolání	č. 41
Obec	č. 34
Oddlužení	č. 39
Odpovědnost státu za škodu	č. 35
Odstoupení od smlouvy	č. 40
Pracovněprávní vztahy	č. 41
Právní úkony	č. 38
Právo Evropské unie	č. 28, 29
Pravomoc soudu	č. 28, 29, 30
Promlčení	č. 37
Předběžné opatření	č. 31
Převedení na jinou práci	č. 41
Směnky	č. 30
Smlouva kupní	č. 40
Splnění závazku	č. 36
Vlastnictví	č. 33
Výhrada vlastnického práva	č. 33
Výpověď z pracovního poměru	č. 42
Zmírnění křivd (restituce)	č. 34
Žaloba pro zmatečnost	č. 32

ROZHODNUTÍ
VE VĚCECH TRESTNÍCH

Č. 10

č. 10

Trest zákazu činnosti, Započítání trestu, Maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání

§ 74 odst. 1 tr. zákoníku, § 337 odst. 1 tr. zákoníku

Ustanovení § 74 odst. 1 tr. zákoníku nebrání závěru, že pachatel, který v době přerušení výkonu trestu odnětí svobody vykonával činnost zakázanou mu trestem zákazu činnosti, naplnil znaky skutkové podstaty přečinu maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku.

Doba, po kterou byl výkon trestu odnětí svobody přerušen, se započítává do doby výkonu uloženého trestu zákazu činnosti.

(Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 10. 2016, sp. zn. 6 Tdo 1402/2016, ECLI:CZ:NS:2016:6.TDO.1402.2016.1)

Nejvyšší soud odmítl dovolání obviněného I. V. proti rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 30. 9. 2015, sp. zn. 6 To 271/2015, jako odvolacího soudu v trestní věci vedené u Okresního soudu v Rokycanech pod sp. zn. 1 T 2/2015.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Rozsudkem Okresního soudu v Rokycanech ze dne 26. 5. 2015, sp. zn. 1 T 2/2015, byl obviněný I. V. (dále jen „obviněný“) uznán vinným dílčími útoky popsanými pod body 1), 3), 5), 7), 8), pokračujícím přečinem krádeže podle § 205 odst. 1 písm. b), odst. 2, 3 tr. zákoníku, jehož se dopustil dílem samostatně a dílem formou spolupachatelství podle § 23 tr. zákoníku, částečně v jednočinném souběhu pod body 3), 7), 8) s pokračujícím přečinem porušování domovní svobody podle § 178 odst. 1, 2 tr. zákoníku spáchaným dílem samostatně a dílem ve spolupachatelství podle § 23 tr. zákoníku. Obviněný byl dále uznán vinným skutkem vymezeným pod bodem 2) zločinem loupeže podle § 173 odst. 1 tr. zákoníku spáchaným v jednočinném souběhu s přečinem porušování domovní svobody podle § 178 odst. 1 tr. zákoníku a skutkem pod bodem 4) přečinem maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku.

2. Za uvedené trestné činy byl podle § 173 odst. 1, § 45 odst. 1 tr. zákoníku odsouzen ke společnému trestu odnětí svobody v trvání sedmi let, pro jehož výkon byl podle § 56 odst. 2 písm. c) tr. zákoníku zařazen do věznice s ostrahou. Podle § 228 odst. 1 tr. ř. byl se spoluobviněným V. D. zavázán k povinnosti společně a nerozdílně nahradit zde blíže specifikovanou škodu poškozenému J. Š., Z. P. a L. J., přičemž poškozené Z. P. a L. J. byly se zbytkem svého nároku podle § 229 odst. 2 tr. ř. odkázány na řízení ve věcech občanskoprávních.

3. Z podnětu odvolání obviněného byl rozsudkem Krajského soudu v Plzni ze dne 30. 9. 2015, sp. zn. 6 To 271/2015, podle § 258 odst. 1 písm. a), b), c), odst. 2 tr. ř. zrušen rozsudek nalézacího soudu ve výroku o vině pod bodem 2), ve výroku o trestu a ve výroku o náhradě škody, kterým byla obviněnému uložena povinnost nahradit poškozenému J. Š. škodu ve výši 1 000 Kč, a podle § 259 odst. 1 tr. ř. byla věc v rozsahu zrušení vrácena soudu prvního stupně. Za jednání pod body 1), 3), 4), 5), 7), 8) odvoláním napadeného rozsudku byl obviněnému podle § 205 odst. 3, § 45 odst. 1 a § 43 odst. 1 tr. zákoníku uložen společný úhrnný trest odnětí svobody v trvání čtyř let a devíti měsíců, pro jehož výkon byl podle § 56 odst. 2 písm. c) tr. zákoníku zařazen do věznice s ostrahou. Jinak byl rozsudek nalézacího soudu ve výroku o náhradě škody ponechán beze změny.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

4. Proti výroku II. citovaného rozhodnutí Krajského soudu v Plzni, kterým byl za jednání uvedená pod body 1), 3), 4), 5), 7), 8) rozsudku nalézacího soudu odsouzen k trestu odnětí svobody v trvání čtyř let a devíti měsíců, podal obviněný dovolání, v němž uplatnil dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., neboť dovoláním napadený rozsudek spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo na jiném hmotněprávním posouzení, jakož i dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř., protože mu byl uložen trest ve výměře mimo trestní sazbu stanovenou v trestním zákoně na trestný čin, jímž byl uznán vinným.

5. Obviněný prvně vymezil své výhrady vůči právnímu posouzení jeho jednání uvedeného pod bodem 4) výroku rozsudku soudu prvního stupně. Podle jeho názoru se řízením motorového vozidla dne 10. 3. 2014 nemohl dopustit přečinu maření výkonu úředního rozhodnutí, neboť v době od 24. 6. 2010 do 24. 6. 2014 vykonával nepodmíněný trest odnětí svobody. Poukázal na to, že z § 74 tr. zákoníku vyplývá, že po dobu výkonu trestu odnětí svobody nevykonával trest zákazu řízení motorových vozidel, proto nemohl porušit výkon trestu zákazu činnosti, a naplnit tím znaky skutkové podstaty podle § 337 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku dříve než po skončení výkonu trestu odnětí svobody dne 24. 6. 2014. Následně vyjádřil své přesvědčení, že počátek doby výkonu trestu zákazu činnosti se neshoduje se dnem nabytí právní moci rozsudku, jímž byl trest zákazu činnosti ulo-

žen, o čemž svědčí kromě § 74 tr. zákoníku i § 350 tr. ř., jenž umožňuje posunout okamžik počátku výkonu trestu zákazu činnosti ještě před právní mocí rozsudku tento trest ukládající. Výklad přijatý soudy nižších instancí označil za nepřijatelný, neboť v konečném důsledku by nesměl řídit motorové vozidlo po dobu více než sedmi let, přestože byl k trestu zákazu činnosti odsouzen jen na dobu čtyř let.

6. Stran uloženého společného úhrnného trestu namítl, že pokud byl rozsudkem Okresního soudu v Uherském Hradišti ze dne 6. 10. 2014, sp. zn. 13 T 162/2014, odsouzen za trestnou činnost spáchanou útoky uvedenými v rozsudku nalézacího soudu pod body 7) a 8) s výší škody přesahující 175 000 Kč k nepodmíněnému trestu odnětí svobody v trvání čtyř let, pak nemohl být za další trestnou činnost spáchanou v okrese R. s výší škody cca 23 000 Kč odsouzen ke společnému trestu zprísněnému o dalších devět měsíců nepodmíněného trestu odnětí svobody. Trest uložený Okresním soudem v Uherském Hradišti na horní hranici trestní sazby označil za dostatečně přísný, načež dodal, že horní hranice trestních sazeb u jednotlivých útoků uvedených v rozsudku soudu prvního stupně pod body 1), 3) a 5) nedosahovala výše čtyř let. Vyjádřil tedy své domnění, že v daném případě nebyly splněny podmínky pro zprísnění nepodmíněného trestu odnětí svobody o dalších devět měsíců, ale naopak byly splněny podmínky pro upuštění od uložení společného trestu.

7. S ohledem na výše uvedené skutečnosti navrhl, aby Nejvyšší soud rozsudek soudu druhého stupně změnil tak, že ho s odkazem na § 226 písm. b) tr. ř. zproští obžaloby ve vztahu ke skutku uvedenému v rozsudku nalézacího soudu pod bodem 4) a dále změni výrok II. rozsudku odvolacího soudu tak, že upustí od uložení společného trestu za jednání dovolatele uvedená pod body 1), 3) a 5) v rozsudku soudu prvního stupně.

8. K podanému dovolání se vyjádřil státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství (dále jen „státní zástupce“), jenž předně poukázal na nejasnost vymezení dovolacích důvodů, neboť z prvního odstavce dovolání by se mohlo zdát, že je podáno pouze proti výroku II. rozsudku soudu druhého stupně, tedy pouze proti výroku o trestu, následně však hovoří o nesprávném právním posouzení skutku, které se má vztahovat k bodu 4) rozsudku nalézacího soudu. Z toho dovodil, že dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. se má vztahovat toliko k rozsudku soudu prvního stupně, což má nasvědčovat tomu, že dovolatel chtěl patrně vůči rozsudku odvolacího soudu užít důvodu podle § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř. Takovou vadu obsahu dovolání však označil s odkazem na příslušnou judikaturu za nepodstatnou.

9. Stran skutku pod bodem 4) výroku rozsudku nalézacího soudu uvedl, že s námitkami ohledně § 74 tr. zákoníku se již oba soudy zcela přilehavě vypořádaly, když odmítly směřovat počátek výkonu trestu zákazu činnosti se způsobem započtení doby výkonu trestu odnětí svobody, načež plně odkázal na str. 11 rozsudku nalézacího soudu a na str. 5 rozsudku soudu druhého stupně. K § 350

tr. ř. konstatoval, že se týká jen započtení správního zákazu řízení, nikoli počátku výkonu trestu zákazu činnosti, jímž je podle ustálené judikatury okamžik právní moci rozsudku. Dále akcentoval, že dosavadní judikaturou ani naukou nebyla řešena obdobná situace, kdy v době vycházky udělené ředitelem věznice porušil odsouzený uložený zákaz činnosti. S oporou o doktrinální východiska vyjádřil svůj názor, že smyslem nezapočítávání doby výkonu trestu odnětí svobody do doby výkonu trestu zákazu činnosti je, aby zákaz činnosti neztratil svůj smysl tím, že by byl „vykonáván“ v místě, kde taková činnost v zásadě nepřichází v úvahu. Proto označil za přiléhavé a spravedlivé, aby byl trest zákazu činnosti vykonáván kdykoliv, kdy se odsouzený nenachází v moci zaměstnanců Vězeňské služby (ať již legálně – z důvodu povolené vycházky, nebo nelegálně – z důvodu útěku), což na druhé straně znamená, že tyto doby pobytu na svobodě by měly být započítány jako doby výkonu trestu zákazu činnosti. Na výtku obviněného, že by v konečném důsledku nesměl řídit motorové vozidlo po dobu sedmi let, reagoval s tím, že takový závěr je v souladu se smyslem § 74 tr. zákoníku, podle něhož odsouzený neřídí po dobu výkonu trestu odnětí svobody, protože je ve výkonu trestu, a po propuštění neřídí, protože vykonává trest zákazu činnosti. Z uvedených důvodů státní zástupce uzavřel, že pokud dovolatel nebyl v době řízení motorového vozidla v moci věznice, pak v této době trest zákazu činnosti vykonával, porušil jej, a spáchal tím přečin podle § 337 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku, takže právní posouzení jeho skutku pod bodem 4) je správné. Současně připomněl, že se jedná o opakování námitek, s nimiž se již soudy obou stupňů dostatečně a správně vypořádaly, v souvislosti s čímž označil dovolání za zjevně neopodstatněné.

10. K námitce, že byly splněny podmínky pro upuštění od uložení společného trestu, podotkl, že dovolání neuvádí, jaké ustanovení hmotného práva tím bylo porušeno, přičemž takové ustanovení trestní zákoník ani neobsahuje, neboť „upuštění“ je možné pouze v případě trestu souhrnného. Obviněný se tím podle něho domáhá nikoliv snížení trestu na čtyři roky odnětí svobody, nýbrž toho, aby mu trest nebyl vůbec uložen. Pro případ, že obviněný považuje trest uložený odvolacím soudem za nepřiměřený, odkázal stručně na ustálenou judikaturu Nejvyššího soudu, podle níž nelze takovou námitku podřadit pod žádný z dovolacích důvodů ve smyslu § 265b odst. 1 tr. ř. K námitce, že čtyřletý trest odnětí svobody byl Okresním soudem v Uherském Hradišti uložen na horní hranici trestní sazby, poznamenal, že mu není zřejmý její přesný význam, neboť horní hranice trestní sazby podle § 205 odst. 3 tr. zákoníku nikdy nečinila méně než pět let. Stran argumentace výší trestních sazeb u jednotlivých útoků mu pak nebylo jasné, jaký význam by to mohlo mít pro právní kvalifikaci, když ta zahrnuje všechny útoky a škody z jednotlivých útoků se počítají. I v této části proto označil dovolání za zjevně neopodstatněné.

11. Ze shora uvedených důvodů navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. dovolání odmítl, neboť jde o dovolání zjevně neopodstatněné.

III. Přípustnost dovolání

č. 10

12. Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 265c tr. ř.) především zkoumal, zda je výše uvedené dovolání přípustné, zda bylo podáno včas a oprávněnou osobou, zda má všechny obsahové a formální náležitosti a zda poskytuje podklad pro věcné přezkoumání napadeného rozhodnutí či zda tu nejsou důvody pro odmítnutí dovolání. Přitom dospěl k následujícím závěrům.

13. Dovolání proti rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 30. 9. 2015, sp. zn. 6 To 271/2015, je přípustné z hlediska § 265a odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. ř. Obviněný je osobou oprávněnou k podání dovolání podle § 265d odst. 1 písm. b) tr. ř. Dovolání, které splňuje náležitosti obsahu dovolání podle § 265f odst. 1 tr. ř., podal prostřednictvím své obhájkyň, tedy v souladu s § 265d odst. 2 tr. ř., ve lhůtě uvedené v § 265e odst. 1 tr. ř. a na místě určeném tímž zákonným ustanovením.

14. Protože dovolání lze podat jen z důvodů uvedených v § 265b tr. ř., bylo dále zapotřebí posoudit otázku, zda konkrétní argumenty, o něž se dovolání opírá, lze podřadit pod (uplatněný) důvod uvedený v předmětném zákonném ustanovení.

15. Dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. je dán v případech, kdy rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotněprávním posouzení. Uvedenou formulací zákon vyjadřuje, že dovolání je určeno k nápravě právních vad rozhodnutí ve věci samé, pokud tyto vady spočívají v právním posouzení skutku nebo jiných skutečností podle norem hmotného práva, nikoliv z hlediska procesních předpisů. Skutkový stav je při rozhodování o dovolání hodnocen v zásadě pouze z toho hlediska, zda skutek nebo jiná okolnost skutkové povahy byly správně právně posouzeny, tj. zda jsou právně kvalifikovány v souladu s příslušnými ustanoveními hmotného práva. Dovolací soud musí – s výjimkou případu tzv. extrémního nesouladu – vycházet ze skutkového stavu tak, jak byl zjištěn v průběhu trestního řízení a jak je vyjádřen především ve výroku odsuzujícího rozsudku, a je povinen zjistit, zda je právní posouzení skutku v souladu s vyjádřením způsobu jednání v příslušné skutkové podstatě trestného činu s ohledem na zjištěný skutkový stav.

16. Nejvyšší soud dále zdůrazňuje, že ve smyslu § 265b odst. 1 tr. ř. je dovolání mimořádným opravným prostředkem určeným k nápravě výslovně uvedených procesních a hmotněprávních vad, ale nikoli k revizi skutkových zjištění učiněných soudy prvního a druhého stupně ani k přezkoumávání jimi provedeného dokazování. Těžiště dokazování je totiž v řízení před soudem prvního stupně a jeho skutkové závěry může doplňovat, popřípadě korigovat jen soud druhého stupně v řízení o řádném opravném prostředku (§ 259 odst. 3, § 263 odst. 6, 7 tr. ř.). Tím je naplněno základní právo obviněného dosáhnout přezkoumání věci ve dvou-stupňovém řízení ve smyslu čl. 13 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“) a čl. 2 odst. 1 Protokolu č. 7 k Úmluvě.

17. Ze skutečností výše uvedených vyplývá, že východiskem pro existenci dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. jsou zásadně v pravomocně ukončeném řízení stabilizovaná skutková zjištění vyjádřená především v popisu skutku v příslušném výroku rozhodnutí ve věci samé, popř. i další soudem (soudy) zjištěné okolnosti relevantní z hlediska norem hmotného práva (trestního, ale i jiných právních odvětví). Obecně platí, že obsah konkrétně uplatněných námitek, o něž se opírá existence určitého dovolacího důvodu, musí věcně odpovídat zákonnému vymezení tohoto dovolacího důvodu podle § 256b tr. ř., nestačí jen formální odkaz na příslušné ustanovení obsahující některý z dovolacích důvodů.

18. Dovolací důvod obsažený v § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. může být uplatněn ve dvou alternativách spočívajících v tom, že obviněnému byl uložen druh trestu, který zákon nepřipouští, nebo trest ve výměře mimo trestní sazbu stanovenou v trestním zákoně na trestný čin, jímž byl uznán vinným. Druhem trestu, který zákon nepřipouští, se rozumí zejména případy, v nichž byl obviněnému uložen některý z druhů trestů uvedených v § 52 odst. 1 tr. zákoníku bez splnění podmínek, které zákon předpokládá, tj. pokud v konkrétním případě určitému pachateli za určitý trestný čin nebylo možno uložit některý druh trestu. Zahnuje to i případy kumulace dvou nebo více druhů trestu, které podle zákona nelze vedle sebe uložit. Nepřípustnost určitého druhu trestu může být konečně založena též uložením takového druhu trestu, který nedovoluje uložit zákon účinný v době, kdy se o trestném činu rozhoduje (§ 3 odst. 1 tr. zákoníku), nebo uložením určitého trestu více obviněným „společně“ (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 7. 2007, sp. zn. 6 Tdo 768/2007). Dovolací důvod spočívající v uložení trestu mimo zákonem stanovenou trestní sazbu se týká jen těch odstupňovatelných druhů trestů, které mají takovou sazbu vymezenou trestním zákonem. Přitom trest odnětí svobody má konkrétní hranice trestní sazby stanoveny v příslušném ustanovení zvláštní části trestního zákona podle toho, o jaký trestný čin jde, případně v jaké alternativě byl spáchán, nebo zda byl spáchán v souběhu s jiným trestným činem.

IV.

Důvodnost dovolání

19. Námitku ohledně nesprávného právního posouzení skutku pod bodem 4) výroku o vině rozsudku nalézacího soudu ve smyslu dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. lze označit za uplatněnou relevantně. V souvislosti s argumentací vztaženou k předmětnému dovolacímu důvodu považuje Nejvyšší soud za potřebné v první řadě konstatovat, že obsahově shodné námitky, které byly uplatněny v této části dovolání, zazněly ve své podstatě již v rámci obhajoby obviněného před soudy dříve ve věci činnými. Pro případ takového okruhu námitek je nezbytné upozornit na rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 29. 5. 2002, sp. zn. 5 Tdo 86/2002, ze kterého mj. vyplývá, že „opakuje-li obviněný v dovolání v pod-

statě jen námitky uplatněné již v řízení před soudem prvního stupně a v odvolacím řízení, s kterými se soudy obou stupňů dostatečně a správně vypořádaly, jde zpravidla o dovolání zjevně neopodstatněné ve smyslu § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř.“

20. K výkonu trestu zákazu činnosti Nejvyšší soud uvádí, že tento počíná běžet zásadně okamžikem právní moci rozsudku, jímž byl uložen (srov. rozhodnutí publikované pod č. 8/1969 Sb. rozh. tr.), ledaže by již v tomto okamžiku pachatel reálně vykonával nepodmíněný trest odnětí svobody, a doba výkonu trestu zákazu činnosti by tudíž s ohledem na § 74 odst. 1 tr. zákoníku běžet nemohla. O takový případ se však v nyní posuzované věci nejednalo. Poukázal-li obviněný na § 74 odst. 1 tr. zákoníku ve spojení s § 350 tr. ř. s námitkou, že začátek výkonu trestu zákazu činnosti se neshoduje s právní mocí rozsudku, jímž byl uložen, nutno poznamenat, že tato ustanovení neurčují počátek výkonu trestu zákazu činnosti, nýbrž pravidla započtení, potažmo nezapočtení zde uvedených dob do doby výkonu trestu zákazu činnosti.

21. Ustanovení § 74 odst. 1 věta před středníkem tr. zákoníku vytváří překážku, pro kterou se doba výkonu trestu zákazu činnosti „staví“ po dobu, v rámci níž pachatel vykonává nepodmíněný trest odnětí svobody. Smyslem této zákonné překážky je, aby trest zákazu činnosti naplnil svůj zákonem předpokládaný účel spočívající v zabránění pachateli vykonávat činnost, v souvislosti s níž se dopustil trestného činu, za který mu byl trest zákazu činnosti uložen, a která mu dává příležitost k páčání další obdobné trestné činnosti. Je proto logické, že doba výkonu trestu zákazu činnosti v průběhu skutečného výkonu nepodmíněného trestu odnětí svobody neběží (srov. též ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 949), neboť ze samotné povahy výkonu nepodmíněného trestu odnětí svobody ve vězeňském zařízení vyplývá, že je faktickou překážkou výkonu zakázané činnosti (výjimkou by mohly být pouze činnosti ve smyslu § 73 odst. 3 tr. zákoníku, jež mohou vězňi vykonávat rovněž v rámci výkonu nepodmíněného trestu odnětí svobody), a výkon trestu zákazu činnosti za současného výkonu nepodmíněného trestu odnětí svobody by proto ztratil své opodstatnění.

22. Z uvedených důvodů nutno § 74 odst. 1 tr. zákoníku vykládat tak, že do doby výkonu trestu zákazu činnosti se nezapočítává pouze doba skutečného výkonu nepodmíněného trestu odnětí svobody, tzn. doba, po kterou se odsouzený fyzicky nachází v některém ze zařízení příslušných k výkonu nepodmíněného trestu odnětí svobody. Za skutečný výkon nepodmíněného trestu odnětí svobody naopak nelze považovat dobu, po kterou je tento výkon přerušen, nebo po kterou je odsouzený z jeho výkonu podmíněně propuštěn (srov. také SOLNAR, V. a kol. Systém českého trestního práva. Část třetí. Tresty a ochranná opatření. 1. vydání. Praha: Novatrix, 2009, s. 130). Nezáleží přitom ani na skutečnosti, zda se přerušení výkonu trestu odnětí svobody do jeho doby započítává (§ 56 odst. 1, 3 zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů) či nikoliv, jelikož při přerušeni

výkonu trestu odnětí svobody je podstatné, že v té době nedochází k reálnému výkonu nepodmíněného trestu odnětí svobody. Opačná interpretace § 74 odst. 1 věty před středníkem tr. zákoníku, podle níž by doba výkonu trestu zákazu činnosti v průběhu doby přerušení nebo podmíněného propuštění z výkonu trestu odnětí svobody neběžela, by byla v rozporu s účelem trestu zákazu činnosti. Dovedeno *ad absurdum* by tak bylo možné dojít k závěrům, že např. v případě útěku odsouzeného z výkonu nepodmíněného trestu odnětí svobody by tento mohl beztrestně vykonávat zakázanou činnost.

23. V nyní posuzované věci se obviněný dopustil skutku pod bodem 4) výroku o vině rozsudku nalézacího soudu tím, že v době, kdy mu byl přerušen výkon nepodmíněného trestu odnětí svobody na základě § 56 odst. 1 zákona č. 169/1999 Sb. (dne 10. 3. 2014), řídil motorové vozidlo za účelem spáchání trestné činnosti, ačkoliv byl rozsudkem Okresního soudu Brno-venkov ze dne 3. 11. 2010, sp. zn. I T 139/2010, odsouzen mj. pro přečin maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázaní podle § 337 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku k trestu zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení motorových vozidel v trvání čtyř let. Popsaným jednáním tudíž naplnil skutkovou podstatu přečinu maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázaní podle § 337 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku, neboť vykonával činnost, která mu byla citovaným rozhodnutím zakázána a pro kterou mu bylo odňato příslušné (řidičské) oprávnění podle jiného právního předpisu. S poukazem na shora vymezená teoretická východiska je potřebné akcentovat, že v době přerušení výkonu jeho trestu odnětí svobody nebyla dána žádná překážka, pro kterou by doba výkonu trestu zákazu činnosti uloženého mu Okresním soudem Brno-venkov nemohla běžet, takže pokud v tomto období řídil motorové vozidlo, vykonával tím odsuzujícím rozsudkem zakázanou činnost, čímž se dopustil přečinu maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázaní podle § 337 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku.

24. S tvrzením obviněného, že na základě výkladu učiněného soudy nižších stupňů stran skutku pod bodem 4) výroku o vině rozsudku soudu prvního stupně by v konečném důsledku nesměl řídit motorové vozidlo po dobu více než sedmi let, nutno souhlasit. Zákonným předpokladem souběžného uložení nepodmíněného trestu odnětí svobody a trestu zákazu činnosti je, že tento zákaz počne běžet až po ukončení výkonu nepodmíněného trestu odnětí svobody (příp. v době jeho přerušení nebo podmíněného propuštění), kdy teprve může trest zákazu činnosti reálně naplnit svůj účel. Odsouzený tak *de facto* nemůže vykonávat zakázanou činnost od začátku výkonu nepodmíněného trestu odnětí svobody až do ukončení výkonu trestu zákazu činnosti. Nadto lze poznamenat, že doba přerušení nebo podmíněného propuštění z výkonu trestu odnětí svobody by se *a contrario* měla započít do doby výkonu trestu zákazu činnosti.

25. Výhrady obviněného učiněné vůči nesprávnému právnímu posouzení skutku pod bodem 4) výroku rozsudku nalézacího soudu nutno s ohledem na shora rozvedené skutečnosti označit za zjevně neopodstatněné.

26. Z obsahu druhé části podaného dovolání lze dovodit, že námitky podřazené pod dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. zpochybňují přiměřenost trestu uloženého odvolacím soudem ve výroku II. jeho rozhodnutí, jelikož obviněný nepovažuje za správné, aby mu byl trest uložený soudem prvního stupně zpřísněn o devět měsíců. K tomu Nejvyšší soud připomíná, že pochybení soudu spočívající v nesprávném druhu či výměře uloženého trestu, zejména v nesprávném vyhodnocení kritérií uvedených v § 39, 41 a 42 tr. zákoníku a v důsledku toho uložení nepřiměřeně přísného, nebo naopak mírného trestu, nelze v dovolání namítat prostřednictvím tohoto ani jiného dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 tr. ř. Za jiné nesprávné hmotněprávní posouzení, na němž je založeno rozhodnutí ve smyslu důvodu uvedeného v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., je možno, pokud jde o výrok o trestu, považovat jiné vady tohoto výroku záležející v porušení hmotného práva, než jsou otázky druhu a výměry trestu, jako je např. pochybení soudu v právním závěru o tom, zda měl či neměl být uložen souhrnný trest nebo úhrnný trest, popř. společný trest za pokračování v trestném činu (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 2. 9. 2002, sp. zn. 11 Tdo 530/2002, publikované pod č. 22/2003 Sb. rozh. tr.).

27. K výtce obviněného, že v jeho případě byly splněny podmínky pro upuštění od uložení společného trestu, nutno poznamenat, že české trestní právo *de lege lata* zná pouze institut upuštění od uložení souhrnného trestu podle § 44 tr. zákoníku, zatímco od uložení společného trestu z důvodu povahy této sankce ukládané za pokračování v trestném činu upustit nelze. Dovolací námitky uvedené v druhé části mimořádného opravného prostředku tak nenaplňují dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. ani žádný jiný z důvodů dovolání vymezených v § 265b odst. 1 tr. ř.

28. Z těchto důvodů Nejvyšší soud dovolání obviněného jako celek podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl, neboť shledal, že je zjevně neopodstatněné.

Č. 11

Č. 11

Přerušení výkonu trestu, Příslušnost soudu
§ 325 odst. 1 tr. ř.

Doba přerušení výkonu trestu odnětí svobody soudem z důvodu těžké nemoci odsouzeného (§ 325 odst. 1 tr. ř.), kterou je nutné započíst do výkonu trestu odnětí svobody (§ 334 odst. 1 tr. ř.), s výjimkou případu uvedeného v § 334 odst. 3 tr. ř., nemusí zcela odpovídat zápočtu, který v návaznosti na rozhodnutí o přerušení výkonu trestu vydané ředitelem věznice připouští § 56 odst. 3 zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody, ve znění pozdějších předpisů. Diskreční právo soudu, umožňující rozhodnout podle § 334 odst. 1 tr. ř. o zápočtu i nad rozsah 30 dnů v kalendářním roce (§ 56 odst. 3 zákona o výkonu trestu odnětí svobody), se uplatní jen ve výjimečných případech, které je třeba pečlivě odůvodnit, a to zvláště s ohledem na požadavky naplnění účelu trestu. Má-li být totiž zachován účel trestu, není možné, aby soud bez dalšího započtl do výkonu trestu vždy celé období přerušení výkonu trestu odnětí svobody představující i dobu několika měsíců či let, po kterou odsouzený trest nevykonává.

K rozhodnutí o zápočtu doby přerušení výkonu trestu odnětí svobody do výkonu uloženého trestu odnětí svobody je příslušný soud, který rozhodoval o přerušení výkonu trestu odnětí svobody.

(Usnesení Krajského soudu v Hradci Králové – pobočky v Pardubicích ze dne 9. 8. 2016, sp. zn. 14 To 246/2016, ECLI:CZ:KSHKPA:2016:14.TO.246.2016.1)

Krajský soud v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích z podnětu stížnosti státního zástupce zrušil usnesení Okresního soudu v Pardubicích ze dne 18. 5. 2016, sp. zn. 0PP 76/2016, ve výroku pod bodem I. a nově rozhodl tak, že podle § 334 odst. 1 tr. ř. per analogiam se odsouzenému J. L. započítává do doby výkonu trestu odnětí svobody doba 30 dnů z doby, kdy byl výkon trestu odnětí svobody přerušen usnesením Okresního soudu v Pardubicích ze dne 10. 7. 2015, sp. zn. 0Nt 2197/2015. Stížnost odsouzeného podle § 148 odst. 1 písm. b) tr. ř. zamítl.

I. Dosavadní průběh řízení

č. 11

1. Napadeným usnesením okresní soud rozhodl ad I. podle § 334 odst. 1 tr. ř. *per analogiam* tak, že započel odsouzenému do výkonu trestu odnětí svobody dobu od 10. 7. 2015 od 10:20 hodin do 1. 10. 2015 do 06:45 hodin, kdy byl výkon jeho trestu odnětí svobody přerušen ze zdravotních důvodů podle § 325 odst. 1 tr. ř. usnesením Okresního soudu v Pardubicích ze dne 10. 7. 2015, sp. zn. 0Nt 2197/2015, ad II. nepřijal nabídku spolku A. za dovršení nápravy odsouzeného podle § 88 odst. 1 tr. zákoníku a ad III. podle § 88 odst. 1 písm. b) tr. zákoníku zamítl žádost odsouzeného o podmíněné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody uloženého rozsudkem Okresního soudu v Hradci Králové ze dne 12. 5. 2014, sp. zn. 6 T 3/2014, ve spojení s rozsudkem Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 7. 10. 2014, sp. zn. 11 To 214/2014.

2. Výrok napadeného rozhodnutí ad I. okresní soud podrobným způsobem odůvodnil, přičemž rekapituloval podstatné skutečnosti ze spisového materiálu, týkající se přerušení výkonu trestu odnětí svobody ze zdravotních důvodů. Okresní soud uvedl, že zohlednil dosavadní vývoj judikatury, především rozhodnutí Ústavního soudu, která citoval. Okresní soud uzavřel, že nálezem Ústavního soudu ze dne 12. 11. 2014, sp. zn. I. ÚS 3439/13, došlo k překonání předchozích rozhodnutí v tom smyslu, že stanovení zápočtu doby přerušení výkonu trestu odnětí svobody ze zdravotních důvodů podle § 325 odst. 1 tr. ř. do doby výkonu trestu odnětí svobody podle § 334 odst. 1 tr. ř. je plně v diskreci soudu, který o dané otázce rozhoduje, a nelze jej omezit na zápočet v rozsahu obdobném § 56 odst. 3 zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále „zákon o výkonu trestu odnětí svobody“), tedy do 30 dní v kalendářním roce. Pokud má být zachován účel trestu, není ale možné, aby soud bez dalšího posouzení automaticky započel do výkonu trestu vždy celé období přerušení výkonu trestu, po které odsouzený trest nevykonává.

3. Okresní soud vycházel z výpovědi odsouzeného, z které vyplývá, že celá doba přerušení výkonu trestu odnětí svobody byla využita pro léčbu vážných onemocnění, přičemž odsouzený absolvoval mnoho lékařských vyšetření. Nejprve na vyšetření docházel, následně byl tři týdny hospitalizován, aby si vyzkoušel chůzi s bionickou protézou, a následně docházel na ambulantní vyšetření asi jednou týdně. Protézu používá i ve výkonu trestu odnětí svobody.

4. Okresní soud dospěl k závěru, že je možno započíst celou dobu přerušení výkonu trestu odnětí svobody, neboť celá doba byla využita k léčbě vážného onemocnění.

II. Stížnost a vyjádření k ní

č. 11

5. Ihned po vyhlášení napadeného usnesení a poučení o možnosti podání opravného prostředku odsouzený před okresním soudem v rámci veřejného zasedání prohlásil, že se vzdává práva stížnosti. Přítomná státní zástupkyně prohlásila, že se vzdává práva stížnosti do výroku ad II., III. a podává stížnost proti výroku ad I. Pokud jde o důvody její stížnosti, odkázala se na svůj závěrečný návrh, v kterém uvedla, že dobu přerušení výkonu trestu odnětí svobody ze zdravotních důvodů nelze započítat do výkonu trestu odnětí svobody. Odsouzený následně prohlásil, že mění své stanovisko a podává stížnost do celého rozhodnutí a na této stížnosti trvá.

III. Důvodnost stížnosti

6. Krajský soud úvodem konstatuje, že odsouzený podal stížnost až poté, co se práva k podání stížnosti výslovně vzdal. Z protokolu o veřejném zasedání je zřejmé, že po řádném vyhlášení napadeného usnesení včetně poučení o možnosti podání opravného prostředku odsouzený zjevně projevil svoji vůli tak, že se práva stížnosti výslovně vzdal. Až v reakci na podání stížnosti ze strany přítomné státní zástupkyně změnil názor a podal stížnost přímo do protokolu o veřejném zasedání, na jejímž projednání trvá. Z tohoto důvodu krajskému soudu nezbylo než zamítnout stížnost odsouzeného podle § 148 odst. 1 písm. b) tr. ř.

7. Krajský soud ve smyslu § 147 odst. 1 tr. ř. přezkoumal stížností státní zástupkyně napadený výrok I. označeného usnesení okresního soudu i řízení, které mu předcházelo, a po pečlivé úvaze dospěl k závěru, že stížnost státní zástupkyně je částečně důvodná.

8. Okresní soud správně rozhodoval jako věcně i místně příslušný soud o podmíněném propuštění z výkonu trestu a zároveň též o započtení doby přerušení výkonu trestu odnětí svobody. Pokud totiž v případě rozhodnutí ředitele věznice podle § 56 odst. 3 zákona o výkonu trestu odnětí svobody vyplývá rozsah zápočtu přímo ze zákona, v případě analogického rozhodování soudu podle § 334 odst. 1 tr. ř. je nezbytné, aby existovalo rozhodnutí věcně a místně příslušného soudu, který by svým výrokiem určil dobu, která se započítává. Doba zápočtu v případě, že k přerušení výkonu trestu odnětí svobody došlo rozhodnutím soudu podle § 325 tr. ř., nevyplývá ze zákona, ale může být účinně započtena pouze formálním výrokiem příslušného soudu.

9. Krajský soud se ztotožňuje s okresním soudem v otázce obecné přípustnosti zápočtu doby přerušení výkonu trestu odnětí svobody odsouzeného z důvodů zdravotních podle § 334 odst. 1 tr. ř. *per analogiam*. Pokud jde o citovanou ju-

dikaturu, v usnesení Ústavního soudu ze dne 26. 2. 2014, sp. zn. II. ÚS 3210/13, se mj. uvádí, že „ústavní soud musí předně konstatovat, že je chybou zákonodárce, že podmínky započtení výkonu trestu odnětí svobody přerušeno dle § 325 odst. 1 tr. ř. nejsou v zákoně blíže specifikovány“. Rozhodnutí Vrchního soudu v Praze ze dne 6. 6. 2006, sp. zn. 5 To 43/2006, uveřejněné pod č. 14/2008 Sb. rozh. tr., je pak podle názoru Ústavního soudu zapotřebí vykládat tak, že jeho cílem bylo odstranit nerovnost mezi osobami, kterým byl výkon trestu odnětí svobody přerušen ředitelem věznice a doba přerušení trestu nepřesahující třicet dnů v kalendářním roce se jim započítávala do doby výkonu trestu, a osobami, kterým byl výkon trestu odnětí svobody přerušen soudem a doba přerušení se jim do doby výkonu trestu odnětí svobody nezapočítávala vůbec. Analogické rozhodování soudu v dané otázce má předejít tomu, aby docházelo k disproporcí mezi rozhodnutími podle § 325 odst. 1 tr. ř. a podle § 56 odst. 3 zákona o výkonu trestu odnětí svobody. Z toho lze podle názoru krajského soudu dovodit, že pokud by obecné soudy nezapočetly dobu přerušení výkonu trestu odnětí svobody podle § 325 odst. 1 tr. ř. vůbec, nebo naopak ve větší míře, než jakou připouští použití analogie § 56 odst. 3 zákona o výkonu trestu odnětí svobody, zasáhly by tak do rovnosti subjektů stejného postavení jen podle formálního postupu, kterým k přerušení výkonu trestu odnětí svobody došlo. Další rozhodovací praxe Ústavního soudu však již položila důraz na diskreční právo soudu rozhodnout podle § 334 odst. 1 tr. ř. o míře započtení doby přerušení výkonu trestu odnětí svobody do doby výkonu tohoto trestu, jak to dokládá náleží Ústavního soudu ze dne 12. 11. 2014, sp. zn. I. ÚS 3439/13, z něž vychází okresní soud. Podle názoru Ústavního soudu diskreční právo soudu rozhodnout podle § 334 odst. 1 tr. ř. o míře započtení doby přerušení výkonu trestu odnětí svobody nelze redukovat na faktické přitakání tomu zápočtu, který připouští § 56 odst. 3 zákona o výkonu trestu odnětí svobody, a to v rozsahu 30 dnů v kalendářním roce. Tento závěr je ale doplněn akcentem na zachování účelu trestu s tím, že má-li být zachován, není dost dobře možné, aby soud bez dalšího započel do výkonu trestu vždy celé období představující i dobu několika měsíců či let, po kterou odsouzený trest nevykonává.

10. Krajský soud má za to, že pravomoc ředitele věznice podle § 56 odst. 3 zákona o výkonu trestu odnětí svobody je zamýšlena na případy náhlé a neodkladné zdravotní služby, u které se však nepředpokládá delší doba trvání pobytu odsouzeného mimo věznici. Toto řešení bylo myšleno především na úrazové stavy či jiné náhlé a závažné změny zdravotního stavu, kdy je třeba urychleně jednat. Této úvaze svědčí i navazující úprava obsažená v § 334 odst. 3 tr. ř., která řeší situaci, kdy by bylo důvodné podezření, že by si odsouzený způsobil zranění úmyslně. Doba těchto případných přerušení se v jednom kalendářním roce ze zákona započítává do výkonu trestu odnětí svobody maximálně do třiceti dní. Jedná se o součet dní strávených mimo věznici, přičemž se tak předpokládá, že může dojít během roku i k více odborným lékařským zákrokům. Krajský soud se domnívá,

že zákonodárce uvedeným zákonným zápočtem vyjádřil i určitou míru absence vězně ve vězeňském zařízení, která v daném roce zpravidla nenaruší naplňování účelu trestu, zejména s ohledem na souvislé působení výkonu trestu odnětí svobody na nápravu pachatele trestné činnosti. Oproti tomu je zde § 325 tr. ř., které předpokládá rozhodnutí soudu za situace, kdy je odsouzený stížen těžkou nemocí. Jedná se o velmi závažný zdravotní stav, kdy je výkon trestu odnětí svobody přerušován na potřebnou dobu. V případě, že je odsouzený stížen těžkou nemocí, nejedná se zpravidla o stav, kdy bude potřeba učinit jen neodkladné zdravotní úkony, jak tomu je v případě „operativnějšího“ rozhodování ředitele věznice. Je zde i předpoklad delší doby léčby daný vážným charakterem onemocnění odsouzeného. V těchto souvislostech ale nelze pustit ze zřetele, jak připomíná i Ústavní soud, že delší doba přerušování výkonu trestu odnětí svobody v řádu měsíců, či dokonce let znemožňuje naplnění účelu trestu zejména s ohledem na objektivní nemožnost souvislého působení výkonu trestu odnětí svobody na pachatele trestného činu.

11. Okresní soud zastává názor, že s ohledem na judikaturu Ústavního soudu lze podle okolností případu započít případně i celou dobu přerušování výkonu trestu odnětí svobody ze zdravotních důvodů, pokud jsou k tomu závažné důvody. V daném případě je okresní soud shledal s ohledem na skutečnost, že celou dobu přerušování výkonu trestu odnětí svobody odsouzený využil k léčbě svého vážného onemocnění.

12. Krajský soud tento názor nesdílí a má za to, že nebylo důvodné započtení celé doby přerušování výkonu trestu odnětí svobody s ohledem na konkrétní důvody a okolnosti případu. K přerušování výkonu trestu odnětí svobody ze zdravotních důvodů dochází vždy na nezbytně nutnou dobu a předpokládá se, že je využita k léčbě závažného onemocnění, které není možné realizovat v podmínkách výkonu trestu odnětí svobody. Jedná se často o případy hospitalizací na specializovaných pracovištích, kde je poskytnuta neodkladná léčba odsouzeným, kteří jsou v závažném zdravotním stavu vylučujícím domácí ošetřování. V daném případě byl odsouzený podle svého tvrzení hospitalizován pouze tři týdny, přičemž hospitalizace sloužila především k osvojení si užívání protézy. Zbytek času byl odsouzený doma a na vyšetření pouze docházel. V domácím prostředí si zejména osvojoval dovednosti použití protézy, kterou nyní používá ve výkonu trestu odnětí svobody. Nejedná se tedy o situaci, kdyby byl odsouzený po celou dobu přerušování výkonu trestu odnětí svobody upoután na lůžko, vyžadoval neustálou péči a nemohl vykonávat většinu běžných činností, kdy by bylo možno uvažovat o tom, že takový stav pro svou závažnost v podstatě omezuje svobodu odsouzeného natolik, že by nebylo vůči němu spravedlivé tuto dobu nezapočítat zcela.

13. Okresní soud započítal dobu téměř tří měsíců, což je podle názoru krajského soudu na hraně přijatelnosti, pokud jde o maximální dobu přerušování souvislého působení trestu odnětí svobody, aby ještě bylo zachováno naplňování účelu trestu

tu odnětí svobody. S ohledem na charakter léčby, dobu hospitalizace a omezení, kterým byl odsouzený podroben v domácím ošetřování, krajský soud neshledává žádné závažné a mimořádné skutečnosti, které by odůvodňovaly vyšší zápočet nad rámec analogie § 334 odst. 1 tr. ř. s § 56 odst. 3 zákona o výkonu trestu odnětí svobody.

14. Krajský soud zastává právní názor a vykládá judikaturu Ústavního soudu tak, že vedle požadavku na individuální posouzení zápočtu bez ohledu na limit 30 dní daný zákonem pro rozhodnutí ředitele věznice je druhým významným korektivem zachování účelu trestu, které zmiňuje i Ústavní soud ve svém nálezu sp. zn. I. ÚS 3439/13. Nelze dovozovat, že mimořádně závažný zdravotní stav, byť by snižoval kvalitu života na minimum, by odůvodňoval zápočet této doby výrazně nad rámec analogie s citovaným ustanovením zákona o výkonu trestu odnětí svobody. Krajský soud se domnívá, že i přerušení výkonu trestu odnětí svobody v řádu několika po sobě jdoucích měsíců má nutně za následek přerušení souvislého působení výkonu trestu na osobu pachatele trestného činu a možnosti jeho nápravy. Nelze pak dovozovat, že by delší dobu trvající utrpení, které je nucen snášet odsouzený při závažném onemocnění, mohlo v podstatě nahrazovat působení výkonu trestu. O výchovném účinku trestu lze hovořit při působení výchovného programu na vězně za situace, kdy je plnění těchto povinností vězeň schopen a dochází k němu v rámci výkonu trestu odnětí svobody v příslušné věznicí. V případě stížení těžkou nemocí odsouzený není schopen podrobit se působení trestu odnětí svobody a při delším přerušení trestu odnětí svobody již nelze dovést souvislé a účinné působení výkonu trestu odnětí svobody na odsouzeného.

15. Z těchto důvodů krajský soud zrušil napadené usnesení podle § 149 odst. 1 písm. a) tr. ř. pouze ve výroku pod bodem I. a nově rozhodl tak, že započteťl odsouzenému dobu 30 dní z celkové doby přerušení výkonu jeho trestu odnětí svobody ze zdravotních důvodů. V ostatních výrocích zůstalo napadené usnesení beze změny.

Č. 12

č. 12

Přechovávání omamné a psychotropní látky a jedu

§ 284 tr. zákoníku

Naplnění úmyslné formy zavinění u trestného činu přechovávání omamné a psychotropní látky a jedu podle § 284 tr. zákoníku ve vztahu k zákonnému znaku „pro vlastní potřebu přechovává v množství větším než malém“ omamnou nebo psychotropní látkou nebo jed nevyklučuje skutečnost, že si pachatel neověřil množství účinné látky, kterou může pro svou potřebu mít u sebe (např. laboratorním rozbořem), ale je třeba vycházet zejména z celkového množství přechovávané nedovolené látky, ze zkušeností pachatele s jejím užíváním, z okolností jejího opatření, z obvyklé kvality takto opatřené látky.

(Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 8. 2015, sp. zn. 11 Tdo 811/2015, ECLI:CZ:NS:2015:11.TDO.811.2015.1)

Nejvyšší soud k dovolání nejvyššího státního zástupce podanému v neprospěch obviněného P. Š. zrušil usnesení Městského soudu v Praze ze dne 25. 3. 2015, sp. zn. 44 To 133/2015, jako soudu odvolacího, v trestní věci vedené u Obvodního soudu pro Prahu 1 pod sp. zn. 6 T 106/2014, současně zrušil také všechna další rozhodnutí na zrušení rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušení, pozbyla podkladu, a Městskému soudu v Praze přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 9. 2. 2015, sp. zn. 6 T 106/2014, byl obviněný P. Š. uznán vinným přečinem přechovávání omamné a psychotropní látky a jedu podle § 284 odst. 2 tr. zákoníku. Tohoto jednání se obviněný dopustil tím, že: „dne 16. 8. 2014 v době kolem 1:00 hodin v P. na ul. J., v provozovně s názvem Ch. R., u sebe přechovával bílou krystalickou látku. Provedenou odbornou expertízou z oboru chemie bylo zjištěno, že se jedná o kokain o celkovém množství 5,672 g netto s obsahem účinné látky 13,2 %, což činí 0,749 g účinné látky kokain base. Přičemž kokain je uveden jako omamná látka v příloze č. 1 Nařízení vlády č. 463/2013 Sb., o seznamech návykových látek, kdy

dle ustálené rozhodovací praxe a přílohy č. 1 ke Stanovisku trestního kolegia Nejvyššího soudu sp. zn. Tpjn 301/2013 je za větší než malé množství považováno držení minimálně 1 g kokainu s 0,54 g účinné omamné látky.“

2. Za to byl obviněný P. Š. odsouzen podle § 284 odst. 2 tr. zákoníku k trestu odnětí svobody v trvání 6 (šesti) měsíců, jehož výkon byl v souladu s § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1 tr. zákoníku podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání 20 (dvacet) měsíců. Současně mu byl uložen podle § 70 odst. 1 písm. b) tr. zákoníku trest propadnutí věci, a to bílé práškovité látky o hmotnosti 4,918 g „netto“ uložené v sáčku Policie ČR ve skladu Obvodního ředitelství policie Praha I, pod sp. zn. KRPA-315436/TČ-2014-001114.

3. Proti tomuto rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 1 podal obviněný odvolání. O něm rozhodl Městský soud v Praze usnesením sp. zn. 44 To 133/2015 ze dne 25. 3. 2015 tak, že výše uvedený napadený rozsudek podle § 257 odst. 1 písm. b) tr. ř. v celém rozsahu zrušil a trestní věc postoupil Úřadu Městské části P. 1, odboru správních agend, neboť dle jeho rozhodnutí „jednání může být posouzeno jako přešůpek“.

4. Z odůvodnění rozhodnutí odvolacího soudu vyplynulo, že soud prvního stupně sice provedl všechny potřebné důkazy a dospěl ke správným skutkovým zjištěním, nicméně se tento soud neztotožnil s právní kvalifikací posuzovaného skutku. Městský soud v Praze poukázal na to, že později zjištěná koncentrace účinné látky svědčí o tom, že se nejedná o kvalitní drogu. Současně zdůraznil, že obviněný opatřenou drogu nevážil a neprováděl její chemický rozbor ke zjištění množství účinné látky, a proto ani nemohl odhadnout, jaké množství účinné látky „si může ponechat, aby šlo o legální držení drogy pro vlastní potřebu“. Protože se tedy obviněný bezdůvodně spolehl na to, že množství drogy „může legálně držet“, pak se z jeho strany jednalo o vědomou nedbalost, a nikoliv o přímý úmysl, jak skutek posoudil soud prvního stupně. Městský soud v Praze tak dospěl k závěru, že nedbalostním jednáním obviněný nemohl naplnit skutkovou podstatu úmyslného trestného činu. Za své jednání by však mohl být postižen ve správním řízení, a proto věc postoupil Úřadu Městské části P. 1, odboru správních agend, za účelem prověření toho, zda obviněný P. Š. mohl předmětným skutkem spáchat přešůpek.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

5. S usnesením Městského soudu v Praze se neztotožnil nejvyšší státní zástupce a rozhodnutí napadl dovoláním. Své námitky státní zástupce subsumoval pod dovolací důvody podle § 265b odst. 1 písm. g) a f) tr. ř., neboť podle jeho názoru napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotněprávním posouzení, a napadeným usnesením bylo roz-

hodnuto o postoupení věci jinému orgánu, aniž byly splněny podmínky pro takové rozhodnutí. Ve svém dovolání státní zástupce uvedl následující výhrady:

č. 12

6. V prvé řadě se důrazně ohradil proti závěru městského soudu o údajném legálním držení drogy pro vlastní potřebu. Státní zástupce akcentoval, že držení jakékoli omamné a psychotropní látky je vždy protiprávní s výjimkou, že držitel této látky disponuje příslušným povolením ve smyslu § 4, anebo je vlastníkem legální licence ve smyslu § 5 zákona č. 167/1998 Sb., o návykových látkách.

7. Jelikož Městský soud v Praze pokládal skutková zjištění soudu I. stupně za správná a neztotožnil se pouze s jeho právními závěry, resp. se závěry o formě zavinění obviněného, tak naproti tomu státní zástupce zdůraznil, že z tohoto pohledu nemůže závěr o nedbalostní formě zavinění obviněný Š. obstát. Za množství větší než malé ve smyslu § 284 odst. 2 tr. zákoníku je v případě kokainu stanoveno množství nejméně 1 g směsi (tj. substance) obsahující účinnou látku methylester benzoyllegoninu. Ale ze skutkových zjištění vyplynulo, že obviněný měl v držení celkem 5,672 g substance, tedy množství pětinasobně přesahující. Státní zástupce považuje za vyloučené, aby obviněný u takového množství si skutečně neuvědomoval, že dolní mez trestnosti nepřesáhl a že obsah účinné látky nepřekročil. Státní zástupce se rovněž vyjádřil i ke skutkovému zjištění, týkajícímu se zajištěné drogy, ze kterého vyplynulo, že zadržený kokain nebyl příliš dobré kvality, resp. že byl naředěn. V tomto smyslu odkázal na rozhodnutí velkého senátu trestního kolegia Nejvyššího soudu sp. zn. 15 Tdo 1003/2012, z něhož vyplynulo, že jedním z kritérií určujících posouzení povahy drogy je tzv. „obvyklá kvalita takové substance“. Obviněným přechovávaná droga obsahovala celkem 13,2 % účinné látky methylester benzoyllegoninu, což je koncentrace, kterou lze z hlediska tzv. pouliční čistoty považovat za relativně běžnou. Odkázal přitom na konkrétní poznatky expertních organizací, z nichž dovodil, že kvalita kokainu běžně dosahuje nejen obdobných, ale i nižších hodnot. Proto zjištěnou koncentraci kokainu base považuje za zcela běžnou.

8. Z výše uvedeného vyplynulo, že podle dovolatelova mínění Městský soud v Praze trestný čin obviněného Š. nepatřičně bagatelizoval, a to přesto, že obviněný zjevně neoprávněně a úmyslně přechovával kokain v množství větším než malém a skutkovou podstatu žalovaného přečinu podle § 284 odst. 2 tr. zákoníku bezesporu naplnil jak po objektivní, tak subjektivní stránce. Z tohoto důvodu dospěl k závěru, že Městský soud v Praze posoudil předmětný skutek z hmotněprávního hlediska zcela nesprávně, a protože ještě navíc postoupil věc Úřadu Městské části P. 1, aniž byly pro to splněny podmínky, zatížil tím své usnesení vadami ve smyslu § 265b odst. 1 písm. g) i f) tr. ř. Vzhledem k tomu státní zástupce navrhl, aby Nejvyšší soud napadené usnesení podle § 265k odst. 1, 2 tr. ř. a za podmínky uvedené v § 265p odst. 1 tr. ř. zrušil, stejně jako všechna další rozhodnutí na zrušené rozhodnutí obsahově navazující (pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu), a následně v souladu s § 265l odst. 1 tr. ř. Městské-

mu soudu v Praze přikázal, aby věc obviněného P. Š. v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

9. K dovolání státního zástupce se prostřednictvím svého obhájce písemně vyjádřil obviněný a ve svém vyjádření v podstatě uvedl, že platná judikatura u drogových deliktů stanovila jako rozhodující kritérium množství účinné látky ve vyprodukované či zakoupené droze, tedy aspekt kvalitativní. Naproti tomu státní zástupce ve svém dovolání vyzdvihuje aspekt kvantitativní, který je dle obviněného v současnosti judikaturou již překonán a je chápán jako druhořadý. V návaznosti na to obviněný Š. zdůraznil, že získal kokain z neznámého zdroje a všechny parametry zajištěné látky byly zjištěny až dodatečně. Podle jeho názoru však nelze vycházet z obecně platné kvality této drogy, protože průměrná čistota kokainu je v různých místech odlišná a může se odlišovat i u jednotlivých dealerů. Dovolávat se proto na „brutto“ zajištěné krystalické látky, resp. na obvyklou kvalitu získané substance, obviněný považuje za „zcela nepatřičné“.

10. Podle názoru obhajoby na tuto situaci zareagovala judikatura, pro kterou už není rozhodující „brutto“ – tj. hrubá či celková gramáž drogy, ale pouze „netto“ – resp. konkrétní zjištěné množství čisté účinné látky. (Pouze v případě, že přesné množství účinné látky nelze zjistit, lze vycházet z celkového množství drogy.) V této souvislosti obhajoba odkázala nejen na usnesení velkého senátu trestního kolegia Nejvyššího soudu sp. zn. 15 Tdo 1003/2012, ze dne 27. 2. 2013, ale také např. na usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 7 Tdo 795/2011, ze dne 15. 12. 2011. V návaznosti na to obviněný Š. zdůraznil, že z hlediska posuzování viny není vůbec podstatné to, zda si byl coby zkušený narkoman vědom váhového rozdílu mezi jedním gramem a mezi hmotností zakoupeného kokainu (který dosahoval více než pětinašobné gramáže), neboť tento způsob uvažování by vedl pouze k mechanickému postihu, který opomíjí množství účinné látky. Tím však dovolání státního zástupce opomnělo nutnost prokázání subjektivní stránky, tj. schopnost obviněného jednat i ve vztahu k tomuto znaku buď formou úmyslnou, nebo nedbalostní. Protože je přečin podle § 284 odst. 2 tr. zákoníku trestný čin úmyslný, je nezbytné prokázat minimálně úmysl nepřímý. Podle obhajoby Obvodní soud pro Prahu 1 dovodil přímý úmysl obviněného bez relevantních podkladů. Naproti tomu Městský soud v Praze správně dospěl k závěru o důkazní nouzi ve vztahu k prokázání úmyslu, a protože konstatoval nedbalostní jednání, správně rozhodl kvalifikovat předmětný skutek jako přestupek. Příloha č. 1 ke Stanovisku trestního kolegia Nejvyššího soudu sp. zn. Tpjn 301/2013 v případě kokainu označila jako „větší než malé množství“ 1 g kokainu a současně 0,54 g účinné látky. Při posuzování viny obviněného Š. je tedy nutné vycházet ze spojitosti těchto hodnot – celkově se jednalo o zakoupený kokain v celkové výši 5,672 g a 0,739 g účinné látky, což znamená pouze 0,13 g účinné látky na 1 g kokainu.

11. Vzhledem k výše uvedenému obhajoba vnímá společenskou škodlivost jednání obviněného Š. jako nižší, a proto v tomto případě postačí postih prostřed-

nictvím norem správního práva, konkrétně pro podezření ze spáchání přestupku podle § 30 odst. 1 písm. j) zákona č. 200/1990 Sb., přestupkového zákona. Z tohoto důvodu obhajoba navrhuje i v tomto stadiu řízení zamítnutí dovolání nejvyššího státního zástupce podle § 265j tr. ř.

č. 12

III. Přípustnost dovolání

12. Nejvyšší soud jako soud dovolací nejprve zjišťoval, zda je dovolání přípustné a zda vyhovuje všem relevantním ustanovením trestního řádu. Tj. zda dovolání bylo podáno v souladu s § 265a odst. 1, odst. 2 písm. a), h) tr. ř., zda bylo podáno ve dvouměsíční zákonné lhůtě, na příslušném místě (u věcně a místně příslušného soudu) v souladu s § 265e odst. 1, 3 tr. ř. i oprávněnou osobou v souladu s § 265d odst. 1 písm. b) odst. 2 tr. ř. Dále Nejvyšší soud zkoumal, zda dovolání splňuje obligatorní obsahové náležitosti upravené v § 265f tr. ř. Po jeho prostudování Nejvyšší soud dovolání vyhodnotil jako přípustné. Protože dovolání lze podat jen z důvodů uvedených v § 265b tr. ř., bylo zapotřebí posoudit otázku, zda konkrétní argumenty, o které se dovolání opírá, naplňují obviněným uplatněný dovolací důvod.

13. Státní zástupce své dovolání podřadil pod dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) a f) tr. ř. V obecné rovině je nutné zdůraznit, že důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. je dán v případech, kdy rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotněprávním posouzení. Proto skutkový stav je při rozhodování o dovolání hodnocen pouze z toho hlediska, zda skutek nebo jiná okolnost skutkové povahy byly správně právně posouzeny, tj. zda jsou právně kvalifikovány v souladu s příslušnými ustanoveními hmotného práva. Dovolací soud má povinnost vycházet ze skutkového stavu tak, jak byl zjištěn v průběhu trestního řízení a jak je vyjádřen především ve výroku odsuzujícího rozsudku, a je povinen zjistit, zda je právní posouzení skutku v souladu s vyjádřením způsobu jednání v příslušné skutkové podstatě trestného činu. V případě, že dovolání podává nejvyšší státní zástupce v neprospěch obviněného, činí tak z důvodu, že v pravomocně ukončeném řízení stabilizovaná skutková zjištění vyjádřená v popisu skutku v příslušném výroku rozhodnutí ve věci samé jsou v reálném rozporu s okolnostmi, které jsou relevantní z hlediska norem hmotného práva (trestního, popř. i jiných právních odvětví).

14. S odkazem na dovolací důvod dle § 265b odst. 1 písm. f) tr. ř. dovolatel Nejvyšší soud upozorňuje na to, že bylo rozhodnuto buď o postoupení věci jinému orgánu, nebo o zastavení (nebo podmíněném zastavení) trestního stíhání, event. o schválení narovnání – aniž byly pro takové rozhodnutí splněny podmínky. V případě obviněného Š. dovolatel subsumoval svou námitku pod dovolací důvod v jeho první variantě a akcentoval, že odvolací soud rozhodl o postoupení

věci jinému orgánu [§ 265a odst. 2 písm. d) tr. ř.] i přesto, že pro to nebyly splněny zákonné podmínky.

IV.

Důvodnost dovolání

č. 12

15. S odkazem na dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. státní zástupce jako hlavní námitku rozporoval právní závěr odvolacího soudu o nedostatu zavinění na straně obviněného Š., resp. o formě zavinění na jeho straně. Zatímco Obvodní soud pro Prahu 1 z provedených důkazů jasně vyhodnotil zavinění obviněného ve formě přímého úmyslu, Městský soud tento právní závěr na pozadí provedení dokazování přehodnotil jako vědomou nedbalost. Jádro celého sporu tedy spočívá v posouzení toho, zda obviněný Š. naplnil skutkovou podstatu předmětného trestného činu ve znaku subjektivní stránky, či nikoliv.

16. Ze skutkových zjištění soudu I. stupně vyplynulo, že Obvodní soud pro Prahu 1 výpovědní verzi obviněného s uklízečkou T., od které měl koupit sáček s kokainem, neuvěřil. K tomuto závěru dospěl poté, co tuto výpověď vyhodnotil jako nevěrohodnou, neboť uklízečka měla sáček s drogou „nalézt na záchodech“ a neměla po obviněném chtít žádný finanční obnos, na což obviněný zareagoval tak, že „jí řekl, ať není hloupá, že jí za to dá nějaké peníze, protože to má cenu, a že to pro sebe využije“. Jinými slovy – obviněný měl podle svého tvrzení uklízečce finanční hotovost v nemalé výši vpodstatě vnutit. Podle mínění soudu si obviněný tuto verzi vymyslel během příprav na svou obhajobu, neboť si byl vědom toho, že se dopustil trestného činu. Proto tuto výpověď vyhodnotil jako účelovou a uměle vykonstruovanou. Tomuto vyhodnocení skutkových zjištění odpovídá i popis projednávaného skutku Obvodním soudem pro Prahu 1.

17. Podle mínění Nejvyššího soudu je pro posouzení subjektivní stránky tohoto trestného činu zcela nepodstatné, od koho obviněný drogu skutečně získal. Co je však naopak klíčové, je to, že obviněný Š. při nelegálních nákupech omamných látek (nejenom kokainu, ale i pervitinu či marihuany, které pravidelně užívá) nikdy nemohl a nemůže předem přesně odhadnout, jak je droga čistá, event. v jakém množství a jakými přídatnými látkami je „říznutá“. A dvojnásob to platí, když si toxikoman jako zákazník rozhodne koupit drogu z neověřeného zdroje (především od nového dodavatele, jako je např. uklízečka, která drogu údajně našla). Neboť jak obviněný sám ve svém dovolání zcela správně tvrdí, tak „průměrná čistota drogy je v různých místech odlišná, může se odlišovat i u jednotlivých dealerů, často i u stejných dealerů v různém čase“. Podstatné tedy je, že každý narkoman, pokud se rozhodne koupit jakoukoliv omamnou či psychotropní látku, vždy podstupuje reálné riziko, že získá drogu nekvalitní, tj. tak naředenou, že je v konečném důsledku nedostatečně účinná. Je logické, že každý narkoman se snaží toto riziko co nejvíce snížit – např. navázáním důvěrného vztahu s deale-

rem, anebo tím, že než drogu koupí, tak její množství i kvalitu zkouší: množství prověřují prostřednictvím vlastní digitální váhy (podobně jako obviněný Š., „aby ho dealeři nenatáhli“), kvalitu drogy pak běžně odhadují podle chuti, event. bezprostředních účinků (když si na zkoušku dají „čáru“). Ani tak však nejsou schopni přesně odhadnout kvalitu kupované drogy. To je možné zjistit pouze na základě laboratorního rozboru.

č. 12

18. Pokud tedy obviněný Š. uvedl, že on jako kupující „opatřenou drogu nevážil a neprováděl její chemický rozbor ke zjištění množství účinné látky“ a že „všechny parametry zakoupené látky byly zjištěny až dodatečně“, tj. na základě provedené expertízy – k tomu Nejvyšší soud konstatuje, že v žádném případě nelze tyto skutečnosti vyhodnotit jako výhodu, resp. jako okolnost svědčící v jeho prospěch.

19. K samotnému skutku pak ze spisového materiálu vyplynulo, že u obviněného Š. během policejní razie v nočním klubu Ch. R. byl v tašce zajištěn zlatnický sáček s bílou krystalickou látkou, která byla následně podrobena zkoušce. Na jejím základě byl nejprve kokain detekován pouze orientačně a teprve poté byl materiál zaslán k provedení přesné expertízy, kde byl ověřen kokain o celkové hmotnosti 5,672 g netto a koncentrace účinné látky (kokain base) byla stanovena ve výši 13,2 %, což v přepočtu na celkové předložené množství činí 0,749 g methylester benzoylkoninu. V zajištěné substanci byly rovněž zjištěny další přídavné látky, a to lidokain (tj. anestetikum) a levamisol (což je veterinární přípravek používaný k odčervování).

20. Z toho vyplynulo, že množství i kvalita drogy jednoznačně přesáhla „tabulkovou“ hodnotu drogy, kterou si dle zákona ještě může pachatel ponechat pro svou vlastní potřebu, aniž tím naplní objektivní stránku skutkové podstaty přečinnu podle § 284 odst. 2 tr. zákoníku. A tuto skutečnost nemůže ani obhajoba a ani Městský soud v Praze vyhodnotit ve prospěch obviněného Š. se zcela absurdním odůvodněním, že nebylo prokázáno, že by obviněný v šatně nočního podniku v době nákupu prováděl chemický rozbor ke zjištění množství účinné látky kupované substance, neboť nedisponoval příslušným laboratorním zařízením.

21. K posouzení subjektivní stránky obviněného Š. (o které se vede polemika) je samozřejmě nutné vyjít i z dalších skutkových zjištění. Z výsledku obviněného mj. také vyplynulo, že obviněný věděl o tom, že se v nočním klubu Ch. R. prodávají drogy, přiznal, že drogy užívá asi 20 let, a to marihuanu, pervitin nebo kokain (mimo alkoholu a cigaret), taška, ve které byl nalezen sáček s 6,1 g kokainu brutto, byla jeho, sáček s kokainem si zakoupil s tím, že jej využije pro sebe a především obviněný uvedl, že dobře věděl, že nemůže mít u sebe takové množství drogy, a to ani pro svou potřebu.

22. Podle § 15 tr. zákoníku je trestný čin spáchán v přímém úmyslu, pokud pachatel věděl, že způsobem uvedeným v zákoně poruší nebo ohrozí zájem chráněný zákonem (nebo alespoň věděl, že může uvedený zájem porušit či ohrozit), a takové porušení nebo ohrožení způsobit chtěl.

23. Z výše uvedených skutkových zjištění jednoznačně vyplynulo, že obviněný Š. věděl, že držení omamné a psychotropní látky a jedu je trestné, stejně jako to, že 6,1 g kokainu je množství jednoznačně protiprávní, a přesto si předmětný sáček s drogou v nabízené kvalitě zakoupit chtěl, což také udělal, čímž skutek dokonil. Z toho plyne, že obviněný subjektivně jednoznačně jednal v přímém úmyslu a svým jednáním naplnil nejen subjektivní, ale i objektivní stránku projednávaného skutku, a tak bezesporu skutkovou podstatu trestného činu podle § 284 odst. 2 tr. zákoníku naplnil.

24. Nejvyšší soud považuje za prospěšné mimo výše uvedené skutečnosti zdůraznit i další důležitý aspekt případu. Objektem trestného činu podle § 284 odst. 2 tr. zákoníku je jednoznačný zájem státu na ochraně zdraví svých občanů před bezprostředně hrozícím ohrožením, vyplývajícím se zneužívání omamných a psychotropních látek a jedů. Zejména v případě opakovaného či dlouhodobého užívání omamných a psychotropních látek je celkový destruktivní účinek na zdravotní i psychický stav uživatelů nezpochybnitelný. Užívání drog má současně i negativní sociální dopady jak na konzumenta, tak na jeho nejbližší okolí, ale i na celou společnost. Je však pravdou, že z ochrany občanů před bezprostředně hrozícím ohrožením, vyplývajícím ze zneužívání omamných a psychotropních látek a jedů (resp. zákazu sebepoškozování), zákonodárce učinil mírný racionální ústupek. A ten spočívá právě ve zmíněném postihu přechovávání omamných látek „pro vlastní potřebu“. Cílem tohoto ústupku však rozhodně není uzavírání kompromisů s liberálně založenými příznivci měkkých či tvrdých drog a jejich distributory. Pravý smysl je čistě pragmatický – a spočívá v tom, aby v případě, že by se drogově závislé osoby chtěly ze své závislosti léčit, se mohly bez obav obrátit na příslušné odborné pracoviště – a to i v případě, že v téže chvíli budou u sebe přechovávat určité množství omamné látky za účelem předejití abstinčních příznaků. Tento kompromis byl v podobném duchu učiněn také proto, aby mladistvé osoby nebyly k drogám přitahovány zdánlivou atraktivností „zakázaného ovoce“. [ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník II. Zvláštní část (§ 140–421), 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 2886 a násl., vycházející z důvodové zprávy k trestnímu zákoníku.] Tyto ústupky jsou však výslednicí stále probíhajících diskusí legislativních pracovníků s odborníky na drogovou problematiku, kteří všichni sledují jediný společný cíl – kterým je poskytnutí co nejúčinnější pomoci osobám na těchto látkách závislým.

25. *A contrario* – je nelogické, že by se Česká republika stavěla zcela lhostejně k tomu, aby její občané měli oficiálně drogy zakázané, ale „pro vlastní potřebu“ dovolené bez omezení, takže v důsledku toho by drogy nakupovali, užívali a podstupovali rizika, spojená se všeobecně známými a mnohdy fatálními důsledky, kterými jsou: neschopnost či nezájem zapojování se do pracovního procesu (a s tím spojené odvádění určené části mzdy v podobě daní do státního rozpočtu), nezájem o zakládání rodin a následně vytváření harmonického zázemí pro vý-

chovu dětí – tj. budoucích generací občanů a daňových poplatníků, a samozřejmě také nákladná, dlouhotrvající a často málo úspěšná léčba, jejíž úspěšnost se pohybuje mezi 40–60 %, která státní rozpočet rovněž intenzivně zatěžuje, a to v neprospěch mnohem smysluplnějších společenských výdajů. Stejně tak by bylo zcela nelogické, aby se stát, který by umožnil narkomanům přechovávat drogu „pro vlastní potřebu“, vzdal regulace a kontroly takové obchodní činnosti a s ní spojených daňových příjmů. A že by zákonodárce sledoval regulaci držení drog pro vlastní potřebu „v míře větší než malé“ jen proto, aby zintenzivnil obchodní vztah dealerů a jejich zákazníků v četnosti vzájemných styků, neboť narkomané si tak budou muset chodit pro dávky v „legálním množství“ častěji – je také interpretace více než absurdní. Proto – s výjimkou situace, kdy držitel omamných a psychotropních látek nakládá na základě legálně držené licence ve smyslu § 4 zákona č. 167/1998 Sb., je zásadně jakékoli přechovávání a neoprávněné aktivity s těmito látkami nutné chápat jako vysoce rizikové, a proto jsou zákonodárcem jednoznačně a bez jakýchkoli výhrad zakázané a trestním zákoníkem postihované. To se samozřejmě netýká jenom přechovávání omamných a psychotropních látek a jedů (§ 284 tr. zákoníku), ale také nedovolené výroby a jiného nakládání s drogami, jako je dovoz, nabízení, přímý či nepřímý prodej (viz § 283tr. zákoníku). Důslednost zákonodárce vyplývající z jednotlivých ustanovení trestního zákoníku ale vyplývá také z toho, že je postižitelné nejenom přechovávání či jakékoli nakládání s těmito nebezpečnými látkami, ale už také opatřování prekusorů (chemických látek) a předmětů (různých laboratorních zařízení), které jsou k nedovolené výrobě omamných látek určeny a následně zneužívány (§ 285–286 tr. zákoníku).

26. Argumentace obviněného Š., že si nemohl ověřit množství účinné látky, které může mít pro svou potřebu pro sebe, je taktickým pokusem o zneužití výkladu ustanovení trestního zákoníku. Taková interpretace by nahrála argumentaci, že bez příslušného laboratorního rozboru ten, kdo drogu kupuje, nikdy nemůže zjistit, jak kvalitní je nakupovaná droga. Tento názor je zcela absurdní a úplně se vymyká realitě. S trochou nadsázky je možné uzavřít, že naplnění skutkové podstaty trestného činu přechovávání omamné a psychotropní látky a jedu by v podstatě bylo nemožné (takže z § 284 tr. zákoníku by se stalo pouze „mrtvé ustanovení“). V důsledku toho by každý občan tohoto státu mohl „pro svou potřebu“ přechovávat jakoukoli omamnou či psychotropní látku bez trestního postihu [resp. by mu hrozil pouze postih pro spáchání přestupku na úseku ochrany před alkoholismem a jinými toxikomaniami podle § 30 zákona č. 200/1990 Sb., ve znění pozdějších předpisů].

27. Odkaz obhajoby na usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 7 Tdo 795/2011 ze dne 15. 6. 2011 je nepřiléhavý. Nejenom že se v daném judikátu jedná o jiný trestný čin – přečin nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a jedy podle § 283 odst. 1 tr. zákoníku a nedovolené pěstování

rostlin konopí setého. Obhajoba odkázala na toto rozhodnutí proto, že i v tomto případě byla ze strany Nejvyššího soudu posuzována otázka – zda ze zjištěného množství pěstovaných rostlin konopí setého vyplynulo spáchání činu ve značném rozsahu, kde je součástí argumentace i posouzení množství účinné látky. Argumentace použitá v tomto rozhodnutí však již byla překonaná v důsledku nálezu Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 13/12, ze dne 23. 7. 2013, a z jeho podnětu vycházející stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 13. 3. 2014, sp. zn. Tpjn 301/2013 (uveřejněno pod č. 15/2014 Sb. rozh. tr.).

28. Z něj jasně vyplývá, že právní praxe musí přihlížet k oběma hlediskům, a to jak kvantitativnímu, tak kvalitativnímu. Vyhodnocení obou hodnot pak má napomoci tabulka přiložená k tomuto stanovisku. Ta obsahuje v posledním sloupci vpravo nejmenší množství účinné látky ve formě volné báze, které musí být obsaženo ve směsi dosahující svou hmotností „množství větší než malé“ dané drogy. Přitom „množství větší než malé“ ve smyslu § 284 odst. 1, 2 tr. zákoníku je třeba obecně považovat za takové množství přechovávané drogy, které několikanásobně převyšuje běžnou dávku daného narkomana, a to za účelem předejiti abstinenčních příznaků.

29. S námitkami obhajoby, týkajícími se kvantitativních a kvalitativních hledisek při posuzování otázky, zda se jedná o drogu, se Nejvyšší soud nemohl ztotožnit. Tyto výhrady vycházejí ze zkresleného vztahu údajů ve třetím a pátém sloupci přílohy tabulky ke stanovisku Nejvyššího soudu sp. zn. Tpjn 301/2013. Ve třetím sloupci této tabulky je uvedeno, jaké množství se považuje za „množství větší než malé“ (v případě kokainu je to více než 1 g), a v pátém sloupci se uvádí nejmenší množství účinné psychotropní látky, jež musí obsahovat materie, označená jako droga, aby bylo její zkoumané množství považováno za „větší než malé“. V případě kokainu je to 0,54 g kokainové báze. Význam pátého sloupce tedy spočívá v tom, že množství uvedené ve třetím sloupci, tj. víc než 1 g (až do 10 g), se považuje „množství větší než malé“ pouze za předpokladu, že obsahuje nejméně 0,54 g účinné látky. Tabulka tedy pro účely trestního stíhání jasně vymezuje dolní hranici zkoumaného množství (kvantitativní hledisko) té které drogy. Pokud množství účinné látky nedosáhne ve zkoumaném množství předepsané gramáže (kvalitativní hledisko), obviněný nemůže být odsouzen za „drogový delikt“. Pokud však množství účinné látky ve zkoumaném množství směsi alespoň dosáhne předepsaného množství účinné látky (vymezeného v pátém sloupci ve vztahu k předepsané hodnotě „množství většího než malého“ určeném ve třetím sloupci přílohy tabulky), je daná hmotnost chápána jako přestoupení ostře vyznačené hranice, kterou obviněný přestoupil takové přechovávání množství drogy držené „pro vlastní potřebu“, jež již zakládá jeho trestní odpovědnost za projednávaný přečin.

30. Pokud obviněný P. Š. v nočním klubu zakoupil a u sebe přechovával 6,1 g směsi kokainu a následnou expertízou bylo zjištěno, že ve zkoumaném množství

(nyní již o hmotnosti 5,672 g) je obsaženo 0,749 g účinné látky methylesteru benzoylekgoninu, je nutné konstatovat, že oba sledované ukazatele vysoce převýšily hodnoty předepsané zákonodárcem, tedy hranici vymezující trestní odpovědnost. Proto závěr obhajoby – ve kterém 0,739 g účinné látky ve zkoumaném množství 5,672 g směsi přepočítal na 0,13 g účinné látky na 1 g kokainu – je zcela chybný, zavádějící a účelový. Neboť množství účinné látky ve zkoumaném množství zakoupené směsi přesáhlo hranici 0,54 g účinné látky 1,3krát. Proto o spáchání předmětného trestného činu není žádných pochyb – a to jak v rovině subjektivní, tak v rovině objektivní. Z toho také vyplývá, že rozhodnutí Obvodního soudu pro Prahu 1 vůbec nevedlo „pouze k mechanickému postihu“, ale k postihu zcela adekvátnímu, který je souladný s platnou právní úpravou.

31. Vzhledem k výše uvedenému nezbyvá než dodat, že námitky dovolatele subsumované pod dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. f) a g) tr. ř. jsou zcela oprávněné, neboť rozhodnutí Městského soudu v Praze skutečně spočívá na nesprávném hmotněprávním posouzení skutku, a jeho rozhodnutí o tom, že věc bude postoupena jinému orgánu, v tomto případě Úřadu Městské části P. 1, odboru správních agend, neboť jednání může být posouzeno jako přestupek, je rozhodnutí chybné.

32. Jelikož Nejvyšší soud shledal dovolání nejvyššího státního zástupce důvodným, zrušil napadené usnesení Městského soudu v Praze ze dne 25. 3. 2015, sp. zn. 44 To 133/2015, stejně jako také všechna další rozhodnutí na zrušené rozhodnutí obsahově navazující (pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu), a podle § 265l odst. 1 tr. ř. přikázal Městskému soudu v Praze, aby věc obviněného P. Š. v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Č. 13

Č. 13

Poučení obviněného, Dokazování, Úřední záznam
§ 2 odst. 13, § 158 odst. 3, § 211 odst. 6 tr. ř.

Jestliže podle § 211 odst. 6 tr. ř. obviněný a státní zástupce dali souhlas s přečtením úředního záznamu o vysvětlení opatřeného podle § 158 odst. 3 písm. a) tr. ř., tak tím současně souhlasili i s jeho použitím jako důkazu v řízení před soudem, a to bez ohledu na skutečnost, zda o tomto důsledku byli poučeni. Stejně platí i v jiných případech souhlasu osoby s provedením důkazního prostředku jeho přečtením (např. podle § 211 odst. 1 nebo § 211 odst. 5 tr. ř.).

(Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 8. 6. 2016, sp. zn. 4 Tdo 579/2016, ECLI:CZ:NS:2016:4.TDO.579.2016.1)

Nejvyšší soud z podnětu dovolání nejvyššího státního zástupce podaného v neprospěch obviněného F. P. podle § 265k odst. 1 tr. ř. zrušil rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 10. 12. 2015, sp. zn. 5 To 457/2015, jakož i další rozhodnutí na zrušený rozsudek obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Podle § 265l odst. 1 tr. ř. Městskému soudu v Praze přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Obviněný F. P. byl rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 10 ze dne 21. 9. 2015, sp. zn. 3 T 101/2015, uznán vinným přečinem úvěrového podvodu podle § 211 odst. 1, 3 tr. zákoníku, kterého se dopustil tím, že dne 19. 1. 2015 v 10:34 hodin v P. uzavřel prostřednictvím objednávky zboží v internetovém obchodě E. C. a. s. se společností H. C. a. s. úvěrovou smlouvu na částku ve výši 11 012 Kč určenou na zakoupení domácího kina zn. Samsung v hodnotě 10 013 Kč a klávesnici Logitech Wireless Keyboard v hodnotě 999 Kč, kterou opatřil elektronickým podpisem, k jehož získání použil telefonní číslo a e-mailový účet, přičemž jako žadatele o úvěr uvedl S. Č., bytem M., P., a to bez jejího vědomí, dříve než došlo k finančnímu plnění z úvěrové smlouvy byla její platnost ze strany společnosti H. C. a. s., pozastavena, čímž poškozené společnosti H. C. a. s. se sídlem N. S., B., nevznikla žádná škoda, a tohoto jednání se dopustil, ačkoli byl odsouzen rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 10 ze dne 21. 11. 2012, sp. zn. 29

T 72/2012, který nabyl právní moci dne 24. 1. 2013, pro trestný čin úvěrového podvodu podle § 211 odst. 1 tr. zákoníku k nepodmíněnému trestu odnětí svobody v trvání deseti měsíců se zařazením do věznice s ostrahou, přičemž výrok o trestu byl následně zrušen v rámci ukládání souhrnného trestu rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 10 ze dne 20. 3. 2013, sp. zn. 51 T 172/2012, trest vykonal dne 12. 10. 2014.

2. Za to mu byl podle § 211 odst. 3 tr. zákoníku uložen trest odnětí svobody v trvání 21 měsíců. Podle § 56 odst. 2 písm. c) tr. zákoníku byl pro výkon tohoto trestu zařazen do věznice s ostrahou.

3. Podle § 229 odst. 1 tr. ř. byla poškozená S. Č., trvale bytem A., P., odkázána s nárokem na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních.

4. Proti tomuto rozsudku soudu prvního stupně podal obviněný odvolání v celém rozsahu, stejně jako jeho družka – poškozená S. Č. Z jejich podnětu Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 10. 12. 2015, sp. zn. 5 To 457/2015, podle § 258 odst. 1 písm. a) tr. ř. zrušil napadený rozsudek soudu prvního stupně v celém rozsahu a podle § 259 odst. 3 tr. ř. znovu rozhodl tak, že obviněného F. P. podle § 226 písm. b) tr. ř. zprostil obžaloby Obvodního státního zastupitelství pro Prahu 10 ze dne 23. 7. 2015, sp. zn. 1 ZT 77/2015, pro výše popsaný skutek právně kvalifikovaný jako přečin úvěrového podvodu podle § 211 odst. 1, 3 tr. zákoníku.

5. Tento postup Městský soud v Praze odůvodnil tím, že řízení před soudem prvního stupně vykazovalo podstatné vady. Poškozená S. Č. odmítla podle § 100 odst. 1 tr. ř. v hlavním líčení vypovídat, načež po souhlasu obviněného i státního zástupce bylo podle § 211 odst. 6 tr. ř. k důkazu čteno její vysvětlení z fáze před zahájením trestního stíhání obviněného. Tento důkaz byl rozhodující k usvědčení obviněného. Podle názoru odvolacího soudu však nalézací soud nedostál poučovací povinnosti podle § 2 odst. 13 tr. ř., neboť obviněný, který nevyužil svého práva na zastoupení obhájcem, by jistě k takovému postupu nedal souhlas, kdyby věděl, jaké důsledky to pro něj může mít. Tímto postupem se soud prvního stupně pasoval do role subjektu napomáhajícího obžalobě, neboť úřední záznam o podání vysvětlení podle § 158 odst. 3 písm. a) tr. ř. je toliko neformálním úkonem a v zásadě nemůže být procesním důkazem, natož v případě, kdy poškozená využila svého práva v hlavním líčení nevypovídat. Státní zástupkyně tento důkaz v obžalobě ani nenavrhovala (navrhla toliko důkaz výsledkem poškozené). Tímto Obvodní soud pro Prahu 10 podle odvolacího soudu porušil zásadu *fair* neboli spravedlivého procesu.

6. K podpoření tohoto závěru odvolací soud dále uvedl, že důkaz čtením úředního záznamu o podání vysvětlení nemůže být jediným a rozhodujícím důkazem k prokázání viny, jak mělo být právě v projednávané trestní věci. Tato skutečnost byla navíc umocněna tím, že se jednalo o družku obviněného, nikoliv neutrální osobu, která dala v hlavním líčení zjevně najevo, že obviněného nehodlá usvědčovat.

7. V tomto důsledku – po vynechání předmětného nezákonného důkazu z úvah o zjištění skutkového stavu – Městský soud v Praze obviněného sám zprostil obžaloby, neboť shledal, že není třeba provedené důkazy nikterak doplňovat či opakovat před soudem prvního stupně.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

č. 13

8. Tento rozsudek soudu druhého stupně napadl v celém rozsahu dovoláním nejvyšší státní zástupce v neprospěch obviněného, a to z dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., neboť podle jeho názoru rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku.

9. V tomto mimořádném opravném prostředku nejvyšší státní zástupce po předstření dosavadního vývoje trestní věci obviněného F. P. namítl, že se s výše zmíněným postupem odvolacího soudu nelze ztotožnit. Důkaz provedený čtením úředního záznamu o podání vysvětlení poškozené byl proveden řádně a v souladu se zákonem. Poučovací povinnost orgánů činných v trestním řízení podle § 2 odst. 13 tr. ř. znamená, že soud má poučit obviněného o právu hájit se, načež mu má takovou obhajobu umožnit. Poučovací povinnost však nelze chápat tak, že soud má poučovat obviněného, jak svého práva využít. Práva náležící obviněnému ve smyslu § 33 a násl. tr. ř., rozvedená ve specifických situacích v dalších ustanoveních trestního řádu, je třeba oddělit od práv, kterých může po svém uvážení využít a která determinují kvalitu jeho obhajoby. Ustanovení § 211 odst. 6 tr. ř. nestanovuje žádná explicitní práva obviněného, nýbrž jen procesní postup, kterého může obviněný využít. O jeho důsledcích má být informován svým obhájcem, a pokud ho nemá, nic mu nebrání, aby onen souhlas odepřel.

10. Poukaz odvolacího soudu na blíže nespecifikovanou judikaturu Nejvyššího a Ústavního soudu (patrně především nálezy Ústavního soudu ze dne 14. 5. 2008, sp. zn. II. ÚS 2014/07, uveřejněný pod č. 86/2008 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu), podle níž by soud neměl usilovat o odsouzení obviněného, nýbrž je povinen doplňovat dokazování pouze v rozsahu potřebném pro spravedlivé rozhodnutí, je podle nejvyššího státního zástupce nepřiléhavý. V judikovaném případě obecný soud nepřipustně obešel zákaz vtělený do § 158 odst. 5 tr. ř., v tehdejší znění, ve snaze pomoci obžalobě překlenout slabou důkazní situaci tím, že vyslechl policisty k obsahu úředního záznamu. V projednávaném případě se nalézací soud naopak logicky pokusil provést důkaz obsažený ve spisovém materiálu v souladu s § 2 odst. 5 tr. ř. (zásada vyhledávací). Na tom nemůže nic změnit ani skutečnost, že se poškozená rozhodla v hlavním líčení nevypovídat, neboť po poučení při předchozím podání vysvětlení tak neučinila a dne 16. 2. 2015 poukázala právě na osobu obviněného jako na osobu pravděpodobného pachatele.

11. Odvolací soud nepovažuje úřední záznam o podání vysvětlení za důkaz v pravém smyslu slova. S tím se dalo podle nejvyššího státního zástupce souhlasit jen do té doby, než se z takového úředního záznamu stal formalizovaný dokument, který bývá sepisován na policejní služebně a v drtivé většině případů je podepsán jak policistou, tak osobou podávající vysvětlení. Na tento fakt reagovala novela trestního řádu zákonem č. 459/2011 Sb., která umožnila úřední záznamy o podání vysvětlení číst po předchozím souhlasu obviněného i státního zástupce.

12. V další pasáži dovolání nejvyšší státní zástupce popírá argument odvolacího soudu, že z důvodu rozhodujícího významu důkazu čtením úředních záznamů o podání vysvětlení poškozené nemůže tento obstát jako jediný usvědčující důkaz. S odkazem na obsáhlou judikaturu Ústavního soudu, zejména na náleze ze dne 9. 10. 2013, sp. zn. Pl. ÚS 25/13, uveřejněný pod č. 175/2013 Sb. nálezů a usnesení Ústavního soudu, a na rozsudky Evropského soudu pro lidská práva ve věci Tseber proti České republice, č. 46203/08, rozsudek ze dne 22. 11. 2012, a zvláště pak ve věci Al-Khawaja a Tahery proti Spojenému království, č. 26766/05 a 22228/06, rozsudek velkého senátu ze dne 15. 12. 2011, rozebíral přípustnost výslechu svědka, kterého obviněný nemohl v průběhu trestního řízení sám vyslechnout a konfrontovat, aniž by bylo zasaženo do jeho práva na obhajobu ve smyslu čl. 6 odst. 3 písm. d) Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. Poukázal na tři kritéria rozhodující při úvahách o přípustnosti takové výpovědi – 1. zdali je dán závažný důvod pro nepřítomnost svědka, 2. zda výpověď nelze považovat za výlučný nebo rozhodující důkaz o vině obviněného, a 3. pokud přeci jen tuto výpověď lze považovat za výlučnou či rozhodující ve smyslu ad 2., lze řízení jako celek považovat za spravedlivé, pokud jsou obviněnému dány dostatečné kompenzační záruky umožňující posouzení důvěryhodnosti takového důkazu.

13. Poškozená S. Č. sice byla přítomna hlavnímu líčení, ovšem její odepření výpovědi lze brát jako závažný a nepřekonatelný důvod pro připuštění čtení úředního záznamu s jejím podáním vysvětlení z přípravného řízení. Rovněž se nejednalo o výlučný či rozhodující důkaz o vině obviněného, neboť z dokazování vyplynulo, že při sjednávání úvěrové smlouvy obviněný uvedl jako kontaktní své telefonní číslo a uvedená e-mailová adresa byla smyšlená, přestože poškozená měla svou platnou e-mailovou adresu, a tato smyšlená adresa byla zvolena za účelem vzbuzení dojmu autenticity. Pokud by i přesto byl napadený důkaz shledán jako rozhodující či výlučný pro vyslovení viny obviněného, nemusí se bez dalšího jednat o porušení práva na spravedlivý proces, pokud měl dostatečné vyvažující záruky, zejm. možnost usvědčujícího svědka a jeho výpověď znevěrohodnit (srov. rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ve věci Krasnik proti České republice, Solakov proti bývalé Jugoslávské republice Makedonie, Tseber proti České republice, Kostovski proti Nizozemsku). Svědkyně S. Č. je družkou

obviněného, který tak měl možnost napadat její hodnověrnost či pravdivost její výpovědi. Ostatně sama koncepce § 211 odst. 6 tr. ř. (nutnost souhlasu obviněného i státního zástupce) vyvažuje nevýhody spojené s připuštěním důkazu nepřítomného svědka.

14. Závěrem dovolání proto nejvyšší státní zástupce navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 265k odst. 1, 2 tr. ř. za podmínky § 265p odst. 1 tr. ř. zrušil rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 10. 12. 2015, sp. zn. 5 To 457/2015, jakož i všechna další rozhodnutí na toto rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu, a dále podle § 265l odst. 1 tr. ř. přikázal Městskému soudu v Praze, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

č. 13

III.

Přípustnost dovolání

15. Nejvyšší soud jako soud dovolací především zkoumal, zda je výše uvedené dovolání přípustné, zda bylo podáno včas a oprávněnou osobou, zda má všechny obsahové a formální náležitosti a zda poskytuje podklad pro věcné přezkoumání napadeného rozhodnutí či zda tu nejsou důvody pro odmítnutí dovolání. Přitom dospěl k následujícím závěrům.

16. Dovolání proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 10. 12. 2015, sp. zn. 5 To 457/2015, je přípustné z hlediska § 265a odst. 1, odst. 2 písm. b) tr. ř. Nejvyšší státní zástupce je podle § 265d odst. 1 písm. a) tr. ř. osobou oprávněnou k podání dovolání pro nesprávnost kteréhokoli výroku rozhodnutí soudu, a to ve prospěch i v neprospěch obviněného. Dovolání, které splňuje náležitosti obsahu dovolání podle § 265f odst. 1 tr. ř., podal nejvyšší státní zástupce ve lhůtě uvedené v § 265e odst. 1 tr. ř. a na místě určeném tímž zákonným ustanovením.

17. Dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. je dán v případech, kdy rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotněprávním posouzení. Uvedenou formulaci zákon vyjadřuje, že dovolání je určeno k nápravě právních vad rozhodnutí ve věci samé, pokud tyto vady spočívají v právním posouzení skutku nebo jiných skutečností podle norem hmotného práva, nikoliv z hlediska procesních předpisů. Tento dovolací důvod neumožňuje brojit proti porušení procesních předpisů, ale výlučně proti nesprávnému hmotněprávnímu posouzení (srov. usnesení Ústavního soudu ze dne 1. 9. 2004, sp. zn. II. ÚS 279/03). Skutkový stav je při rozhodování o dovolání hodnocen pouze z toho hlediska, zda skutek nebo jiná okolnost skutkové povahy byly správně právně posouzeny, tj. zda jsou právně kvalifikovány v souladu s příslušnými ustanoveními hmotného práva. S poukazem na tento dovolací důvod totiž nelze přezkoumávat a hodnotit správnost a úplnost zjištění skutkového stavu či prověřovat úplnost provedení dokazování a správnost hodnocení důkazů ve

smyslu § 2 odst. 5, 6 tr. ř. (srov. usnesení Ústavního soudu ze dne 15. 4. 2004, sp. zn. IV. ÚS 449/03). Nejvyšší soud není povolán k dalšímu, již třetímu justičnímu zkoumání skutkového stavu (srov. usnesení Ústavního soudu ze dne 27. 5. 2004, sp. zn. IV. ÚS 73/03). Případy, na které dopadá § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., je tedy nutno odlišovat od případů, kdy je rozhodnutí založeno na nesprávném skutkovém zjištění. Dovolací soud musí vycházet ze skutkového stavu tak, jak byl zjištěn v průběhu trestního řízení a jak je vyjádřen především ve výroku odsuzujícího rozsudku, a je povinen zjistit, zda je právní posouzení skutku v souladu s vyjádřením způsobu jednání v příslušné skutkové podstatě trestného činu s ohledem na zjištěný skutkový stav.

18. Pro úplnost Nejvyšší soud odkazuje na ustálenou judikaturu k výkladu a aplikaci dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., jak je souhrnně vyjádřena ve zprávě trestního kolegia Nejvyššího soudu o analýze a vyhodnocení účinnosti novely trestního řádu č. 265/2001 Sb. ve vztahu k soudnímu řízení ze dne 29. 9. 2004, sp. zn. Ts 42/2003, uveřejněné pod č. 36/2004 Sb. rozh. tr., nebo v dalších četných rozhodnutích Nejvyššího soudu, zejména v usnesení velkého senátu ze dne 28. 6. 2006, sp. zn. 15 Tdo 574/2006, uveřejněné pod č. 21/2007 Sb. rozh. tr. Uvedenou problematikou se pak zabýval i Ústavní soud např. v usnesení ze dne 9. 10. 2007, sp. zn. I. ÚS 1692/07, a v usnesení ze dne 5. 2. 2009, sp. zn. III. ÚS 3272/07, v němž zdůraznil, že se „... ztotožňuje se stanoviskem Nejvyššího soudu, podle kterého dovolací námitky, které se týkají skutkových zjištění a hodnocení důkazů, jsou mimo rámec dovolacího důvodu o nesprávném právním posouzení věci.“

19. Jakkoliv skutkové námitky nezakládají žádný z důvodů dovolání podle § 265b tr. ř., a proto ve vztahu k nim neexistuje přezkumná povinnost dovolacího soudu, tuto zásadu nelze podle judikatury Ústavního soudu uplatnit v případě zjištění, že nesprávná realizace důkazního řízení se dostává do kolize s postuláty spravedlivého procesu. Vadami důkazního řízení se zde rozumějí mimo jiné případy, kdy z odůvodnění rozhodnutí nevyplývá vztah mezi skutkovými zjištěními a úvahami při hodnocení důkazů na straně jedné a právními závěry na straně druhé, resp. případy, kdy jsou v soudním rozhodování učiněna skutková zjištění v extrémním nesouladu s provedenými důkazy (srov. rozhodnutí Ústavního soudu pod sp. zn. III. ÚS 84/94, III. ÚS 166/95, II. ÚS 182/02, IV. ÚS 570/03 a další). Z rozhodovací činnosti Nejvyššího soudu vyplývá, že tato mimořádná přezkumná povinnost dopadá i na případy, kdy soud odmítne zohlednit při úvahách o skutkovém stavu důkaz, který nesprávně zhodnotí jako nezákonný, přestože splňuje zákonem stanovené požadavky (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 7. 2014, sp. zn. 8 Tdo 109/2014).

20. Právě na takové argumentaci založil své dovolání nejvyšší státní zástupce, podle něhož byl důkaz úředním záznamem dle § 211 odst. 6 tr. ř. proveden řádně, což odvolací soud nerespektoval, v důsledku čehož dospěl ke skutkovým a od

nich odvozeným právním závěrům, které jsou podle nejvyššího státního zástupce v extrémním nesouladu s poznatky plynoucími z provedených důkazů.

IV.

Důvodnost dovolání

č. 13

21. Nejvyšší soud na základě předloženého spisového materiálu shledal námitky nejvyššího státního zástupce za oprávněné.

22. Hlavní otázkou sporu je, zda byly splněny zákonné podmínky pro čtení úředních záznamů o podání vysvětlení poškozené ze dnů 26. 1. 2015 a 16. 2. 2015 ve smyslu § 211 odst. 6 tr. ř. Podle daného ustanovení lze se souhlasem státního zástupce a obžalovaného v hlavním líčení číst i úřední záznamy o vysvětlení osob a o provedení dalších úkonů (§ 158 odst. 3 a 5 tr. ř.).

23. Odvolací soud výkladem § 2 odst. 13 tr. ř., podle kterého „Ten, proti němuž se trestní řízení vede, musí být v každém období řízení vhodným způsobem a srozumitelně poučen o právech umožňujících mu plné uplatnění obhajoby a o tom, že si též může zvolit obhájce; všechny orgány činné v trestním řízení jsou povinny umožnit mu uplatnění jeho práv.“, dovozuje, že nalézací soud měl obviněného poučit o možných konsekvencích čtení úředních záznamů o podání vysvětlení poškozené, neboť pokud by obviněný věděl, jaké následky bude mít jeho udělení souhlasu, nikdy by k tomuto nesvolil. S takovým výkladem však Nejvyšší soud nesouhlasí.

24. Z výše zmíněné základní zásady trestního řízení ve smyslu § 2 odst. 13 tr. ř., která se v odborné literatuře nazývá zásadou zajištění práva na obhajobu, vyplývá povinnost orgánů činných v trestním řízení vhodně a srozumitelně poučit obviněného (resp. podezřelého, obviněného, obžalovaného i odsouzeného) o právech umožňujících mu plné uplatnění obhajoby a o právu zvolit si obhájce, a to v celém trestním řízení. Tato práva obviněného jsou v obecné rovině vtělena do § 33 a násl. tr. ř., kdy podle odstavce 1 daného ustanovení má obviněný „... zejména právo vyjádřit se ke všem skutečnostem, které se mu kladou za vinu, a k důkazům o nich, není však povinen vypovídat. Může uvádět okolnosti a důkazy sloužící k jeho obhajobě, činit návrhy a podávat žádosti a opravné prostředky. Má právo zvolit si obhájce a s ním se radit i během úkonů prováděných orgánem činným v trestním řízení. S obhájcem se však v průběhu svého výslechu nemůže radit o tom, jak odpovědět na již položenou otázku. Může žádat, aby byl vyslýchán za účasti svého obhájce a aby se obhájce účastnil i jiných úkonů přípravného řízení ...“.

25. Poučovací povinnost je dále speciálně upravena při některých specifických procesních situacích, například o právu na lékařskou prohlídku po zadržení, o právu na odvolání proti odsuzujícímu rozsudku soudu prvního stupně apod. (srov. zejm. § 33 odst. 5 tr. ř. větu druhou, § 95 odst. 2 tr. ř. *in fine*, § 114 odst. 5

tr. ř., 158 odst. 8 tr. ř., 164 odst. 4 tr. ř., § 249 odst. 1 tr. ř.), případně je na některých místech trestního řádu opětovně zdůrazněna či rozvedena (srov. zejm. § 65 odst. 2 tr. ř., § 76 odst. 6 tr. ř., § 91 odst. 1 větu první tr. ř., § 92 odst. 2 tr. ř., § 166 odst. 1 tr. ř., § 179b odst. 2 tr. ř.).

č. 13

26. Poučovací povinnost musí zprvu z povahy věci mířit obecně do nejzákladnějších aspektů, načež při konkrétních úkonech, kdy je obviněnému specificky zasahováno do jeho základních práv, je tato poučovací povinnost, jak je uvedeno shora, blíže rozvedena.

27. Záruky práva na obhajobu definuje „vyspělost“ trestního řízení. Minely trestní justice, jež jsou známy z historie, byly zapříčiněny zpravidla právě absencí těchto záruk, nebo tím, že tyto záruky byly zcela formální. Postupem času se nejenom v závislosti na mezinárodních závazcích (zejm. Úmluvě o ochraně základních práv a svobod Rady Evropy a Mezinárodním paktu o občanských a politických právech OSN) a v neposlední řadě Listiny základních práv a svobod zdůraznilo několik základních aspektů práva na obhajobu, které jsou konkrétně „provedeny“ trestním řádem:

- právo na informace o obvinění v mateřském jazyce a právo na tlumočníka,
- právo nepřispívat k vlastnímu obvinění,
- právo hájit se sám a právo zvolit si obhájce a radit se s ním,
- právo vyjádřit se ke všem skutečnostem kladeným za vinu a uvádět okolnosti a důkazy svědčící ve svůj prospěch,
- právo opravných prostředků.

28. Základním kamenem práva na obhajobu je právo obviněného seznámit se včas a dostatečně se všemi rozhodnými informacemi o obvinění. Na to navazuje výše zmíněná povinnost orgánů činných v trestním řízení seznámit obviněného s jeho právy. Účel tohoto poučení je takový, aby si jich byl obviněný vědom a mohl je aktivně prosazovat. Jakým způsobem je bude obviněný prosazovat je však plně v jeho gesci.

29. Pokud výše zmíněná obecná východiska vztáhneme na projednávanou trestní věc F. P., lze dovodit, že odvolací soud nesprávně vyloučil důkaz čtením úředních záznamů o podání vysvětlení poškozené z hodnocení skutkového stavu. Předmětný důkaz byl totiž proveden v souladu se zákonem, když byly splněny zákonné podmínky pro takový postup, tedy souhlas obviněného i státního zástupce. Jestliže obviněný a státní zástupce podle § 211 odst. 6 tr. ř. dali souhlas s přečtením úředního záznamu o vysvětlení opatřeného podle § 158 odst. 3 písm. a) tr. ř., tak tím současně souhlasili i s jeho použitím jako důkazu v řízení před soudem. Stejně platí i v jiných případech souhlasu osoby s provedením důkazu jeho přečtením (srov. např. § 211 odst. 1 nebo § 211 odst. 5 tr. ř.), když takový souhlas ani jiný význam mít nemůže.

30. Skutečnost, že nalézací soud před samotným čtením předmětných úředních záznamů nepoučil obviněného (byť nevyužívajícího služeb obhájce) o možných

konsekvencích takového postupu pro posouzení jeho viny, ale toliko se ho dotázal, zda souhlasí s jeho čtením, není pochybením. Poučovací povinnost nelze vykládat tak, že by soud měl obviněného zasvětit do všech nuancí trestního řízení, tedy v daném případě jej poučovat o použitelnosti důkazů z předprocesní fáze přípravného řízení. Tím by již zasahoval do úlohy obhájce, což není jeho úkolem a posláním. Soud není stranou trestního řízení, nýbrž nestranným a nezávislým arbitrem, přičemž v průběhu důkazního řízení má rozhodující úlohu při posuzování důkazních návrhů, jejich provádění, jakož i při úvaze o tom, zda je skutkový stav zjištěn bez důvodných pochybností (srov. § 2 odst. 5 tr. ř. *in fine*, přiměřeně také nález Ústavního soudu ze dne 14. 5. 2008, sp. zn. II. ÚS 2014/07, uveřejněný pod č. 86/2008 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu).

31. Přestože úřední záznam o podání vysvětlení dříve sloužil toliko k úvaze orgánů činných v přípravném řízení o tom, zda zahájit trestní stíhání, zákonodárce novelou zákona č. 459/2011 Sb., jak připomíná nejvyšší státní zástupce, dal jasně najevo, že tento formalizovaný úkon (byť jeho primární smysl a účel zůstává) již může obstát jako důkaz. Zároveň však k vyvážení absence všech možností obhajoby v předprocesní fázi trestního řízení nastavil silné záruky, jimiž je nutnost souhlasu s provedením tohoto důkazu obviněným i státním zástupcem, která nestojí osamoceně, ale ve spojení s ostatními základními aspekty práva na obhajobu obviněného, například s právem zvolit si obhájce a radit se s ním.

32. Tyto záruky byly v daném případě obviněnému k dispozici. Pokud dotyčný po dotazu samosoudce v hlavním líčení zůstal na pochybách, nic mu nebránilo daný souhlas neudělit, stejně jako mu nic nebránilo využít ve své trestní věci služeb obhájce, a pokud si ho nemohl dovolit, mohl vznést žádost o bezplatnou obhajobu či obhajobu za sníženou odměnu, o čemž byl ostatně policejním orgánem poučen (č. l. 9–11), což stvrdil svým podpisem. Je třeba dodat, že také mohl po skončení vyšetřování prostudovat spis a navrhnout další důkazy k provedení (č. l. 100 ve spojení s poučením na č. l. 11), čehož nevyužil.

33. Nejvyšší soud se rovněž neztotožňuje s argumentací odvolacího soudu, že úřední záznam o podání vysvětlení nemůže být bez dalšího jediný či rozhodující při úvaze o vině obviněného, i pokud byl procesně perfektně proveden. Podle Nejvyššího soudu v takovém případě musí nastat konkrétní skutečnosti, které oslabují věrohodnost informací (důkazů) z daného důkazního pramene. V daném případě je tento důkaz jedním z nepřímých důkazů svědčících o vině obviněného, které nalézací soud hodnotil v souladu se zásadou volného hodnocení důkazů podle § 2 odst. 6 tr. ř.

34. Z předmětného důkazního pramene byly shledány informace, které zapadaly do jiných zjištění orgánů činných v trestním řízení. Například že obviněný volal dne 13. 1. 2015 poškozené o tom, že si vzal omylem její doklady, že má přístup k předmětnému bytu a že v bytu v dopoledních hodinách kromě něj nikdo nezůstává. To koresponduje se zjištěními, že oba synové poškozené, kteří mají

přístup k bytu, byli v rozhodnou dobu ve škole, přičemž poškozená byla v práci, takže obviněný mohl z bytu učinit danou objednávku, kdy byla zároveň v rozhodné době zjištěna činnost na IP adrese poškozené. Důležitým bylo také zjištění, že při sjednávání úvěrové smlouvy obviněný uvedl jako kontaktní svoje číslo mobilního telefonu, spolu se smyšlenou e-mailovou adresou zvolenou za účelem vzbuzení dojmu autenticity sjednání úvěru poškozenou, která však užívala jinou e-mailovou adresu. Nepřímé důkazy svědčící o vině obviněného tak tvoří ničím nepřerušovaný logický řetězec.

35. Co se týče analogie s výše zmíněnou judikaturou Evropského soudu pro lidská práva ve spojení s judikaturou Ústavního soudu, na kterou v dovolání odkázal nejvyšší státní zástupce, Nejvyšší soud se přiklonil k názoru dovolatele, že není zcela přiléhavá. Projednávaná trestní věc je poměrně specifická, neboť nejde o situaci, kdy svědkyně nebyla hlavnímu líčení vůbec přítomna, nýbrž odmítla vypovídat a bylo čteno její původně „neprocesní“ podání vysvětlení.

36. Na nosnou myšlenku zmíněné judikatury, tedy že trestní řízení lze považovat za spravedlivé, jestliže jsou obviněnému dány dostatečné kompenzační záruky umožňující posouzení důvěryhodnosti výpovědi svědkyně, při níž nemohl zcela uplatnit všechny možnosti obhajoby, a kterou lze považovat za výlučný nebo rozhodující důkaz o jeho vině, odpovídá samo § 211 odst. 6 tr. ř., které podmiňuje provedení tohoto důkazu souhlasem obviněného, což je zcela jistě dostatečná záruka pro „zhojení“ jeho absence (resp. absence obhájce) při podání vysvětlení poškozenou, která byla *nota bene* v tomto případě jeho družkou. Zákonodárce dokonce dává možnost číst (i přes nesouhlas obviněného) i výpověď svědkyně, která v souladu se zákonem odmítla vypovídat, s vyvažujícími zárukami spočívajícími v tom, že tato byla před výsledkem o svém právu odepřít výpověď řádně poučena a výslovně prohlásila, že tohoto práva nevyužívá, a pokud byl výslech proveden způsobem odpovídajícím ustanovením trestního řádu a obviněný nebo obhájce měl možnost se tohoto výsledku zúčastnit (srov. § 211 odst. 4 tr. ř.).

37. Jestliže státní zástupkyně Obvodního státního zastupitelství pro Prahu 10 v obžalobě nenavrhl čtení daných úředních záznamů o podání vysvětlení poškozené, což k podpoře svého postupu zdůraznil odvolací soud, ale navrhla důkaz jejím výsledkem v hlavním líčení, jde o naprosto logický postup, který nevylučuje následnou aplikaci § 211 odst. 6 tr. ř. Gros trestního řízení je řízení před soudem, resp. ve stadiu hlavního líčení, v němž mají být v souladu se zásadou ústnosti a bezprostřednosti zásadně provedeny všechny důkazy přímo před soudem. Výpovědi, resp. podaná vysvětlení svědků v přípravném řízení, se v hlavním líčení zpravidla nečtou. Z tohoto pravidla však existují výjimky, ke kterým lze přistoupit toliko z mimořádných důvodů (srov. zmíněný § 211 odst. 1–4, odst. 6 tr. ř.). Státní zástupkyně proto navrhla důkaz výsledkem poškozené, která ovšem využila svého práva nevypovídat. Nalézací soud proto „subsidiárně“ četl její podaná vysvětlení, neboť se jednalo právě o jednu z výjimek v reakci na vzniklou procesní situaci.

38. Jelikož z výše uvedených závěrů zcela jednoznačně vyplývá odpověď Nejvyššího soudu na položenou otázku týkající se rozsahu poučovací povinnosti soudu vůči obviněnému F. P. a s tím spojenou odpověď ohledně použitelnosti přečtených úředních záznamů s vysvětleními S. Č., Nejvyšší soud zrušil podle § 265k odst. 1, 2 tr. ř. z podnětu dovolání nejvyššího státního zástupce rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 10. 12. 2015, sp. zn. 5 To 457/2015, v celém rozsahu. Současně zrušil všechna další rozhodnutí, která na zrušený rozsudek obsahově navazují, pokud jeho zrušením pozbyla podkladu. Nejvyšší soud poté podle § 265l odst. 1 tr. ř. přikázal Městskému soudu v Praze, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

39. V novém projednání odvolání obviněného a jeho družky Městský soud v Praze bude vycházet z toho, že úřední záznamy o podání vysvětlení poškozené byly v hlavním líčení provedeny k důkazu v souladu s § 211 odst. 6 tr. ř., a proto z nich bude též vycházet při přezkoumávání zákonnosti a správnosti zjištěného skutkového stavu soudem prvního stupně a v závislosti na tom i ohledně vysloveného výroku o vině.

Č. 14

č. 14

Promlčení trestní odpovědnosti, Předběžné otázky
§ 34 odst. 4 písm. b) tr. zákoníku, § 9 odst. 1 tr. ř.

Pro závěr o existenci okolnosti přerušující běh promlčecí doby podle § 34 odst. 4 písm. b) tr. zákoníku se nevyžaduje, aby byl pachatel za stejně trestný nebo přísněji trestný čin již pravomocně odsouzen, ale rozhodující je jen spáchání takového nového trestného činu v promlčecí době.

Orgány činné v trestním řízení posuzují otázku, zda k tomu došlo, samostatně jako předběžnou otázku ve smyslu § 9 odst. 1 tr. ř.

(Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 7. 2015, sp. zn. 5 Tdo 1449/2014, ECLI:CZ:NS:2015:5.TDO.1449.2014.1)

Nejvyšší soud rozhodl o dovoláních nejvyššího státního zástupce v neprospěch obviněných Ing. A. H. a Ing. T. K. proti usnesením Městského soudu v Praze ze dne 20. 3. 2014, sp. zn. 67 To 56/2014, a ze dne 20. 3. 2014, sp. zn. 67 To 57/2014, v trestní věci vedené u Obvodního soudu pro Prahu 1 pod sp. zn. 3 T 41/2010, tak, že podle § 265k odst. 1 tr. ř. zrušil usnesení Městského soudu v Praze ze dne 20. 3. 2014, sp. zn. 67 To 56/2014, a usnesení Městského soudu v Praze ze dne 20. 3. 2014, sp. zn. 67 To 57/2014, jakož i jim předcházející rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 18. 11. 2013, sp. zn. 3 T 41/2010. Podle § 265k odst. 2 tr. ř. byla zrušena také všechna další rozhodnutí obsahově navazující na zrušená rozhodnutí, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Podle § 265l odst. 1 tr. ř. Obvodnímu soudu pro Prahu 1 přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Obvinění Ing. A. H. a Ing. T. K. byli rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 18. 11. 2013, sp. zn. 3 T 41/2010, podle § 226 písm. b) tr. ř. zproštěni obžaloby státního zástupce Vrchního státního zastupitelství v Praze ze dne 24. 6. 2010, sp. zn. 7 VZV 4/2009, pro skutek popsany pod body IV./1. až IV./7. této obžaloby, v němž byl spatřován trestný čin porušování povinnosti při správě cizího majetku podle § 255 odst. 1, 3 zákona č. 140/1961 Sb.,

trestního zákona, ve znění účinném do 31. 12. 2009 (dále ve zkratce „tr. zák.“), spáchaný ve spolupachatelství podle § 9 odst. 2 tr. zák., neboť soud dospěl k závěru, že tento skutek není trestným činem. Podle § 229 odst. 3 tr. ř. byla poškozená odkázána s uplatněným nárokem na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních. O dalších skutcích obsažených ve zmíněné obžalobě státního zástupce rozhodl Obvodní soud pro Prahu 1 usnesením ze dne 18. 11. 2013, sp. zn. 3 T 41/2010, tak, že podle § 223 odst. 1 tr. ř. zastavil trestní stíhání obou obviněných z důvodu uvedeného v § 11 odst. 1 písm. b) tr. ř., tj. že trestní stíhání obviněných je promlčeno.

2. Státní zástupce Vrchního státního zastupitelství v Praze podal proti zprošťujícímu rozsudku soudu prvního stupně odvolání a proti usnesení o zastavení trestního stíhání stížnost. O těchto opravných prostředcích rozhodl Městský soud v Praze jednak usnesením ze dne 20. 3. 2014, sp. zn. 67 To 56/2014, tak, že podle § 256 tr. ř. zamítl odvolání jako nedůvodné, a jednak usnesením z téhož dne sp. zn. 67 To 57/2014, kterým podle § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. zamítl podanou stížnost, neboť ji neshledal důvodnou.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

3. Proti citovaným usnesením Městského soudu v Praze podal nejvyšší státní zástupce v neprospěch obviněných Ing. A. H. a Ing. T. K. dovolání, v nichž uplatnil dovolací důvody uvedené v § 265b odst. 1 písm. f), g) a l) tr. ř. V podaných dovoláních nejvyšší státní zástupce zpochybnil právní závěry vyjádřené jednak v usnesení Městského soudu v Praze ze dne 20. 3. 2014, sp. zn. 6 To 56/2014, jímž odvolací soud zamítl odvolání státního zástupce Vrchního státního zastupitelství v Praze podané proti rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 18. 11. 2013, sp. zn. 3 T 41/2010, a jednak v usnesení Městského soudu v Praze ze dne 20. 3. 2014, sp. zn. 6 To 57/2014, kterým zamítl stížnost státního zástupce Vrchního státního zastupitelství v Praze podanou proti usnesení Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 18. 11. 2013, sp. zn. 3 T 41/2010. Pokud jde o první z napadených usnesení Městského soudu v Praze, dovolatel namítl, že odvolací soud nesprávně posoudil subjektivní stránku trestného činu porušování povinnosti při správě cizího majetku podle § 255 odst. 1, 3 tr. zák. Jak v této souvislosti nejvyšší státní zástupce zdůraznil, obvinění věděli o zájmu obchodní společnosti C. E., a. s., dosáhnout zisk ze zpětných převodů při obchodech s pohonnými hmotami a vědomě podstupovali riziko ohledně úhrady kupní ceny. Podle názoru dovolatele obvinění věděli také o rozdílných cenách benzínu a nafty a o tom, že k jejich převodu dojde bez fyzického vyskladnění, přičemž obměna zásob pohonných hmot mohla být provedena postupně při běžné obchodní činnosti poškozené obchodní společnosti Č., a. s. Nejvyšší

státní zástupce vytkl odvolacímu soudu i nesprávné hodnocení otázky přiměřenosti ceny, neboť soud pouze mechanicky oddělil kupní a prodejní cenu, aniž by se zabýval podstatou popsaných obchodních transakcí, resp. záměrem obviněných poškodit uvedenou obchodní společnost, jejíž zájmy měli chránit. Další námitky dovolatele zpochybňují správnost posouzení objektivní stránky zmíněného trestného činu, protože soudy nižších stupňů nevyhodnotily správně povinnost péče řádného hospodáře a otázku způsobené škody. V této trestní věci je přitom škodou jednak ušlý zisk, jednak zmenšení majetku obchodní společnosti Č., a. s. Pokud jde o ušlý zisk, spatřuje ho dovolatel v tom, že obvinění neobchodovali přímo s obchodní společností M., ale jednotlivé obchody uskutečňovali prostřednictvím obchodní společnosti C. E., a. s., jako prostředníkem. Podle názoru nejvyššího státního zástupce o zmenšení majetku poškozené obchodní společnosti šlo v případě obchodů s benzinem, protože za jeho nákup musela vynaložit vyšší cenu, než činila kupní cena. Za nesprávné považuje nejvyšší státní zástupce i hodnocení obsahu smlouvy o spolupráci při obměně pohonných hmot a o koupi a prodeji obměňovaného zboží, která byla sjednaná mezi obchodními společnostmi Č., a. s., a M., přičemž soudy nižších stupňů nijak nezohlednily skutečnost, že předmětem této smlouvy byl závazek dodat pohonné hmoty v nové kvalitě. V dalším dovolání pak nejvyšší státní zástupce zpochybnil i právní závěry vyjádřené v usnesení Městského soudu ze dne 20. 3. 2014, sp. zn. 6 To 57/2014. Podle názoru dovolatele nedošlo k promlčení trestního stíhání, neboť zde vznikla překážka uvedená v § 67 odst. 3 písm. b) tr. zák., která způsobila přerušování promlčecí doby a spočívala ve spáchání jiného trestného činu v promlčecí době, a to právě toho trestného činu, ohledně něhož byli obvinění nesprávně zproštěni obžaloby, a proto nebylo možné zastavit trestní stíhání.

4. Závěrem svých dovolání tedy nejvyšší státní zástupce navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 265k odst. 1, 2 tr. ř. za podmínky uvedené v § 265p odst. 1 tr. ř. zrušil jednak usnesení Městského soudu v Praze ze dne 20. 3. 2014, sp. zn. 67 To 56/2014, jakož i jemu předcházející rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 18. 11. 2013, sp. zn. 3 T 41/2010, a jednak usnesení Městského soudu v Praze ze dne 20. 3. 2014, sp. zn. 67 To 57/2014, i jemu předcházející usnesení Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 18. 11. 2013, sp. zn. 3 T 41/2010. Dovolatel navrhl zrušit i všechna další rozhodnutí obsahově navazující na zrušená rozhodnutí, pokud vzhledem ke změně, k níž dojde zrušením, pozbydou podkladu. Zároveň učinil návrh, aby Nejvyšší soud dále postupoval podle § 265l odst. 1 tr. ř. a přikázal Obvodnímu soudu pro Prahu 1 věc k novému pojednání a rozhodnutí.

5. K dovoláním nejvyššího státního zástupce se podrobně vyjádřil prostřednictvím svého obhájce obviněný Ing. A. H. Obviněný především zpochybnil závěry znaleckého posudku obchodní společnosti A-C., s. r. o.,

k výši škody. Podle jeho názoru šlo v posuzované věci o zcela běžný způsob obchodování s pohonnými hmotami, jehož cílem bylo provést jejich obměnu v co nejkratším čase. Jak dále obviněný zdůraznil, ze svědeckých výpovědí jednoznačně vyplynul důvod, z něhož se do popsaného obchodování zapojily obchodní společnosti M. a C. E., a. s. Pokud jde o zajišťovací právní instituty, obviněný konstatuje, že pohonné hmoty byly zajištěny v zásobnících obchodní společnosti Č., a. s., která je měla zcela pod kontrolou. Obviněný je proto přesvědčen, že „dovolání nesplňuje podmínky stanovené zákonem“.

III.

Přípustnost dovolání

6. Nejvyšší soud po zjištění, že byly splněny všechny formální a obsahové podmínky k podání dovolání, dospěl k následujícím závěrům.

7. Pokud jde o dovolací důvody, nejvyšší státní zástupce opírá svá dovolání o § 265b odst. 1 písm. f), g) a l) tr. ř. Podle dovolatele tedy bylo rozhodnuto o zastavení trestního stíhání, aniž byly splněny podmínky pro takové rozhodnutí, dále je názoru, že rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo na jiném nesprávném hmotněprávním posouzení a že bylo rozhodnuto o zamítnutí nebo odmítnutí řádného opravného prostředku proti rozsudku nebo usnesení uvedenému v § 265a odst. 2 písm. a) až g) tr. ř., přestože v řízení mu předcházejícím byl dán důvod dovolání uvedený v § 265b odst. 1 písm. a) až k) tr. ř.

IV.

Důvodnost dovolání

8. Nejvyšší soud se nejdříve zabýval těmi námitkami nejvyššího státního zástupce, které uplatnil s poukazem na dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. f) tr. ř. a jimiž zpochybnil postup soudů nižších stupňů, na základě kterého bylo podle § 223 odst. 1 tr. ř. z důvodu uvedeného v § 11 odst. 1 písm. b) tr. ř. zastaveno trestní stíhání obviněných Ing. A. H. a Ing. T. K. pro skutky uvedené pod body I. až III. obžaloby státního zástupce Vrchního státního zastupitelství v Praze ze dne 24. 6. 2010, sp. zn. 7 VZV 4/2009, a obviněného Ing. A. H. též pro skutek pod bodem IV. této obžaloby. Nejvyšší soud jednak považuje výrok tohoto usnesení za nesprávný, neboť soud prvního stupně ve skutečnosti nemohl zastavit trestní stíhání obviněného Ing. A. H. pro skutek uvedený pod bodem IV. citované obžaloby a současně ho pro tento skutek zprostit obžaloby samostatným rozsudkem ze dne 18. 11. 2013, sp. zn. 3 T 41/2010. Zmíněné usnesení soudu prvního stupně ovšem trpí i takovými právními vadami, pro

keré nemůže jako celek obstát a které neodstranil z podnětu důvodně podané stížnosti státního zástupce ani soud druhého stupně.

č. 14

9. K tomu Nejvyšší soud připomíná, že k zániku trestnosti činu došlo podle § 67 odst. 1 tr. zák. uplynutím zde uvedené promlčecí doby, jejíž běh mohl být modifikován § 67 odst. 2 a 3 tr. zák. v případě stavení nebo přerušení promlčecí doby. Trestní zákon platný v době spáchání posuzovaných skutků v citovaných ani jiných ustanoveních výslovně neuváděl, od jakého okamžiku počínala běžet promlčecí doba. Podle soudní praxe (viz např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22. 3. 2000, sp. zn. 3 Tz 31/2000) i respektované odborné literatury (viz např. NOVOTNÝ, O., VANDUCHOVÁ, M. a kol. Trestní právo hmotné – I. Obecná část. 5. vydání. Praha: ASPI, 2007, s. 358; ŠÁMAL, P., PÚRY, F., RIZMAN, S. Trestní zákon. Komentář. I. díl. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2004, s. 594) promlčecí doba začínala běžet od spáchání trestného činu, tedy od okamžiku, kdy byl trestný čin dokonán, resp. v případě pokračujících, trvajících a hromadných trestných činů od okamžiku, kdy byla trestná činnost ukončena. Rozhodná je zde doba ukončení jednání; pokud je však znakem skutkové podstaty účinek, popřípadě těžší účinek, pak promlčecí doba začínala běžet od vzniku účinku nebo těžšího účinku. U skutkových podstat trestných činů, jejichž znakem je vznik majetkové škody, je nutno za okamžik spáchání činu považovat vznik škody, resp. vznik škody charakterizované zákonem jako těžší následek. Teprve od tohoto momentu mohla začít plynout promlčecí doba. Totéž ostatně nyní výslovně stanoví § 34 odst. 2 zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku, ve znění pozdějších předpisů (dále ve zkratce „tr. zákoník“). Podle § 67 odst. 3 písm. b) tr. zák. dále platilo, že promlčení trestního stíhání se přerušilo, spáchal-li pachatel v promlčecí době trestný čin nový, na který trestní zákon stanovil trest stejný nebo přísnější [nyní je obdobná překážka obsažena v § 34 odst. 4 písm. b) tr. zákoníku]. Při posuzování přerušení promlčení trestního stíhání podle § 67 odst. 3 písm. b) tr. zák., resp. promlčení trestní odpovědnosti podle § 34 odst. 4 písm. b) tr. zákoníku, pak není důležité, zda pachatel byl za stejný nebo přísněji trestný čin již pravomocně odsouzen, ale rozhodující je „spáchání“ takového nového trestného činu v promlčecí době, a to trestného činu, za který zákon stanoví trest stejný nebo přísnější. Orgán činný v trestním řízení musí tuto otázku posoudit jako otázku předběžnou podle § 9 odst. 1 tr. ř. a nemůže vyčkávat na pravomocné rozhodnutí soudu o onom novém trestném činu.

10. Soudy nižších stupňů se ovšem důsledně neřídily shora uvedenými zásadami a otázkou promlčení trestní odpovědnosti obviněných Ing. A. H. a Ing. T. K. vyřešily nesprávně. Nemůže zejména obstát velmi nepřesné tvrzení na str. 10 a 11 v napadeném usnesení Městského soudu v Praze ze dne 20. 3. 2014, sp. zn. 67 To 57/2014, podle něhož bylo údajně rozhodné jen to, kdy pachatel ukončil jednání, aniž se soud druhého stupně náležitě zabýval

vlivem účinku trestného činu v podobě způsobené škody na běh promlčecí doby.

11. Jak Nejvyšší soud zjistil z usnesení příslušného policejního orgánu o zahájení trestního stíhání ze dne 7. 12. 2009 zařazeného na č. 1. 20 trestního spisu vedeného u Obvodního soudu pro Prahu 1 pod sp. zn. 3 T 41/2010, pokud jde o skutky uvedené pod body I. až III. obžaloby, oběma obviněným byl opis tohoto usnesení doručen dne 7. 12. 2009. Ohledně skutku popsaného pod bodem V. obžaloby pak z usnesení o zahájení trestního stíhání ze dne 15. 4. 2010 (viz č. 1. 88 trestního spisu) vyplývá, že obviněnému Ing. A. H. byl opis tohoto rozhodnutí doručen dne 15. 4. 2010. Jednotlivé skutky, které státní zástupce popsal v obžalobě pod body I. až III. jejího výroku, měli obvinění spáchat dne 29. 6. 2005 (bod I. obžaloby), dne 22. 1. 2004 (bod II. obžaloby) a dne 28. 6. 2004 (bod III. obžaloby). Tyto skutky byly v obžalobě posouzeny jako trestné činy porušování povinnosti při správě cizího majetku podle § 255 odst. 1 a 3 tr. zák. Přitom sám obviněný Ing. A. H. se měl žalovaného skutku vymezeného pod bodem V. obžaloby, v němž byl spatřován přečin porušení povinnosti při správě cizího majetku podle § 220 odst. 1, odst. 2 písm. b) tr. zákoníku, dopustit dne 15. 7. 2004. Vzhledem k tomu, že ve všech výše uvedených případech jde o trestné činy, jejichž znakem je účinek v podobě vzniku škody [tj. škody velkého rozsahu ve smyslu § 255 odst. 3 tr. zák., resp. značné škody podle § 220 odst. 2 písm. b) tr. zákoníku], počínal běh promlčecí doby až okamžikem způsobení tohoto účinku (resp. těžšího následku). V případě obviněných Ing. T. K. a Ing. A. H. to tedy znamená, že počátek promlčecí doby se odvíjí ode dne 29. 6. 2005 (skutek pod bodem I. obžaloby), kterým došlo současně ve smyslu § 67 odst. 3 písm. b), odst. 4 tr. zák. [resp. nyní podle § 34 odst. 4 písm. b), odst. 5 tr. zákoníku] k přerušení promlčení trestního stíhání u skutků popsaných pod body II. a III., resp. u obviněného Ing. A. H. též pod bodem V. obžaloby. Podle § 67 odst. 3 písm. b) tr. zák. [resp. nyní podle § 34 odst. 4 písm. b) tr. zákoníku] totiž za skutek uvedený pod bodem I. obžaloby a státním zástupcem posouzený jako trestný čin porušování povinnosti při správě cizího majetku podle § 255 odst. 1 a 3 tr. zák. dřívější trestní zákon postihoval pachatele přinejmenším stejným trestem jako ostatní trestné činy, pro které byli obviněni v této věci obžalováni a které jsou uvedeny pod body II., III. a V. obžaloby. Jde o trest odnětí svobody na 2 roky až 8 let, jehož výměra odůvodňovala promlčecí dobu podle § 67 odst. 1 písm. c) tr. zák. v trvání 5 let. Běh této promlčecí doby pak započal ve smyslu § 67 odst. 1 a 4 tr. zák. až dnem 29. 6. 2005. Na základě shora uvedeného lze proto konstatovat, že v posuzované věci připadá konec promlčecí doby u skutku popsaného pod bodem I. obžaloby na den 29. 6. 2010, takže vzhledem k době, kdy nastaly účinky zahájení trestního stíhání (tj. u obviněného Ing. T. K. dne 7. 12. 2009 a u obviněného Ing. A. H. téhož dne, resp. i dne 15. 4. 2010, pokud jde o skutek popsaný pod bodem V.

obžaloby), nemohlo být promlčeno trestní stíhání (resp. nyní promlčena trestní odpovědnost) ohledně žádného ze žalovaných trestných činů. Pokud soudy obou stupňů dospěly k opačnému názoru, nepovažuje ho Nejvyšší soud za správný a odpovídající zákonu.

č. 14

12. Proto Nejvyšší soud shledal námitky nejvyššího státního zástupce, kterými s odkazem na dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. f) tr. ř. zpochybnil závěry soudů nižších stupňů vyjádřené jednak v usnesení Městského soudu v Praze ze dne 20. 3. 2014, sp. zn. 67 To 57/2014, jednak v jemu předcházejícím usnesení Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 18. 11. 2013, sp. zn. 3 T 41/2010, důvodnými.

13. Dále se Nejvyšší soud zabýval výše uvedenými námitkami nejvyššího státního zástupce, které se týkají naplnění objektivní a subjektivní stránky trestného činu porušování povinnosti při správě cizího majetku podle § 255 odst. 1 a 3 tr. zák., ohledně něhož byli oba obvinění rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 18. 11. 2013, sp. zn. 3 T 41/2010, zproštění obžaloby státního zástupce Vrchního státního zastupitelství v Praze ze dne 24. 6. 2010, sp. zn. 7 VZV 4/2009, a z důvodů v rozhodnutí podrobně rozvedených rovněž přisvědčil podanému dovolání nejvyššího státního zástupce.

14. Jelikož soudy nižších stupňů ve svých rozhodnutích nesprávně právně posoudily skutek, pro který byli obvinění Ing. A. H. a Ing. T. K. rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 18. 11. 2013, sp. zn. 3 T 41/2010, ve spojení s usnesením Městského soudu v Praze ze dne 20. 3. 2014, sp. zn. 67 To 56/2014, podle § 226 písm. b) tr. ř. zproštění obžaloby státního zástupce Vrchního státního zastupitelství v Praze ze dne 24. 6. 2010, sp. zn. 7 VZV 4/2009, a vadně posoudily i otázku promlčení trestných činů, ohledně nichž bylo trestní stíhání obviněných zastaveno usnesením Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 18. 11. 2013, sp. zn. 3 T 41/2010, ve spojení s usnesením Městského soudu v Praze ze dne 20. 3. 2014, sp. zn. 67 To 57/2014, byly naplněny uplatněné dovolací důvody podle § 265b odst. 1 písm. f), g) a l) tr. ř. Po zjištění, že dovolání nejvyššího státního zástupce je v těchto směrech opodstatněné, Nejvyšší soud podle § 265k odst. 1 tr. ř. zrušil usnesení Městského soudu v Praze ze dne 20. 3. 2014, sp. zn. 67 To 56/2014, a jemu předcházející rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 18. 11. 2013, sp. zn. 3 T 41/2010. Obdobně Nejvyšší soud zrušil i usnesení Městského soudu v Praze ze dne 20. 3. 2014, sp. zn. 67 To 57/2014, a jemu předcházející usnesení Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 18. 11. 2013, sp. zn. 3 T 41/2010. Podle § 265k odst. 2 tr. ř. Nejvyšší soud zrušil také všechna další rozhodnutí obsahově navazující na zrušená rozhodnutí, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo jejich zrušením, pozbyla podkladu. Podle § 265l odst. 1 tr. ř. potom Nejvyšší soud přikázal Obvodnímu soudu pro Prahu 1, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

15. Obvodní soud pro Prahu 1 tak v uvedeném rozsahu opětovně projedná trestní věc obviněných Ing. A. H. a Ing. T. K. Přitom je vázán právním názorem Nejvyššího soudu (§ 265s odst. 1 tr. ř.) ohledně předpokladů naplnění zákonných znaků skutkové podstaty žalovaného trestného činu, který se vztahuje i k těm trestným činům, které měli obvinění spáchat v této věci a ohledně nichž bylo zastaveno trestní stíhání obviněných výše uvedenými usneseními soudů nižších stupňů (viz skutky popsané pod body I. až III. a V. obžaloby státního zástupce Vrchního státního zastupitelství v Praze ze dne 24. 6. 2010, sp. zn. 7 VZV 4/2009). Přitom soud prvního stupně pečlivě a v souladu se zákonem odůvodní své právní závěry. Dále se v intencích právního názoru Nejvyššího soudu vysloveného v tomto usnesení znovu vypořádá s otázkou promlčení trestní odpovědnosti obviněných za trestné činy, které měly být spáchány skutky uvedenými pod body I. až III. a V. citované obžaloby.

ROZHODNUTÍ
VE VĚCECH OBČANSKOPRÁVNÍCH,
OBCHODNÍCH A SPRÁVNÍCH

Č. 28

č. 28

Pravomoc soudu, Cizinci, Právo Evropské unie
čl. 24 odst. 1 Nařízení (ES) č. 44/2001

Není-li z ujednání o příslušnosti soudu ve věci s cizím prvkem jednoznačně patrné, že strany hodlaly sjednat toliko místní příslušnost určitého soudu, je třeba takové ujednání považovat za dohodu o volbě mezinárodní příslušnosti soudu či soudů určitého státu.

(Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 2. 2016, sp. zn. 30 Cdo 1860/2015, ECLI:CZ:NS:2016:30.CDO.1860.2015.1)

Nejvyšší soud k dovolání žalovaného zrušil usnesení Městského soudu v Praze ze dne 5. 1. 2015, sp. zn. 64 Co 344/2014, jakož i usnesení Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 14. 7. 2014, sp. zn. 16 C 263/2013, a věc vrátil Obvodnímu soudu pro Prahu 4 k dalšímu řízení.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Žalobce se žalobou ze dne 27. 12. 2012 v řízení domáhá po žalovaném zaplacení částky 1 077 063 USD s příslušenstvím z titulu smlouvy o půjčce uzavřené mezi žalobcem a žalovaným dne 1. 1. 2010.
2. Obvodní soud pro Prahu 4 jako soud prvního stupně, poté, co se žalovaný prostřednictvím svého právního zástupce opakovaně ve sporu věcně vyjádřil (vyjádření ze dne 17. 3. 2013 a doplnění vyjádření ze dne 18. 4. 2014) a účastnil se jednání dne 27. 5. 2014, při kterém konstatoval souhlas s projednáním věci českými soudy, usnesením ze dne 14. 7. 2014, č. j. 16 C 263/2013-88, rozhodl, že řízení se zastavuje, neboť české soudy nemají pravomoc ve věci rozhodovat. Městský soud v Praze jako soud odvolací napadeným usnesením usnesení soudu prvního stupně změnil tak, že řízení se nezastavuje.
3. Soud prvního stupně zjistil, že žalobce i žalovaný jsou občany Ruské federace. Ve smlouvě o úvěru, o kterou se žalobní návrh opírá, uvedly obě smluvní strany trvalé bydliště v R. V téže smlouvě byl mezi účastníky „formou prorogace sjednán konkrétní soud“ „dle bydliště věřitele“.
4. Soud prvního stupně dospěl k závěru, že na věc by bylo možné použít smlouvu mezi Československou socialistickou republikou a Svazem sovětských

socialistických republik o právní pomoci a právních vztazích ve věcech občanských, rodinných a trestních, uzavřenou v M. dne 12. 8. 1982, uveřejněnou vyhláškou ministra zahraničních věcí č. 95/1983 Sb., jejímiž nástupnickými státy jsou Česká republika a Ruská federace. Ta však „neupravuje otázky, podle kterých by bylo možno posoudit pravomoc soudu v daném případě“. Soud prvního stupně proto aplikoval zákon č. 97/1963 Sb., o mezinárodním právu soukromém a procesním (dále jen „ZMPS“). Přihlédl k tomu, že „účastníci řízení si ve smlouvě z 1. 1. 2010 sjednali pravomoc soudu dle bydliště věřitele, tedy žalobce, a žalobce v této smlouvě uvádí své trvalé bydliště na území Ruské federace.“ Podle soudu prvního stupně proto k okamžiku uzavření smlouvy muselo být oběma stranám jasné, že si sjednávají pro případný spor příslušný soud Ruské federace. Soudy České republiky nejsou proto k projednání sporu „nadány pravomocí ve věci rozhodovat“.

5. Odvolací soud oproti tomu vyšel ze skutečnosti, že oba účastníci řízení mají podle sdělení Ředitelství služby cizinecké policie trvalý pobyt v České republice a že smlouva o úvěru byla uzavřena v České republice.

6. Odvolací soud se zabýval otázkou, zda je ujednání účastníků o volbě soudu v čl. 6.2 smlouvy ze dne 1. 1. 2010 podle českých předpisů platné. Podle odvolacího soudu je smlouva ze dne 1. 1. 2010 smlouvou o půjčce, nejedná se tedy o obchodní věc. Účastníci řízení se mohou písemně dohodnout na místní příslušnosti jiného soudu prvního stupně pouze v obchodní věci (srov. § 89a zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění účinném k 1. 1. 2010, dále jen „o. s. ř.“). Dohoda o místní příslušnosti je proto neplatná a místně příslušným je obecný soud žalovaného, tedy Obvodní soud pro Prahu 4.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

7. Usnesení odvolacího soudu napadl žalovaný včas podaným dovoláním. V něm uvedl, že odvolací soud se odchýlil od ustálené rozhodovací praxe Nejvyššího soudu, konkrétně od usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. 11. 2007, sp. zn. 32 Odo 1788/2006. Důvodnost dovolání spatřuje žalovaný v první řadě v nesprávném právním posouzení místa bydliště žalobce. V tomto ohledu žalovaný uvádí, že je nutné rozlišovat mezi pojmy „bydliště“ a „trvalý pobyt“, přičemž žalobce trvale žije ve Spojených státech amerických, je občanem USA a má tam i rodinu. Jako místo trvalého pobytu pak uvádí adresu v R., za žádných okolností však nelze dovodit, že by jeho trvalý pobyt nebo bydliště bylo v České republice. Jako druhou dovolací námitku pak uvádí nesprávné právní posouzení povahy čl. 6.2 úvěrové investiční smlouvy, tedy právní povahy ujednání o příslušnosti. Podle žalovaného je v posuzované věci zcela zřejmé, že úmysl stran směřoval k volbě pravomoci (mezinárodní příslušnosti) soudu ve smyslu

§ 37 odst. 3 ZMPS a že se nejednalo o volbu místně příslušného soudu ve smyslu § 89a o. s. ř. Z uvedených důvodů nejsou české soudy mezinárodně příslušné k projednání dané věci.

8. K dovolání se vyjádřil žalobce, který rozporoval argumentaci žalovaného o místě svého bydliště a souhlasil se závěry odvolacího soudu o neplatnosti ujednání stran o příslušnosti soudu pro rozpor s českým právem, kterým se předmětná smlouva řídí. Dle názoru žalobce je tedy na základě § 37 odst. 1 ZMPS pro projednání daného sporu dána příslušnost českých soudů.

č. 28

III.

Přípustnost dovolání

9. Nejvyšší soud v dovolacím řízení postupoval a o dovolání rozhodl podle zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění účinném od 1. 1. 2013 do 31. 12. 2013 (viz čl. II bod 7 zákona č. 404/2012 Sb. a čl. II bod 2 zákona č. 293/2013 Sb.), dále jen „o. s. ř.“.

10. Dovolání bylo podáno včas, osobou k tomu oprávněnou, za splnění podmínky § 241 odst. 1 o. s. ř. a obsahovalo náležitosti vyžadované § 241a odst. 2 o. s. ř. Dovolací soud se proto zabýval přípustností dovolání.

11. Podle § 236 odst. 1 o. s. ř. lze dovoláním napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, jestliže to zákon připouští.

12. Podle § 237 o. s. ř., není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe odvolacího soudu nebo která v rozhodování odvolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak.

13. Námitka žalovaného týkající se právního posouzení místa bydliště žalobce nemůže přípustnost dovolání ve smyslu § 237 o. s. ř. založit, neboť v nyní posuzovaném případě se odvolací soud problematikou rozdílu mezi faktickým a trvalým bydlištěm nezabýval a své rozhodnutí založil na právní povaze ujednání o příslušnosti, nikoliv na závěru o tom, kde má žalobce bydliště. Uvedená námitka se tedy míjí s právním posouzením věci odvolacím soudem (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 5. 1999, 2 Cdon 808/97, uveřejněné pod č. 27/2001 ve Sb. rozh. obč., nebo ze dne 3. 3. 2014, sp. zn. 30 Cdo 135/2013).

14. Dovolání je ve smyslu § 237 o. s. ř. naopak přípustné pro posouzení otázky právní povahy smluvního ustanovení obsahujícího prorogaci, respektive určení, zda předmětné ustanovení představuje ujednání o místní, nebo o mezinárodní příslušnosti, neboť tou se Nejvyšší soud ve své rozhodovací praxi doposud nezabýval.

IV. Důvodnost dovolání

15. Dovolání je ve vztahu k posouzení právní povahy předmětného smluvního ujednání i důvodné.

č. 28

16. Pro posouzení pravomoci soudů České republiky k projednání a rozhodnutí věci je určující, zda jde v dané věci o řízení s mezinárodním prvkem. Mezinárodní (resp. zahraniční či cizí) prvek v soukromoprávním vztahu je dán tehdy, jestliže má právní poměr v některém svém prvku vztah k zahraničí. Tento vztah přitom může být dán subjektem právního poměru (cizí státní příslušník nebo osoba pobývající v zahraničí, případně právnická osoba založená podle cizího práva nebo se sídlem v zahraničí), skutečností právně významnou pro vznik a existenci právního poměru, předmětem právního poměru, anebo právním poměrem, který právně souvisí nebo je právně závislý na jiném právním poměru, jenž se řídí cizím právem (srov. KUCERA, Z. a kol. Mezinárodní právo soukromé. 8. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, Brno: Doplněk, 2015, s. 23–24). Zjistí-li rozhodující soud přítomnost mezinárodního prvku v řízení, musí se v rámci přezkumu podmínek řízení (§ 103 o. s. ř.) předně zabývat otázkou své pravomoci (obdobně srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 5. 2014, sp. zn. 32 Cdo 1404/2012). V projednávaném případě je přitom mezinárodní prvek zcela jednoznačně dán subjekty právního poměru, jelikož žalobce i žalovaný jsou cizími státními příslušníky (občany Ruské federace).

17. Při posouzení pravomoci musí soudy zohlednit případnou existenci prorogační úmluvy (prorogační doložky), tedy ujednání stran zakládající příslušnost určitého soudu, která může jednak založit pravomoc českých soudů, ale také pravomoc českých soudů derogovat (viz PAUKNEROVÁ, M. a kol. Zákon o mezinárodním právu soukromém. Komentář. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013, s. 567–568; dále viz kupř. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 11. 2006, sp. zn. 29 Odo 22/2006, nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. 11. 2007, sp. zn. 32 Odo 1788/2006, proti němuž podaná ústavní stížnost byla odmítnuta usnesením Ústavního soudu ze dne 7. 4. 2008, sp. zn. IV. ÚS 434/08). Odvolací soud se sice prorogační doložkou zabýval, posoudil ji však toliko jako ujednání o místní příslušnosti ve smyslu § 89a o. s. ř. Takový závěr by byl správný pouze při absenci mezinárodního prvku v daném právním vztahu, jelikož v takových případech se bude bez dalšího aplikovat úprava obsažená v občanském soudním řádu (PAUKNEROVÁ, M. a kol. Zákon o mezinárodním právu soukromém. Komentář. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013, s. 568). Jak však bylo uvedeno výše, v projednávaném případě se jednalo o věc s jasným mezinárodním prvkem, proto je na doložku nutné nahlížet jako na ujednání o pravomoci (mezinárodní příslušnosti), a to navzdory znění, které neodkazuje explicitně na soud, případně soudy určitého státu, ale na „obecný soud podle místa trvalého bydliště“.

Prorogační doložka totiž může směřovat jak na soudy určitého státu, tak na soud, který není explicitně určen, je však určitelný na základě v doložce obsažených kritérií (srov. MAGNUS, U., MANKOWSKI, P. Brussels I Regulation. European Commentaries on Private International Law. Second Revised Edition. Munich: Sellier European Law Publishers, 2012, s. 470; obdobně viz PAUKNEROVÁ, M. a kol. Zákon o mezinárodním právu soukromém. Komentář. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013, s. 578). Založení pravomoci soudu nebo soudů určitého státu je tak v dané situaci prioritní. Teprve následně se lze zabývat otázkou, zda daná doložka založila rovněž místní příslušnost konkrétního soudu. Závěry odvolacího soudu ohledně posouzení prorogační doložky jako ujednání o místní příslušnosti (nikoli ujednání o pravomoci) jsou proto nesprávné.

18. Nad rámec uvedeného dovolací soud nemohl přehlédnout, že soudy nižších stupňů při zkoumání podmínek mezinárodní příslušnosti českých soudů nepostupovaly v souladu se zavedenými pravidly a nezabývaly se případnou aplikací unijních předpisů.

19. Podle § 2 ZMPS se totiž ustanovení tohoto zákona použijí, jen pokud nestanoví něco jiného mezinárodní smlouva, kterou je Česká republika vázána. V úvahu připadá aplikace smlouvy mezi Československou socialistickou republikou a Svazem sovětských socialistických republik o právní pomoci a právních vztazích ve věcech občanských, rodinných a trestních, uzavřená v M. dne 12. 8. 1982, uveřejněná vyhláškou ministra zahraničních věcí č. 95/1983 Sb., jejímiž nástupnickými státy jsou Česká republika a Ruská federace. Ta má aplikační přednost nejen před pravidly mezinárodního práva procesního, obsaženými v českém právu, ale podle čl. 351 Smlouvy o fungování Evropské unie i před pravidly mezinárodní příslušnosti obsaženými v právu unijním. Uvedená smlouva však ve své části o právních vztazích občanských a rodinných (oddíl II, čl. 18–52) upravuje pouze vybrané otázky pravomoci a práva rozhodného u věci osobního stavu (čl. 19–23) a u rodinných věcí (čl. 24–35) a otázky rozhodného práva u majetkových věcí ve smyslu formy právních úkonů, vlastnického práva a náhrady škody (čl. 36–38), dědických věcí (čl. 39–48) a problematiku nákladů řízení (čl. 49–52); otázku pravomoci soudů pro projednávanou věc tedy neupravuje.

20. Je proto nutné zjistit, zda na posuzovaný případ dopadá úprava obsažená v normách práva Evropské unie, které mají aplikační přednost před právem členských států (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 6. 2014, sp. zn. 30 Nd 25/2014). Až v případě, že by na posuzovaný případ nedopadaly normy práva Evropské unie, bylo by možné aplikovat ustanovení vnitrostátního mezinárodního práva soukromého, v posuzovaném případě konkrétně ZMPS (srov. přechodné § 123 zákona č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém).

21. Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. 12. 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (nařízení Brusel I bis), publikované v Úředním věstníku

Evropské unie L351/1 dne 20. 12. 2012, je podle čl. 66 odst. 1 použitelné jen na řízení zahájená dne 10. 1. 2015 a později. V daném případě s ohledem na zahájení řízení dne 27. 12. 2012 proto připadá do úvahy aplikace nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. 12. 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (dále jen „nařízení Brusel I“), publikovaného v Úředním věstníku Evropské unie L 12/1 dne 16. 1. 2001.

22. Podle čl. 24 nařízení Brusel I platí, že není-li soud jednoho členského státu příslušný již podle jiných ustanovení tohoto nařízení, stane se příslušným, jestliže se žalovaný dostaví k jednání k tomuto soudu. To neplatí, pokud se žalovaný dostaví proto, aby namítal nepřislusnost soudu, nebo je-li jiný soud podle čl. 22 výlučně příslušný.

23. Vzhledem k procesnímu postupu žalovaného, popsanému v úvodu odůvodnění, je třeba se na prvním místě zabývat případnou aplikací čl. 24 nařízení Brusel I, podle kterého dojde k založení mezinárodní příslušnosti i jinak nepřislusného soudu tím, že se žalovaný řízení před daným soudem podrobí. Tato konkludentní volba soudu, neboli podřízení se příslušnosti, přitom převáží nad všemi ostatními pravidly soudní příslušnosti, a to včetně sjednané příslušnosti podle čl. 23 (viz rozsudek Soudního dvora EU ze dne 24. 6. 1981 ve věci C-150/80 Elefanten Schuh GmbH proti Pierru Jacquemainovi, body 9–11; srov. také SIMON, P. In: DRÁPAL, L., BUREŠ, J. a kol. Občanský soudní řád II. Komentář. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 2965). Obecně totiž platí, že strany sporu mohou svoji volbu práva, učiněnou na základě čl. 23 nařízení, kdykoli v průběhu řízení modifikovat, tedy mohou i později založit mezinárodní příslusnost jiného soudu postupem dle čl. 24 nařízení. V takovém případě je potom otázka, zda předchozí volba stran odkazovala na soud členského státu, soud nečlenského státu či rozhodčí orgán, irelevantní (srov. MAGNUS, U., MANKOWSKI, P. Brussels I Regulation. European Commentaries on Private International Law. Second Revised Edition. Munich: Sellier European Law Publishers, 2012, s. 524).

24. Účast žalovaného na řízení podle čl. 24 nařízení Brusel I tak fakticky představuje konkludentní souhlas s příslusností soudu, jemuž byl spor předložen, a tedy ujednání o jeho příslusnosti (např. rozsudek Soudního dvora EU ze dne 11. 9. 2014 ve věci C-112/13 A proti B a dalším, bod 53). Ke konkludentnímu ujednání o příslusnosti nedojde, vznesení-li žalovaný námitku nepřislusnosti (rozsudek Soudního dvora EU ze dne 20. 5. 2010 ve věci C-111/09 Česká podnikatelská pojišťovna, a. s., Vienna Insurance Group proti Michalu Bilasovi, body 21–22). Úprava okamžiku, kdy má být namítána nepřislusnost soudu, závisí v zásadě na procesních pravidlech každého členského státu. Judikatura Soudního dvora nicméně stanovuje, že námitka nepřislusnosti nemůže být vznesena po zaujetí stanoviska, které je podle vnitrostátního práva považováno za první obranu adresovanou soudu, jemuž věc byla předložena (viz např. rozsudek Soudního dvora EU ze dne 24. 6. 1981 ve věci C-150/80 Elefanten Schuh GmbH proti Pierru

Jacqmainovi, bod 16; rozsudek Soudního dvora EU ze dne 27. 2. 2014 ve věci C-1/13 Cartier parfums – lunettes SAS, Axa Corporate Solutions assurances SA proti Ziegler France SA a dalším, bod 36). I podle ustálené judikatury Nejvyššího soudu přitom platí, že příslušnost soudu podle čl. 24 nařízení Brusel I může být založena tím, že se žalovaný vyjádří k žalobě, aniž by nejpozději současně s tímto vyjádřením vznesl námitku nedostatku příslušnosti soudu (usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 9. 2008, sp. zn. 29 Nd 336/2007, publikované ve Sbírce rozhodnutí a stanovisek pod č. 14/2009, srov. např. také usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 9. 2015, sp. zn. 30 Cdo 4971/2014, usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 12. 2015, sp. zn. 30 Cdo 1362/2015).

25. Dovolací soud ve spisu nemohl přehlédnout, že soud prvního stupně usnesením ze dne 28. 2. 2014, č. j. 16 C 263/2013-26, uložil žalobci i žalovanému, aby ve lhůtě doručili sdělení o skutečnostech potřebných k projednání věci a k doložení jimi tvrzených důkazů. Žalovaný na tuto výzvu prostřednictvím právního zástupce reagoval odpovědí ze dne 17. 3. 2014, ve které se kromě sdělení o organizačních záležitostech souvisejících s nadcházejícím jednáním vyjádřil k věci samé, zejména uvedl rozhodující skutečnosti na svoji obranu a označil důkazy k prokázání svých tvrzení. Dne 18. 4. 2014 žalovaný zaslal soudu doplnění svého vyjádření, ve kterém uvádí další rozhodné skutečnosti a důkazy pro posouzení věci samé. Mezinárodní příslušnost soudu prvního stupně k projednání daného sporu však žalovaný v žádném z těchto vyjádření nerozporoval. Naopak, z protokolu o jednání ze dne 27. 5. 2014 plyne, že žalovaný s projednáním věci v České republice výslovně souhlasil: „Žalovaný uvádí, že souhlasí s tím, aby se věc přesto projednala v ČR.“

26. Lze proto uzavřít, že žalovaný se v rámci své první obrany vyjádřil k žalobě, aniž by současně s tímto vyjádřením vznesl námitku nepřislušnosti soudu, a v rámci jednání dokonce přímo vyjádřil souhlas s projednáním věci českými soudy, čímž vyjádřil nejdříve konkludentně a pak i výslovně souhlas s příslušností soudu ve smyslu čl. 24 nařízení Brusel I, která má přednost před všemi ostatními pravidly příslušnosti, včetně ujednání o volbě soudu ve smyslu čl. 23 nařízení Brusel I.

27. Právní posouzení věci provedené odvolacím soudem je vzhledem k výše uvedenému nesprávné. Nejvyšší soud tudíž, aniž by nařizoval jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), napadené rozhodnutí zrušil, včetně závislého výroku o nákladech řízení [§ 242 odst. 2 písm. b) o. s. ř.]. Protože důvody, pro které bylo zrušeno rozhodnutí odvolacího soudu, platí i pro rozhodnutí soudu prvního stupně, Nejvyšší soud zrušil i toto rozhodnutí a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení. Vzhledem k přítomnosti mezinárodního prvku ve sporu a závěru o povaze sporného smluvního ujednání jako ujednání o pravomoci bude povinností soudu prvního stupně v první řadě posoudit otázku mezinárodní příslušnosti ve smyslu výše provedeného výkladu a zohlednit čl. 24 nařízení Brusel I, který se v situaci, kdy žalovaný přijal příslušnost českých soudů, uplatní přednostně před ostatními pravidly příslušnosti.

Č. 29

č. 29

Pravomoc soudu, Právo Evropské unie

čl. 5 odst. 1 Nařízení (ES) č. 44/2001

Podle čl. 5 odst. 1 písm. b) nařízení Brusel I je v případě žaloby ze smlouvy o prodeji zboží mezinárodně příslušným soud místa, kam podle smlouvy zboží bylo nebo mělo být dodáno, a to i pro spor o zaplacení smluvní pokuty zajišťující splnění povinnosti z daného smluvního vztahu.

(Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. 1. 2016, sp. zn. 30 Cdo 1941/2015, ECLI:CZ:NS:2016:30.CDO.1941.2015.1)

Nejvyšší soud zamítl dovolání žalobkyně proti usnesení Vrchního osudu v Olomouci ze dne 4. 11. 2014, sp. zn. 8 Cmo 285/2014.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Žalobkyně se v řízení domáhá po žalované zaplacení částky 17 871,50 EUR jako smluvní pokuty sjednané ve smlouvě o dílo uzavřené dne 8. 5. 2007, dle které byla žalobkyně povinna vyrobit a dodat snowboardy, snowboardové boty, snowboardové vázání, brýle, helmy a chrániče. Účastníci si sjednali, že v případě zpoždění žalované s platbou o více než 14 dnů po termínu splatnosti bude první záloha považována za pokutu za nedodržení ujednaných podmínek smlouvy.
2. Žalovaná ve vyjádření kromě námitky promlčení nároku žalobkyně namítala nedostatek pravomoci a příslušnosti soudu k rozhodnutí s tím, že dle čl. 5 bodu 1 písm. a) a b) nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. 12. 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (dále jen „nařízení Brusel I“), publikovaného v Úředním věstníku Evropské unie L 12/1 dne 16. 1. 2001, je osobu možné žalovat u soudu místa, kde byl nebo měl být závazek splněn, což bylo v projednávaném případě v Polské republice.
3. Krajský soud v Ostravě – pobočka v Olomouci, v rozsudku ze dne 5. 3. 2014, č. j. 19 ECm 25/2013-44, konstatoval, že předmětem řízení je spor o plnění ze smluvní pokuty a pravomoc je tak dána dle čl. 5 bodu 1 písm. a) nařízení Brusel I, přičemž místo plnění je platební povinností určeno sídlem žalobkyně. Soud prvního stupně tedy spor věcně projednal a rozhodl, že žalovaná je žalobkyní povinna zaplatit částku 17 871,50 EUR s příslušenstvím i náhradu nákladů řízení.

4. Vrchní soud v Olomouci usnesením ze dne 4. 11. 2014, č. j. 8 Cmo 285/2014-68, k odvolání žalované rozsudek Krajského soudu zrušil a řízení zastavil. Odvolací soud se neztotožnil se závěrem soudu prvního stupně ohledně pravomoci českých soudů a konstatoval, že pravomoc českého soudu k projednání dána není. Zohlednil, že smluvní pokuta je sice samostatným nárokem, avšak nárokem vyplývajícím ze smlouvy. Ve smyslu čl. 5 bodu 1 písm. b) nařízení Brusel I je k rozhodnutí ohledně všech nároků vzniklých ze smlouvy o dílo uzavřené mezi účastníky příslušný soud dle místa plnění ze smlouvy, tedy polský soud dle sídla žalované, kam mělo být zboží, vyrobené žalobkyní pro žalovanou, dodáno.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

5. Proti usnesení odvolacího soudu podala žalobkyně dovolání z důvodu nesprávného právního posouzení odvolacího soudu ve vztahu k závěru o pravomoci polských soudů (§ 241a odst. 2 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, dále jen „o. s. ř.“). Přípustnost dovolání žalobkyně dovozuje ze skutečnosti, že míra samostatnosti nároku na smluvní pokutu, v souvislosti s tím, zda lze takovou pokutu posuzovat jako „závazek z prodeje zboží“ ve smyslu čl. 5 bodu 1 písm. b) nařízení Brusel I doposud v rozhodovací praxi odvolacího soudu řešena nebyla a otázka samostatnosti nároku na smluvní pokutu obecně (v kontextu vnitrostátního práva) byla v rozhodovací praxi odvolacího soudu řešena rozdílně (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. 6. 2010, sp. zn. 23 Cdo 5280/2009). Dovolatelka uvedla, že pravomoc českého soudu měla být dovozena z čl. 5 bodu 1 písm. a) nařízení Brusel, jelikož i s ohledem na výše citované usnesení Nejvyššího soudu je smluvní pokuta samostatným majetkovým nárokem se samostatným skutkovým základem, a nárok na smluvní pokutu proto nelze posuzovat jako nárok z prodeje zboží. Místem plnění proto mělo být ve smyslu § 337 odst. 1 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, sídlo dovolatelky, tedy Česká republika. Dovolatelka konstatuje, že podle čl. 5 bodu 1 písm. b) nařízení Brusel I by se měly posuzovat pouze spory, které přímo souvisí s prodejem zboží, tedy s podstatou kupní smlouvy (tj. zaplacení kupní ceny, dodání zboží, nároky z vad zboží apod.). Závěrem se pak vymezila proti konstatování odvolacího soudu, že čl. 5 bod 1 písm. b) nařízení Brusel I má bránit tomu, aby byly spory z jedné smlouvy projednávány u soudů různých členských soudů, přičemž poukázala na řízení o nárocích z vad zboží, které vedla pod sp. zn. 19 Cm 172/2010 u Krajského soudu v Ostravě – pobočky v Olomouci.

6. Žalovaná se k dovolání nevyjádřila.

III.

Přípustnost dovolání

7. Dovolání bylo podáno včas, osobou k tomu oprávněnou, za splnění podmínky § 241 odst. 1 o. s. ř. a obsahovalo náležitosti vyžadované § 241a odst. 2 o. s. ř. Dovolací soud se proto zabýval přípustností dovolání.
8. Podle § 236 odst. 1 o. s. ř. lze dovoláním napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, jestliže to zákon připouští.
9. Podle § 237 o. s. ř., není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe odvolacího soudu nebo která v rozhodování odvolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak.
10. Dovolání je přípustné pro posouzení otázky samostatnosti nároku na smluvní pokutu pro účely určení pravomoci (mezinárodní příslušnosti) ve smyslu nařízení Brusel I, neboť tou se Nejvyšší soud ve své rozhodovací praxi dosud nezabýval.

IV.

Důvodnost dovolání

11. Dovolání není důvodné.
12. Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. 12. 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (nařízení Brusel I bis), publikované v Úředním věstníku Evropské unie L351/1 dne 20. 12. 2012, je podle čl. 66 odst. 1 použitelné jen na řízení zahájená dne 10. 1. 2015 a později. Pravomoc českých soudů je proto v daném sporu nutno posoudit podle nařízení Brusel I.
13. Soudy nižšího stupně správně posuzovaly mezinárodní příslušnost v intencích čl. 5 bodu 1 nařízení Brusel I. Příslušnost totiž nemůže být založena čl. 24 nařízením, neboť žalovaná v prvním vyjádření ze dne 28. 6. 2013 vznesla námitku nedostatku pravomoci, k ujednání o příslušnosti (pravomoci) soudu mezi účastníky ve smyslu čl. 23 bodu 1 nařízení Brusel I nedošlo a příslušnost (pravomoc) soudu podle sídla žalované (čl. 2 bodu 1 nařízení Brusel I) v daném případě rovněž nepřichází v úvahu, když žalobkyně podala žalobu u českého soudu, přestože žalovaná je společností se sídlem v Polské republice.
14. Podle čl. 2 nařízení Brusel I platí, že nestanoví-li toto nařízení jinak, mohou být osoby, které mají bydliště na území některého členského státu, bez ohledu na svou státní příslušnost žalovány u soudů tohoto členského státu.

15. Podle čl. 5 bodu 1 nařízení Brusel I platí, že osoba, která má bydliště na území některého členského státu, může být v jiném členském státě žalována,

a) pokud předmět sporu tvoří smlouva nebo nároky ze smlouvy, u soudu místa, kde závazek, o němž se jedná, byl nebo měl být splněn;

b) pro účely tohoto ustanovení, a pokud nebylo dohodnuto jinak, je místem plnění zmíněného závazku:

– v případě prodeje zboží místo na území členského státu, kam podle smlouvy zboží bylo nebo mělo být dodáno,

– v případě poskytování služeb místo na území členského státu, kde služby podle smlouvy byly nebo měly být poskytovány,

c) nepoužije-li se písmeno b), použije se písmeno a).

16. Pravidlo o obecné soudní příslušnosti založené místem bydliště nebo sídlem žalovaného (čl. 2 nařízení Brusel I) je doplněno v čl. 5 bodu 1 nařízení Brusel I pravidlem o zvláštní příslušnosti ve smluvních věcech, které odpovídá cíli úzkého vztahu a je odůvodněno existencí úzkého vztahu mezi smlouvou a soudem, který má o sporu rozhodnout (rozsudek Soudního dvora EU ze dne 3. 5. 2007 ve věci C-386/05, Color Drack GmbH proti Lexx International Vertriebs GmbH, bod 22).

17. Za účelem posílení hlavního cíle sjednocení pravidel o soudní příslušnosti ve snaze o zajištění předvídatelnosti definuje nařízení Brusel I toto určující hledisko pro prodej zboží samostatně, přičemž předmětné pravidlo o zvláštní příslušnosti ve smluvních věcech stanoví místo dodání jako samostatné určující hledisko, které má být použito na všechny nároky z téže smlouvy o prodeji zboží, a nikoliv pouze na nároky ze samotného závazku dodání (rozsudek Soudního dvora EU ze dne 3. 5. 2007 ve věci C-386/05, Color Drack GmbH proti Lexx International Vertriebs GmbH, body 24 a 26). Soudní dvůr EU ve vztahu k čl. 5 bodu 1 písm. b) nařízení Brusel I přímo uvádí, že „[t]ímto ustanovením chtěl zákonodárce Společenství v případě kupních smluv výslovně upustit od dřívějšího řešení, podle kterého bylo místo plnění pro každý sporný závazek stanoveno na základě mezinárodního práva soukromého soudu, kterému byl spor předložen. Tím, že určuje samostatně jako ‚místo plnění‘ místo, kde závazek, který charakterizuje smlouvu, musí být splněn, zákonodárce Společenství zamýšlel soustředit soudní příslušnost pro spory týkající se všech smluvních závazků na místo plnění a stanovit jedinou soudní příslušnost pro všechny nároky ze smlouvy“ (rozsudek Soudního dvora EU ze dne 3. 5. 2007 ve věci C-386/05, Color Drack GmbH proti Lexx International Vertriebs GmbH, bod 39).

18. V projednávaném případě tak nelze přisvědčit dovolatelce, že čl. 5 odst. 1 písm. b) nařízení Brusel I je aplikovatelný pouze na spory přímo související s prodejem zboží, jelikož Soudní dvůr EU k takové limitaci nepřistupuje; příslušnost dle místa dodání vztahuje obecně na všechny nároky ze smlouvy. Nelze se ztotožnit ani s konstatováním dovolatelky rozporujícím závěr odvolacího soudu, že úprava čl. 5 bodu 1 písm. b) byla do nařízení Brusel I včleněna proto,

aby nedocházelo k tomu, že pro spory z jedné smlouvy jsou příslušné soudy různých členských států, v závislosti na tom, která povinnost ze smluvního vztahu byla předmětem žaloby. Závěry odvolacího soudu jsou plně v souladu s citovanou judikaturou Soudního dvora, která potvrzuje, že cílem unijního zákonodárce bylo soustředit rozhodování o všech nárocích ze smlouvy ve smyslu čl. 5 bodu 1 písm. b) nařízení Brusel I na jediný soud.

19. Nejvyššímu soudu nepřísluší vyjadřovat se k určení mezinárodní příslušnosti ve sporu o nárocích z vad zboží, který dovolatelka cituje, neboť ty nejsou předmětem tohoto řízení.

20. V projednávané věci je ze skutkových zjištění zřejmé, že žalobkyně měla vyrobit a dodat objednavateli (žalované) se sídlem v Polsku, jím objednané zboží (snowboardy, snowboardové boty, snowboardové vázání, brýle, helmy a chrániče) na základě smlouvy o dílo uzavřené dne 8. 5. 2007. Uvedená smlouva je ve smyslu čl. 5 bodu 1 písm. b) nařízení Brusel I smlouvou kupní, jelikož skutečnost, že zboží, které má být dodáno, musí být předtím vyrobeno nebo zhotoveno, nemění kvalifikaci dotčené smlouvy jako kupní smlouvy (rozsudek Soudního dvora EU ze dne 25. 2. 2010 ve věci C-381/08, Car Trim GmbH proti KeySafety Systems Srl., bod 38). Pro projednání veškerých nároků z uvedené smlouvy o prodeji zboží proto budou příslušné soudy místa, kde měl být závazek plněn. Vzhledem k tomu, že nebylo ujednáno jinak, je tímto místem místo, kam podle smlouvy zboží bylo nebo mělo být dodáno. Dle smlouvy měl být předmět smlouvy dodán objednavateli, tedy žalované společnosti G. G. Sp. z o. o. se sídlem v M. v Polsku. Soudy mezinárodně příslušnými k projednání nároků z dané smlouvy budou proto ve smyslu čl. 5 bodu 1 písm. b) nařízení Brusel I soudy Polské republiky.

21. Zbývá posoudit, zda je nárok na zaplacení smluvní pokuty „závazkem z prodeje zboží“, respektive nárokem ze smlouvy, nebo má charakter samostatného závazku, jak s poukazem na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. 6. 2010, sp. zn. 23 Cdo 5280/2009, tvrdí dovolatelka.

22. V tomto ohledu Nejvyšší soud předně připomíná, že podle ustálené judikatury Soudního dvora EU platí, že ustanovení nařízení Brusel I musí být vykládána autonomně s ohledem na jeho systematiku a cíle (viz zejména rozsudek Soudního dvora EU ze dne 16. 7. 2009 ve věci C-189/08, Zuid-Chemie BV proti Filippo's Mineralenfabriek NV/SA, bod 17 a citovaná judikatura). Uvedený závěr se vztahuje i na výraz „věci týkající se smlouvy nebo nároků ze smlouvy“ ve smyslu čl. 5 bodu 1 písm. a) nařízení Brusel I, který musí být rovněž vykládat autonomně (rozsudek Soudního dvora EU ze dne 18. 7. 2013 ve věci C-147/12, ÖFAB, Östergötlands Fastigheter AB proti Frank Koot and Evergreen Investments BV, bod 27 a citovaná judikatura). Skutečnost, že ve vnitrostátním právu je na smluvní pokutu nahlíženo jako na samostatný majetkový nárok s vlastním, samostatným majetkovým základem (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. 6. 2010, sp. zn. 23 Cdo 5280/2009, shodně kupř. usnesení Vrchního

soudu v Praze ze dne 30. 1. 1997, sp. zn. 1 Cmo 744/1996, uveřejněné pod č. 5 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, ročník 1998) nemá vliv na výklad rozsahu nároků ze smlouvy ve smyslu čl. 5 bodu 1 nařízení Brusel I, který je nutné stanovit autonomně.

23. Při posuzování otázek, které se smlouvou souvisejí a pro které je rovněž dána příslušnost soudu ve smyslu čl. 5 bodu 1 nařízení Brusel I, lze vycházet z čl. 10 bodu 1 Úmluvy o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy uzavřené v Římě dne 19. 6. 1980 (č. 64/2006 Sb. m. s.), respektive ze shodně formulovaného čl. 12 odst. 1 nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 ze dne 17. 6. 2008 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy, publikovaném v Úředním věstníku Evropské unie L 140/27 dne 4. 7. 2008 („nařízení Řím I“), podle kterého se právem rozhodným pro smlouvu řídí zejména výklad, plnění závazků vyplývajících ze smlouvy, důsledky úplného nebo částečného porušení těchto závazků včetně stanovení škody, jsou-li stanoveny právem a v rámci pravomocí přiznaných soudu jeho procesním právem, různé způsoby zániku závazku, včetně promlčení a zániku práv v důsledku uplynutí doby a důsledky neplatnosti smlouvy (viz SIMON, P. In: DRÁPAL, L., BUREŠ, J. a kol. *Občanský soudní řád II. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 2895–2896; MAGNUS, U., MANKOWSKI, P. *Brussels I Regulation. European Commentaries on Private International Law. Second Revised Edition*. Munich: Sellier European Law Publishers, 2012, s. 123–124; srovnej také rozsudek Soudního dvora EU ze dne 8. 3. 1988 ve věci 9/87, SPRL Arcado proti SA Haviland, bod 15). Tento závěr podporuje i skutečnost, že se shodným výkladem pojmů obsažených v nařízení Brusel I a nařízení Řím I počítá přímo preambule nařízení Řím I, která odkazuje na souladný výklad věcné působnosti (bod 7 preambule), pojmů vztahujících se k spotřebitelské smlouvě (bod 24 preambule) i pojmů souvisejících přímo s čl. 5 nařízení Brusel I (bod 17 preambule). Nařízení Brusel I a nařízení Řím I se proto výkladově vzájemně doplňují (srov. také MAGNUS, U., MANKOWSKI, P. *Brussels I Regulation. European Commentaries on Private International Law. Second Revised Edition*. Munich: Sellier European Law Publishers, 2012, s. 124).

24. Důsledkem porušení závazku ve smyslu nařízení Řím I přitom může být i vznik povinnosti zaplatit smluvní pokutu (viz PAUKNEROVÁ, M. *Evropské mezinárodní právo soukromé*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 175; Bělohlávek pak smluvní pokutu podřazuje pod plnění závazků smlouvy, viz BĚLOHLÁVEK, A. J. *Římská úmluva a Nařízení Řím I: komentář v širších souvislostech evropského a mezinárodního práva soukromého*. Díl 2. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 1497), jak tomu bylo v projednávaném případě, kdy byla smluvní pokuta sjednána jako důsledek porušení ujednaných podmínek smlouvy, konkrétně za nedodržení lhůty splatnosti. Pro účely čl. 5 bodu 1 písm. b) nařízení Brusel I, vyloženého v kontextu výše citované judikatury a s ohledem na čl. 12 nařízení Řím I, je proto na nárok na zaplacení smluvní pokuty nutné nahlížet jako

na nárok související se smlouvou. Pro projednání nároku na zaplacení smluvní pokuty proto budou dle čl. 5 bodu 1 písm. b) nařízení Brusel I příslušné soudy místa, kde měl být závazek ze smlouvy (tj. výroba a dodání předmětného zboží) splněn, tedy v posuzované věci, jak bylo výše vysvětleno, soudy polské.

č. 29

25. Nejvyšší soud, vědom si své povinnosti podle čl. 267 Smlouvy o fungování Evropské unie obrátit se na Soudní dvůr EU v případě, že v řízení před ním vyvstane otázka výkladu aktů přijatých orgány EU, zkoumal, zda taková povinnost vznikla i v projednávané věci. S ohledem na skutečnost, že výše uvedené závěry lze učinit na základě shora citované judikatury Soudního dvora EU k nařízení Brusel I, představuje výklad čl. 5 bodu 1 písm. b) nařízení Brusel I *acte éclairé*, a Nejvyššímu soudu tím pádem nevznikla povinnost k předložení předběžné otázky ve smyslu rozsudku Soudního dvora EU ze dne 6. 10. 1982 ve věci 283/81, Srl CILFIT and Lanificio di Gavardo SpA proti Ministry of Health.

26. Protože dovolání není důvodné ve smyslu § 241a odst. 1 o. s. ř., Nejvyšší soud jako soud dovolací dovolání druhé žalované bez jednání (§ 243a odst. 1 o. s. ř.) zamítl [§ 243d písm. a) o. s. ř.].

Č. 30

č. 30

Pravomoc soudu, Směnky

§ 86 odst. 2 o. s. ř., § 37 odst. 1 zákona č. 97/1963 Sb.

Pro účely aplikace § 86 odst. 2 o. s. ř. postačí, je-li existence majetku žalovaného na území České republiky osvědčena. Je-li tímto majetkem pohledávka žalovaného za obchodní společností se sídlem na území České republiky, lze ji považovat za osvědčenou i tehdy, tvrdí-li sám žalovaný, že je věřitelem takové pohledávky, popř. vede-li žalovaný spor o její zaplacení. Současně platí, že pro zmíněný účel je nerozhodné, kde (ve kterém místě) je tato pohledávka splatná a jakým právním řádem se řídí; za místo, kde se takový majetek nachází, se považuje sídlo dlužníka.

(Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 1. 2016, sp. zn. 29 Cdo 5258/2014, ECLI:CZ:NS:2016:29.CDO.5258.2014.1)

Nejvyšší soud k dovolání žalovaného změnil usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 16. 6. 2014, sp. zn. 8 Cmo 120/2014, tak, že se usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 12. 2. 2014, sp. zn. 13 Cm 165/2013, mění tak, že řízení se nezastavuje.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Krajský soud v Českých Budějovicích usnesením ze dne 12. 2. 2014, č. j. 13 Cm 165/2013-255 – odkazuje na čl. 4 odst. 1 a čl. 23 nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. 12. 2000 o příslušnosti a o uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (dále jen „nařízení Brusel I“), na § 2 a § 37 odst. 1 zákona č. 97/1963 Sb., o mezinárodním právu soukromém a procesním (dále jen „ZMPS“), a na § 86 odst. 2 a § 89a zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (dále jen „o. s. ř.“), – uzavřel, že v projednávané věci není dána pravomoc soudů České republiky.

2. Přitom zdůraznil, že:

[1] Žalobkyně v řízení uplatňuje právo na zaplacení směnec, za kterými „se má skrývat“ neproplacené zboží dodané žalovanému na základě smlouvy ze dne 1. 11. 2006 (dále jen „smlouva“).

[2] Pravomoc soudů České republiky k rozhodnutí věci nezakládá výše označená smlouva, jelikož tato obsahuje (jen) ujednání upravující pravomoc

soudů České republiky pro řešení neshod, jež by mohly vzniknout při interpretaci, plnění nebo ukončení smlouvy, nikoli pro spory o zaplacení směnek.

[3] Žalovaný ve vyjádření k žalobě namítl nedostatek pravomoci soudů České republiky.

[4] Účastníci „si navzájem neuznávají nároky ze smlouvy s výjimkou reklamačního nároku žalovaného ve výši 13 261,76 USD“.

3. Pro právní hodnocení věci považoval za podstatné, že žalobkyně požaduje zaplatit částku cca 821 milionů USD (správně „821 000 USD“), přičemž uznává nárok žalovaného pouze ve výši přibližně 13 000 USD. Za této situace nelze uzavřít, že žalovaný má na území České republiky budoucí „exekuvatelnou“ pohledávku, tj. majetek ve smyslu § 86 odst. 2 o. s. ř. „Nesporná částka 13 261,76 USD je tak bagatelní proti žalobkyní uplatněnému nároku, že z tohoto pohledu nelze uvažovat o tom, že by byla naplněna skutková podstata tohoto ustanovení“.

4. Konečně soud prvního stupně doplnil, že v situaci, kdy žalovaný má sídlo v K. a v tomto státě jsou směnky i splatné, není důvod pro to, aby „kolumbijské soudy nebyly k projednání směnečných sporů mezi stranami pravomocné“.

5. Vrchní soud v Praze k odvolání žalobkyně usnesením ze dne 16. 6. 2014, č. j. 8 Cmo 120/2014-296, usnesení soudu prvního stupně zrušil a věc tomuto soudu vrátil k dalšímu řízení.

6. Odvolací soud se zabýval především otázkou, zda je dána pravomoc soudů České republiky podle § 37 ZMPS ve spojení s § 86 odst. 2 o. s. ř.

7. V této souvislosti dovodil, že pro přijetí závěru, zda žalovaný má v České republice majetek spočívající „v existenci pohledávky“ proti žalobkyni, „by muselo být nade vší pochybnost prokázáno, že tomu tak opravdu je. Fakt, že proti žalobkyni je žalovaným vedeno soudní řízení o zaplacení určité částky, a fakt, že žalovaný reklamoval vady dodávky a měl za to, že má z titulu vadného plnění vůči žalobkyni právo na poskytnutí určité peněžité částky, samy o sobě nejsou s to prokázat, že takové pohledávky žalovaného existují. Jestliže žalobkyně tvrdí, že pravomoc českých soudů je dána, je na ní, aby unesla břemeno tvrzení a břemeno důkazní o existenci tvrzených pohledávek, přičemž žalovanému musí být dána možnost se k tvrzením a důkazům vyjádřit. Současně je na soudu, aby postupem podle § 118a odst. 1 a 3 o. s. ř. žalobkyni poskytl náležitě poučení“.

8. Přitom podle názoru odvolacího soudu nebyla osvědčena pohledávka žalovaného vůči žalobkyni ze smlouvy a v případě žalobkyní „uznané“ pohledávky není jasné, jakým právním řádem se závazek z tvrzené smlouvy má řídit, a nelze ani vyhodnotit, zda existence takové pohledávky přichází v úvahu (není jasné, zda dodávka, jejíž vady byly údajně reklamovány, vadná byla a zda má žalobkyně povinnost žalovanému tvrzenou částku zaplatit).

9. Přestože na rozdíl od soudu prvního stupně zdůraznil, že není rozhodné, zda případná pohledávka žalovaného za žalobkyní je jen zlomkem částky ve

směnečné věci vymáhané, když pro závěr, zda žalovaný má na území České republiky majetek (pohledávku), není rozhodující hodnota tohoto majetku (výše pohledávky), usnesení soudu prvního stupně zrušil a věc tomuto soudu vrátil k dalšímu řízení.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

č. 30

10. Proti usnesení odvolacího soudu podal žalovaný dovolání, které má za přípustné podle § 237 o. s. ř., když napadené usnesení závisí na vyřešení otázek procesního práva, které dosud nebyly v rozhodovací praxi odvolacího soudu vyřešeny, a to, zda:

- a) za majetek podle § 86 odst. 2 o. s. ř. lze považovat i vzájemnou splatnou a započitatelnou pohledávku žalovaného vůči žalobkyni,
- b) má význam hodnota majetku žalovaného v porovnání s velikostí uplatněného nároku.
- c) je pravomoc českých soudů limitována velikostí „exekovatelného“ majetku žalovaného v příslušném obvodu českého soudu.

11. Dovolatel namítá, že rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci, jakož i to, že odvolací soud zatížil řízení vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, když nedostatek poučení podle § 118a odst. 1 a 3 o. s. ř. neodstranil sám a žalobci potřebné poučení neposkytl.

12. Dovolatel především akcentuje, že za majetek ve smyslu § 86 odst. 2 o. s. ř. nelze považovat pohledávky, které nelze postihnout exekucí podle § 317 až 319 o. s. ř. Přitom podle jeho názoru jsou z exekuce vyloučeny i pohledávky žalovaného za žalobkyní, když výkon rozhodnutí přikázáním pohledávky lze provést jen tak, že dlužník povinného vyplatí exekucí postiženou pohledávku oprávněnému, a neučiní-li tak, může se domáhat oprávněný zaplacení na poddlužníkovi pouze poddlužnickou žalobou. Je-li oprávněný dlužníkem povinného, platil by sám sobě, což však nemůže vést k zániku dluhu jeho splněním.

13. Dále poukazuje na skutečnost, že nemá u žádné tuzemské banky „otevřený účet“, protože je žalobkyní tvrzená pohledávka splatná v K. a místní příslušnost českých soudů podle § 86 odst. 2 o. s. ř. je vyloučena.

14. Dále považuje za nesprávný závěr odvolacího soudu o tom, že pro účely řešení otázky pravomoci soudů České republiky je nevýznamná výše pohledávky žalovaného za žalobkyní. Ve vztahu k „pohledávce“ ve výši 13 261,76 USD doplňuje, že „vrubopis č. 7011 není ničím jiným než kompenzačním projevem, kdy se podle doslovného znění zmíněná částka odečítá (tedy se započítává) z celkově fakturované částky 20 227 133,14 COP (kolumbijské peso)“. V situaci, kdy žalobkyně sama „platnost vrubopisu“ nenapadá, lze mít za to, že zmíněná pohledávka zanikla ještě před zahájením řízení.

15. Proto požaduje, aby Nejvyšší soud rozhodnutí odvolacího soudu změnil tak, že se usnesení soudu prvního stupně potvrzuje, respektive aby toto usnesení zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

16. Žalobkyně setrvává na stanovisku, podle něhož je dána pravomoc soudů České republiky k projednání věci.

č. 30

III.

Přípustnost dovolání

17. Dovolání žalovaného je přípustné podle § 237 o. s. ř., a to k řešení otázek dovolatelem otevřených a v rozhodovací praxi Nejvyššího soudu dosud beze zbytku nezodpovězených.

IV.

Důvodnost dovolání

18. Jelikož v poměrech projednávané věci nemá Nejvyšší soud pochybnosti o tom, že pravomoc soudů České republiky nezakládá nařízení Brusel I, písemná úmluva stran (účastníků řízení) ani (dvoustranná) mezinárodní smlouva, zbývá posoudit, zda jsou splněny podmínky vyžadované § 37 ZMPS a § 86 odst. 2 o. s. ř.

19. Podle § 37 odst. 1 ZMPS pravomoc československých soudů v majetkových sporech je dána, je-li dána podle československých předpisů jejich příslušnost.

20. Podle § 86 odst. 2 o. s. ř. proti tomu, kdo nemá jiný příslušný soud v České republice, je možno uplatnit majetková práva u soudu, v jehož obvodu má majetek.

21. Nejvyšší soud v prvé řadě předesílá, že pravomoc soudů České republiky v majetkových věcech může být – podle § 86 odst. 2 o. s. ř. a § 37 odst. 1 ZMPS – založena i tím, že žalovaný má pohledávku za obchodní společností se sídlem v České republice (viz usnesení ze dne 10. 5. 2005, sp. zn. 29 Odo 589/2004, uveřejněné v časopise Soudní judikatura č. 8, ročník 2005, pod č. 119, jakož i důvody usnesení ze dne 29. 4. 2010, sp. zn. 29 Cdo 1578/2008, uveřejněného pod č. 16/2011 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek – dále jen „R 16/2011“). Současně platí, že nebyla-li v době podání návrhu na zahájení řízení dána pravomoc českých soudů k projednání a rozhodnutí věci, ale v době, kdy soud o tomto návrhu rozhodoval, již tato pravomoc dána byla, není důvod zastavit řízení pro nedostatek pravomoci (§ 104 odst. 1 o. s. ř.) podle stavu ke dni zahájení řízení (srov. opět R 16/2011).

22. Přitom není podstatné, zda pohledávku má žalovaný za třetí osobou nebo za žalobcem (a jde tak o vzájemnou pohledávku); rozhodující totiž je jen to, že jde o pohledávku za dlužníkem (v daném případě obchodní společností) se sídlem na území České republiky a že i taková pohledávka je „majetkem“ žalovaného.

K tomu srov. např. závěry usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 3. 2000, sp. zn. 20 Cdo 2499/98, uveřejněné pod č. 2/2001 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek (dále jen „R 2/2001“), usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 29 Odo 589/2004, jakož i usnesení Nejvyššího soudu ze dne 10. 10. 2008, sp. zn. 21 Cdo 3967/2007, uveřejněné v časopise Soudní judikatura č. 5, ročník 2009, pod č. 66, podle nichž majetkem se i pro účely § 86 odst. 2 o. s. ř. rozumí jednak věci (movité i nemovité), jednak pohledávky a další práva a hodnoty ocenitelné penězi.

23. Konečně je zcela zjevné, že § 86 odst. 2 o. s. ř. ve spojení s § 37 odst. 1 ZMPS nespojuje existenci pravomoci soudů České republiky ani se samotnou hodnotou majetku (s výší pohledávky) žalovaného, ani s poměrem mezi výší pohledávky v řízení uplatněné a výší pohledávky žalovaného za třetí osobou (nebo žalobcem).

24. Zbývá prověřit, zda obстоjí závěr odvolacího soudu, podle něhož musí být pohledávka žalovaného „nade vší pochybnost prokázána“.

25. Z obsahu spisu plyne, že žalovaný se v soudním řízení vedeném v Kolumbii domáhá (mimo jiné) i vůči žalobci úhrady peněžitého plnění ze smlouvy (odlišného od pohledávky z titulu „vrubopisu“ ve výši 13 261,76 USD). Jakkoliv žalobkyně s požadavkem žalovaného nesouhlasí a žalovaným uplatněné pohledávky zpochybňuje, je pro účely řešení otázky pravomoci soudů České republiky rozhodující, že mezi účastníky řízení není existence zmíněného soudního řízení sporná (k tomu viz i doplnění dovolání ze dne 3. 6. 2015). Požadavek, aby žalobce existenci pohledávky žalovaného prokázal, je přítom neudržitelný i proto, že by soud byl povinen provést dokazování, zda žalovaný vskutku má pohledávku za osobou na území České republiky, a teprve na základě hodnocení provedených důkazů v tomto směru by mohl posoudit existenci své pravomoci pro projednání a rozhodnutí žaloby, kterou se žalobkyně vůči žalovanému domáhá peněžitého plnění.

26. Pro účely aplikace § 86 odst. 2 o. s. ř. postačí, je-li existence majetku žalovaného na území České republiky osvědčena. Je-li tímto majetkem pohledávka žalovaného za obchodní společností se sídlem na území České republiky, lze ji považovat za osvědčenou i tehdy, tvrdí-li sám žalovaný, že je věřitelem takové pohledávky, popř. vede-li žalovaný spor o její zaplacení. Současně platí, že pro zmíněný účel je nerozhodné, kde (ve kterém místě) je tato pohledávka splatná a jakým právním řádem se řídí; místem, kde se takový majetek nachází, je sídlo dlužníka.

27. Promítnuto do poměrů projednávané věci, tvrdí-li samotný žalovaný, že má za žalobkyní pohledávku ze smlouvy, kterou vůči žalobkyni uplatil v soudním řízení v K., nemůže současně obstat závěr o tom, že není dána pravomoc soudů České republiky, založený na tom, že pohledávku za žalobkyní (rozuměj majetek ve smyslu § 86 odst. 2 o. s. ř.) nemá.

28. Jelikož Nejvyšší soud na rozdíl od soudu odvolacího nemá pochybnosti o tom, že pravomoc soudů České republiky v dané věci k datu vydání (dovoláním napadeného) usnesení odvolacího soudu byla dána, usnesení odvolacího soudu a soudu prvního stupně změnil [§ 243d písm. b) o. s. ř.] a rozhodl, že se řízení nezastavuje.

č. 30

Č. 31

Č. 31

Náhrada škody, Předběžné opatření, Exekuce

§ 420 obč. zák., § 76e o. s. ř., ve znění účinném do 30. 6. 2010

Porušení povinnosti zdržet se provádění plateb z účtu, jež byla peněžnímu ústavu uložena vykonatelným předběžným opatřením, je porušením jeho právní povinnosti i v případě, že platbu z účtu provedl v rámci nařízené exekuce příkázáním pohledávky z tohoto účtu.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 1. 2016, sp. zn. 25 Cdo 4709/2014, ECLI:CZ:NS:2016:25.CDO.4709.2014.1)

Nejvyšší soud k dovolání žalobce zrušil rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 18. 4. 2014, sp. zn. 51 Co 96/2014, a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Obvodní soud pro Prahu 5 rozsudkem ze dne 4. 11. 2013, č. j. 17 C 2/2013-95, uložil žalované povinnost zaplatit žalobci částku 140 547,90 Kč s úroky z prodlení a rozhodl o náhradě nákladů řízení. Vyšel ze zjištění, že žalobce dne 19. 1. 2010 ze svého bankovního účtu vedeného u GE Money Bank, a. s., omylem – chybou v čísle účtu – poukázal částku 320 000 Kč na účet č. 192368482/0300 vedený u žalované banky (dále jen „předmětný účet“). Následně požádal GE Money Bank, a. s., i žalovanou o vrácení této platby, poté žádal o vrácení částky i majitele účtu, avšak bezvýsledně. K návrhu žalobce Okresní soud v Lounech usnesením ze dne 13. 4. 2010, č. j. 9 Nc 2550/2010-24, vydal předběžné opatření, jímž uložil majiteli účtu povinnost zdržet se nakládání se zůstatkem na předmětném účtu a žalované bance uložil povinnost zdržet se provádění plateb z předmětného účtu. Toto usnesení bylo žalované doručeno dne 14. 4. 2010, právní moci nabylo 12. 5. 2010. Vzhledem k tomu, že uvedený účet byl exekučně postižen, žalobce 23. 7. 2010 požádal Exekutorský úřad pro Prahu 6 o poskytnutí součinnosti a zaslal mu usnesení o nařízení předběžného opatření, exekutorský úřad mu sdělil, že vydal exekuční příkaz dne 24. 4. 2007, který postihuje předmětný účet, a že nemá v úmyslu jej rušit. Žalobce marně chtěl docílit odklad exekuce, podal též vylučovací žalobu na vyloučení částky 320 000 Kč z výkonu rozhodnutí vedeného Exekutorským úřadem pro Prahu 6, které bylo vyhověno. Po urgenci,

kterou 19. 4. 2011 exekutor zaslal žalované, žalovaná 21. 4. 2011 z předmětného účtu odepsala částku 140 547,90 Kč ve prospěch exekuce vedené Exekutorským úřadem pro Prahu 6 a ve dnech 27. 2. 2013 a 19. 4. 2013 byly z účtu zaslány další částky 100 000 Kč a 48 132,92 Kč. Rozsudkem Okresního soudu v Lounech ze dne 11. 5. 2012, č. j. 25 EC 1339/2010-36, byla k návrhu žalobce uložena majiteli účtu povinnost zaplatit žalobci částku 320 000 Kč, rozsudek nabyl právní moci dne 13. 6. 2012. Před 19. 1. 2010 vykazoval předmětný účet debetní zůstatek, po provedených exekucích byl dne 11. 9. 2013 zrušen s debetním zůstatkem. Soud dospěl k závěru, že žalovaná porušila svou právní povinnost, když nerespektovala předběžné opatření nařízené soudem, které jí bylo doručeno dne 14. 4. 2010, a v době, kdy bylo vykonatelné a pro žalovanou závazné (zaniklo dne 5. 7. 2012), vyplatila dne 21. 4. 2011 z předmětného účtu soudnímu exekutorovi na základě exekučního příkazu ze dne 24. 4. 2007 částku ve výši 140 547,90 Kč, a způsobila tak žalobci škodu. Výrokem předběžného opatření byla žalované uložena povinnost zdržet se provádění plateb z předmětného účtu, tedy jakýchkoliv plateb, a jak bylo prokázáno, prostředky na tomto účtu pocházely výlučně z platby žalobce, o čemž žalovaná věděla. Vzhledem k tomu, že povaha předběžného opatření je dočasná, soud dovodil, že se nejedná o prolomení účinků pravomocného usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí nebo exekučního příkazu, v opačném případě by byl popřen význam předběžného opatření. Protože byly splněny i další předpoklady odpovědnosti za škodu podle § 420 obč. zák., soud žalobě vyhověl.

2. K odvolání žalované Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 18. 4. 2014, č. j. 51 Co 96/2014-146, rozsudek soudu prvního stupně změnil tak, že žalobu zamítl a rozhodl o náhradě nákladů řízení před soudy obou stupňů. Vyšel ze skutkového stavu zjištěného soudem prvního stupně, avšak neztotožnil se s jeho závěrem, že žalovaná provedením exekuce porušila svou právní povinnost. Usnesení o předběžném opatření vydané 13. 4. 2010 bylo žalované doručeno dne 14. 4. 2010, exekuční příkaz ze dne 24. 4. 2007 jí byl doručen 3. 5. 2007 a vyrozumění o právní moci exekučního příkazu jí bylo doručeno 12. 8. 2010. Doručením exekučního příkazu nastaly účinky tzv. inhibitoria a arrestatoria, což znamená, že od toho okamžiku banka nesmí s prostředky na účtu nijak nakládat. Protože prostředky na účtu nejsou prostředky majitele účtu, ale banky, a majitel účtu má k nim pouze pohledávku vůči bance, žalobce tím, že (byť omylem) odeslal peněžní prostředky na účet jiného majitele, připsáním finanční částky na cizí účet ztratil k této finanční hodnotě jakékoliv majetkové právo, protože hodnota těchto peněz se stala majetkem banky (žalované). Navíc ve vztahu k těmto prostředkům nebylo možno se úspěšně domáhat jejich vyloučení z exekuce, i když soud vylučovací žalobě vyhověl. Odvolací soud dovodil, že předběžné opatření nemohlo mít žádný vliv na v té době existující inhibitorium a arrestorium, bylo vydáno jako zatímní úprava v rámci řízení o vydání bezdůvodného obohacení, nikoliv v rámci vedené exekuce, a nemohlo účinky inhibitoria a arrestatoria

prolomit. Nelze tedy dospět k závěru, že žalovaná provedením exekuce porušila svoji právní povinnost.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

č. 31

3. Tento rozsudek napadl žalobce dovoláním z důvodu nesprávného právního posouzení věci, zejména otázky střetu předběžného opatření a exekučního příkazu k přikázání pohledávky z účtu u bankovního ústavu, která doposud nebyla dovolacím soudem řešena, příp. by měla být posouzena jinak. Dovolatel nesouhlasí s jednotlivými právními názory odvolacího soudu, především se závěrem, že se žalovaná nedopustila protiprávního jednání. Dovojuje, že po vydání předběžného opatření, které mu mělo zajistit ochranu, aby se mohl domoci svého nároku vůči majiteli účtu, byla žalovaná povinna zdržet se provádění jakýchkoliv plateb z předmětného účtu. Výklad odvolacího soudu by vedl k tomu, že žalobce ze svých prostředků uhradil dluhy majitele účtu a sám by se na něm nemohl domoci vydání bezdůvodného obohacení, a názor, že předběžné opatření nemělo na probíhající exekuci žádný vliv, by vedl k popření zásadního smyslu a účelu předběžného opatření. Podle názoru dovolatele předběžné opatření po dobu své platnosti omezuje účinky vydaného exekučního příkazu, ostatně k zajištění případných škod způsobených předběžným opatřením slouží jistota. Dále namítá, že dle tehdy platné úpravy exekučního řádu a občanského soudního řádu (§ 306 odst. 1 o. s. ř.) byla doba trvání exekuce přikázáním pohledávky z účtu u peněžního ústavu omezena na dobu 6 měsíců od doručení vyzoomění o právní moci usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí, jež bylo žalované doručeno 12. 8. 2010, účinky exekučního příkazu tak skončily dne 12. 2. 2011 a k výplatě došlo na základě již neúčinného exekučního příkazu. Dovolatel poukazuje i na to, že exekutor věděl, že prostředky na účtu pocházejí z omylem zasláné platby žalobce a že tento účet byl několik předchozích let bez příchozích plateb. Závěry dosavadní judikatury ohledně povahy prostředků uložených na účtu u bankovního ústavu považuje žalobce s ohledem na změny proběhlé v právní úpravě za překonané, a poukazuje zejména na pojem platební instituce, na § 20 odst. 1 zákona č. 284/2009 Sb., o platebním styku, a na § 267b o. s. ř. a dovojuje, že prostředky uložené na běžném účtu zůstávají v majetku majitele účtu a nepřecházejí do majetku bankovního ústavu. Nesouhlasí s tím, že se v rámci vylučovací žaloby nelze domáhat vyloučení finančních prostředků zasláných na cizí účet, tím by nebyla zkrácena práva majitele účtu, na něž byly omylem zaslány peněžní prostředky. Dovolatel navrhl, aby dovolací soud rozsudek odvolacího soudu zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení, nebo jej změnil tak, že potvrdí rozsudek soudu prvního stupně.

III.

Přípustnost dovolání

4. Dovoláním napadené rozhodnutí bylo vydáno 18. 4. 2014, Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) proto postupoval podle občanského soudního řádu ve znění účinném od 1. 1. 2013 (čl. II bod 1. a 7. zákona č. 404/2012 Sb.).
5. Nejvyšší soud dospěl k závěru, že dovolání, které bylo podáno včas, osobou oprávněnou – účastníkem řízení, zastoupeným advokátem, je přípustné podle § 237 o. s. ř. k řešení dovolatelem vymezené právní otázky, na jejímž vyřešení závisí napadené rozhodnutí.

IV.

Důvodnost dovolání

6. Dovolací soud se neztotožňuje s právními argumenty, jimiž odvolací soud zdůvodnil svůj závěr, že žalovaná banka neporušila právní povinnost, když nerespektovala nařizené předběžné opatření a v rámci exekučního řízení odeslala z účtu finanční prostředky.
7. V době, kdy bylo žalované bance doručeno usnesení soudu o předběžném opatření, byl tento účet postižen exekučním příkazem a trvaly účinky tzv. inhibitoria a arrestatoria, tj. příkaz bance, aby nevyplácela z předmětného účtu peněžní prostředky až do výše vymáhané pohledávky a jejího příslušenství, neprováděla na ně započtení a ani jinak s nimi nenakládala (arrestatorium), a zákaz povinnému (tj. majiteli účtu) vybrat peněžní prostředky ze svého účtu, použít je k platbám nebo s nimi jinak nakládat (inhibitorium). Předmětným předběžným opatřením byla žalované uložena povinnost zdržet se provádění plateb z označeného účtu. Znamená to, že účinky tzv. inhibitoria a arrestatoria, tedy povinnost banky nenakládat s prostředky na účtu až do výše vymáhané pohledávky, nebyly v protikladu se zákazem, jenž byl bance uložen předběžným opatřením ohledně nakládání se zůstatkem na témže účtu. Proto okolnost, že byla vedena exekuce příkázáním pohledávky z tohoto účtu, nebránila bance splnit povinnost uloženou jí předběžným opatřením. Z hlediska nároku žalobce na náhradu škody pak není rozhodující, že prostředky na účtu jsou majetkem banky, a nikoliv majitele účtu, a že žalobce ke svým peněžním prostředkům připsaným na cizí účet ztratil jakékoliv právo. Žalobce se totiž na žalované nedomáhal, aby mu vrátila jeho peněžní prostředky omylem zasláné na cizí účet, ale uplatnil nárok na náhradu škody, jež mu byla způsobena porušením povinnosti žalované a jež spočívá ve ztrátě jeho možnosti účinně dosáhnout na majiteli účtu plnění z prostředků na tomto účtu uložených. Pro řešení otázky porušení právní povinnosti ze strany žalované pak nemá podstatný vliv ani argument odvolacího soudu, že nebylo možno se úspěšně domáhat vyloučení těchto prostředků

z exekuce. V daném případě tento argument ztrácí svůj význam za situace, že o vylučovací žalobě bylo vydáno kladné pravomocné rozhodnutí, a dokud nebylo zrušeno nebo změněno, bylo i toto rozhodnutí závazné pro účastníky řízení i pro všechny orgány (srov. § 159a odst. 1 a 4 o. s. ř.). Ani okolnost, že předběžné opatření nebylo vydáno v exekučním řízení, ale v rámci jiného řízení, a že se jednalo jen o zatímní úpravu, není překážkou jeho závaznosti pro toho, komu jím byla uložena konkrétní povinnost.

8. Podle § 76e o. s. ř. (ve znění účinném do 30. 6. 2010) výrok vykonatelného usnesení o nařízení předběžného opatření je závazný jen pro účastníky řízení a pro ty, kterým byla předběžným opatřením uložena povinnost, nestanoví-li zákon jinak (odst. 1). V rozsahu, v jakém je výrok vykonatelného usnesení o nařízení předběžného opatření závazný pro účastníky řízení a popřípadě pro jiné osoby, je závazný též pro všechny orgány (odst. 3).

9. Dočasnost předběžného opatření je jeho typickým znakem. Ukládá-li soud povinnost zdržet se určitého jednání, v daném případě zdržet se provádění plateb z účtu, má předběžné opatření podobné účinky jako odklad exekuce v exekučním řízení, což znamená, že exekuce se dočasně neprovádí a podlužník je povinen vyčkat s výplatou prostředků z účtu až do doby, dokud účinky těchto institutů trvají.

10. Jestliže žalovaná v době, kdy jí bylo pravomocným a vykonatelným předběžným opatřením přikázáno zdržet se provádění plateb z předmětného účtu, převedla z něj část prostředků na účet exekutora v rámci exekučního řízení, porušila tím svoji právní povinnost, neboť nerespektovala soudem vydané předběžné opatření, které jí přikazovalo neprovádět žádné platby z účtu. Porušení povinnosti uložené vykonatelným usnesením o předběžném opatření považuje i zákon za porušení právní povinnosti, a jde-li o právní úkon, zákon jej stíhá absolutní neplatností (§ 76f o. s. ř.).

11. Jak vyplývá z výše uvedeného, závěr odvolacího soudu, že žalovaná neporušila svou právní povinnost, není správný. Z tohoto důvodu Nejvyšší soud rozsudek odvolacího soudu v rozsahu, v němž je dovolání přípustné, zrušil včetně závislých nákladových výroků (§ 243e odst. 1 a 2 o. s. ř.) a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Č. 32

č. 32

Insolvence, Insolvenční správce, Žaloba pro zmatečnost
§ 29 IZ, § 229 odst. 1 o. s. ř.

Ve smyslu § 229 odst. 1 o. s. ř. se rozhodnutím, kterým bylo řízení (jeho relativně samostatná fáze) skončeno, v insolvenčním řízení rozumí pro první fázi i rozhodnutí o úpadku a pro druhou fázi i rozhodnutí o způsobu řešení úpadku. Usnesení, kterým insolvenční soud potvrdil usnesení, jímž schůze věřitelů odvolala dosavadního insolvenčního správce dlužníka z funkce a ustanovila nového insolvenčního správce dlužníka (§ 29 insolvenčního zákona), není ve smyslu § 229 odst. 1 o. s. ř. usnesením soudu prvního stupně, kterým bylo insolvenční řízení (jeho relativně samostatná fáze) skončeno.

(Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 2. 2016, sen. zn. 29 ICdo 16/2016, ECLI:CZ:NS:2016:29.ICDO.16.2016.1)

Nejvyšší soud zamítl dovolání dlužníka a věřitele č. 27 proti usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 24. 9. 2015, sp. zn. 32 ICm 736/2014, 12 VSOL 124/2015 (KSBR 27 INS 6965/2011).

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Usnesením ze dne 18. 2. 2014, č. j. KSBR 27 INS 6965/2011-B-33, Krajský soud v Brně v insolvenčním řízení vedeném na majetek dlužníka (D., s. r. o.):

[1] Potvrdil usnesení, jímž schůze věřitelů konaná 18. 2. 2014 (dále jen „schůze věřitelů“) odvolala z funkce insolvenčního správce dlužníka JUDr. M. K. [bod I. výroku].

[2] Potvrdil usnesení, jímž schůze věřitelů ustanovila novou insolvenční správkyní JUDr. M. H. [bod II. výroku].

[3] Vyzval M. H., aby mu do 28. 3. 2014 podala zprávu o aktuálním průběhu řízení (bod III. výroku).

[4] Uložil M. K., aby do 30 dnů podal zprávu o své činnosti, o stavu majetku, který spravoval, a aby vyúčtoval svou odměnu, hotové výdaje a náklady, které mu vznikly v souvislosti se správou a údržbou majetku (bod IV. výroku).

2. Insolvenční soud poukázal na to, že jde o rozhodnutí vydané dle vůle věřitelů a jejich hlasování a dle § 29 zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), které neobsahuje podrobnější odůvodnění [§ 169 odst. 2 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (dále též jen „o. s. ř.“)], jelikož jde o usnesení, proti kterému není přípustné odvolání a kterému nikdo neodporoval.

3. Proti usnesení insolvenčního soudu ze dne 18. 2. 2014 podali dlužník a věřitel č. 27 (Advokátní kancelář E. JUDr. P. a spol., v. o. s.) dne 28. 2. 2014 žalobu pro zmatečnost, majíce za to, že je dána zmatečnostní vada dle § 229 odst. 1 písm. b) o. s. ř. (tedy že ten, kdo v řízení vystupoval jako účastník, neměl způsobilost být účastníkem řízení), jelikož pohledávka České spořitelny, a. s., nebyla v insolvenčním řízení v době konání schůze věřitelů zjištěna a insolvenční soud nemohl (neměl) tomuto věřiteli přidělit hlasovací práva (jež ovlivnila výsledek hlasování).

4. Usnesením ze dne 30. 3. 2015, č. j. 32 ICm 736/2014-26, insolvenční soud žalobu pro zmatečnost zamítl.

5. Insolvenční soud vyšel z § 229 odst. 1, § 234 odst. 1 a § 235e odst. 2 o. s. ř., přičemž dospěl k závěru, že žaloba pro zmatečnost je sice včasná, ale není přípustná, jelikož jí napadené rozhodnutí není (pravomocným) rozhodnutím, jímž se soudní řízení končí.

6. K odvolání dlužníka a věřitele č. 27 Vrchní soud v Olomouci usnesením ze dne 24. 9. 2015, č. j. 32 ICm 736/2014, 12 VSOL 124/2015-43 (KSBR 27 INS 6965/2011), potvrdil usnesení insolvenčního soudu ze dne 30. 3. 2015.

7. Odvolací soud vyšel z § 229 o. s. ř. a z § 29 odst. 1 insolvenčního zákona, načež přítakal závěru insolvenčního soudu, že žaloba pro zmatečnost není přípustná. K tomu dále dodal, že:

[1] Odvolací soud nemá žádné pochybnosti o tom, že usnesení, kterým insolvenční soud potvrdil usnesení schůze věřitelů o ustanovení nového insolvenčního správce a deklaroval odvolání dosavadního insolvenčního správce, není rozhodnutím ve věci samé; srov. závěry obsažené v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 1. 2009, sen. zn. 29 NSČR 4/2009 [jde o usnesení uveřejněné pod č. 103/2009 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek (dále jen „R 103/2009“), které je – stejně jako další rozhodnutí Nejvyššího soudu zmíněná níže – dostupné i na webových stránkách Nejvyššího soudu].

[2] Případná není ani argumentace odvolatelů, že rozhodnutím insolvenčního soudu vydaným ve smyslu § 29 odst. 1 a 2 insolvenčního zákona se končí určitá část insolvenčního řízení. Tomuto názoru lze oponovat například tím, že i v dalších fázích insolvenčního řízení se insolvenční soud musí zabývat nároky konkrétní osoby odvolaného insolvenčního správce (na jeho odměně či hotových výdajích).

[3] Rozhodnutí o změně v osobě insolvenčního správce vydané v intencích § 29 odst. 1 a 2 insolvenčního zákona není rozhodnutím podřaditelným pod § 229 o. s. ř.

II. Dovolání a vyjádření k němu

8. Proti usnesení odvolacího soudu podali dlužník a věřitel č. 27 dovolání, jehož přípustnost vymezují ve smyslu § 237 o. s. ř. argumentem, že napadené rozhodnutí závisí na vyřešení právní otázky, která v rozhodování odvolacího soudu dosud nebyla vyřešena (otázky, zda žalobou pro zmatečnost napadené usnesení insolvenčního soudu je rozhodnutím, jímž se řízení končí), a požadují, aby Nejvyšší soud zrušil rozhodnutí soudů obou stupňů a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

9. Dovolatelé vytýkají odvolacímu soudu nesprávné právní posouzení věci (dovolací důvod dle § 241a odst. 1 o. s. ř.) co do povahy usnesení napadeného žalobou pro zmatečnost, s tím, že usnesení insolvenčního soudu o „potvrzení změny insolvenčního správce“ je rozhodnutím, které se týká vedení řízení (jeho podmínek) a vzhledem ke své závažnosti by mělo být přezkoumatelné opravným prostředkem „nebo“ žalobou pro zmatečnost.

10. Dále dovolatelé snášejí argumenty na podporu názoru, že schůze věřitelů nedosáhla kvóra potřebného pro rozhodnutí o osobě insolvenčního správce.

11. Následně uzavírají, že předmětné usnesení je velmi významným rozhodnutím upravujícím „další vedení insolvenčního řízení“, a kdyby je nebylo možné podřadit § 229 o. s. ř., bylo by zcela nepřezkoumatelné, což by odporovalo právu na spravedlivý proces.

III. Přípustnost dovolání

12. S přihlédnutím k době vydání napadeného rozhodnutí je pro dovolací řízení rozhodný občanský soudní řád ve znění účinném od 1. 1. 2014 (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 4. 2014, sen. zn. 29 NSČR 45/2014, uveřejněné pod č. 80/2014 Sb. rozh. obč.).

13. Dovolání v dané věci je přípustné podle § 237 o. s. ř., když napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky procesního práva, která v rozhodování odvolacího soudu dosud nebyla vyřešena (otázky, zda žalobou pro zmatečnost napadené usnesení insolvenčního soudu je rozhodnutím, jímž se řízení končí).

IV. Důvodnost dovolání

č. 32

14. Vady řízení, k nimž Nejvyšší soud u přípustného dovolání přihlíží z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 o. s. ř.), nejsou dovoláním namítány a ze spisu se nepodávají, Nejvyšší soud se proto – v hranicích právních otázek vymezených dovoláním – zabýval správností právního posouzení věci odvolacím soudem.

15. Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

16. Podle § 229 o. s. ř. (ve znění, jež od vydání usnesení napadeného žalobou pro zmatečnost nedoznalo změn) žalobou pro zmatečnost účastník může napadnout pravomocné rozhodnutí soudu prvního stupně nebo odvolacího soudu, kterým bylo řízení skončeno, jestliže a) bylo rozhodnuto ve věci, která nenáleží do pravomoci soudů, b) ten, kdo v řízení vystupoval jako účastník, neměl způsobilost být účastníkem řízení, c) účastník řízení neměl procesní způsobilost nebo nemohl před soudem vystupovat (§ 29 odst. 2) a nebyl řádně zastoupen, d) nebyl podán návrh na zahájení řízení, ačkoliv podle zákona ho bylo třeba, e) rozhodoval vyloučený soudce nebo přísedící, f) soud byl nesprávně obsazen, ledaže místo samosoudce rozhodoval senát, g) bylo rozhodnuto v neprospěch účastníka v důsledku trestného činu soudce nebo přísedícího, h) účastníku řízení byl ustanoven opatrovník z důvodu neznámého pobytu nebo proto, že se mu nepodařilo doručit na známou adresu v cizině, ačkoliv k takovému opatření nebyly splněny předpoklady (odstavec 1). Žalobou pro zmatečnost účastník může napadnout také pravomocný rozsudek soudu prvního stupně nebo odvolacího soudu nebo pravomocné usnesení těchto soudů, kterým bylo rozhodnuto ve věci samé, anebo pravomocný platební rozkaz (směnečný a šekový platební rozkaz) nebo elektronický platební rozkaz, jestliže a) v téže věci bylo již dříve zahájeno řízení, b) v téže věci bylo dříve pravomocně rozhodnuto, c) odvolacím soudem byl pravomocně zamítnut návrh na nařízení výkonu těchto rozhodnutí nebo pravomocně zastaven výkon rozhodnutí z důvodu, že povinnosti rozsudkem, usnesením nebo platebním rozkazem uložené nelze vykonat (§ 261a) [odstavec 2]. Žalobou pro zmatečnost účastník může napadnout též pravomocný rozsudek odvolacího soudu nebo jeho pravomocné usnesení, kterým bylo rozhodnuto ve věci samé, jestliže mu byla v průběhu řízení nesprávným postupem soudu odňata možnost jednat před soudem. Totéž platí, jde-li o pravomocný rozsudek soudu prvního stupně, proti němuž není odvolání přípustné podle § 202 odst. 2 (odstavec 3). Žalobou pro zmatečnost účastník může napadnout rovněž pravomocné usnesení odvolacího soudu, kterým bylo odmítnuto odvolání nebo kterým bylo zastaveno odvolací řízení, jakož i pravomocné usnesení odvolacího

soudu, kterým bylo potvrzeno nebo změněno usnesení soudu prvního stupně o odmítnutí odvolání nebo dovolání pro opožděnost (odstavec 4).

17. Dle § 29 insolvenčního zákona (ve znění, jež od schůze věřitelů rovněž nedoznalo změn) na schůzi věřitelů, která nejbližší následuje po přezkumném jednání, se mohou věřitelé usnest, že insolvenčním soudem ustanoveného insolvenčního správce odvolávají z funkce a že ustanovují nového insolvenčního správce. Toto usnesení je přijato, jestliže pro ně hlasovala nejméně polovina všech věřitelů přihlášených ke dni předcházejícímu konání schůze věřitelů, počítaná podle výše jejich pohledávek, kteří mají právo hlasovat (odstavec 1). Usnesení o ustanovení insolvenčního správce podle odstavce 1 potvrzuje insolvenční soud; nepotvrdí je pouze tehdy, nesplňuje-li insolvenční správce podmínky uvedené v § 21 až 24 a § 25 odst. 3; § 54 odst. 1 se nepoužije (odstavec 2). Rozhodnutí podle odstavce 2 vydá insolvenční soud do skončení schůze věřitelů, která usnesení podle odstavce 1 přijala; odvolání je přípustné, jen jestliže insolvenční soud usnesení schůze věřitelů nepotvrdí. Osobou oprávněnou k podání odvolání je pouze věřitel, který na schůzi věřitelů hlasoval pro přijetí usnesení; § 55 odst. 1 platí obdobně (odstavec 3). Insolvenčnímu správci odvolanému postupem podle odstavce 1 insolvenční soud uloží, aby mu ve stanovené lhůtě podal zprávu o své činnosti, zejména o stavu majetku, který spravoval, a aby vyúčtoval odměnu, hotové výdaje a náklady, které mu vznikly v souvislosti se správou a udržováním majetku (odstavec 4).

18. Usnesení ze dne 18. 2. 2014, kterým insolvenční soud potvrdil usnesení, jímž schůze věřitelů odvolala M. K. z funkce insolvenčního správce dlužníka a M. H. ustanovila novou insolvenční správkyní dlužníka, nepatří mezi usnesení vypočtená v § 229 odst. 4 o. s. ř. (již proto ne, že nejde o usnesení odvolacího soudu).

19. Jak přiléhavě vystihl odvolací soud, nejde ani o usnesení insolvenčního soudu, kterým bylo rozhodnuto ve věci samé (srov. např. R 103/2009), což vylučuje aplikaci § 229 odst. 2 a 3 o. s. ř. na danou věc.

20. Podle § 229 odst. 1 o. s. ř. pak lze pro tzv. zmatečnostní vady řízení v tomto ustanovení uvedené [včetně dovolateli dovozané zmatečnostní vady dle § 229 odst. 1 písm. b) o. s. ř.] podat žalobu pro zmatečnost jen proti pravomocnému rozhodnutí (usnesení nebo rozsudku) soudu prvního stupně nebo odvolacího soudu, „kterým bylo řízení skončeno“.

21. Nejvyšší soud předesílá, že již v důvodech usnesení ze dne 29. 4. 2010, sen. zn. 29 NSČR 30/2009, uveřejněného pod č. 14/2011 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek, zdůraznil, že pro insolvenční řízení nelze bez dalšího (automaticky) přejímat judikatorní závěry ustavené při výkladu zákona č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání [a to především proto, že insolvenční zákon obsahuje poměrně podrobná procesní pravidla, jež je třeba vnímat v jejich komplexnosti a jejichž pojetí ne vždy (a to zpravidla záměrně) odpovídá tomu,

jak bylo v obdobné procesní situaci postupováno za účinnosti zákona o konkursu a vyrovnání]. To nicméně neplatí pro závěry formulované v konkursních poměrech k charakteristice konkursního řízení [shodně srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 1. 2014, sen. zn. 29 NSČR 5/2014, uveřejněné pod č. 61/2014 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek (dále jen „R 61/2014“)].

22. Také insolvenční řízení se člení na několik relativně samostatných částí, a proto i pro ně jsou *mutatis mutandis* uplatnitelné závěry, které Nejvyšší soud zformuloval pro poměry zákona o konkursu a vyrovnání např. v rozsudku ze dne 25. 6. 2009, sp. zn. 29 Cdo 2917/2007, uveřejněném pod č. 42/2010 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek (dále jen „R 42/2010“).

23. V něm Nejvyšší soud dovodil, že pro konkursní řízení je charakteristické, že se člení na několik relativně samostatných fází. První, přípravná fáze, počíná podáním návrhu na prohlášení konkursu a končí prohlášením konkursu, druhá, realizační fáze, se v době od prohlášení konkursu do podání konečné zprávy správcem konkursní podstaty pojí s přihlašování pohledávek věřitelů, zjišťováním majetku patřícího do konkursní podstaty a zpeněžováním tohoto majetku a třetí, závěrečná fáze, počínající rozvrhovým usnesením, zahrnuje vlastní rozvrh výtěžku zpeněžení majetku konkursní podstaty mezi věřitele a zrušení konkursu. Uvedená charakteristika v základních rysech odpovídá i poměrům insolvenčního řízení, s tím však, že jednotlivé fáze insolvenčního řízení nejsou totožné s fázemi konkursního řízení dle zákona o konkursu o vyrovnání (srov. opět i R 61/2014).

24. První, přípravná, fáze insolvenčního řízení (jež začíná podáním insolvenčního návrhu) končí rozhodnutím o úpadku (není-li řízení skončeno takzvaným jiným rozhodnutím o insolvenčním návrhu, k tomu srov. § 142 a § 108 odst. 3 insolvenčního zákona).

25. Druhou fází insolvenčního řízení je fáze, která začíná rozhodnutím o úpadku. Je určena k tomu, aby v ní bylo rozhodnuto o způsobu řešení úpadku u dlužníka, u něhož byl zjištěn úpadek, a končí právě rozhodnutím o způsobu řešení úpadku [prohlášením konkursu, povolením reorganizace nebo povolením oddlužení (srov. § 4 odst. 2 insolvenčního zákona)]. Druhá fáze insolvenčního řízení nemusí probíhat samostatně až po skončení fáze první (přípravné), ale při splnění zákonem stanovených podmínek (§ 148 insolvenčního zákona) může být rozhodnuto o způsobu řešení úpadku současně s rozhodnutím, jímž insolvenční soud rozhodne o úpadku dlužníka.

26. Třetí (realizační) fází insolvenčního řízení je fáze, která začíná rozhodnutím o způsobu řešení úpadku a v jejím rámci se provádí přijatý způsob řešení úpadku (srov. opět R 61/2014).

27. Čtvrtou (závěrečnou) fází insolvenčního řízení je fáze vedoucí k vlastnímu rozvržení výtěžku zpeněžení majetkové podstaty mezi věřitele a ukončení insolvenčního řízení. K této fázi budiž dodáno, že samostatného charakteru je

především při řešení úpadku konkursem. Při reorganizaci a oddlužení v některých situacích splývá se třetí (realizační) fází insolvenčního řízení.

28. Členění konkursního řízení (vedeného podle zákona o konkursu a vyrovnání) na jednotlivé fáze se promítlo také ve výkladu § 229 odst. 1 o. s. ř.

č. 32

29. V usnesení ze dne 12. 10. 2006, sp. zn. 21 Cdo 2758/2005, uveřejněném v časopise Soudní judikatura číslo 1, ročník 2007, pod č. 5, Nejvyšší soud pro účely posouzení přípustnosti žaloby pro zmatečnost podané pro (tvrzenou) vadu dle § 229 odst. 1 písm. d) o. s. ř. proti rozhodnutí vydanému v konkursním řízení (vedeném podle zákona o konkursu a vyrovnání) uzavřel, že v řízení ve věci konkursu, jakož i v dalších řízeních, která probíhají ve více relativně samostatných fázích (např. v řízení ve věcech péče o nezletilé děti nebo v opatrovnickém řízení), se rozumí rozhodnutím, kterým bylo řízení skončeno, všechna rozhodnutí, kterými byla ukončena každá jeho relativně samostatná fáze, neboť – na rozdíl od rozhodnutí, která se vydávají v průběhu řízení a která nejsou způsobilým předmětem žaloby pro zmatečnost – se jimi končí řízení ohledně určitého, relativně samostatného předmětu řízení celkového a rozhodnutí, v němž se tímto způsobem promítá výsledek této relativně samostatné fáze řízení, jinak (bez využití opravných prostředků) již nemůže být změněno nebo zrušeno. Odtud dále dovodil, že rozhodnutím, kterým bylo řízení skončeno, se ve smyslu § 229 odst. 1 o. s. ř. rozumí také usnesení, kterým bylo rozhodnuto o návrhu na prohlášení konkursu na majetek dlužníka.

30. V intencích této judikatury a v návaznosti na výše podané členění jednotlivých fází insolvenčního řízení nemá Nejvyšší soud pochyb o tom, že ve smyslu § 229 odst. 1 o. s. ř. se rozhodnutím, kterým bylo řízení (jeho relativně samostatná fáze) skončeno, v insolvenčním řízení rozumí pro první fázi i rozhodnutí o úpadku a pro druhou fázi i způsobu řešení úpadku.

31. V dané věci zjistil insolvenční soud úpadek dlužníka a současně prohlásil konkurs na jeho majetek usnesením ze dne 1. 10. 2013, č. j. KSRB 27 INS 6965/2011-A-160.

32. Usnesení insolvenčního soudu z 18. 2. 2014 (napadené žalobou pro zmatečnost) bylo vydáno ve třetí (realizační) fázi insolvenčního řízení a Nejvyšší soud nemá žádné pochybnosti o tom, že nejde o usnesení, jímž se tato fáze insolvenčního řízení končí.

33. Usnesením, kterým insolvenční soud potvrdil usnesení, jímž schůze věřitelů odvolala dosavadního insolvenčního správce dlužníka z funkce a ustanovila nového insolvenčního správce dlužníka, totiž nekončí provádění přijatého způsobu řešení úpadku dlužníka.

34. Jinak řečeno, usnesení, kterým insolvenční soud potvrdil usnesení, jímž schůze věřitelů odvolala dosavadního insolvenčního správce dlužníka z funkce a ustanovila nového insolvenčního správce dlužníka (§ 29 insolvenčního zákona), není ve smyslu § 229 odst. 1 o. s. ř. usnesením soudu prvního stupně, kterým bylo insolvenční řízení (jeho relativně samostatná fáze) skončeno.

35. Dovolání proto nejsou důvodná. Nejvyšší soud tudíž, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), dovolání zamítl [§ 243d písm. a) o. s. ř.].

36. Absence výroku o nákladech dovolacího řízení je dána tím, že žaloba pro zmatečnost je (pouze) mimořádným opravným prostředkem podaným (v této věci) proti rozhodnutí vydanému v insolvenčním řízení, v němž si každý z účastníků nese náklady insolvenčního řízení ze svého [§ 170 písm. f) insolvenčního zákona]. Srov. shodně důvody usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. 12. 2015, sen. zn. 29 ICdo 6/2014.

Č. 33

Č. 33

Vlastnictví, Výhrada vlastnického práva
§ 133 odst. 3 obč. zák., § 601 obč. zák.

Převádí-li se na základě smlouvy nemovitá věc, která není předmětem evidence v katastru nemovitostí, dochází dle § 133 odst. 3 obč. zák. k nabytí vlastnictví okamžikem účinnosti smlouvy; zákon neumožňuje, aby strany sjednaly odklad účinků převodu vlastnického práva prostřednictvím výhrady vlastnictví.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 3. 2. 2016, sen. zn. 29 ICdo 42/2015, ECLI:CZ:NS:2016:29.ICDO.42.2015.1)

Nejvyšší soud odmítl dovolání jak žalobkyně a) v rozsahu, ve kterém směřovalo proti té části prvního výroku rozsudku odvolacího soudu, již odvolací soud potvrdil výrok II. rozsudku insolvenčního soudu, kterým byla zamítnuta žaloba žalobkyně b), tak dovolání žalobkyně b) v rozsahu, ve kterém směřovalo proti té části prvního výroku rozsudku odvolacího soudu, již odvolací soud potvrdil výrok I. rozsudku insolvenčního soudu, kterým byla zamítnuta žaloba žalobkyně a); ve zbývajícím rozsahu dovolání obou žalobkyň zamítl.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Rozsudkem ze dne 25. 3. 2014, č. j. 79 ICm 2275/2012-179, zamítl Městský soud v Praze (dále jen „insolvenční soud“) žaloby, kterými se žalobkyně a) a žalobkyně b) domáhaly vyloučení ve výroku specifikovaných nemovitostí z majetkové podstaty dlužnice (výrok I. a II.), a rozhodl o nákladech řízení (výrok III.).
2. Insolvenční soud vyšel z toho, že:
[1] Žalobkyně a) jako prodávající uzavřela dne 26. 9. 2008 se S&M D., s. r. o. (dále jen „S&M“), kupní smlouvu (dále též jen „první smlouva“), kterou S&M prodala dvě větrné elektrárny (dále jen „VTE“). Čl. 2 odst. 2 písm. a) první smlouvy stanoví, že poměrnou část sjednané kupní ceny ... uhradí kupující prodávajícímu na základě zálohové faktury vystavené po podpisu této smlouvy. Čl. 3 odst. 1 určuje, že kupující se stává vlastníkem

obou VTE ... dnem úplného zaplacení kupní ceny sjednané v čl. 2 této smlouvy. Čl. 5 odst. 3 uvádí, že smlouva nabývá platnosti a účinnosti dnem jejího podpisu oprávněnými zástupci obou smluvních stran.

[2] Dlužnice jako prodávající a žalobkyně b) jako kupující uzavřely (již) dne 24. 9. 2008 kupní smlouvu o prodeji VTE (dále jen „druhá smlouva“). Součástí ujednání v druhé smlouvě bylo, že vlastnictví k VTE má přejít na kupující až v den úplného uhrazení kupní ceny (čl. 5 odst. 1); dále bylo ujednáno, že druhá smlouva nabývá platnosti a účinnosti dnem jejího podpisu (čl. 14 odst. 3).

[3] S&M jako prodávající a dlužnice jako kupující uzavřely dne 29. 9. 2008 kupní smlouvu o (dalším) prodeji VTE (dále jen „třetí smlouva“). Podle čl. 5 odst. 1 třetí smlouvy se kupující stává vlastníkem VTE v den úplného uhrazení kupní ceny. Podle čl. 14 odst. 3 třetí smlouvy tato smlouva nabývá platnosti a účinnosti dnem podpisu oběma smluvními stranami.

[4] Usnesením insolvenčního soudu ze dne 1. 6. 2012, č. j. MSPH 79 INS 10350/2012-A-10, ve spojení s usnesením Vrchního soudu v Praze ze dne 19. 6. 2012, č. j. 1 VSPH 781/2012-A-15, byl zjištěn úpadek dlužnice a na její majetek byl prohlášen konkurs.

[5] JUDr. D. U. (předchozí insolvenční správce dlužnice) zapsal ke dni 8. 6. 2012 do soupisu majetkové podstaty dlužnice VTE; tyto jsou v něm dosud zapsány.

3. Insolvenční soud dovodil, že vlastnické právo žalobkyně a) k VTE přešlo účinností první smlouvy na S&M. Neztotožnil se s argumentací žalobkyně a), že vlastnické právo k VTE mělo přejít na společnost S&M teprve úplným zaplacením sjednané kupní ceny. Stejně tak v případě třetí smlouvy přešlo vlastnické právo k VTE její účinností na dlužnici.

4. K žalobě žalobkyně b) insolvenční soud uvedl, že 24. 9. 2008 nebyla dlužnice vlastníkem VTE, protože nemohla platně a účinně převést vlastnické právo k VTE. Druhou smlouvu měl proto za absolutně neplatnou ve smyslu § 37 odst. 2 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku (dále též jen „obč. zák.“ nebo „občanský zákoník“), pro nemožnost plnění.

5. Na tomto základě insolvenční soud uzavřel, že žalobkyním nesvědčí vlastnické právo k VTE, které by vylučovalo soupis VTE do majetkové podstaty dlužnice.

6. K odvoláním obou žalobkyní Vrchní soud v Praze v záhlaví označeným rozsudkem potvrdil rozsudek insolvenčního soudu (výrok první) a rozhodl o nákladech řízení (výrok druhý). V odůvodnění svého rozhodnutí přitakal skutkovým závěrům insolvenčního soudu a uzavřel, že žalobkyně a) převedla vlastnické právo k VTE první smlouvou, v níž byla neplatně sjednána výhrada vlastnictví, a žalobkyně b) nenabyla na základě neplatné druhé smlouvy vlastnické právo k VTE.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

č. 33

7. Žalobkyně a) [dále jen „dovatelka a)“] napadla rozsudek odvolacího soudu dovoláním, opírajíc jeho přípustnost o § 237 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (dále též jen „o. s. ř.“), uplatňujíc dovolací důvod podle § 241a odst. 1 o. s. ř. a navrhuje, aby rozhodnutí odvolacího soudu dovolací soud v souladu s § 243d písm. b) o. s. ř. změnil tak, že z majetkové podstaty dlužnice se vylučují VTE.

8. Nejvyšší soud předesílá, že při posuzování přípustnosti dovolání nemohl přihlídnout k podání dovolatelky a) ze dne 5. 6. 2015, neboť změna či doplnění vymezení dovolacího důvodu (a to i formou doplnění nové argumentace) je ve smyslu § 242 odst. 4 o. s. ř. možná jen po dobu trvání lhůty k podání dovolání; ta dovolatelce uplynula v květnu 2015.

9. Dovatelka a) má za to, že při výkladu smluvního ujednání upravujícího převod vlastnického práva k VTE se odvolací soud odchýlil od rozhodovací praxe odvolacího soudu. S poukazem na závěry rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 31. 3. 2011, sp. zn. 23 Cdo 37/2010 (jenž je veřejnosti dostupný – stejně jako ostatní rozhodnutí Nejvyššího soudu přijatá po 1. lednu 2001 – na jeho webových stránkách), dovolatelka a) namítá, že odvolací soud se při výkladu ujednání první smlouvy uvedeného výše ad 1) nezabýval vůlí stran v době uzavírání smlouvy. Ujednání smluvních stran bylo odvolacím soudem považováno za výhradu vlastnictví, ačkoliv je bylo možno vykládat též jako odkládací podmínku.

10. Přípustnost dovolání spatřuje dovolatelka a) v tom, že otázka sjednání výhrady vlastnictví v kupní smlouvě, jejímž předmětem je věc nemovitá neevidovaná v katastru nemovitostí, nebyla dovolacím soudem dosud řešena. Za významnou má i otázku, zda vlastníkem věci může být určen subjekt, který „se k věci jako vlastník nikdy nechoval, s věcí nikterak nenakládal, věc nepoužíval a v dosud neskončeném soudním řízení vedeném Okresním soudem ve Svitavách pod sp. zn. 6 C 304/2010 ... uváděl, že není vlastníkem této věci.“

11. Žalobkyně b) [dále též jen „dovatelka b)“] napadla rozsudek odvolacího soudu dovoláním, opírajíc jeho přípustnost o § 237 o. s. ř., uplatňujíc dovolací důvod podle § 241a odst. 1 o. s. ř. a navrhuje, aby rozhodnutí odvolacího soudu dovolací soud změnil tak, že žalobě dovolatelky b) vyhovějí v plném rozsahu, popřípadě tak, že zruší rozsudek odvolacího, jakož i insolvenčního soudu a vrátí věc insolvenčnímu soudu k dalšímu řízení.

12. Dovatelka b) zpochybňuje závěr odvolacího soudu, který měl druhou smlouvu za absolutně neplatnou. Má za to, že v obchodních závazkových vztazích se uplatní toliko neplatnost relativní dle § 267 odst. 1 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník (dále také jako „obch. zák.“ nebo „obchodní zákoník“), z čehož dovolatelka b) usuzuje, že nedovolala-li se relativní neplatnosti druhé smlouvy, byla tato platně uzavřena.

13. Dále rozporuje závěr odvolacího soudu, podle něhož se – s ohledem na absolutní neplatnost druhé smlouvy – v tomto případě nemůže uplatnit zásada, podle níž se nikdo nemůže dovolávat vlastní nepoctivosti.

14. A konečně zpochybňuje závěr odvolacího soudu, který se neztotožnil s námitkou, že výklad práva ve prospěch neplatnosti druhé smlouvy je v rozporu s § 6 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, účinného od 1. 1. 2014 (dále jen „o. z.“), a že dlužnice je neplatností druhé smlouvy zvýhodněna.

III.

Přípustnost dovolání

I. K dovolání dovolatelky a)

15. V rozsahu, ve kterém směřuje proti té části prvního výroku rozsudku odvolacího soudu, již odvolací soud potvrdil výrok II. rozsudku insolvenčního soudu, kterým byla zamítnuta žaloba žalobkyně b), Nejvyšší soud odmítl dovolání žalobkyně a) jako subjektivně nepřipustné.

16. K podání dovolání je oprávněn (tzv. subjektivní přípustnost) pouze ten účastník, v jehož poměrech rozhodnutím odvolacího soudu nastala újma, odstranitelná tím, že dovolací soud toto rozhodnutí zruší (srov. např. důvody rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 26. 10. 2005, sp. zn. 29 Odo 327/2004, uveřejněného pod č. 45/2006 Sb. rozh. obč., jakož i důvody usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 8. 2003, sp. zn. 29 Cdo 2290/2000, uveřejněného pod č. 38/2004 Sb. rozh. obč.). V projednávané věci však mají žalobkyně v řízení postavení samostatných společníků a rozhodnutí o žalobě jedné z nich se nikterak nedotýká procesního postavení druhé z nich.

17. V rozsahu, ve kterém směřuje proti té části prvního výroku rozsudku odvolacího soudu, ve které odvolací soud potvrdil výrok I. rozsudku insolvenčního soudu, je dovolání přípustné podle § 237 o. s. ř., neboť v dovolání předestřená otázka přípustnosti sjednání výhrady vlastnictví v kupní smlouvě, jejímž předmětem je nemovitá věc neevidovaná v katastru nemovitostí, nebyla v rozhodovací praxi dovolacího soudu dosud vyřešena.

IV.

Důvodnost dovolání

18. Dovolání však není důvodné.

19. Rozhodné hmotné právo se podává z § 3028 odst. 2 věty za středníkem a odst. 3 věty první o. z. Nejvyšší soud tudíž věc posoudil podle zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, ve znění účinném do 31. 12. 2013.

20. Podle § 36 odst. 2 věty první obč. zák. platí, že podmínka je odkládací, jestliže na jejím splnění závisí, zda právní následky úkonu nastanou.

Z § 133 odst. 3 obč. zák. plyne, že převádí-li se na základě smlouvy nemovitá věc, která není předmětem evidence v katastru nemovitostí, nabývá se vlastnictví okamžikem účinnosti této smlouvy.

Podle § 601 věty první obč. zák., má-li vlastnictví k prodané movité věci přejít na kupujícího až po zaplacení kupní ceny, musí být tato výhrada dohodnuta písemně.

č. 33

Z § 225 odst. 1 zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenčního zákona), se podává, že osoby, které tvrdí, že označený majetek neměl být do soupisu zahrnut proto, že to vylučuje jejich právo k majetku nebo že tu je jiný důvod, pro který neměl být zahrnut do soupisu, se mohou žalobou podanou u insolvenčního soudu domáhat rozhodnutí, že se tento majetek vylučuje z majetkové podstaty.

21. Předně je třeba uvést, že VTE (stavby) zůstaly samostatnými věcmi v právním smyslu („nemovitými věcmi“) i po 1. lednu 2014 (nestaly se součástí pozemku, na kterém stojí), jelikož jsou ve vlastnictví osoby odlišné od vlastníka pozemku (srov. § 3055 odst. 1 o. z.).

22. Oba soudy vybudovaly svá právní posouzení věci na závěru, podle něhož účinky převodu vlastnického práva k VTE nemohly být vázány na úplné zaplacení kupní ceny. V poměrech projednávané věci má Nejvyšší soud tento závěr za správný.

23. Nelze totiž přehlédnout, že § 601 obč. zák. umožňuje sjednat výhradu vlastnictví toliko v případě, že předmětem prodeje je movitá věc.

24. Způsob nabývání vlastnického práva k jakýmkoliv nemovitým věcem je zákonem upraven odlišně od způsobu nabývání téhož práva k movitým věcem: zákon jej stanoví zjevně kogentně s vyloučením možnosti smluvní modifikace (viz ELIÁŠ, K. a kolektiv. Občanský zákoník. Velký akademický komentář. Praha: Linde Praha, a. s., 2008, s. 1747.).

25. Převádí-li se na základě smlouvy nemovitá věc, která není předmětem evidence v katastru nemovitostí, dochází dle § 133 odst. 3 obč. zák. k nabytí vlastnictví okamžikem účinnosti smlouvy; zákon neumožňuje, aby strany sjednaly odklad účinků převodu vlastnického práva prostřednictvím výhrady vlastnictví. Význam kogentní úpravy § 133 odst. 3 obč. zák. spočívá v důrazu na ochranu práv třetích osob, jakož i právní jistotu, když odložení účinků převodu vlastnického práva k věcem nemovitým neevidovaným v katastru nemovitostí by nebylo možné ze strany třetích osob ověřit a tyto by tak byly v nejistotě, zda prodávajícímu skutečně svědčí vlastnické právo k prodávané věci.

26. Vzhledem k obsahu první smlouvy nelze ujednání uvedená výše ad 1 vyložit ani jako odkládací podmínku (§ 36 odst. 2 obč. zák.), jak se pokouší dovolatelka a).

27. K povaze podmínek v právních úkonech (právních jednáních) srov. např. důvody rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 14. 12. 2004, sp. zn. 29 Odo 31/2004, uveřejněného pod č. 63/2005 Sb. rozh. obč., v němž Nejvyšší soud (i s odkazem na literaturu) vysvětlil, že podmínka je vedlejším ustanovením

v právním úkonu, kterým se účinnost právního úkonu, tj. skutečný vznik, změna či zánik subjektivních občanských práv a povinností, činí závislým na skutečnosti, která je subjektům právního úkonu v době jeho učinění neznámá (je pro ně nejistá). Význam odkládací podmínky spočívá v tom, že účinky právního úkonu nastanou až jejím splněním. Do splnění, nesplnění či zmaření podmínky existuje stav nejistoty, kdy se neví, zda učiněný právní úkon, který je jinak platný a závazný, avšak není ještě účinný, nabude vůbec právní účinky. Splněním odkládací podmínky nabude právní úkon právní účinky, a to od doby splnění podmínky (nebylo-li stranami dohodnuto něco jiného). Tehdy je teprve naplněna vůle zamýšlená účastníky právního úkonu. Naproti tomu nesplnění odkládací podmínky znamená, že dosud neúčinný právní úkon účinnosti nenabude.

28. V rozsudku ze dne 26. 11. 2003, sp. zn. 32 Odo 894/2002, uveřejněném v časopise Soudní judikatura číslo 12, ročník 2003, pod č. 215 (z něžž dále vychází např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 3. 2012, sp. zn. 23 Cdo 4357/2011), Nejvyšší soud dále vysvětlil, že podmínku podle § 36 obč. zák., na jejímž splnění závisí účinnost jinak perfektního právního úkonu, je třeba odlišovat od podmínky, kterou si účastníci právního úkonu sjednají jako předpoklad (náležitost) pro vznik smluvního nároku (subjektivního práva a jemu odpovídající povinnosti).

29. Kdyby dovolatelka a) a S&M sjednaly odložení účinnosti první smlouvy až do úplného zaplacení kupní ceny, nevznikla by S&M povinnost kupní cenu zaplatit. Případné plnění na neúčinnou smlouvu by bylo plněním bez právního důvodu (§ 451 odst. 2 obč. zák.), a nikoli plněním ze smlouvy, a tudíž by nebylo ani možné, aby smlouva vůbec kdy nabyla účinnosti. Potud by šlo o podmínku, jejíž splnění by bylo nemožné (srov. obdobně náleží Ústavního soudu ze dne 12. 6. 2000, sp. zn. I. ÚS 331/98, uveřejněný pod č. 86/2000 Sbírkou nálezů a usnesení Ústavního soudu; přiměřeně též usnesení Nejvyššího soudu ze dne 7. 2. 2006, sp. zn. 29 Odo 1241/2004, uveřejněné v časopise Soudní judikatura číslo 6, ročník 2006, pod č. 89).

30. K námitkám dovolatelky a) stran (způsobu) výkladu ujednání první smlouvy Nejvyšší soud předně poukazuje na závěry rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 18. 12. 2002, sp. zn. 25 Cdo 1116/2001 (z něžž vychází např. usnesení Ústavního soudu ze dne 19. 1. 2007, sp. zn. III. ÚS 327/06, uveřejněné v časopise Soudní judikatura číslo 1, ročník 2008, pod č. 10), podle nichž obsah právního úkonu lze vykládat podle vůle toho, kdo ho učinil, jen za předpokladu, že tvrzená vůle není v rozporu s jazykovým projevem učiněným v písemné formě. Výkladem nelze již učiněný projev vůle doplňovat, měnit, či dokonce nahrazovat.

31. Je-li obsah právního úkonu zaznamenán písemně, určitost projevu vůle je dána obsahem listiny, na níž je zaznamenán; nestačí, že účastníkům smlouvy je jasné, co je předmětem smlouvy, není-li to poznatelné z textu listiny. Určitost písemného projevu vůle je objektivní kategorií a takový projev vůle by neměl vzbuzovat důvodně pochybnosti o jeho obsahu ani u třetích osob (srov. rozsudek

Nejvyššího soudu ze dne 27. 3. 2002, sp. zn. 33 Cdo 512/2000). Ani následné jednání smluvních stran nemůže nahradit projev vůle, který není v jejich písemném právním úkonu vyjádřen (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 19. 10. 2005, sp. zn. 26 Cdo 1657/2004).

č. 33

32. Závěr, že slovně vyjádřený právní úkon lze vykládat podle vůle konajícího jen za předpokladu, že tvrzená vůle není v rozporu s jednoznačným jazykovým projevem, se přitom plně prosadí i při výkladu úkonů obchodněprávních (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 5. 2011, sp. zn. 29 Cdo 780/2010, uveřejněný v časopise Soudní judikatura číslo 9, ročníku 2012, pod č. 134).

33. V tomto směru lze tedy uzavřít, že soudy obou stupňů nepochybily, dospěly-li při výkladu první smlouvy k závěru, že obsah první smlouvy [ujednání uvedených výše ad 1)] byl vyjádřen jednoznačně a výklad ve smyslu § 266 obch. zák. nebyl na místě. Odkaz dovolatelky a) na rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 23 Cdo 37/2010 proto není příslušný.

34. K námitce dovolatelky a), že dlužnice nenakládala s VTE jako vlastník a v jiném řízení uváděla, že vlastníkem není, Nejvyšší soud poukazuje na § 100 odst. 2 věty první obč. zák., který zakotvuje nepromlčitelnost vlastnického práva. Jinými slovy vlastnického právo nelze pozbýt pouze proto, že vlastníkem nebylo vykonáváno.

35. Promítnuto do poměrů projednávané věci to znamená, že ujednání první smlouvy uvedená výše ad 1) nelze vyložit jinak než jako neplatně sjednanou výhradu vlastnického práva, pročež účinností první smlouvy dnem podpisu přešlo vlastnické právo k VTE z dovolatelky a) na S&M.

36. Jelikož se dovolatelce a) prostřednictvím uplatněného dovolacího důvodu a jeho obsahového vymezení správnost rozhodnutí odvolacího soudu zpochybnit nepodařilo, přičemž Nejvyšší soud neshledal ani jiné vady, k jejichž existenci u přípustného dovolání přihlíží z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 o. s. ř.), její dovolání podle § 243d písm. a) o. s. ř. zamítl.

II. K dovolání dovolatelky b)

37. V rozsahu, ve kterém směřuje proti té části prvního výroku rozsudku odvolacího soudu, již odvolací soud potvrdil výrok I. rozsudku insolvenčního soudu, kterým byla zamítnuta žaloba žalobkyně a), Nejvyšší soud odmítl dovolání žalobkyně b) jako subjektivně nepřipustné [k důvodům srov. výše popsané důvody odmítnutí dovolání žalobkyně a) v obdobném rozsahu].

38. V rozsahu, ve kterém směřuje proti té části prvního výroku rozsudku odvolacího soudu, ve které odvolací soud potvrdil výrok II. rozsudku insolvenčního soudu, je dovolání přípustné podle § 237 o. s. ř., neboť v dovolání předestřená otázka nabytí vlastnictví k věci, kterou prodávající v době jejího prodeje nevlastnil, nebyla (v souvislostech popsaných v dovolání) v rozhodovací praxi odvolacího soudu dosud vyřešena.

39. Dovolání však není důvodné.

40. Zásada, že nikdo nemůže na jiného převést více práv, než sám má (*nemo plus iuris ad alium transferre potest quam ipse habet*), ve smyslu výlučného oprávnění vlastníka s věcí nakládat (tuto zcizit, případně i zničit), je v rozhodovací praxi Nejvyššího soudu tradičně akcentována [srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23. 9. 2008, sp. zn. 29 Cdo 2287/2008, uveřejněný pod č. 67/2009 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek (a judikaturu Ústavního soudu v něm citovanou), a rozsudek velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 12. 11. 2014, sp. zn. 31 Cdo 1168/2013, uveřejněný pod č. 16/2015 Sb. rozh. obč.].

41. Nejvyšší soud se opakovaně zabýval i otázkou, zda prodávající musí být v době uzavření kupní smlouvy vlastníkem prodávané věci, či nikoliv. V rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 11. 12. 2002, sp. zn. 22 Cdo 981/2001, přitom formuloval a odůvodnil závěr, podle něhož nedohodnou-li se účastníci kupní smlouvy jinak, nabývá kupující vlastnictví k předmětu koupě nikoliv okamžikem uzavření kupní smlouvy, ale až jejím převzetím a v případě věci nemovité vkladem do katastru nemovitostí. V uvedených případech tedy přechodu vlastnictví předchází uzavření kupní smlouvy. Proávající tak v době uzavření smlouvy nemusí být jejím vlastníkem, zavazuje se jen, že ji kupujícímu opatří, resp. předá. Mezi případy, kdy prodávající není vlastníkem prodávané věci, patří nejen situace, kdy prodávaná věc ještě neexistuje (koupě věci budoucí), nebo kdy ji sám ještě od jiného prodávajícího nepřevzal, či v případě, kdy ji prodává se souhlasem vlastníka (smlouva o obstarání prodeje věci), ale i případ, kdy teprve na základě skutečnosti, o níž není jisté, že nastane, má vlastnictví k prodávané věci nabyt. K závěrům výše citovaného rozsudku se Nejvyšší soud opakovaně přihlásil např. v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 22. 7. 2004, sp. zn. 22 Cdo 1442/2004, či v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. 12. 2012, sp. zn. 26 Cdo 132/2012.

42. Výše uvedené výjimky však vycházejí ze stavu, kdy obligační účinky smlouvy předcházejí nabytí vlastnictví, tedy účinkům věcněprávním.

43. V projednávané věci se však dlužnice a dovolatelka b) pokoušely převést VTE, tedy nemovité věci, které nejsou předmětem evidence v katastru nemovitostí, u nichž nabytí vlastnictví *ex lege* spadá za jedno s účinností smlouvy (§ 133 odst. 3 obč. zák.), aniž by druhá smlouva obsahovala ujednání, že účinnost smlouvy se nepojí s jejím podpisem, popřípadě deklaraci, že dlužnice ke dni uzavření druhé smlouvy (jakož i ke dni, kdy smlouva nabyla účinnosti) nebyla vlastnící VTE.

44. Výše uvedené má v poměrech projednávané věci za následek, že nebyla-li dlužnice ke dni účinnosti druhé smlouvy vlastnící VTE, pak dovolatelka b) nemohla nabyt vlastnické právo k VTE, a to z důvodu rozporu druhé smlouvy s kogentním § 133 odst. 3 obč. zák.

45. Nejvyšší soud se dále zabýval námitkou dovolatelky b), že neplatnost druhé kupní smlouvy bylo nutno posuzovat podle § 267 odst. 1 obč. zák.,

neboť v obchodních závazkových vztazích se uplatní toliko relativní neplatnost. K tomu Nejvyšší soud podotýká, že závěr, podle něhož ze vztahu občanského a obchodního zákoníku plyne, že úprava obsažená v občanském zákoníku (který je ve vztahu k obchodnímu zákoníku předpisem obecným) se použije (jen) tehdy, jestliže určitá otázka není řešena obchodním zákoníkem (jenž je ve vztahu k občanskému zákoníku předpisem zvláštním), ve své rozhodovací praxi opakovaně potvrdil (k tomu srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 2. 2010, sp. zn. 25 Cdo 916/2008, uveřejněný v časopise Soudní judikatura číslo 10, ročníku 2010, pod č. 151, a rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 9. 2011, sp. zn. 23 Cdo 3473/2009, uveřejněný pod č. 41/2012 Sb. rozh. obč.).

46. I v obchodních závazkových vztazích se proto (vedle úpravy neplatnosti dle § 267 odst. 1 obch. zák.) uplatní obecná úprava neplatnosti právních úkonů, včetně absolutní neplatnosti, přičemž tento závěr se (dle výše zmíněné judikatury) podává právě ze vztahu občanského a obchodního zákoníku.

47. K námitce dovolatelky b), že závěr odvolacího soudu o absolutní neplatnosti druhé smlouvy je v rozporu s principem, že nikdo se nemůže dovolávat vlastní nepoctivosti, Nejvyšší soud poukazuje na (již) odvolacím soudem citovaný rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 4. 1999, sp. zn. 2 Cdon 1659/97, uveřejněný v časopise Soudní judikatura číslo 12, ročníku 1999, pod č. 121, v němž Nejvyšší soud formuloval a odůvodnil závěr, že absolutní neplatnost je objektivní skutečností, jež nemá právní následky zamýšlené smluvními stranami (např. převod vlastnického práva) bez ohledu na to, která ze smluvních stran neplatnost způsobila, a bez ohledu na to, zda některá ze smluvních stran smlouvu uzavřela v dobré víře. Odkazy dovolatelky b) na judikaturu Nejvyššího soudu, Nejvyššího správního soudu, Ústavního soudu a Evropského soudu pro lidská práva v tomto směru nejsou nikterak příléhavé.

48. Konečně dovolatelka b) uvádí, že soudy obou stupňů při svém rozhodování zcela opomněly skutečnost, že na projednávanou věc se měla aplikovat ustanovení části první hlavy první o. z., ve smyslu § 3030 o. z. Výkladem předmětného ustanovení se Nejvyšší soud zabýval v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 16. 6. 2015, sp. zn. 21 Cdo 3612/2014, uveřejněném pod č. 4/2016 Sb. rozh. obč., v němž formuloval a odůvodnil závěr, že přechodné ustanovení § 3030 zákona č. 89/2012 Sb. nelze vykládat tak, že by způsobovalo (umožňovalo) pravou zpětnou účinnost § 1 až 14 zákona č. 89/2012 Sb. na dříve (do 31. 12. 2013) vzniklé právní vztahy (poměry). I tuto námitku dovolatelky b) proto Nejvyšší soud shledal nedůvodnou.

49. Závěrem Nejvyšší soud podotýká, že otázka, zda v projednávané věci došlo ke zvýhodnění dlužnice na úkor dovolatelky b), není pro právní posouzení věci rozhodná, a již proto přípustnost dovolání založit nemůže.

50. Promítnuto do poměrů projednávané věci to znamená, že převáděla-li dlužnice na dovolatelku b) vlastnické právo k VTE v okamžiku, kdy tímto nemohla

sama disponovat, aniž by v druhé smlouvě bylo obsaženo ujednání o odkladu její účinnosti až do nabytí vlastnického práva dlužnicí, je druhá smlouva absolutně neplatná pro rozpor s kogentním § 133 odst. 3 obč. zák. a dovolatelka b) nikdy vlastnického práva k VTE nenabyla.

51. Jelikož se dovolatelce b) prostřednictvím uplatněného dovolacího důvodu a jeho obsahového vymezení správnost rozhodnutí odvolacího soudu zpochybnit nepodařilo, přičemž Nejvyšší soud neshledal ani jiné vady, k jejichž existenci u přípustného dovolání přihlíží z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 o. s. ř.), dovolání dovolatelky a) podle § 243d písm. a) o. s. ř. zamítl.

52. Výrok o nákladech řízení se opírá o § 243c odst. 3, § 224 odst. 1, § 142 odst. 1 a § 146 odst. 3 o. s. ř., když dovolání obou dovolatelek byla zčásti odmítnuta a zčásti zamítnuta; žalovanému však podle obsahu spisu v dovolacím řízení žádné náklady nevznikly.

53. S přihlédnutím k době vydání napadeného rozhodnutí byl pro dovolací řízení rozhodný občanský soudní řád ve znění účinném od 1. 1. 2014 (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 5. 2014, sen. zn. 29 ICdo 33/2014, uveřejněné pod č. 92/2014 Sb. rozh. obč.).

Č. 34

č. 34

Zmírnění křivd (restituce), Církev (náboženská společnost), Obec
§ 1 odst. 1 zákona č. 172/1991 Sb., § 29 zákona č. 229/1991 Sb.

Byly-li ke dni účinnosti zákona č. 172/1991 Sb. splněny všechny podmínky přechodu sporných věcí do vlastnictví obcí, došlo k tomuto právnímu následku bez dalšího (ze zákona), přičemž dodatečné zakotvení zákazu dispozic s předmětným majetkem v § 29 zákona č. 229/1991 Sb. (ani uplatnění restitučních nároků dle posléze přijatého zákona č. 428/2012 Sb.) nemohlo retroaktivně způsobit jeho opětovné odnětí a zpětný přechod na stát.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. 2. 2016, sp. zn. 28 Cdo 4946/2015, ECLI:CZ:NS:2016:28.CDO.4946.2015.1)

Nejvyšší soud zamítl dovolání žalované proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 7. 4. 2015, sp. zn. 35 Co 62/2015.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Obvodní soud pro Prahu 8 rozsudkem ze dne 9. 10. 2014, č. j. 10 C 86/2013-120, zamítl žalobu, již se žalobce domáhal určení, že je vlastníkem pozemku parc. č. 1172/1 v k. ú. Ď. (výrok I.), a rozhodl o nákladech řízení (výrok II.). Žalobce tvrdil, že vlastnické právo k řečenému pozemku nabyl dle § 1 zákona č. 172/1991 Sb., o přechodu některých věcí z majetku České republiky do vlastnictví obcí, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 172/1991 Sb.“), soud ovšem uvedl, že se žalobce nemohl v souladu s citovaným ustanovením stát ke dni 24. 5. 1991 vlastníkem předmětného pozemku, neboť přechodu této nemovitosti do vlastnictví obce bránila její blokace coby historického majetku církve. V tomto směru soud odkázal na § 4 odst. 2 zákona č. 172/1991 Sb. a dále na judikaturu Ústavního soudu, v níž se uvádí, že obec nemůže ze zákona č. 172/1991 Sb. své vlastnické právo odvozovat tam, kde se nejedná o historické vlastnictví obce. Náležel-li sporný pozemek původně Rytířskému řádu Křižovníků s červenou hvězdou, nemohl se žalobce stát jeho vlastníkem, a projednávaná žaloba tak musela být zamítnuta.

2. Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 7. 4. 2015, č. j. 35 Co 62/2015-146, rozsudek soudu prvního stupně k odvolání žalobce změnil tak, že určil vlastnické

právo města P. k výše zmíněnému pozemku (výrok I.), a rozhodl o náhradě nákladů řízení před soudy obou stupňů (výrok II.). Odvolací soud podotkl, že podle ustáleného judikatorního výkladu § 4 odst. 2 zákona č. 172/1991 Sb. dané ustanovení vylučovalo přechod do vlastnictví obcí pouze u těch věcí, ohledně nichž byl před 24. 5. 1991, kdy zákon č. 172/1991 Sb. nabyl účinnosti, uplatněn nárok dle zákona č. 403/1990 Sb., o zmírnění následků některých majetkových křivd, či zákona č. 87/1991 Sb., o mimosoudních rehabilitacích. Zákon č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku (dále jen „zákon o půdě“), jenž se stal účinným až ke dni 24. 6. 1991, nemohl být na překážku přechodu věcí do majetku obcí provedenému zákonem č. 172/1991 Sb. Stejně tak restituční nároky církví opírající se o ustanovení zákona č. 428/2012 Sb., o majetkovém vyrovnání s církvemi a náboženskými společnostmi a o změně některých zákonů, ve znění nálezu pléna Ústavního soudu ze dne 29. 5. 2013, sp. zn. Pl. ÚS 10/13, publikovaného pod č. 177/2013 Sb. (dále jen „zákon č. 428/2012 Sb.“), bylo lze vznést až více než dvě desítky let poté, co k přechodu dotčeného majetku na obce došlo, protože jej nebyly způsobilé nikterak ovlivnit. Podle mínění odvolacího soudu zde nenastal žádný rozpor se závěry nálezu sp. zn. Pl. ÚS 9/07, v němž sám Ústavní soud uznal, že rozhodnutí, dle nichž i dodatečně uplatněné restituční nároky prostřednictvím § 4 odst. 2 zákona č. 172/1991 Sb. bránily přechodu majetku na obce, jsou v jeho judikatuře ojedinělá. Městský soud dále konstatoval, že k pozemku parc. č. 1172/1 příslušelo ke dni 23. 11. 1990 právo hospodaření Místnímu národnímu výboru Ď., v den účinnosti zákona č. 172/1991 Sb. byl pak ve vlastnictví státu, přičemž s ním fakticky hospodařil žalobce (jelikož na něm byla umístěna místní komunikace v jeho správě), protože bylo možné dospět k závěru o splnění podmínek přechodu pozemku na obec dle § 1 odst. 1 zákona č. 172/1991 Sb.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

3. Proti rozsudku odvolacího soudu brojí žalovaná dovoláním, v němž namítá, že sporná nemovitost náleží do historického majetku církve, a zároveň odkazuje na poznámku obsaženou v nálezu Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 9/07, z níž plyne, že obec nemůže ze zákona č. 172/1991 Sb. odvíjet své vlastnické právo k nemovitostem, jež nepředstavují tzv. historické vlastnictví obce. Dovolatelka dále upozorňuje na nález sp. zn. I. ÚS 653/99, dle kterého se § 4 odst. 2 zákona č. 172/1991 Sb. vztahuje nejen na předpisy již vydané, ale též na předpisy následné.

4. Ve svém dovolání žalovaná rovněž rozporuje závěr, že k rozhodnému datu žalobce s předmětným pozemkem skutečně hospodařil (což je předpokladem přechodu majetku v souladu s § 1 odst. 1 zákona č. 172/1991 Sb.), podotýkajíc,

že pozemní komunikace ve správě hlavního města se nachází toliko na velice omezené části dotčeného pozemku, zatímco jeho zbytek pokrývá veřejná zeleň a jiná bezejmenná komunikace. Z těchto důvodů dovolatelka navrhuje, aby Nejvyšší soud napadený rozsudek zrušil a věc vrátil Městskému soudu v Praze k dalšímu řízení.

č. 34

5. K dovolání se vyjádřil žalobce, jenž vyslovil názor, že by Nejvyšší soud i na řešený spor měl vztáhnout svou dosavadní judikaturu týkající se výkladu § 4 zákona č. 172/1991 Sb., a uvedl, že zákon č. 428/2012 Sb. směřoval k uvolnění blokace historického majetku církví ve vlastnictví obcí, protože je dovolatelkou prosazovaný výklad (vedoucí naopak ke znejistění majetkového postavení územní samosprávy) neudržitelný. Argumentaci dovolatelky napadající závěr odvolacího soudu o naplnění předpokladů přechodu pozemku na obec dle § 1 odst. 1 zákona č. 172/1991 Sb. pak žalobce označil za ve své podstatě skutkovou, a tudíž v dovolacím řízení nezávažnou. Svou úvahu uzavřel návrhem, aby Nejvyšší soud dovolání žalované odmítl, případně zamítl.

III.

Přípustnost dovolání

6. V řízení o dovolání bylo postupováno podle zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (dále jen „o. s. ř.“), ve znění účinném od 1. 1. 2013 do 31. 12. 2013, které je podle čl. II bodu 7 zákona č. 404/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, a dle čl. II bodu 2 zákona č. 293/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, rozhodující pro dovolací přezkum.

7. Nejvyšší soud se jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) po zjištění, že dovolání bylo podáno řádně a včas, osobou k tomu oprávněnou a jednající podle § 241 odst. 2 o. s. ř., zabýval přípustností dovolání.

8. Dle § 237 o. s. ř., není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe odvolacího soudu nebo která v rozhodování odvolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně, anebo má-li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak.

9. Dovolání žalované shledal Nejvyšší soud přípustným, jelikož otázka, zda § 4 odst. 2 zákona č. 172/1991 Sb. znemožňoval přechod historického majetku církví (podléhajícího zákazu převodů ve smyslu § 29 zákona o půdě ve znění účinném do 31. 12. 2012) na obce dle § 1 odst. 1 zákona č. 172/1991 Sb., v jeho rozhodovací praxi nebyla dosud vyřešena.

IV. Důvodnost dovolání

č. 34

10. Dovolací soud již dříve dovodil, že splňovala-li obec podmínky pro přechod majetku podle zákona č. 172/1991 Sb. ke dni 24. 5. 1991, kdy tento předpis nabyl účinnosti, přešel dotčený majetek na obec *ex lege*, na čemž ničeho nemohlo změnit uplatnění restitučního nároku dle zákona o půdě, jenž nabyl účinnosti až dne 24. 6. 1991, s tím, že se obec v takovém případě dostávala do pozice osoby povinné k uspokojení příslušného nároku restituuenta na vydání přesešedších věcí (srovnej kupř. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. 5. 2010, sp. zn. 28 Cdo 4435/2009, či ze dne 5. 8. 2013, sp. zn. 28 Cdo 27/2013, přiměřeně viz též rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 14. 5. 1999, sp. zn. 2 Cdon 1126/96, a ze dne 9. 12. 2003, sp. zn. 28 Cdo 1705/2003). Naznačená judikatorní tendence pak svědčí ve prospěch závěru, že § 29 zákona o půdě (i kdyby bylo z teleologických důvodů namístě zahrnovat pod rozsah tohoto ustanovení, jehož text zapovídá pouze převody majetku původně vlastněného církvemi, náboženskými společnostmi, řády a kongregacemi do vlastnictví dalších osob, i přechody uvedených statků) neznemožnil prostřednictvím § 4 odst. 2 zákona č. 172/1991 Sb. přechod historického majetku církví nacházejícího se ve vlastnictví České republiky do majetku obcí v režimu § 1 odst. 1 posledně citovaného předpisu. Byly-li totiž ke dni účinnosti zákona č. 172/1991 Sb. splněny všechny podmínky přechodu sporných věcí do vlastnictví obcí, došlo k tomuto právnímu následku bez dalšího (ze zákona), přičemž dodatečné zakotvení zákazu dispozic s předmětným majetkem v § 29 zákona o půdě (ani uplatnění restitučních nároků dle posléze přijatého zákona č. 428/2012 Sb.) nemohlo retroaktivně způsobit jeho opětovné odnětí a zpětný přechod na stát.

11. Nejvyšší soud si je vědom toho, že se v judikatuře Ústavního soudu vyskytl též odlišný náhled na interpretaci § 4 odst. 2 zákona č. 172/1991 Sb., dle něhož se uvedené ustanovení vztahuje nejen na restituční předpisy již vydané v době účinnosti zákona č. 172/1991 Sb., ale též na předpisy následné (srovnej kupř. nálezy Ústavního soudu ze dne 29. 8. 2000, sp. zn. I. ÚS 653/99, či usnesení Ústavního soudu ze dne 22. 3. 2007, sp. zn. III. ÚS 630/06). Sám Ústavní soud však ve svém plenárním nálezu ze dne 1. 7. 2010, sp. zn. Pl. ÚS 9/07, bodu 52, tuto výkladovou linii zhodnotil jako minoritní a vyzdvihl, že dominantní chápání § 4 odst. 2 zákona č. 172/1991 Sb. předpokládá (konformně s výše nastíněným názorem Nejvyššího soudu), že majetek státu dotčený restitučními nároky opírajícími se o předpisy vydané po účinnosti naposledy vzpomenutého zákona na obce přejít mohl (takto viz např. též usnesení Ústavního soudu ze dne 3. 11. 2011, sp. zn. III. ÚS 2419/11).

12. Je navíc nutno podotknout, že dle výkladu Ústavního soudu jsou právem reprobované toliko takové převody či přechody majetku vlastněného původně

církvemi a náboženskými společnostmi, jež se protíví smyslu majetkového vyrovnání s církvemi (viz zejména nálezy pléna Ústavního soudu ze dne 1. 7. 2010, sp. zn. Pl. ÚS 9/07, bod 38, a ze dne 29. 5. 2013, sp. zn. Pl. ÚS 10/13, bod 292). Dovolací soud se tudíž domnívá, že blokační účinky § 29 zákona o půdě na přechod vlastnictví ze státu na obce dle § 1 odst. 1 zákona č. 172/1991 Sb. nelze rozšiřovat též z toho důvodu, že zmíněným přesunem majetku ve prospěch obcí (na rozdíl kupříkladu od převodů věcí v minulosti náležejících církvím na osoby soukromého práva) nebylo nikterak ohroženo zachování majetkového základu pro budoucí vypořádání s církvemi, neboť majetek, jenž takto přešel na obce, nepozbýval svého statusu historického vlastnictví církví, a další právní dispozice s ním proto zůstávaly omezeny blokačním ustanovením v zákoně o půdě (k tomu srovnej POSPÍŠIL, I. In: RYCHETSKÝ, P., LANGÁŠEK, T., HERC, T., MLSNA, P. a kolektiv. Ústava České republiky. Ústavní zákon o bezpečnosti České republiky. Komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 1058, dále viz též důvodovou zprávu k zákonu č. 428/2012 Sb., v níž se uvádí, že obce „v mnoha případech vlastní bývalý církevní majetek, ale kvůli § 29 zákona o půdě s ním nemohou disponovat“). Bylo přitom na zákonodárci, zda takto nezmenšený majetkový substrát umožní využít k naturálnímu uspokojení restitučních nároků církví tím, že obce coby veřejnoprávní korporace zařadí mezi povinné osoby, tak jak to učinil kupříkladu v § 6 odst. 5 zákona o půdě. Skutečnost, že při přijímání zákona č. 428/2012 Sb. bylo v posledku zvoleno řešení obce do výčtu povinných osob obsaženého v § 4 daného předpisu nezahrnující, nemohla zpětně delegitimizovat zvláštními právními předpisy uskutečněné a z hlediska šetření zájmu církví na restituci jejich historického majetku neproblematické přechody majetku ze státu na obce.

13. Tezi, podle níž obec nemůže své vlastnické právo odvozovat ze zákona č. 172/1991 Sb., nejedná-li se o tzv. historické vlastnictví obce, jež se objevuje v judikatuře vrcholných soudů (viz kupř. náleží Ústavního soudu ze dne 1. 2. 2006, sp. zn. I. ÚS 84/05, popřípadě rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 1. 7. 2009, sp. zn. 28 Cdo 2216/2009), nelze vytrhávat z kontextu, v níž byla vyslovena, neboť by ve své absolutizované podobě nerespektovala konstrukci řečeného právního předpisu. Zatímco § 2 zákona č. 172/1991 Sb. vskutku upravuje proces restituce majetku původně náležejícího obcím, přechod věcí ze státu na obce dle normativně samostatného § 1 zákona č. 172/1991 Sb. není podmíněn tím, aby přecházející majetek obce již v minulosti vlastnily, nýbrž souborem předpokladů, mezi nimiž hraje ústřední roli fakticita hospodaření s dotčenými předměty ke dni 24. 5. 1991 (srovnej např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 10. 6. 2014, sp. zn. 28 Cdo 1263/2014, dále viz KIŠŠ, P. Restituce majetku obcí. Praha: Eurolex Bohemia, 2005, s. 32, k rozlišení „restituce“ podle § 2 zákona č. 172/1991 Sb. a „přechodu“ dle § 1 téhož předpisu srovnej kupř. také náleží Ústavního soudu ze dne 9. 5. 2012, sp. zn. I. ÚS 3177/11, bod 17, či již zmíněný náleží pléna Ústavního soudu ze dne 29. 5. 2013, sp. zn. Pl. ÚS 10/13, bod 161).

14. Závěr odvolacího soudu, že na obec mohlo na základě § 1 odst. 1 zákona č. 172/1991 Sb. přejít vlastnictví věci náležející k historickému majetku církvi, Nejvyšší soud tudíž pokládá za korektní.

15. Dovolatelka rovněž Městskému soudu v Praze vytýká, že chybně dovedl existenci faktického hospodaření žalující obce se sporným pozemkem ke dni účinnosti zákona č. 172/1991 Sb. Zde je ovšem nutno podotknout, že argumenty, jimiž zmíněnou úvahu odvolacího soudu rozporuje, mají povýtce skutkovou povahu. Konstatoval-li městský soud v odůvodnění svého rozsudku, že pozemek parc. č. 1172/1 byl užíván jako místní komunikace (náležející do správy obce), představuje námitka dovolatelky, že se tento způsob užívání vztahoval jen na malou část daného pozemku, alternativní skutkovou verzi, odchylující se od zjištění odvolacího soudu, kterými je Nejvyšší soud v dovolacím řízení vázán (srovnej např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 5. 2015, sp. zn. 33 Cdo 5182/2014, nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 6. 2015, sp. zn. 22 Cdo 382/2015).

16. Jelikož bylo dovolání shledáno přípustným, zabýval se Nejvyšší soud rovněž tím, zdali nebylo řízení před soudy nižších stupňů postíženo zmatečností či jinými vadami, jež mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci (§ 242 odst. 3 o. s. ř.). Na základě obsahu spisu však přítomnost obdobných procesních pochybení zjištěna nebyla.

17. Ze shora popsaných důvodů nezbylo dovolacímu soudu než dovolání žalované dle § 243d písm. a) o. s. ř. jako nedůvodné zamítnout.

Č. 35

č. 35

Odpovědnost státu za škodu

§ 442 obč. zák., § 13 zákona č. 82/1998 Sb.

Snížení obvyklé ceny vozidla v důsledku plynutí času není v příčinné souvislosti s nepřiměřeně dlouhým řízením o schválení jeho technické způsobilosti.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 14. 1. 2016, sp. zn. 30 Cdo 4973/2014, ECLI:CZ:NS:2016:30.CDO.4973.2014.1)

Nejvyšší soud zamítl dovolání žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 22. 5. 2013, sp. zn. 19 Co 200/2014, v rozsahu, v jakém jím byl potvrzen zamítavý výrok rozsudku soudu prvního stupně co do částky 57 306,80 Kč s příslušenstvím; ve zbývajícím rozsahu dovolání odmítl.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Žalobou podanou dne 8. 3. 2013 se žalobce domáhal na žalované zaplacení částky 100 000 Kč jako přiměřeného zadostiučinění za nemajetkovou újmu, která mu měla být způsobena průtahy v řízení vedeném u Městského úřadu v D., odboru správních agend, pod sp. zn. MDOB22001/2010, a částky 72 627,80 Kč jako náhrady škody představující vynaložené náklady na servis, údržbu a technickou prohlídku vozidla ve výši 13 571 Kč, částku ve výši 57 306,80 Kč, o kterou se snížila obvyklá cena vozidla za dobu, kdy je žalobce nemohl užívat, když tuto částku považuje žalobce za vynaloženou zbytečně v situaci, kdy vozidlo zakoupil v srpnu 2010 za 202 306,80 Kč a v červnu 2012, kdy mohl vozidlo uvést do provozu, byla jeho obvyklá cena již jen 145 000 Kč, a náklady na vyhotovení znaleckého posudku ve výši 1 750 Kč.

2. Okresní soud v Příbrami jako soud prvního stupně rozsudkem ze dne 20. 2. 2014, č. j. 10 C 49/2013-80, uložil žalované, aby žalobci uhradila částku ve výši 30 000 Kč s úrokem z prodlení od 25. 2. 2013 do zaplacení jako zadostiučinění za nemajetkovou újmu a částku ve výši 13 571 Kč rovněž se zákonným úrokem z prodlení od 25. 2. 2013 do zaplacení jako náhradu škody (výrok I). Dále zamítl žalobu o povinnosti žalované zaplatit nemajetkovou újmu ve výši 70 000 Kč s příslušenstvím a náhradu škody ve výši 59 056,80 Kč s příslušenstvím (výrok II).

Výrokem III pak soud prvního stupně uložil žalované povinnost zaplatit žalobci náhradu nákladů řízení o nemajetkové újmě ve výši 15 147 Kč a výrokem IV rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení o náhradě škody.

3. Krajský soud v Praze jako soud odvolací napadeným rozsudkem rozsudek soudu prvního stupně ve výroku II a IV o věci samé potvrdil (výrok I) a vyslovil, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů odvolacího řízení (výrok II).

4. Soud prvního stupně i soud odvolací vyšly ze zjištění, že žalobce dne 1. 9. 2010 podal žádost o registraci vozidla Škoda Fabia 1,9 Tdi RS, o níž nebylo v zákonné lhůtě 30 dnů rozhodnuto. Dne 14. 10. 2010 došlo k přerušení řízení, neboť pod shodným identifikačním číslem vozidla (*Vehicle identification number*, dále jen „VIN“) bylo registrováno již jiné vozidlo, a tudíž vznikly důvodné pochybnosti o pravosti vozidla žalobce. Teprve dne 9. 5. 2011 správní orgán obdržel odborné vyjádření k vozidlu žalobce s tím, že s identifikátory u tohoto vozidla nebylo manipulováno. K vlastnímu rozhodnutí správního orgánu o schválení technické způsobilosti a registraci však došlo až dne 4. 6. 2012.

5. Soud prvního stupně dospěl k závěru, že celé řízení trvalo od 1. 9. 2010 do 4. 6. 2012, přičemž žalobce k průtahům žádným způsobem nepřispěl, a proto soud prvního stupně správní řízení v této délce vyhodnotil jako neúměrně dlouhé a shledal naplnění nesprávného úředního postupu u celého systému registrace silničních vozidel, když k odhalení falešného VIN došlo až po třech letech, nebyl odsouzen pachatel trestného činu, v důsledku čehož systém Centrálního registru vozidel zůstal zablokován a vozidlo s pravým VIN nebylo možné zaregistrovat. Soud proto stanovil za celé řízení přiměřené zadostiučinění při horní hranici (tj. 20 000 Kč za jeden rok řízení), kterou zvýšil o 50 % pro význam předmětu řízení pro žalobce, vzhledem k nemožnosti žalobce užívat svůj majetek po dobu 21 měsíců, kterou došlo k zásahu do majetkové sféry žalobce. Soud dále shledal opodstatněným i nárok na náhradu škody v celkové výši 13 571 Kč, spočívající v nutnosti úhrady servisu a opatření nového VIN. Nárok žalobce na zadostiučinění ve výši dalších 70 000 Kč důvodným neshledal. Stejně tak neshledal důvodným nárok na náhradu škody ve výši 59 056,80 Kč spočívající ve snížení obvyklé ceny vozidla od jeho zakoupení do schválení uvedení do provozu, neboť není dána příčinná souvislost mezi délkou řízení a snížením hodnoty vozidla, když příčinou majetkové újmy je plynutí času.

6. Žalobce odvoláním napadl zamítnutý nárok na náhradu škody ve výši 59 056,80 Kč, sestávající z částky 57 306,80 Kč, kterou žalobce „zbytečně vynaložil na koupi automobilu“, a částky 1 750 Kč za vyhotovení znaleckého posudku, společně s výrokem IV o nákladech řízení. Odvolací soud však dospěl k závěru, že soud prvního stupně správně uzavřel, že na snížení hodnoty vozidla má vliv pouze uplynutí času, a nikoliv délka řízení u správního orgánu, neboť ke snížení hodnoty vozidla v roce 2012 by došlo i tehdy, pokud by bylo zaregistrováno ihned v roce 2010, a to v důsledku

vyššího stupně amortizace při provozu vozidla. Došlo-li tedy k úbytku v majetkové sféře žalobce prostým uplynutím času, který se projevil objektivně bez ohledu na nesprávný úřední postup státu ve větší amortizaci motorového vozidla, a tedy v nižší obvyklé ceně v roce 2012 oproti roku 2010, pak tento rozdíl cenových hladin není škodou, tedy odškodnitelnou újmou způsobenou průtahy ve správním řízení, neboť i bez nesprávného úředního postupu by k takovému snížení ceny vozidla došlo.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

7. Rozsudek odvolacího soudu napadl žalobce v plném rozsahu dovoláním. V něm žalobce namítá, že rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci. Žalobce se v dovolání táže, zda škodou ve smyslu zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), dále jen „OdpŠk“, je i rozdíl v cenách věci způsobený během času, v jehož průběhu žalobce věc nemohl obvyklým způsobem užívat v důsledku nepřiměřené délky řízení u správního orgánu. Tato otázka přitom podle žalobce nebyla dosud v judikatuře Nejvyššího soudu řešena. Žalobce nesouhlasí s tím, jak danou otázku posoudil odvolací soud, a proto navrhuje, aby dovolací soud napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k novému projednání a přiznal žalobci plnou náhradu nákladů dovolacího řízení.

8. Žalovaná se k dovolání nevyjádřila.

III.

Přípustnost dovolání

9. Nejvyšší soud v dovolacím řízení postupoval a o dovolání rozhodl podle zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění účinném od 1. 1. 2013 do 31. 12. 2013 (viz čl. II bod 7 zákona č. 404/2012 Sb. a čl. II bod 2 zákona č. 293/2013 Sb.), dále jen „o. s. ř.“

10. Dovolání bylo podáno včas, osobou k tomu oprávněnou, za splnění podmínky § 241 odst. 1 o. s. ř. a obsahovalo náležitosti vyžadované § 241a odst. 2 o. s. ř. Nejvyšší soud se proto dále zabýval přípustností dovolání.

11. Podle § 236 odst. 1 o. s. ř. lze dovoláním napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, jestliže to zákon připouští.

Podle § 237 o. s. ř., není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu

nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak.

Podle § 238 odst. 1 písm. d) o. s. ř. není dovolání podle § 237 o. s. ř. přípustné proti rozsudkům a usnesením, v nichž dovoláním napadeným výrokem bylo rozhodnuto o peněžitém plnění nepřevyšujícím 50 000 Kč, ledaže jde o vztahy ze spotřebitelských smluv, o pracovněprávní vztahy nebo o věci uvedené v § 120 odst. 2 o. s. ř.; k příslušenství pohledávky se přitom nepřihlíží.

12. V případě řízení, jehož předmětem je částka skládající se z několika samostatných nároků odvíjejících se od odlišného skutkového základu, má rozhodnutí o každém z těchto nároků charakter samostatného výroku a přípustnost dovolání je třeba zkoumat ve vztahu ke každému z těchto nároků samostatně, a to bez ohledu na to, zda tyto nároky byly uplatněny v jednom řízení a zda o nich bylo rozhodnuto jedním výrokem (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 8. 2003, sp. zn. 32 Odo 747/2002, proti němuž podanou ústavní stížnost Ústavní soud odmítl usnesením ze dne 26. 5. 2004, sp. zn. III. ÚS 537/03, a ze dne 31. 5. 2011, sp. zn. 30 Cdo 3157/2009). Tak je tomu i v posuzované věci, kdy odvolací soud rozhodoval o jednotlivých nárocích žalobce na náhradu škody ve výši 57 306,80 Kč a 1 750 Kč s příslušenstvím a nároku na zadostiučinění za nemajetkovou újmu ve výši 70 000 Kč s příslušenstvím.

13. Napadeným rozsudkem odvolacího soudu v zamítavém výroku o věci samé, pokud jde o vynaložení nákladů na vyhotovení znaleckého posudku ve výši 1 750 Kč, proto nebylo ve smyslu § 238 odst. 1 písm. d) o. s. ř. rozhodnuto o peněžitém plnění převyšujícím 50 000 Kč, přičemž se současně nejedná o nárok ze spotřebitelské smlouvy, pracovněprávního vztahu či o věc uvedenou v § 120 odst. 2 o. s. ř., a ani napadené rozhodnutí nepatří mezi rozhodnutí vyjmenovaná v § 238a o. s. ř., což v uvedeném rozsahu zakládá nepřípustnost dovolání.

14. Dovolání napadající rozsudek odvolacího soudu v rozsahu, v němž bylo rozhodnuto o náhradě nákladů odvolacího řízení, neobsahuje zákonné náležitosti (§ 241a odst. 2 o. s. ř.), a v dovolacím řízení proto nelze pro vady dovolání v uvedeném rozsahu pokračovat.

15. Dovolání je však přípustné pro řešení otázky, zda stát odpovídá za žalobcem tvrzenou škodu spočívající ve snížení obvyklé ceny vozidla žalobce v důsledku plynutí času, jestliže kvůli nesprávnému úřednímu postupu nemohl po určitou dobu vozidlo používat, neboť tato otázka v rozhodovací praxi dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena.

IV.

Důvodnost dovolání

16. Ustanovení § 13 zákona OdpŠk zakládá objektivní odpovědnost státu, již se nelze zprostit a která předpokládá současné splnění třech předpokladů:

1) nesprávný úřední postup, 2) vznik škody a 3) příčinnou souvislost mezi nesprávným úředním postupem a vznikem škody. Jejich existence musí být v soudním řízení bezpečně prokázána a nepostačuje pouhý pravděpodobnostní závěr o splnění některé z nich.

č. 35

Podle § 26 OdpŠk, pokud není stanoveno jinak, řídí se právní vztahy upravené v tomto zákoně občanským zákoníkem.

Podle § 442 odst. 1 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník (dále též „obč. zák.“), který je z hlediska časové působnosti aplikovatelný v této věci (srov. § 3028 odst. 3 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník), se hradí skutečná škoda a to, co poškozenému ušlo (ušlý zisk). Podle odst. 2 téhož ustanovení se škoda hradí v penězích; požádá-li však o to poškozený a je-li to možné a účelné, hradí se škoda uvedením do předešlého stavu.

17. Škodou zákon míní újmu, která nastala (projevuje se) v majetkové sféře poškozeného (spočívá ve zmenšení jeho majetkového stavu) a je objektivně vyjádřitelná všeobecným ekvivalentem, tj. penězi, a je tedy napravitelná poskytnutím majetkového plnění, především penězi. Rozlišuje se přitom škoda na věci, resp. majetku, a škoda na zdraví. Za skutečnou škodu je nutno považovat takovou újmu, která znamená zmenšení majetkového stavu poškozeného oproti stavu před škodnou událostí a která představuje majetkové hodnoty, jež je nutno vynaložit k uvedení do předešlého stavu. Majetkový stav, který je zde východiskem ke zjištění existence škody a k vyčíslení její výše, je tvořen především souhrnem hmotných předmětů (věcí) o určité hodnotě vyjádřené v penězích a jiných hodnot či práv, jsou-li penězi ocenitelné; oproti tomu pasiva se do hodnoty majetkového stavu promítají negativně. Ke zmenšení majetkového stavu dochází tím, že se zmenší hodnota jeho aktiv takovým způsobem, že jeho celkové vyjádření v penězích se oproti předchozímu stavu sníží. Z toho je zřejmé, že porovnání hodnot majetkového stavu pro účely náhrady škody je možné pouze převodem na peníze, které, jak už bylo řečeno, plní úlohu všeobecného ekvivalentu (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 8. 2. 2001, sp. zn. 25 Cdo 38/2000).

18. Žalobce vychází z předpokladu, že mu vznikla škoda tím, že se v průběhu let 2010 až 2012 snížila obvyklá cena jeho motorového vozidla, které nadto nemohl užívat proto, že mu nebylo vydáno rozhodnutí o schválení technické způsobilosti jednotlivě dovezeného vozidla. Jestliže se snížila hodnota žalobcova majetku (aktiv), vznikla mu tím škoda ve smyslu § 442 odst. 1 obč. zák., jak je výše vysvětleno. Otázkou však zůstává, zda se tak stalo v příčinné souvislosti s nesprávným úředním postupem správního orgánu nebo z příčiny jiné.

19. Podle teorie adekvátní příčinné souvislosti je příčinná souvislost dána tehdy, jestliže je škoda podle obecné povahy, obvyklého chodu věcí a zkušeností adekvátním důsledkem protiprávního úkonu nebo škodní události. Současně se musí prokázat, že škoda by nebyla nastala bez této příčiny (*conditio sine qua non*). Srov. např. nález Ústavního soudu ze dne 1. 11. 2007, sp. zn. I. ÚS 312/05,

uveřejněný pod č. 177/2007 Sbírký nálezů a usnesení Ústavního soudu, a v něm označené odkazy na literaturu k teorii adekvátní příčinné souvislosti a rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22. 1. 2014, sp. zn. 30 Cdo 1729/2013.

20. V posuzované věci to znamená, že lze nesprávný úřední postup správního orgánu spočívající v nepřiměřené délce řízení o schválení technické způsobilosti jednotlivě dovezeného vozidla považovat za příčinu poklesu obvyklé ceny vozidla jen tehdy, pokud, nebýt této příčiny, by k jejímu poklesu nedošlo.

21. Podle § 2 odst. 1 zákona č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku, majetek a služba se oceňují obvyklou cenou, pokud tento zákon nestanoví jiný způsob oceňování. Obvyklou cenou se pro účely tohoto zákona rozumí cena, která by byla dosažena při prodeji stejného, popřípadě obdobného majetku nebo při poskytování stejné nebo obdobné služby v obvyklém obchodním styku v tuzemsku ke dni ocenění. Přitom se zvažují všechny okolnosti, které mají na cenu vliv, avšak do její výše se nepromítají vlivy mimořádných okolností trhu, osobních poměrů prodávajícího nebo kupujícího ani vliv zvláštní oblíbenosti. Mimořádnými okolnostmi trhu se rozumějí například stav tísně prodávajícího nebo kupujícího, důsledky přírodních či jiných kalamit. Osobními poměry se rozumějí zejména vztahy majetkové, rodinné nebo jiné osobní vztahy mezi prodávajícím a kupujícím. Zvláštní oblíbeností se rozumí zvláštní hodnota přiřkládaná majetku nebo službě vyplývající z osobního vztahu k nim.

22. Žalobce konstruuje svou škodu jako rozdíl mezi obvyklou cenou, za kterou předmětné vozidlo v roce 2010 pořídil a jeho obvyklou cenou v roce 2012. Z citovaného § 2 odst. 1 zákona č. 151/1997 Sb. je zřejmé, že se obvyklou cenou rozumí cena, která by byla dosažena při prodeji stejného, popřípadě obdobného majetku v obvyklém obchodním styku v tuzemsku ke dni ocenění. Obvyklá cena je proto určována poměry na trhu s určitým zbožím, v daném případě s osobními vozidly. Žalobcem tvrzený pokles obvyklé ceny vozidla je pak odvislý od poměrů na daném trhu, který je na žalobcem tvrzeném nesprávném úředním postupu zcela nezávislý. Jinak řečeno, k poklesu obvyklé ceny žalobcova vozidla by došlo bez ohledu na existenci či neexistenci nesprávného úředního postupu, který proto nelze považovat za jeho příčinu. V dané otázce je tak právní posouzení žalovaného nároku odvolacím soudem správné.

23. Nejvyšší soud z výše uvedených důvodů dovolání žalobce v rozsahu, v jakém byl potvrzen zamítavý výrok rozsudku soudu prvního stupně co do částky 57 306,80 Kč s příslušenstvím, podle § 243d písm. a) o. s. ř. zamítl.

Č. 36

č. 36

Splnění závazku

§ 330 odst. 1 obch. zák., § 324 odst. 1 obch. zák.

Po zaplacení dluhu již dlužník nemůže měnit své určení, na který závazek plnil.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 19. 1. 2016, sp. zn. 23 Cdo 663/2015, ECLI:CZ:NS:2016:23.CDO.663.2015.1)

Nejvyšší soud zamítl dovolání žalované proti rozsudku Vrchního soudu v Olomouci ze dne 30. 10. 2014, sp. zn. 5 Cmo 188/2014.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Krajský soud v Brně, jako soud prvního stupně, rozsudkem ze dne 19. 2. 2014, č. j. 34 Cm 113/2011-95, výrokem I. zastavil řízení co do částky 758 Kč na jistíně, výrokem II. uložil žalované zaplatit v záhlaví uvedené částky s příslušenstvím, a to z titulu nezaplaceného plnění ze smluv o dílo uzavřených mezi žalobkyní a žalovanou, a výrokem III. rozhodl o náhradě nákladů řízení. Soud prvního stupně vycházel ze zjištění, že žalobkyně a žalovaná uzavřely tři smlouvy o dílo, žalobkyně, jakožto zhotovitelka, provedla jednotlivá ujednaná díla, přičemž všechna byla řádně předána, čímž žalobkyni vznikly jednotlivé nároky na zaplacení ceny provedených děl. Mezi účastnicemi bylo sporné, zda závazky žalované zaplatit cenu díla zanikly, či nikoliv. Žalovaná totiž tvrdila, že všechny částky žalobkyni uhradila dne 15. 1. 2009 a 18. 2. 2009, kdy k platbám uvedla, že slouží k zaplacení faktury č. 280100370 a č. 280100371, přičemž uvedená čísla faktur, jakožto variabilní symbol, byla chybná. Chybně uvedená čísla faktur odkazovala na jiné žalobkyní vystavené faktury, které však podle tvrzení žalované neměly podklad v provedené práci. Poté žalovaná dopisem ze dne 5. 5. 2009 oznámila žalobkyni, že jednotlivými úhradami zaplatila faktury týkající se těch závazků, které jsou předmětem tohoto řízení, dopisem měla tedy v úmyslu napravit chybně uvedená čísla faktur. Soud prvního stupně s ohledem na daný skutkový a se zřetelem k § 536 odst. 1, 548 odst. 1, § 369 odst. 1, § 324 odst. 1, § 330 odst. 1, § 340 odst. 1, § 358 odst. 1, § 359 a § 360 odst. 1 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen

„obch. zák.“), dovodil, že žalovaná projevila vůli uhradit faktury č. 280100370 a č. 280100371 a z jejího projevu vůle nelze dovodit, že by projev vůle směřoval k zaplacení faktury č. 280100323, přičemž takto projevenou vůli podle názoru soudu prvního stupně nelze později změnit jednostranným úkonem – dopisem. Soud prvního stupně dále uvedl, že jestliže uhrazené faktury neměly podklad v provedené práci a byly jimi uhrazeny neexistující závazky, jak tvrdila žalovaná, pak by vzniklo na straně žalobkyně bezdůvodné obohacení a žalovaná by měla právo na jeho vydání (§ 451 odst. 1 občanského zákoníku, platného do 31. 12. 2013 – dále jen „obč. zák.“), přicházelo by tedy v úvahu započtení pohledávky žalované z bezdůvodného obohacení proti žalobou uplatněným pohledávkám žalobkyně. Soud prvního stupně však uvedl, že k datu zápočtu, který žalovaná učinila podáním ze dne 6. 2. 2014, nebyla pohledávka žalované z titulu bezdůvodného obohacení ve vztahu k žalobkyni splatná, neboť z dokazování nevyplývá, že by žalovaná vyzvala žalobkyni k zaplacení této pohledávky. K započtení pohledávek tedy nemohlo dojít podle § 359 obch. zák. Soud prvního stupně podepřel svoji argumentaci také judikaturou Nejvyššího soudu, zejména rozsudkem ze dne 25. 2. 2009, sp. zn. 33 Odo 1642/2006, v němž Nejvyšší soud dospěl k závěru, že podmínka splatnosti započítávané pohledávky není naplněna, jestliže věřitel v jedné listině vyzve dlužníka k plnění pohledávky a zároveň v téže listině učiní projev vůle k započtení takové pohledávky.

2. K odvolání žalované Vrchní soud v Olomouci, jako soud odvolací, rozsudkem ze dne 30. 10. 2014, č. j. 5 Cmo 188/2014-123, výrokem I. potvrdil rozsudek soudu prvního stupně v napadeném výroku II. a III. a výrokem II. rozhodl o náhradě nákladů řízení. Odvolací soud se ztotožnil se skutkovými zjištěními i právním posouzením soudu prvního stupně a uvedl, že námitky žalované nejsou důvodné.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

3. Proti rozsudku odvolacího soudu podala žalovaná včasné dovolání, v němž vymezila přípustnost dovolání v tom smyslu, že napadené rozhodnutí spočívá na právních otázkách, k nimž podle jejího názoru Nejvyšší soud ve své rozhodovací praxi nepřistoupil dostatečně komplexně. Z obsahu dovolání tedy vyplývá, že dovolatelka spatřuje přípustnost dovolání v tom, že v rozhodovací praxi dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena otázka, zda v případě, kdy dlužník – žalovaná při plnění určila neexistující pohledávku, resp. ji označila nesprávným variabilním symbolem, je možno této situaci přičítat stejné důsledky, jako by k určení závazku, na který má být plněno, nedošlo, a zda taková platba má být posuzována podle § 330 obch. zák. ve spojení s § 324 obch. zák. Podle dovolatelky se odvolací soud dopustil

nesprávného právního posouzení, jestliže dovodil, že je třeba aplikovat ustanovení zákona o bezdůvodném obohacení. Podle názoru žalované byla žalobkyně povinna podle § 329 obch. zák. přijmout plnění žalované a toto použít na úhradu závazku žalované. Dovolatelka nesouhlasí se závěrem soudů obou stupňů, že projevenou vůli hradit určitý závazek nelze později změnit jednostranným projevem vůle tak, jak to učinila žalovaná dopisem žalobkyni. Dovolatelka je přesvědčena, že v případě, kdy při platbě určila variabilním symbolem neexistující pohledávku, má takové jednání podle jejího názoru stejné důsledky, jako by k určení závazku, na který má být plněno, nedošlo, a žalobkyně tedy měla povinnost plnění přijmout a použít ho na úhradu existujícího závazku. Dovolatelka považuje právní závěry odvolacího soudu ohledně vzniku bezdůvodného obohacení za nesprávné, neboť má za to, že ke vzniku bezdůvodného obohacení nedošlo. Podle dovolatelky soudy obou stupňů nesprávně posoudily i splatnost nároku na vydání bezdůvodného obohacení.

4. Podle názoru dovolatelky se soudy obou stupňů dopustily také procesních pochybení, zejména v tom, že ji neseznámily se svým odlišným právním názorem na projednávanou věc, což zapříčinilo nepředvídatelnost jejich rozhodnutí, a namítá i neúplnost dokazování ve směru prokázání skutečné existence bezdůvodného obohacení. Dovolatelka proto navrhla, aby dovolací soud rozhodnutí odvolacího soudu v napadeném rozsahu, a s ním související rozhodnutí soudu prvního stupně, zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

5. Žalobkyně se k dovolání nevyjádřila.

III.

Přípustnost dovolání

6. Dovolací soud posuzoval, zda je v dané věci dovolání přípustné a zda jsou splněny zákonem požadované podmínky, zejména náležitosti dovolání.

7. Podle § 237 o. s. ř., není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak.

8. Nejvyšší soud dospěl k závěru, že dovolání je přípustné, neboť napadené rozhodnutí závisí na vyřešení dovolacím soudem dosud neřešené právní otázky, zda dlužník postupující podle § 330 odst. 1 obch. zák. má možnost dodatečně jednostranně změnit svoji vůli, jestliže již určil, na který závazek plní.

IV. Důvodnost dovolání

9. Podle § 330 odst. 1 obch. zák., má-li být věřiteli splněno tímž dlužníkem několik závazků a poskytnuté plnění nestačí na splnění všech závazků, je splněn závazek určený při plnění dlužníkem. Neurčí-li dlužník, který závazek plní, je splněn závazek nejdříve splatný, a to nejprve jeho příslušenství.

10. Nejvyšší soud dospěl k závěru, že pokud dlužník při plnění závazku určí v souladu s § 330 odst. 1 obch. zák., na který závazek plní, např. uvedením čísla faktury jakožto variabilního symbolu, pak *ex lege* v okamžiku splnění (platby) zaniká závazek takto určený dlužníkem (§ 324 odst. 1 obch. zák.). Právní následky takového úkonu nelze dodatečně změnit dopisem dlužníka s informací, že měl v úmyslu plnit na jiný závazek. Dlužník učinil právní úkon, ten se dostal do sféry adresáta a vyvolal účinky předvídané zákonem, dodatečná změna vůle tedy již nepřichází v úvahu (srov. obdobně v rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 10. 12. 2009, sp. zn. 23 Cdo 3611/2009, v němž Nejvyšší soud dospěl k závěru, že skutečnost, že dlužník splní dluh vůči svému věřiteli a prohlásí, že na závazek věřitele uplatněný v žalobě neplní, je pro posouzení věci právně bezvýznamná, neboť toto prohlášení nemá právní význam na hmotněprávní zánik závazku splněním ve smyslu § 324 odst. 1 obch. zák.). V daném případě je skutkově dána obdobná situace, kdy dlužník dodatečně prohlásil, že na dluh, který specifikoval (variabilním symbolem), vlastně neplnil. Jestliže dovolatelka tvrdí, že chybně určila závazky, na které plnila, a tyto závazky v době plnění podle jejího tvrzení neexistovaly, pak by mohlo jít o plnění bez právního důvodu, které by zakládalo právo na vydání bezdůvodného obohacení. Žalovaná sice mohla z titulu bezdůvodného obohacení započíst svoji pohledávku z titulu bezdůvodného obohacení žalobkyně na pohledávky žalobkyně uplatněné žalobou, ale ze skutkových zjištění vyplývá, že k datu zápočtu, který byl žalovanou učiněn v podání ze dne 6. 2. 2014, pohledávka z titulu bezdůvodného obohacení nemohla být dosud splatná, protože ze skutkových zjištění nevyplývalo, že by žalovaná předtím, než projevila vůli směřující k započtení, vyzvala žalobkyni k vrácení bezdůvodného obohacení. K započtení pohledávky proto nemohlo dojít (srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 25. 2. 2009, sp. zn. 33 Odo 1642/2006, publikovaném v Soudní judikatuře pod označením 146/2009, podle něhož úkon směřující k započtení pohledávky splatné na požádání věřitele nemá žádné právní účinky, jestliže jej věřitel učinil, aniž předtím vyzval dlužníka k zaplacení pohledávky. Podmínka splatnosti započítávané pohledávky není splněna, jestliže věřitel v jedné listině vyzve dlužníka k zaplacení pohledávky a zároveň v ní učiní projev započtení této pohledávky.). Nelze proto přisvědčit žalované, že kompenzační námitku je třeba hodnotit současně jako výzvu k zaplacení.

11. Namítala-li dále dovolatelka s odkazem na rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 18. 3. 2010, sp. zn. 32 Cdo 1019/2009, že „již soud prvního stupně nedodržel zásadu předvídatelnosti a nepřekvapivosti soudního rozhodnutí, když ze strany soudu nebyla dodržena poučovací povinnost podle § 118a o. s. ř., nebylo-li stranám předestřeno, že by platby žalované mohly být považovány za bezdůvodné obohacení žalobkyně, a žalovaná nebyla ani vyzvána, aby tvrdila a doložila, že zaslala žalobkyni výzvu na vydání bezdůvodného obohacení, a že tento nedostatek mohl mít vliv na nesprávné právní posouzení věci“, je třeba především poukázat na § 118a odst. 2 o. s. ř., podle něhož, má-li předseda senátu za to, že věc je možné po právní stránce posoudit jinak než podle účastníkova právního názoru, vyzve účastníka, aby v potřebném rozsahu doplnil vyličení rozhodných skutečností. S výše uvedenou námitkou se odvolací soud správně vypořádal, považoval-li ji za neoprávněnou, jestliže ze samotného podání žalované ze dne 6. 2. 2014, jako listinného důkazu, vyplývá, že sama žalovaná přijetí platby 1 069 390 Kč žalobkyni považovala za bezdůvodné obohacení. Nelze tedy dospět k závěru, že rozhodnutí odvolacího soudu by bylo nepředvídatelné. Odvolací soud rovněž správně dovodil, že soud nemůže účastníku zastoupenému advokátem poskytovat poučení o tom, kdy je třeba považovat pohledávku za splatnou, neboť takové poučení by bylo nad rámec poučovací povinnosti soudu, jednalo by se o poučení materiálního charakteru, přičemž podle § 5 o. s. ř. soudy poskytují účastníkům jen poučení o jejich procesních právech a povinnostech. Nebylo třeba žalovanou poučovat ani podle § 118a odst. 1 o. s. ř., které stanoví, že pokud se v průběhu jednání ukáže, že účastník nevyličil všechny rozhodné skutečnosti nebo že je uvedl neúplně, předseda senátu jej vyzve, aby svá tvrzení doplnil, a poučí jej, o čem má tvrzení doplnit a jaké by byly následky nesplnění této výzvy. Postup podle § 118a o. s. ř. přichází v úvahu jen tehdy, jestliže účastníky uvedená tvrzení a navržené (případně i nenavržené, ale provedené) důkazy nedostačují k tomu, aby byl objasněn skutkový stav věci. Postačují-li v řízení uskutečněná tvrzení a navržené (či nenavržené, ale provedené) důkazy pro objasnění skutkové stránky věci i při případném jiném právním názoru soudu, není třeba k poučení podle § 118a o. s. ř. přistupovat (srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 26. 8. 2008, sp. zn. 21 Cdo 3773/2007, veřejnosti dostupné na www.nsoud.cz). Odvolací soud v dané věci dospěl k závěru, že zjištění učiněná soudem prvního stupně jsou úplná a správná, stejně jako jeho skutkové závěry pro posouzení věci, a pokud se týká výzvy k doložení splatnosti pohledávky z titulu bezdůvodného obohacení, odvolací soud správně dovodil, že by se jednalo o poučení nad rámec § 5 o. s. ř.

12. Je na místě učinit závěr, že pokud dovolatelka v řízení před soudy obou stupňů s ohledem na výše uvedené neprokázala, že závazky, které byly předmětem řízení, zanikly splněním, je právní posouzení věci soudů obou stupňů o povinnosti žalované zaplatit žalobkyni požadované částky správné a dovolací důvod nesprávného právního posouzení podle § 241a odst. 1 o. s. ř. nebyl naplněn.

13. Na základě výše uvedeného Nejvyššímu soudu nezbylo než dovolání zamítnout podle § 243d písm. a) o. s. ř.

14. Nejvyšší soud nepřiznal žádnému z účastníků náhradu nákladů dovolacího řízení, neboť žalobkyni (účastníku, který měl ve věci plný úspěch) podle § 142 odst. 1 o. s. ř. žádné náklady v dovolacím řízení nevznikly.

Č. 37

č. 37

Promlčení, Náhrada za ztrátu na výdělků
§ 447 obč. zák., § 106 obč. zák., § 101 obč. zák.

Promlčení nároku na náhradu za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti podle § 447 obč. zák. se s ohledem na dobu jeho vzniku a dobu jeho uplatnění u soudu posuzuje podle § 106 obč. zák., zatímco promlčení postupně vznikajících nároků na jednotlivá měsíčně se opěťující plnění v jeho rámci se s ohledem na § 110 odst. 3 obč. zák. a na jejich splatnost řídí § 101 obč. zák.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 1. 2016, sp. zn. 25 Cdo 4617/2014, ECLI:CZ:NS:2016:25.CDO.4617.2014.1)

Nejvyšší soud k dovolání žalobce zrušil rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 25. 6. 2014, sp. zn. 44 Co 44/2013, v potvrzujícím výroku I. o zamítnutí žaloby ohledně částky 497 155 Kč jako náhrady za ztrátu na výdělků po dobu pracovní neschopnosti, a rozsudek Okresního soudu Brno-venkov ze dne 27. 9. 2012, sp. zn. 7 C 298/2006, ve výroku III., jimž byla žaloba ohledně částky 497 155 Kč jako náhrady za ztrátu na výdělků po dobu pracovní neschopnosti zamítnuta, a věc v tomto rozsahu vrátil Okresnímu soudu Brno-venkov k dalšímu řízení.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Okresní soud Brno-venkov rozsudkem ze dne 27. 9. 2012, č. j. 7 C 298/2006-460, po částečném zastavení řízení z důvodu zpěťvzetí žaloby po plnění vedlejšího účastníka na jednotlivé nároky žalobce na náhradu bolestného, za ztížení společenského uplatnění, za ztrátu na výdělků po dobu pracovní neschopnosti a úroků z prodlení (výrok I.) zamítl žalobu na zaplacení částek 78 600 Kč a 15 720 Kč na bolestném, částky 55 321 Kč na náhradě za ztrátu na výdělků po dobu pracovní neschopnosti, 37 632,40 Kč na náhradě věcné škody, 233 320 Kč na náhradě za ztížení společenského uplatnění a částek 1 055 731 Kč, 605 124 Kč a 128 498,20 Kč na náhradě za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti (výrok III.); ohledně úroku z prodlení zčásti řízení zastavil (výrok II.) a zčásti žalobu zamítl (výrok IV.); žalovaným uložil povinnost zaplatit žalobci společně a nerozdílně na náhradě věcné škody 112 897,10 Kč,

na náhradě za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti za období od 15. 1. 2005 do 31. 12. 2005 částku 210 939 Kč a za období od 1. 1. 2006 do 30. 10. 2006 částku 174 555 Kč, na náhradě bolestného částku 47 160 Kč a úrok z prodlení (výrok V., VI., VII.) a rozhodl o náhradě nákladů řízení a o soudním poplatku (výroky VIII. až X.). Vzhledem k tomu, že v této věci bylo pravomocně rozhodnuto mezitímním rozsudkem Okresního soudu Brno-venkov ze dne 25. 5. 2011, č. j. 7 C 298/2006-264, že nárok žalobce je dán co do základu a výše 75 %, soud žalobci přiznal v odpovídajícím rozsahu náhradu bolestného, nákladů spojených s léčením a ztráty na výdělků po skončení pracovní neschopnosti za období od 15. 1. 2005 do 30. 10. 2006 a žalobu ve zbývajícím rozsahu 25 % zamítnul a dále z důvodu promlčení podle § 106 odst. 1 obč. zák. zamítnul žalobu ohledně náhrady za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti za dobu od 1. 11. 2006. S poukazem na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 18. 5. 2006, sp. zn. 25 Cdo 401/2005, uveřejněný pod č. 36/2007 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek, soud dovodil, že celý nárok žalobce na náhradu za ztrátu na výdělků za dobu od 1. 11. 2006 do 31. 12. 2010 je podle § 106 odst. 1 obč. zák. promlčen, neboť byl uplatněn až po uplynutí subjektivní promlčecí doby.

2. K odvolání žalobce a vedlejšího účastníka Krajský soud v Brně rozsudkem ze dne 25. 6. 2014, č. j. 44 Co 44/2013-508, potvrdil rozsudek soudu prvního stupně v zamítavém výroku III. ohledně bolestného, náhrady za ztížení společenského uplatnění, náhrady za ztrátu na výdělků po dobu trvání pracovní neschopnosti a náhrady za ztrátu na výdělků po jejím skončení co do částky 497 155 Kč; ve výrocích ohledně úroků z prodlení rozsudek soudu prvního stupně částečně potvrdil a částečně změnil; v zamítavém výroku (výrok III.) co do částek 558 576 Kč a 605 124 Kč na náhradě za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti, ve výroku II., IV. a dále v nákladových výrocích a ve výroku o soudním poplatku (výroky VIII., IX. a X.) rozsudek soudu prvního stupně zrušil a věc v tomto rozsahu vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení. Odvolací soud dospěl k závěru, že bylo-li mezitímním rozsudkem rozhodnuto o základu uplatněných nároků tak, že jejich základ je dán, nelze tuto otázku u nároků uplatněných před jeho vydáním řešit v konečném rozhodnutí jinak. Nároky na náhradu za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti ve výši 605 124 Kč za dobu od 1. 11. 2006 do 13. 12. 2008 a ve výši 558 576 Kč za dobu od 1. 1. 2009 do 31. 12. 2010 byly v řízení uplatněny před vydáním mezitímního rozsudku ze dne 25. 5. 2011, námitka promlčení byla vznesena 25. 6. 2012, tedy až po jeho vydání, takže s ohledem na pravomocný mezitímní rozsudek nelze tyto uplatněné nároky označit za promlčené, zatímco následně rozšíření nároku na náhradu za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti za dobu od 1. 1. 2009 do 31. 12. 2010 na částku celkem 1 055 731 Kč bylo provedeno až podáním ze dne 20. 10. 2011, takže nárok v částce 497 155 Kč (rozdíl mezi částkou 1 055 731 Kč a 558 576 Kč) za dobu

od 1. 1. 2009 do 31. 12. 2010 je promlčen, neboť byl uplatněn až po uplynutí promlčecí doby podle § 106 odst. 1 obč. zák.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

č. 37

3. Tento rozsudek napadl žalobce dovoláním, a to do výroku o potvrzení rozsudku soudu prvního stupně v zamítavém výroku ohledně částky 497 155 Kč na náhradu za ztrátu na výděлку po skončení pracovní neschopnosti za dobu od 1. 1. 2009 do 31. 12. 2010. Namítá nesprávné právní posouzení otázky promlčení tohoto nároku s tím, že odvolací soud se při jejím řešení odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu. Odvolacímu soudu vytýká, že nesprávně určil počátek běhu subjektivní promlčecí doby k uplatnění nároku ve výši 497 155 Kč a nerespektoval účinky mezitímního rozsudku. S poukazem na judikaturu, zejména rozhodnutí sp. zn. 25 Cdo 401/2005, 21 Cdo 3401/2006, 25 Cdo 5381/2008 a 1 Cz 2/88, dovozuje, že o rozsahu své ztráty na výděлку za uvedené období se dozvěděl až poté, co 5. 12. 2009 bylo vydáno rozhodnutí ČSSZ o jeho invalidním důchodu pro rok 2010, a to v nezměněné výši jako v předchozím roce 2009, z čehož pak zjistil, že mu v roce 2010 vznikla ztráta na výděлку ve výši 532 265 Kč. Pro počátek běhu promlčecí doby podle § 106 odst. 1 obč. zák. považuje proto za rozhodné datum 5. 12. 2009, kdy se dozvěděl o rozsahu své ztráty na výděлку, nikoliv odvolacím soudem stanovené datum 15. 1. 2005. Od 5. 12. 2009 do doby, než tento nárok uplatnil u soudu (20. 10. 2011), promlčecí doba ještě neuplynula. Poukazuje na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 5. 2010, sp. zn. 32 Cdo 3656/2009, podle něhož po vynesení mezitímního rozhodnutí lze řešit již jen výši nároku, a dovozuje, že pokud při jednání 30. 3. 2011 uplatnil nárok na náhradu za ztrátu na výděлку po skončení pracovní neschopnosti za období od 1. 1. 2009 do 31. 12. 2010 a soud posléze toto rozšíření žaloby připustil, vztahují se účinky mezitímního rozsudku následně vydaného dne 25. 5. 2011 i na tento nárok, a to ve výši, jak byla upřesněna podáním ze dne 20. 10. 2011, a nelze jej tedy v částce 497 155 Kč označit za promlčený. Navrhl, aby dovolací soud změnil rozsudek odvolacího soudu a přiznal žalobci náhradu za ztrátu na výděлку po skončení pracovní neschopnosti za období 1. 1. 2009 do 31. 12. 2010 ve výši 497 155 Kč s příslušenstvím, popř. aby v odpovídajícím rozsahu rozsudek odvolacího soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.
4. Vedlejší účastnice ve vyjádření k dovolání uvedla, že rozhodnutí odvolacího soudu je v souladu se zákonem, okamžik, kdy se poškozený dozvěděl o příjmu po poškození, nastal okamžikem doručení rozhodnutí o přiznání invalidního důchodu, a nikoliv oznámením o změně výše výměry důchodu. Navíc v období od 1. 1. 2010 do 31. 12. 2010 nedošlo ke změně výše invalidního důchodu oproti

předchozímu období a v době vydání mezitímního rozsudku nebyl tento nárok předmětem řízení. Navrhla, aby Nejvyšší soud dovolání zamítl.

III.

Přípustnost dovolání

5. Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) dospěl k závěru, že dovolání, které bylo podáno včas, osobou oprávněnou (§ 240 odst. 1 o. s. ř.), za splnění zákonné podmínky advokátního zastoupení dovolatele (§ 241 odst. 1 a 4 o. s. ř.), je podle § 237 o. s. ř. přípustné pro řešení právní otázky promlčení nároku na náhradu za ztrátu na výdělku po skončení pracovní neschopnosti, na níž závisí napadené rozhodnutí a která nebyla odvolacím soudem správně posouzena.

IV.

Důvodnost dovolání

6. Rozhodné znění občanského soudního řádu pro dovolací řízení (do 31. 12. 2013) se podává z bodu 2. čl. II. zákona č. 293/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

7. S ohledem na § 3036 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, účinného od 1. 1. 2014, se promlčení v dané věci posuzuje podle dosavadních předpisů, tedy podle zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, účinného do 31. 12. 2013 (dále jen „obč. zák.“).

Podle § 101 obč. zák., pokud není v dalších ustanoveních uvedeno jinak, je promlčecí doba tříletá a běží ode dne, kdy právo mohlo být vykonáno poprvé.

Podle § 106 odst. 1 obč. zák. právo na náhradu škody se promlčí za dva roky ode dne, kdy se poškozený dozví o škodě a o tom, kdo za ni odpovídá.

Podle § 110 odst. 3 obč. zák. úroky a opěťující se plnění se promlčují po třech letech; jde-li však o práva pravomocně přiznaná nebo písemně uznaná, platí tato promlčecí doba, jen pokud jde o úroky a opěťující se plnění, jejichž splatnost nastala po právní moci rozhodnutí nebo po uznání.

Podle § 445 obč. zák. se ztráta na výdělku, k níž došlo při škodě na zdraví, hradí peněžitým důchodem; přitom se vychází z průměrného výdělku poškozeného, kterého před poškozením dosahoval.

Podle § 447 odst. 1 obč. zák. náhrada za ztrátu na výdělku po skončení pracovní neschopnosti nebo při invaliditě činí rozdíl mezi průměrným výdělkem před poškozením a výdělkem dosahovaným po poškození s připočtením případného invalidního důchodu nebo částečného invalidního důchodu.

8. Při škodě na zdraví se poškozenému – kromě jiného – nahrazují formou peněžitého důchodu ztráty na výdělku vznikající mu v souvislosti se ztrátou

či snížením jeho pracovní schopnosti vlivem újmy na zdraví. Obecně platí, že subjektivní promlčecí doba dle § 106 odst. 1 obč. zák. k uplatnění nároku na náhradu ztráty na výděлку začíná běžet ode dne, kdy poškozený zjistí skutkové okolnosti, z nichž lze dovodit vznik škody, kdo za ni odpovídá, a orientačně (přibližně) i její rozsah (aby bylo možné určit přibližně výši škody v penězích); není třeba, aby znal rozsah (výši) škody přesně, postačuje, aby mu byly známy takové skutkové okolnosti, jež jsou způsobitelné pro závěr o finančním vyjádření způsobené majetkové újmy (srov. např. rozsudek býv. Nejvyššího soudu ČSR ze dne 27. 9. 1974, sp. zn. 2 Cz 19/74, publikovaný pod č. 38/1975 Sb. rozh. obč., stanovisko č. j. Cpj 10/83, publikované pod č. 3/1984 Sb. rozh. obč., dále rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 14. 9. 2005, sp. zn. 25 Cdo 2656/2004, ze dne 29. 11. 2012, sp. zn. 25 Cdo 3113/2011, a rozsudek ze dne 28. 1. 2004, sp. zn. 25 Cdo 61/2003, publikovaný v Souboru rozhodnutí Nejvyššího soudu pod č. C 2445).

9. Jak vyplývá z konstantní judikatury, poškozený, který v důsledku škody na zdraví pobírá invalidní důchod, se o rozsahu ztráty na výděлку po skončení pracovní neschopnosti (§ 447 obč. zák.), umožňující uplatnění její náhrady žalobou u soudu, dozví poté, co bylo vydáno rozhodnutí o přiznání invalidního důchodu a on se o něm dozvěděl (srov. např. rozsudek bývalého Nejvyššího soudu ČSR ze dne 29. 4. 1988, sp. zn. 1 Cz 2/88). Nárok poškozeného na náhradu za ztrátu na výděлку po skončení pracovní neschopnosti se promlčuje jako celek, nikoliv jen nároky na jednotlivá měsíčně se opětvující plnění z něj vyplývající, poskytovaná ve formě důchodu (např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 18. 5. 2006, sp. zn. 25 Cdo 401/2005, uveřejněný pod č. 36/2007 Sb. rozh. obč.).

10. V tom rozsahu, v jakém bylo o základu nároku pravomocně rozhodnuto mezitímním rozsudkem (§ 152 odst. 2 o. s. ř.), jedná se i v otázce promlčení o věc rozhodnutou, kterou již nelze znovu přezkoumávat (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 9. 12. 2012, sp. zn. 25 Cdo 4563/2010). Soud je mezitímním rozsudkem vázán, rozsudek se však nemůže vztahovat na jiné nároky než na ty, které byly před jeho vydáním uplatněny a byly předmětem řízení. Byla-li uplatněna pouze část nároku či pohledávky, bylo mezitímním rozsudkem rozhodnuto pouze o promlčení této části a rozsudek se nevztahuje na nároky z hlediska příp. budoucího rozšíření žaloby (srov. např. rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 20. 12. 2007, sp. zn. 26 Odo 910/2006).

11. Uvedené právní závěry odvolací soud při svém rozhodnutí respektoval a v tomto směru se od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu neodchýlil. Přesto po právní stránce pochybil tím, že otázku promlčení částky 497 155 Kč požadované na náhradě za ztrátu na výděлку po skončení pracovní neschopnosti za dobu od 1. 1. 2009 do 31. 12. 2010 správně neposoudil. Ustanovení § 106 obč. zák., jež aplikoval, se totiž uplatní pro posouzení promlčení nároku na náhradu za ztrátu na výděлку po skončení pracovní neschopnosti (§ 447 obč. zák.) při jeho vzniku, a platí pro něj, že pokud vznikl tento nárok, jenž je jedním

z dílčích nároků na náhradu škody na zdraví, a nebyl uplatněn včas – v subjektivní promlčecí době, jež běží ode dne, kdy se poškozený dozví o tom, že mu vznikla škoda a kdo za ni odpovídá, promlčí se tento nárok jako celek. V daném případě nárok žalobce na náhradu za ztrátu na výděлку po skončení pracovní neschopnosti vznikl 15. 1. 2005 po ukončení jeho pracovní neschopnosti a k jeho promlčení nedošlo. Jak totiž vyplývá z obsahu spisu i ze skutkových zjištění soudů nižších stupňů, žalobce dne 23. 10. 2006 uplatnil žalobou u soudu svůj nárok na náhradu za ztrátu na výděлку po skončení pracovní neschopnosti za dobu od 15. 1. 2005 do 31. 10. 2006, žalobu dne 14. 4. 2009 rozšířil o nárok za období od 1. 11. 2006 do 13. 12. 2008 a dne 30. 3. 2011 žalobu rozšířil o nárok za další období od 1. 1. 2009 do 31. 12. 2010 ve výši 558 576 Kč. Mezitímním rozsudkem Okresního soudu Brno-venkov ze dne 25. 5. 2011 pak bylo rozhodnuto o opodstatněnosti základu nároku žalobce v rozsahu 75 %. Žalobce poté podáním ze dne 20. 10. 2011 rozšířil žalobu ohledně náhrady za ztrátu na výděлку za totéž období (1. 1. 2009 až 31. 12. 2010) na částku celkem 1 055 731 Kč, tedy o částku 497 155 Kč. Ve vztahu k této částce by se mohla uplatnit vznesená námitka promlčení, neboť v tomto rozsahu byla žaloba rozšířena až po vydání mezitímního rozsudku, takže účinky pravomocného rozsudku o základu nároku se na ni nevztahují.

12. Stejně jako všechny ostatní nároky z titulu náhrady škody se podle § 106 obč. zák. promlčuje i nárok na náhradu za ztrátu na výděлку, a to nárok jako takový, tedy jako celek. Je ovšem třeba rozlišovat mezi promlčením samotného nároku na náhradu podle § 447 obč. zák. s ohledem na dobu jeho uplatnění u soudu a promlčením postupně vznikajících nároků na výplatu jednotlivých měsíčních plnění v jeho rámci. Počátek subjektivní promlčecí doby k uplatnění nároku na náhradu škody podle § 106 obč. zák. se neváže k datu splatnosti, jak je tomu u počátku obecné promlčecí doby podle § 101 obč. zák., ale k jiné skutečnosti.

13. Vzhledem k tomu, že podle § 445 obč. zák. ztráta na výděлку se hraří peněžitým důchodem, který lze přiznat jako tzv. rentu do budoucna, jedná se o opěťující se plnění, pro něž stejně jako pro jiná obdobná plnění (úroky z prodlení, poplatek z prodlení, výživné a další) je charakteristické, že dávky mají být vypláceny v určité době i v budoucnu po rozhodnutí soudu, aniž by musely nastat další právní skutečnosti. Náhrada za ztrátu na výděлку podle § 447 obč. zák. je poskytovaná ve formě důchodu a zpravidla se vyplácí měsíčně. Promlčení nároků na jednotlivá měsíčně se opěťující plnění vyplývající z tohoto nároku se však neposuzuje podle § 106 obč. zák., nýbrž vzhledem k § 110 odst. 3 obč. zák. podle obecného § 101 obč. zák., jež stanoví tříletou promlčecí dobu, která běží ode dne, kdy právo mohlo být vykonáno poprvé.

14. Jak vyplývá ze shora uvedeného, právní názor, z něhož vycházel odvolací soud při posouzení promlčení nároku poškozeného na náhradu za ztrátu na výděлку, není správný. Proto Nejvyšší soud rozsudek odvolacího soudu v napadeném rozsahu zrušil (§ 243e odst. 1 a 2 o. s. ř.).

15. Vzhledem k tomu, že důvody, pro které bylo zrušeno rozhodnutí odvolacího soudu, platí i na rozhodnutí soudu prvního stupně, zrušil dovolací soud v odpovídajícím rozsahu i toto rozhodnutí a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení (§ 243e odst. 2 o. s. ř.).

Č. 38

č. 38

Právní úkony

§ 37 obč. zák., § 66 odst. 7 obch. zák.

Jen ze skutečnosti, že dodatek ke smlouvě nebyl očíslován, ač si strany číslování dodatků dohodly, nelze dovozovat neplatnost takového dodatku.

(Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 1. 2016, sp. zn. 23 Cdo 2925/2015, ECLI:CZ:NS:2016:23.CDO.2925.2015.1)

Nejvyšší soud zamítl dovolání žalované proti usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 27. 2. 2015, sp. zn. 1 Cmo 134/2014.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Vrchní soud v Praze, jako soud odvolací, usnesením ze dne 27. 2. 2015, č. j. 1 Cmo 134/2014-101, zrušil rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 8. 10. 2013, č. j. 46 Cm 174/2011-71, jímž byla žaloba zamítnuta, a věc vrátil Krajskému soudu v Praze k dalšímu řízení.

2. Odvolací soud dospěl k závěru, že rozhodnutí Krajského soudu v Praze (dále jen „soud prvního stupně“) o zamítnutí žaloby z důvodu, že žalobkyně neunesla břemeno tvrzení a ani důkazní povinnost ohledně účinků dodatku ze dne 4. 5. 2011 ke smlouvě o dílo ze dne 25. 10. 2010, na jehož posouzení platnosti je rozhodnutí založeno, je předčasné, jestliže soud prvního stupně svůj závěr odůvodnil tím, že v daném sporu nebylo prokázáno, že se účastníci předmětným dodatkem dohodli na rozšíření předmětu díla a zaplacení víceprací. Odvolací soud nesouhlasil se závěrem soudu prvního stupně, že žalobkyně neprokázala existenci změny smlouvy, jestliže dodatek smlouvy nebyl uzavřen postupem podle platné smlouvy, v níž si účastníci ohledně změny smlouvy sjednali, že může být měněna nebo doplňována pouze písemnou formou číslovanými dodatky smlouvy chronologicky řazenými vzestupnou řadou a že podmínkou jejich platnosti je vlastnoruční podpis dodatku oprávněnými zástupci obou smluvních stran na téže listině doplněný otiskem razítka každé smluvní strany. Odvolací soud dospěl k závěru, že soud bude moci rozhodnout až na základě dalších skutkových zjištění, která nemohla být provedena v odvolacím řízení, a to zejména zjištění ohledně pravosti listiny označené jako „Dodatek ke smlouvě

o dílo“ na listu stavebního deníku a zjištění kdo (a zda vůbec) za objednatelku (žalovanou) uvedený zápis ve stavebním deníku podepsal, a to současně se zjištěními, která by byla potřebná pro posouzení jednání účastníka podle § 15 obch. zák. Odvolací soud dále konstatoval, že je třeba doplnit skutkový stav věci o zjištění, která povedou k objasnění, jaký význam smluvní strany přikládaly ujednáním v zápise ze dne 4. 5. 2011. Dodal, že jen ze skutečnosti, že dodatek smlouvy není opatřen pořadovým číslem, nelze dovozovat neplatnost právního úkonu, či že takový úkon nemá vůbec žádné právní účinky, a stejně tak nemůže vést k závěru o neúčinnosti dodatku ke smlouvě neoznačení dodatku otiskem razítka smluvní strany.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

3. Proti rozsudku odvolacího soudu podala žalovaná dovolání s tím, že napadené rozhodnutí závisí ve smyslu § 237 občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“) na vyřešení otázky procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe odvolacího soudu, a to od rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 30. 1. 2003, sp. zn. 25 Cdo 676/2001, dále ze dne 20. 3. 2012, sp. zn. 32 Cdo 4762/2010, ze dne 27. 1. 2011, sp. zn. 32 Cdo 2/2010, a ze dne 12. 8. 2014, sp. zn. 32 Cdo 1042/2014, v nichž Nejvyšší soud uzavřel, že pouze soud rozhoduje, které z navrhovaných důkazů provede, že tedy není vázán důkazními návrhy účastníků. Dovolatelka namítá, že odvolací soud se od uvedené judikatury odchýlil, jestliže dovedl, že soud prvního stupně je povinen provést další účastníky navržené důkazy k přijetí závěru ohledně platnosti dodatku ze dne 4. 5. 2011, učiněného ve formě prostého zápisu do stavebního deníku. Dovolatelka zdůraznila, že předmětný dodatek smlouvy uvedený v zápisu ve stavebním deníku evidentně nesplňuje celou řadu obsahových náležitostí sjednaných smluvními stranami ve smlouvě o dílo. Je přesvědčena, že soud prvního stupně provedl rozsáhlé dokazování, uvedl, proč některé důkazy neprovedl a není důvod zatěžovat řízení prováděním dalších důkazů ohledně předmětného dodatku ke smlouvě, protože i kdyby se prokázala pravost sporného zápisu, pak tyto navržené další důkazy nejsou schopny prokázat, že by mezi účastníky došlo dohodou k uzavření řádného platného dodatku ke smlouvě v souladu s uzavřenou smlouvou. Pokud by přes evidentní rozpor předmětného dodatku se sjednanými podmínkami, za nichž lze smlouvu měnit, měl mít takový dodatek účinky změny smlouvy, jednalo by se podle dovolatelky o nepřipustný zásah do smluvní volnosti v obchodněprávních vztazích. V této souvislosti vymezuje dovolatelka právní otázku, která podle jejího názoru v rozhodování odvolacího soudu dosud nebyla vyřešena, a to, zda lze přiznat nějaké právní účinky spornému dodatku smlouvy napsanému na listu stavebního deníku, aniž by evidentně byl dodržen oběma smluvními stranami

sjednaný postup pro změnu smlouvy o dílo. Podle dovolatelky nelze bagatelizovat jen jako „přepjatě formalistické“ ujednání účastníků o formálních náležitostech změny smlouvy.

4. Dovolatelka navrhla změnu napadeného rozsudku odvolacího soudu tak, že rozsudek soudu prvního stupně se potvrzuje a současně bude rozhodnuto o nákladech řízení před soudy všech stupňů.

5. Žalobkyně v podaném vyjádření navrhla odmítnutí dovolání, neboť má za to, že dovolatelka jen v obecné rovině zmiňuje odchýlení se od ustálené rozhodovací praxe odvolacího soudu odvolacím soudem a své dovolání zakládá výlučně na jiném právním názoru, než k jakému dospěl odvolací soud.

č. 38

III.

Přípustnost dovolání

6. Nejvyšší soud, jako soud dovolací, postupoval v dovolacím řízení a o dovolání rozhodl podle zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (dále jen „o. s. ř.“), ve znění účinném do 31. 12. 2013 (čl. II. bod 2. zákona č. 293/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů).

7. Nejvyšší soud dospěl k závěru, že dovolání žalované proti usnesení odvolacího soudu je přípustné podle § 237 o. s. ř., neboť dovolatelkou vymezená právní otázka, zda lze přiznat nějaké právní účinky spornému dodatku smlouvy napsanému na listu stavebního deníku, aniž by byl dodržen oběma smluvními stranami sjednaný formální postup pro změnu smlouvy o dílo, spočívající v neočíslování dodatku změny smlouvy a jeho neoznačení otiskem razítka smluvní strany, nebyla v rozhodování odvolacího soudu dosud vyřešena.

IV.

Důvodnost dovolání

8. Nejvyšší soud dospěl k závěru, že odvolací soud nepochybil, pokud při posouzení platnosti dohody o změně smlouvy nepřikládal právní význam skutečnosti, že dodatek o změně smlouvy nebyl označen pořadovým číslem a razítkem smluvní strany, byť v bodu 14.1 smlouvy o dílo bylo účastníky sjednáno, že každý dodatek smlouvy se současně adjustuje razítkem každé smluvní strany a že všechny dodatky ke smlouvě mají být chronologicky řazeny vzestupnou řadou a číslovány. Ujednání smluvních stran, že dodatky smlouvy budou opatřeny vzestupně pořadovým číslem a očíslovány a opatřeny razítkem smluvní strany uzavírající dodatek, je možno posuzovat jen jako ujednání pořádkového charakteru. Pokud právní úkon neměl tyto smluvené náležitosti, nejedná se o takovou vadu, která by mohla způsobit neplatnost právního úkonu. Bylo by formalistické, jak

správně dovodil odvolací soud, dovozovat neplatnost právního úkonu jen ze skutečnosti, že „Dodatek ke smlouvě o dílo“ na listu stavebního deníku nebyl očíslován a nebyl opatřen razítkem subjektu, který měl uzavírat uvedený dodatek smlouvy. Ustanovení § 37 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, platného v rozhodné době do 31. 12. 2013 (dále jen „obč. zák.“), stanovilo, že právní úkon musí být učiněn svobodně a vážně, určitě a srozumitelně; jinak je neplatný. Pokud by tedy ze skutkových zjištění vyplynulo, že právní úkon byl učiněn svobodně, vážně, určitě a srozumitelně, nelze ve smyslu tohoto ustanovení dovozovat neplatnost právního úkonu jen pro nedodržení smluvních ujednání pořádkového charakteru. Odvolací soud správně s odkazem na nálezný Ústavního soudu dovodil, že by se v daném případě s ohledem na zjištěná nedodržení formálních náležitostí změny smlouvy, spočívající v neočíslování dodatku smlouvy a v absenci razítka subjektu uzavírajícího smlouvu, jednalo o přepjatý formalismus, pokud by nedostatek těchto náležitostí změny smlouvy měl způsobit neplatnost právního úkonu. Odvolací soud při posouzení věci zároveň případně odkázal i na § 66 odst. 7 obch. zák., podle něhož osoby, které činí jménem společnosti písemné úkony, je podepisují tak, že k firmě společnosti připojí svůj podpis, a že neuvedení firmy u podpisu jednatelky osoby nezpůsobuje neplatnost právního úkonu. Nejvyšší soud proto uzavřel, že otázku, zda došlo či nedošlo ke změně smlouvy v případě, že uzavřená dohoda o změně smlouvy neobsahovala sjednané formální náležitosti, jako označení dodatku smlouvy pořadovým číslem vzestupnou řadou a otisk razítka strany, která změnu smlouvy zavírá, je namíste vyřešit s ohledem na § 37 obč. zák. a § 66 odst. 7 obch. zák. tak, že nedostatek očíslování změny smlouvy a neoznačení listiny o změně smlouvy otiskem razítka smluvní strany nevede samo o sobě k závěru o tom, že ke změně smlouvy nedošlo. Vzhledem k tomu, že odvolací soud se při posouzení platnosti změny smlouvy nedopusil nesprávného právního posouzení, nebyl naplněn dovolací důvod uvedený v § 241a odst. 1 o. s. ř., že rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci.

9. Nesouhlasí-li dovolatelka s hodnocením důkazů, které byly v dané věci provedeny k právnímu závěru o změně smlouvy o dílo dodatkem ze dne 4. 5. 2011, je třeba konstatovat, že samotné hodnocení důkazů odvolacím soudem (opírající se o zásadu volného hodnocení důkazů zakotvenou v § 132 o. s. ř.) nelze (ani v režimu dovolacího řízení podle občanského soudního řádu ve znění účinném od 1. 1. 2013) úspěšně napadnout žádným dovolacím důvodem (srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 25. 9. 2013, sp. zn. 29 Cdo 2394/2013, publikované ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod označením 4/2014).

10. Nejvyšší soud proto dovolání žalované z výše uvedených důvodů podle § 243d písm. a) o. s. ř. zamítl.

Č. 39

Č. 39

Insolvence, Majetková podstata, Oddlužení
§ 412 odst. 1 písm. b) IZ

Skutečnost, že dlužník, který porušil povinnost uvést v seznamu majetku svůj osobní automobil, potřebuje osobní automobil na cesty k lékaři, jej za trvání účinků schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře nezbavuje povinnosti vydat osobní automobil insolvenčnímu správci ke zpeněžení a výtěžek použit k mimořádné splátce nad rámec splátkového kalendáře [§ 412 odst. 1 písm. b) insolvenčního zákona].

(Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 2. 2016, sen. zn. 29 NSČR 33/2016, ECLI:CZ:NS:2016:29.NSCR.33.2016.1)

Nejvyšší soud zamítl dovolání dlužnice proti usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 1. 9. 2015, sp. zn. MSPH 77 INS 5093/2014, 2 VSPH 2259/2014-B.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Usnesením ze dne 24. 7. 2014, č. j. MSPH 77 INS 5093/2014-B-15, zamítl Městský soud v Praze (dále jen „insolvenční soud“) návrh, jímž se dlužnice (S. H.) domáhala toho, aby označený osobní automobil v jejím vlastnictví nebyl vydán insolvenčnímu správci.
2. Insolvenční soud vyšel zejména z toho, že:
  - [1] Dne 26. 2. 2014 bylo k insolvenčnímu návrhu dlužnice, spojenému s návrhem na povolení oddlužení, zahájeno insolvenční řízení na majetek dlužnice.
  - [2] Pod bodem 15. insolvenčního návrhu dlužnice uvedla, že vlastní pouze mobilní telefon, chladničku, televizor, sedací soupravu a skříň; a totéž uvedla v seznamu majetku, který podepsala, a prohlásila, že je správný a úplný.
  - [3] Dne 2. 6. 2014 informoval insolvenční správce insolvenční soud ve zprávě o (své) činnosti, že šetřením u Centrálního registru silničních vozidel vedeného Ministerstvem vnitra zjistil, že se ve vlastnictví dlužnice nachází automobil, který dlužnice neuvedla v insolvenčním návrhu, a navrhl, aby insolvenční soud rozhodl podle § 412 odst. 1 písm. b) zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), že dlužnice je povinna vydat mu automobil ke zpeněžení.

[4] Na schůzi věřitelů, jež se konala dne 17. 6. 2014, dlužnice k dotazu insolvenčního soudu sdělila, že osobní automobil neuvedla v insolvenčním návrhu a v seznamu majetku proto, že jej půjčila rodičům, kteří měli svůj vůz rozbitý. Následně chtěla osobní automobil darovat dceři, jejíž otec (bývalý manžel dlužnice) dluží na výživném cca 90 tisíc Kč a dcera by chtěla studovat v A.

[5] Usnesením ze dne 17. 6. 2014, č. j. MSPH 77 INS 5093/2014-B-12, uložil insolvenční soud dlužnici (pod bodem IX. výroku) vydat osobní automobil insolvenčnímu správci, maje za to, že jej v seznamu majetku neuvedla úmyslně (vzhledem k záměru darovat jej dceři), a výtěžek zpeněžení osobního automobilu určil k mimořádné splátce věřitelům nad rámec splátkového kalendáře.

3. Na tomto základě insolvenční soud – cituje § 104, § 392 odst. 1 písm. a), § 395 odst. 1 písm. a), § 405 odst. 1 a § 412 odst. 1 písm. b) insolvenčního zákona – dospěl k závěru, že dlužnice jednala v úmyslu zatajit vlastnictví osobního automobilu, aby případný výtěžek jeho zpeněžení nemohl být použit k úhradě pohledávek jejich věřitelů.

4. Takové jednání svědčí podle insolvenčního soudu o nepoctivém záměru dlužnice [ve smyslu § 395 odst. 1 písm. a) insolvenčního zákona] a mohlo být podkladem pro rozhodnutí o neschválení oddlužení. Insolvenční soud přesto schválil oddlužení a rozhodl pouze o povinnosti dlužnice vydat osobní automobil insolvenčnímu správci ke zpeněžení.

5. Tvzení dlužnice (v návrhu ze dne 26. 6. 2014, o němž insolvenční soud rozhodoval) o dlouhodobě nepříznivém zdravotním stavu (který jí neumožňuje cestovat hromadnou dopravou), považoval insolvenční soud za účelové.

6. K odvolání dlužnice Vrchní soud v Praze usnesením ze dne 1. 9. 2015, č. j. MSPH 77 INS 5093/2014, 2 VSPH 2259/2014-B-24, potvrdil usnesení insolvenčního soudu.

7. Odvolací soud vyšel z § 207, 208, § 224 odst. 1, § 226 a § 412 odst. 1 písm. b) insolvenčního zákona, přičemž po přezkoumání usnesení insolvenčního soudu dospěl k následujícím závěrům:

[1] Insolvenčnímu soudu nelze vytknout žádné pochybení v tom, že po vysvětlení dlužnice, že osobní automobil nejprve zapůjčila rodičům a následně jej chtěla darovat dceři, uložil dlužnici [podle § 412 odst. 1 písm. b) insolvenčního zákona], aby osobní automobil vydala insolvenčnímu správci ke zpeněžení, s tím, že výtěžek zpeněžení bude použit k mimořádným splátkám nad rámec splátkového kalendáře.

[2] Na návrh dlužnice z 26. 6. 2014, aby insolvenční soud rozhodl o „vyloučení motorového vozidla z dlužnické podstaty a stanovení jeho režimu k osobnímu užívání za účelem zajišťování nových pracovních příležitostí“ s ohledem na její dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav vylučující cestování

hromadnou dopravou, podložený lékařským potvrzením vystaveným 2. 4. 2014 MUDr. M. Ch. (o tom, že u dlužnice probíhá chronické onemocnění, které se může kdykoli závažně zhoršit, její stav vyžaduje návštěvy odborných lékařů a není vhodné používat prostředky hromadné dopravy), pohlíží odvolací soud jako na návrh na vyloučení (správně vynětí) majetku z majetkové podstaty podle § 226 insolvenčního zákona.

[3] Vzhledem k tomu, že osobní automobil, který dlužnice neuvedla v seznamu svého majetku, ač tak byla povinna učinit, není věcí, která nepatří do majetkové podstaty podle § 207 a § 208 insolvenčního zákona, nemá ani odvolací soud návrh dlužnice na vynětí osobního automobilu z majetkové podstaty za důvodný.

[4] Okolnosti, jimiž dlužnice návrh zdůvodňovala, nejsou těmi, k nimž by platná právní úprava umožňovala přihlédnout (kdyby existovaly); srov. § 226 insolvenčního zákona.

[5] Argumentaci nutností používat osobní automobil vzhledem ke zdravotnímu stavu má odvolací soud navíc za značně nepřesvědčivou vzhledem tomu, jak sama dlužnice vysvětlila důvody, pro které neuvedla osobní automobil v seznamu majetku (tj. že jej zapůjčila rodičům a následně jej chtěla darovat dceři).

II.

Dovolání a vyjádření k němu

8. Proti usnesení odvolacího soudu podala dlužnice dovolání, jehož přípustnost vymezuje (posuzováno podle obsahu) ve smyslu § 237 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (dále též jen „o. s. ř.“), argumentem, že napadené rozhodnutí závisí na vyřešení právní otázky, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu a požaduje, aby Nejvyšší soud napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

9. Dovolatelka namítá, že je dán dovolací důvod dle § 241a odst. 1 o. s. ř. (tedy že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci), v jehož mezích odvolacímu soudu vytýká, že nevezal v potaz usnesení Ústavního soudu ze dne 1. 6. 2000, sp. zn. I. ÚS 131/2000, uveřejněné pod č. 19/2000 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu, citované již v „R 85/2006“ (jde o rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 13. 12. 2005, sp. zn. 29 Odo 1005/2003, uveřejněný pod č. 85/2006 Sb. rozh. obč.), v němž Ústavní soud mimo jiné uzavřel, že právní teorie i soudní praxe je jednotná v názoru, že peněžitá pohledávka je vztahem závazkovým, a nikoliv právem věcným, a tudíž ani nemůže požívat ochrany, která je ústavně zaručena právu vlastnickému.

10. V daném případě jde o vlastnictví osobního automobilu, který dlužnice používá s ohledem na svůj dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav, který značně

znesnadňuje, až vylučuje cestování hromadnou dopravou (jak plyne z lékařského potvrzení z 2. 4. 2014).

11. Dlužnice v žádném případě nejednala úmyslně, jelikož se domnívala, že s ohledem na její zdraví jí vozidlo nemůže být odebráno.

III.

Přípustnost dovolání

12. S přihlédnutím k době zahájení insolvenčního řízení i k době vydání dovoláním napadeného rozhodnutí je pro dovolací řízení rozhodný občanský soudní řád ve znění účinném od 1. 1. 2014.

13. Dovolání je v dané věci přípustné podle § 237 o. s. ř., když v posouzení předpokladů, za nichž lze postupovat podle § 226 insolvenčního zákona [ve spojení s § 412 odst. 1 písm. b) insolvenčního zákona], jde o věc dovolacím soudem neřešenou.

IV.

Důvodnost dovolání

14. S přihlédnutím k době vydání dovoláním napadeného rozhodnutí je na danou věc uplatnitelný insolvenční zákon v aktuálním znění.

15. Skutkový stav věci, jak byl zjištěn soudy nižších stupňů, dovoláním nemůže být zpochybněn a Nejvyšší soud z něj při dalších úvahách vychází.

16. Ke skutkovým východiskům, na nichž oba soudy buďovaly své závěry, budiž pro úplnost dodáno, že (jak plyne z insolvenčního spisu):

[1] Insolvenční soud zjistil úpadek dlužnice a povolil jí oddlužení usnesením ze dne 22. 4. 2014, č. j. MSPH 77 INS 5093/2014-A-8.

[2] Oddlužení dlužnice plněním splátkového kalendáře schválil insolvenční soud usnesením ze dne 17. 6. 2014, č. j. MSPH 77 INS 5093/2014-B-12, v jehož rámci (pod bodem IX. výroku) dlužnici uložil (jak popsáno shora) vydat osobní automobil ke zpeněžení insolvenčnímu správci.

17. Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

18. Podle § 104 insolvenčního zákona, podá-li insolvenční návrh dlužník, je povinen k němu připojit seznam svého majetku včetně svých pohledávek s uvedením svých dlužníků (dále jen „seznam majetku“) [odstavec 1 písm. a)]. V seznamu majetku je dlužník povinen označit jednotlivě svůj majetek, včetně pohledávek. U pohledávek stručně uvede skutečnosti, na kterých se zakládají, a uvede jejich výši; výslovně se dále vyjádří k jejich dobytosti. U majetku,

včetně pohledávek, o kterých probíhá soudní nebo jiné řízení, nebo ohledně nichž již bylo příslušným orgánem rozhodnuto, dlužník tato řízení (rozhodnutí) označí (odstavec 2). Nemá-li dlužník žádné zaměstnance nebo žádné dlužníky, uvede to v seznamech výslovně. Pro označení osob v seznamech platí § 103 odst. 1 obdobně. Předložené seznamy musí dlužník podepsat a výslovně v nich uvést, že jsou správné a úplné (odstavec 4).

19. Dle § 226 insolvenčního zákona dlužník může uplatnit vynětí majetku z majetkové podstaty jen tehdy, jde-li o věc, právo, pohledávku nebo jinou majetkovou hodnotu, která do majetkové podstaty nepatří podle § 207 a 208; učiní tak vůči insolvenčnímu správci bez zbytečného odkladu poté, co se dozvěděl nebo při náležitě pečlivosti měl dozvědět, že došlo k zahrnutí takové věci, práva, pohledávky nebo jiné majetkové hodnoty do soupisu (odstavec 1). O návrhu podle odstavce 1 rozhoduje insolvenční soud v rámci své dohlédací činnosti. Rozhodnutí, proti kterému je odvolání přípustné, se doručuje dlužníku, insolvenčnímu správci a věřitelskému výboru. V době od podání tohoto návrhu do rozhodnutí o něm nesmí insolvenční správce zpeněžit majetek, jehož se návrh týká; § 225 odst. 4 a 5 platí obdobně (odstavec 5).

20. Z § 395 insolvenčního zákona se dále podává, že insolvenční soud zamítne návrh na povolení oddlužení, jestliže se zřetelem ke všem okolnostem lze důvodně předpokládat, a) že jím je sledován nepoctivý záměr, nebo b) že hodnota plnění, které by při oddlužení obdrželi nezajištění věřitelé, bude nižší než 30 % jejich pohledávek, ledaže tito věřitelé s nižším plněním souhlasí (odstavec 1). Insolvenční soud zamítne návrh na povolení oddlužení i tehdy, jestliže dosavadní výsledky řízení dokládají lehkomyšlný nebo nedbalý přístup dlužníka k plnění povinností v insolvenčním řízení (odstavec 2).

21. Podle § 412 odst. 1 písm. b) insolvenčního zákona po dobu trvání účinků schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře je dlužník (rovněž) povinen hodnoty získané dědictvím, darem a z neúčinného právního úkonu, jakož i majetek, který dlužník neuvedl v seznamu majetku, ač tuto povinnost měl, vydat insolvenčnímu správci ke zpeněžení a výtěžek, stejně jako jiné své mimořádné příjmy, použít k mimořádným splátkám nad rámec splátkového kalendáře.

22. Judikatura Nejvyššího soudu je ustálena v následujících závěrech:

[1] Návrh dlužníka na vynětí určitého majetku z majetkové podstaty nelze zaměňovat s vylučovací žalobou, k jejímuž podání dlužník aktivně věcně legitimován není. ... Pro případ nesouhlasu insolvenčního správce s takovým návrhem předpokládá insolvenční zákon (v § 226 odst. 5), že insolvenční soud o návrhu rozhodne v insolvenčním řízení usnesením vydaným v rámci své dohlédací činnosti [§ 10 písm. b) insolvenčního zákona], proti němuž je však (oproti obecnému pravidlu dle § 91 insolvenčního zákona) odvolání přípustné. Zvláštní povaha takového rozhodnutí (jež se projevuje i výjimečným připuštěním odvolacího přezkumu) je dána tím, že

v jeho důsledku může majetkovou podstatu dlužníka s konečnou platností opustit majetek, jenž by jinak byl určen k uspokojení dlužnickových věřitelů [usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 6. 2013, sen. zn. 29 NSČR 50/2011, uveřejněné pod č. 97/2013 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek (dále jen „R 97/2013“)].

[2] Při zákonem předepsané 30% kvótě uspokojení věřitelů [§ 395 odst. 1 písm. b) insolvenčního zákona] se osvobození od placení zbytku dluhů může při oddlužení týkat až 70 % dlužnickových dluhů, bez zřetele k tomu, zda s tím věřitel souhlasí, a k tomu, zda se věřitel nachází ve stejném nebo dokonce horším sociálním a majetkovém postavení než sám dlužník [usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 7. 2014, sen. zn. 29 NSČR 53/2012, uveřejněné pod č. 10/2015 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek (dále jen „R 10/2015“)].

[3] Ústředním principem vévodícím způsobu řešení dlužnickova úpadku oddlužením (jenž má po skončení insolvenčního řízení vyústit v rozhodnutí, jímž bude dlužník zbaven povinnosti k úhradě zbytku svých dluhů) je zásada poctivosti dlužníka [§ 395 odst. 1 písm. a) insolvenčního zákona] a zodpovědného přístupu dlužníka k plnění povinností v insolvenčním řízení [usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 4. 2013, sen. zn. 29 NSČR 45/2010, uveřejněné pod č. 86/2013 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek (dále jen „R 86/2013“)].

[4] Neuvede-li dlužník v seznamu svého majetku podstatnou část svého majetku, je to podkladem pro závěr, že dosavadní výsledky řízení dokládají lehkomyšlný nebo nedbalý přístup dlužníka k plnění povinností v insolvenčním řízení (§ 395 odst. 2 insolvenčního zákona). Kdyby se prokázalo, že se tak stalo úmyslně, bylo by již na tomto základě možné důvodně předpokládat, že dlužník sleduje podáním návrhu na oddlužení nepoctivý záměr [§ 395 odst. 1 písm. a) insolvenčního zákona] [usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 6. 2015, sen. zn. 29 NSČR 47/2013, uveřejněné pod č. 24/2016 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek (dále jen „R 24/2016“)].

23. Pro poměry dané věci lze k dovolacím námitkám (i) na základě této judikatury přičinit následující závěry:

[1] Dlužníku se cestou sanačního způsobu řešení úpadku (oddlužení) otevírá možnost prominutí zbytku dluhů i na úkor těch věřitelů, kteří jsou ve stejném, nebo dokonce horším sociálním a majetkovém postavení než sám dlužník (R 10/2015). Mimo jiné i proto klade insolvenční zákon na dlužníka přísné požadavky co do poctivosti jeho záměru [§ 395 odst. 1 písm. a) insolvenčního zákona] a sankcionuje též lehkomyšlný nebo nedbalý přístup dlužníka k plnění povinností v insolvenčním řízení (§ 395 odst. 2 insolvenčního zákona, R 86/2013, R 24/2016).

[2] Je-li insolvenčním soudem schváleným způsobem (povoleného) oddlužení plnění splátkového kalendáře, pojí se s právní mocí usnesení o schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře i ten účinek, že dispoziční oprávnění k majetku, náležejícímu do majetkové podstaty v době schválení oddlužení, včetně toho majetku, s nímž dlužník nemohl dosud nakládat v důsledku účinků nařízení nebo zahájení výkonu rozhodnutí nebo exekuce, má od právní moci rozhodnutí o schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře dlužník; (to neplatí, jen jde-li o majetek, který slouží k zajištění); srov. § 409 odst. 2 větu první insolvenčního zákona.

[3] Za podmínek formulovaných § 412 odst. 1 písm. b) insolvenčního zákona však i při tomto způsobu oddlužení může vzniknout (a to již v době, kdy soud rozhoduje o schválení oddlužení) potřeba rozhodnout spor o to, zda část dlužníkovy majetku náležející do majetkové podstaty dlužníka v době schválení oddlužení má zůstat v majetkové podstatě se všemi omezeními, jež pro tento majetek platila před schválením oddlužení [a osobou s dispozičními oprávněními k tomuto majetku bude insolvenční správce, jehož úkolem bude (ve shodě s posledně označeným ustanovením) takový majetek zpeněžit a výtěžek zpeněžení použit k mimořádné splátce nad rámec splátkového kalendáře]. I takový konflikt je (jak přílehavě uzavřel odvolací soud) řešitelný postupem dle § 226 insolvenčního zákona.

[4] Jinak řečeno, má-li dlužník v oddlužení za to, že ohledně majetku náležejícího do majetkové podstaty, k němuž by jinak získal zpět dispoziční oprávnění právní mocí usnesení o schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře, nepodléhá režimu § 412 odst. 1 písm. b) insolvenčního zákona, může se domáhat jeho vynětí z majetkové podstaty postupem podle § 226 insolvenčního zákona.

[5] V režimu § 412 odst. 1 písm. b) insolvenčního zákona se následek spočívající v tom, že i při schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře podléhá režimu zpeněžování (jako u schválení oddlužení zpeněžením majetkové podstaty) majetek, s nímž by dlužník jinak mohl volně disponovat, prosazuje při současném splnění těchto předpokladů:

1. Jde o majetek, který dlužník neuvedl v seznamu majetku.
2. Jde o majetek, který dlužník měl povinnost uvést v seznamu majetku.

[6] Vyjde-li již v době, kdy insolvenční soud rozhoduje o tom, zda schválí oddlužení, najevo, že dlužník neuvedl v seznamu majetku majetek, který v tomto seznamu měl povinnost uvést, je posouzení, zda při tomto opomenutí byl dlužník veden nepoctivým záměrem [§ 395 odst. 1 písm. a) insolvenčního zákona] nebo zda šlo o projev lehkomyšlného nebo nedbalého přístup dlužníka k plnění povinností v insolvenčním řízení (§ 395 odst. 2 insolvenčního zákona) významné pro rozhodnutí, zda oddlužení lze vůbec schválit (§ 405 odst. 1 insolvenčního zákona, R 86/2013,

R 024/2016). Jestliže insolvenční soud oddlužení (zde oddlužení plněním splátkového kalendáře) i tak schválí, nemá pro postup dle § 412 odst. 1 písm. b) insolvenčního zákona význam, zda porušení povinnosti uvést určitý majetek (zde osobní automobil) v seznamu majetku, bylo způsobeno lehkomyšlností, nedbalostí nebo nepoctivostí dlužníka; podstatné je jen to, zda dlužník označenou povinnost porušil. Postup odvolacího soudu, jenž (na rozdíl od insolvenčního soudu) neřešil otázky plynoucí z § 395 odst. 1 písm. a), odst. 2 insolvenčního zákona, byl tudíž správný.

[7] Obsah majetkové podstaty definuje především § 206 insolvenčního zákona, přičemž majetek, o jehož vynětí jde, odpovídá § 206 odst. 1 písm. b) insolvenčního zákona (osobní automobil). Oba předpoklady postupu dle § 412 odst. 1 písm. b) insolvenčního zákona (jak zmíněny shora) pak jsou v dané věci splněny.

24. Důvody, které dlužnice uváděla na vysvětlení toho, proč porušila povinnost uvést osobní automobil v seznamu majetku (a proč je tedy její vlastnoručně podepsané prohlášení v seznamu o správnosti a úplnosti seznamu nepravdivé), mohou jen ozřejmit intenzitu takového porušení co do „zavinění“ dlužnice.

25. V intencích R 24/2006 jde (bez ohledu na to, zda budou brány v potaz důvody, které dlužnice uvedla na schůzi věřitelů nebo jen zdravotní důvody, jimiž tento postup začala odůvodňovat později) přinejmenším o nedbalý přístup dlužnice k plnění povinností v insolvenčním řízení.

26. O tom, že má (musí být) postupováno podle § 412 odst. 1 písm. b) insolvenčního zákona, by nebylo pochyb, i kdyby dlužnice od počátku tvrdila jen to, že osobní automobil potřebuje (vzhledem ke svému zdravotnímu stavu) na cesty k lékaři. Povinnost uvést takový majetek v seznamu majetku měla dlužnice i tak a zjevně ji porušila.

27. Jinak (obecně) řečeno, ani skutečnost, že dlužník, který porušil povinnost uvést v seznamu majetku svůj osobní automobil, potřebuje osobní automobil na cesty k lékaři, jej za trvání účinků schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře nezbavuje povinnosti vydat osobní automobil insolvenčnímu správci ke zpeněžení a výtěžek použít k mimořádné splátce nad rámec splátkového kalendáře [§ 412 odst. 1 písm. b) insolvenčního zákona].

28. K vlastní dovolací námitce založené na odkazu na usnesení Ústavního soudu budiž řečeno, že odkaz je v daných souvislostech nepřiléhavý, jelikož postižení rozdílu mezi právy závazkovými a právy věcnými samo o sobě není důvodem k jakékoliv korekci postupu [dle 412 odst. 1 písm. b) insolvenčního zákona], jímž je sankcionováno zatajení majetku dlužníkem (lhostejno, zda tak učinil úmyslně nebo z nedbalosti) před věřiteli a insolvenčním soudem.

29. Právní posouzení věci odvolacím soudem je tudíž co do závěru, že nebyl důvod vyjmout osobní automobil z majetkové podstaty dlužnice postupem podle § 226 insolvenčního zákona, správné.

30. Vady řízení, k nimž Nejvyšší soud u přípustného dovolání přihlíží z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 o. s. ř.), se ze spisu též nepodávají. Nejvyšší soud proto, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), dovolání zamítl [§ 243d písm. a) o. s. ř.].

Č. 40

č. 40

Smlouva kupní, Odstoupení od smlouvy, Konkurs

§ 253 IZ ve znění do 31. 12. 2013, § 517 odst. 1 obč. zák., § 344 obch. zák.

Úprava § 253 insolvenčního zákona řeší otázku porušování povinnosti splnit smlouvu (jen) přede dnem a ke dni prohlášení konkursu. I po prohlášení konkursu na majetek dlužníka nemůže insolvenční správce dlužníka odstoupit od smlouvy pro prodlení druhé smluvní strany z doby před prohlášením konkursu jinak než v režimu § 253 insolvenčního zákona.

Úprava § 253 insolvenčního zákona však neřeší otázku, zda a za jakých předpokladů může insolvenční správce odstoupit od smlouvy o vzájemném plnění v důsledku toho, že druhá smluvní strana je v prodlení s plněním povinností podle smlouvy po prohlášení konkursu na majetek dlužníka. V těchto případech se posuzuje důvodnost odstoupení podle hmotného práva, jímž se smlouva řídí.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 2. 2016, sen. zn. 29 ICdo 70/2014, ECLI: CZ:NS:2016:29.ICDO.70.2014.1)

Nejvyšší soud zrušil k dovolání žalovaného rozsudek Vrchního soudu v Olomouci ze dne 16. 7. 2014, sp. zn. 31 ICm 2085/2012, 11 VSOL 22/2014 (KSOS 31 INS 5390/2012), jakož i rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 18. 9. 2013, sp. zn. 31 ICm 2085/2012, a věc vrátil Krajskému soudu v Ostravě k dalšímu řízení.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Krajský soud v Ostravě (dále též jen „insolvenční soud“) rozsudkem ze dne 18. 9. 2013, č. j. 31 ICm 2085/2012-44, vyloučil z majetkové podstaty dlužnice M., s. r. o., „v likvidaci“ ve výroku blíže určené nemovitosti (výrok I.) a rozhodl o nákladech řízení (výrok II.).

2. Vyšel přitom z toho, že:

[1] Žalobkyně uzavřela dne 16. 12. 2008 jako kupující se společností M., s. r. o. (dále též jen „dlužnice“), jako prodávající kupní smlouvu (dále jen

„smlouva“), na jejímž základě pozdější dlužnice převedla na žalobkyni vlastnické právo k následujícím nemovitostem:

- objektu bydlení na pozemku parc. č. 2657/2,
- objektu bez č. p. / č. e. – garáž na pozemku parc. č. 2657/37,
- objektu bez č. p. / č. e. – garáž na pozemku parc. č. 2657/38,
- objektu bez č. p. / č. e. – garáž na pozemku parc. č. 2657/39,
- objektu bez č. p. / č. e. – garáž na pozemku parc. č. 2657/40,
- objektu bez č. p. / č. e. – garáž na pozemku parc. č. 2657/41,

všem zapsaným na LV č. 3702, pro katastrální území O. – P., obec O., vedené u Katastrálního úřadu pro Moravskoslezský kraj, Katastrální pracoviště O. (dále též jen „sporné nemovitosti“). Žalobkyně se ve smlouvě zavázala zaplatit za sporné nemovitosti kupní cenu ve výši 5 000 000 Kč, a to převodem na účet prodávající do 31. 1. 2009.

[2] Vlastnické právo žalobkyně ke sporným nemovitostem bylo vloženo do katastru nemovitostí s právními účinky vkladu ke 2. 1. 2009.

[3] Usnesením ze dne 1. 9. 2010, č. j. 26 Cm 10/2010-7, jež nabylo právní moci 30. 9. 2010, zrušil Krajský soud v Ostravě pozdější dlužnici, nařídil její likvidaci a likvidátorem jmenoval JUDr. M. L. Jmenovaný byl z funkce likvidátora odvolán usnesením téhož soudu ze dne 10. 3. 2011, č. j. 28 Cm 13/2011-8, a namísto něj byla likvidátorkou pozdější dlužnice jmenována JUDr. D. J.

[4] D. J. coby likvidátorka pozdější dlužnice vyzvala žalobkyni přípisem ze dne 23. 9. 2011 k zaplacení dosud neuhrazené kupní ceny ve výši 5 000 000 Kč, neuznávajíc její úhradu provedenou (dle žalobkyně) započtením pohledávky.

[5] Dne 9. 1. 2012 podala D. J. proti žalobkyni u Obvodního soudu pro Prahu 7 (dále jen „obvodní soud“) návrh na vydání platebního rozkazu o zaplacení 5 000 000 Kč s příslušenstvím z titulu neuhrazené kupní ceny sjednané ve smlouvě; řízení je vedeno pod sp. zn. 10 C 6/2012.

[6] Usnesením ze dne 2. 5. 2012, č. j. KSOS 31 INS 5390/2012-A-13, jež nabylo právní moci 22. 5. 2012, zjistil insolvenční soud úpadek dlužnice, na její majetek prohlásil konkurs a insolvenčním správcem ustanovil žalovaného.

[7] Dne 16. 6. 2012 bylo žalobkyni doručeno odstoupení od smlouvy ze dne 8. 6. 2012 učiněné žalovaným s poukazem na § 517 odst. 1 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku (dále jen „obč. zák.“), pro neuhrazení kupní ceny ze smlouvy ani v přiměřené lhůtě, kterou žalobkyni ve výzvě k zaplacení kupní ceny z 23. 9. 2011 poskytla D. J.

[8] Žalovaný sepsal dne 19. 6. 2012 sporné nemovitosti do majetkové podstaty dlužnice; vyrozumění o soupisu bylo žalobkyni doručeno 21. 6. 2012.

[9] Žalobkyně podala dne 13. 7. 2012 žalobu v projednávané věci.

[10] Obvodní soud vyzval dne 19. 2. 2013 žalovaného, aby se vyjádřil, zda navrhuje pokračovat v řízení o zaplacení kupní ceny. Žalovaný navrhl, „aby řízení bylo přerušeno“. Řízení o zaplacení kupní ceny dosud nebylo pravomocně skončeno.

č. 40

3. Na takto ustaveném základě insolvenční soud nejprve dovodil, že žaloba je včasná.
4. Následně poukázal na závěry publikované v odborné literatuře (konkrétně v díle ŠVESTKA, J., SPÁČIL, J., ŠKÁROVÁ, M., HULMÁK, M. a kol: Občanský zákoník II. Komentář. 1. vydání. Praha, C. H. Beck 2008, str. 1393), podle nichž v důsledku prodlení dlužníka, který nesplnil svůj dluh ani v dodatečně přiměřené lhůtě, kterou mu věřitel poskytl, vzniká věřiteli právo od smlouvy odstoupit. ... I poté, co dlužník nesplnil v dodatečně mu poskytnuté lhůtě, věřiteli zůstává zachováno právo domáhat se plnění a je na něm, zda se rozhodne odstoupit od smlouvy, nebo se domáhat plnění. Jestliže věřitel po uplynutí dodatečně poskytnuté lhůty od smlouvy neodstoupil, a naopak podal žalobu na plnění, nemůže již jednostranně od smlouvy odstoupit.
5. Z citovaných doktrinálních závěrů insolvenční soud dovodil, že za situace, která nastala v projednávané věci, tj. v případě, že probíhá řízení o zaplacení kupní ceny, není odstoupení od smlouvy pro nezaplacení kupní ceny účinné prodávající po zahájení uvedeného řízení platné a nemohlo vyvolat právní účinky spočívající v obnovení vlastnického práva dlužnice ke sporným nemovitostem.
6. S ohledem na žalobkyní vznesenou námitku promlčení práva žalovaného odstoupit od smlouvy insolvenční soud dále uzavřel, že právo žalovaného odstoupit od smlouvy se promlčelo, neboť odstoupil od smlouvy až po uplynutí obecné tříleté promlčecí doby stanovené § 101 obč. zák. Sporné nemovitosti tak náleží do majetkové podstaty dlužnice, uzavřel insolvenční soud.
7. K odvolání žalovaného Vrchní soud v Olomouci rozsudkem ze dne 16. 7. 2014, č. j. 31 ICm 2085/2012, 11 VSOL 22/2014-74 (KSOS 31 INS 5390/2012), potvrdil rozsudek insolvenčního soudu (první výrok) a rozhodl o nákladech odvolacího řízení (druhý výrok).
8. Odvolací soud úvodem neshledal důvodnou námitku absolutní neplatnosti smlouvy pro rozpor s § 196a odst. 3 větou první zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník (dále též jen „obch. zák.“), neboť smlouva nebyla uzavřena mezi osobami vypočtenými v tomto ustanovení.
9. Za nesprávný měl odvolací soud názor insolvenčního soudu o promlčení práva žalovaného odstoupit od smlouvy. Použití občanského zákoníku na obchodní závazkové vztahy je totiž § 261 odst. 6 obch. zák. omezeno jen na ustanovení občanského zákoníku o příslušném smluvním typu neupraveném v obchodním zákoníku. I na smluvní typy upravené pouze v občanském zákoníku (např. na kupní smlouvu o převodu nemovitosti) se však použijí obecná

ustanovení o obchodních závazkových vztazích, obsažená v obchodním zákoníku. Smlouva přitom byla dle názoru odvolacího soudu uzavřena mezi podnikateli při výkonu jejich podnikatelské činnosti, dopadají na ni tedy ustanovení obchodního zákoníku o odstoupení od smlouvy a o promlčení. Promlčecí lhůta k uplatnění práva od smlouvy odstoupit byla dle § 397 obch. zák. čtyřletá a uplynula až 1. 2. 2013. Jelikož žalovaný odstoupil od předmětné smlouvy 8. 6. 2012 a toto odstoupení bylo žalobkyni doručeno 16. 6. 2012, šlo – podle odvolacího soudu – o odstoupení včasné.

10. Odvolací soud se nicméně ztotožnil se závěrem insolvenčního soudu, podle něhož odstoupení od smlouvy učiněné žalovaným nemohlo vyvolat zamýšlené účinky. „Jestliže totiž věřitel (zde dlužník) ani po uplynutí dodatečné lhůty k plnění (dané likvidátorkou věřitele) od smlouvy neodstoupil, a naopak byla jím (likvidátorkou) proti žalobci podána žaloba na plnění a toto řízení není dosud skončeno (viz zjištění shora), pak právě tato běžící žaloba na plnění brání tomu, aby úkon odstoupení (byť jej učinil za věřitele insolvenční správce) bylo možno považovat za změnu volby práva. Jinými slovy věřitel, jehož dlužník porušil smlouvu a nezaplatil kupní cenu, má dvě možnosti. Buď od smlouvy odstoupí, nebo se bude domáhat plnění (žalobou). Jestliže podá žalobu na plnění a na této žalobě setrvá, pak mu za této situace nelze právo na odstoupení od kupní smlouvy (z důvodu nezaplacení kupní ceny) přiznat“, uzavřel odvolací soud. Z uvedeného důvodu tak podle odvolacího soudu ani nebylo třeba zabývat se otázkou (provádět v tomto směru dokazování), zda kupní cena byla uhrazena žalobkyní (jí tvrzeným započtením pohledávky).

II.

Dovolání a vyjádření k němu

11. Proti rozsudku odvolacího soudu podal žalovaný dovolání, opíraje jeho přípustnost o § 237 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (dále jen „o. s. ř.“), uplatňuje (posuzováno dle obsahu) dovolací důvod dle § 241a odst. 1 o. s. ř. (nesprávné právní posouzení věci) a navrhuje, aby rozhodnutí odvolacího soudu, jakož i soudu prvního stupně bylo zrušeno a věc byla vrácena soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

12. Dovolatel má za to, že napadené rozhodnutí spočívá na vyřešení otázky hmotného práva, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla řešena, a rovněž se domnívá, že právní otázky řešené odvolacím soudem „mají být posouzeny jinak než v rozsudku soudu druhé instance“.

13. Za neřešenou má přitom otázku, zda insolvenční správce dlužníka, který je věřitelem z kupní smlouvy (prodávajícím), může od této smlouvy (platně) odstoupit za situace, kdy před zahájením insolvenčního řízení insolvenční dlužník (věřitel) od kupní smlouvy neodstoupil, a naopak jím (jeho likvidátorkou) byla

proti obligačnímu dlužníku podána žaloba o zaplacení kupní ceny, o které soud dosud nerozhodl.

14. Jinými slovy (dle dovolatele): „Platí..., že věřitel, jehož dlužník porušil smlouvu a nezaplatil kupní cenu, má dvě možnosti, a to buď od smlouvy odstoupit, nebo se domáhat plnění (žalobou)?“

č. 40

15. Se závěrem odvolacího soudu, podle něhož likvidátorka dlužnice podáním žaloby o zaplacení kupní ceny provedla „volbu práva“, a znemožnila tím následně v insolvenčním řízení ustanovenému insolvenčnímu správci postupovat jinak, tj. odstoupit od smlouvy, dovolatel nesouhlasí. Bez ohledu na to, zda se odstoupení od smlouvy v projednávané věci řídilo ustanoveními občanského, nebo obchodního zákoníku (ať jeho účinky nastaly *ex tunc*, či *ex nunc*), odstoupila-li smluvní strana od smlouvy dříve, než bylo protistranou plněno, závazek protistrany plnit podle smlouvy odpadl. Zavázaná strana tedy není nadále povinna plnit na základě zrušené smlouvy a oprávněná strana pozbývá právo na toto plnění. Dle názoru dovolatele tak žaloba o plnění ze smlouvy odstoupením dovolatele od této smlouvy „pozbyla smyslu“.

16. Žalobkyně se ve vyjádření k dovolání ztotožnila se závěry soudů obou stupňů, odstoupení od smlouvy učiněné dovolatelem označila za účelové a navrhla, aby dovolací soud dovolání odmítl.

III.

Přípustnost dovolání

17. Dovolání je přípustné podle § 237 o. s. ř., neboť v dovolání předestřená otázka odstoupení od kupní smlouvy pro nezaplacení kupní ceny v době, kdy probíhá (prodávajícím vyvolané) soudní řízení o zaplacení kupní ceny, nebyla v rozhodování dovolacího soudu dosud vyřešena.

IV.

Důvodnost dovolání

18. Dovolání je i důvodné.

19. Rozhodné hmotné právo se podává z § 3028 odst. 1 a 3 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, účinného od 1. 1. 2014 (dále jen „o. z.“). Nejvyšší soud tudíž věc posoudil podle dosavadních právních předpisů, tj. podle občanského zákoníku ve znění účinném do 31. 12. 2013.

20. Z § 48 odst. 1 obč. zák. se podává, že od smlouvy může účastník odstoupit, jen jestliže je to v tomto zákoně stanoveno nebo účastníky dohodnuto.

Podle § 517 odst. 1 obč. zák. dlužník, který svůj dluh řádně a včas nesplní, je v prodlení. Jestliže jej nesplní ani v dodatečně přiměřené lhůtě věřitelem mu poskytnuté, má věřitel právo od smlouvy odstoupit; jde-li o plnění dělitelné,

může se odstoupení věřitele za těchto podmínek týkat i jen jednotlivých plnění.

Z § 344 obch. zák. plyne, že od smlouvy lze odstoupit pouze v případech, které stanoví smlouva nebo tento zákon.

Podle § 345 odst. 1 obch. zák., znamená-li prodlení dlužníka (§ 365) nebo věřitele (§ 370) podstatné porušení jeho smluvní povinnosti, je druhá strana oprávněna od smlouvy odstoupit, jestliže to oznámí straně v prodlení bez zbytečného odkladu poté, kdy se o tomto porušení dověděla.

Z § 346 odst. 1 obch. zák. se podává, že znamená-li prodlení dlužníka nebo věřitele nepodstatné porušení smluvní povinnosti, může druhá strana odstoupit od smlouvy v případě, že strana, která je v prodlení, nesplní svou povinnost ani v dodatečně přiměřené lhůtě, která jí k tomu byla poskytnuta.

Podle § 253 odst. 1 zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění účinném do 31. 12. 2013 (které je pro věc rozhodné s ohledem na to že dovolací soud posuzoval odstoupení do smlouvy učiněné 8. 6. 2012), nebyla-li smlouva o vzájemném plnění včetně smlouvy o smlouvě budoucí v době prohlášení konkursu ještě zcela splněna ani dlužníkem, ani druhým účastníkem smlouvy, insolvenční správce může smlouvu splnit místo dlužníka a žádat splnění od druhého účastníka smlouvy nebo může od smlouvy odstoupit.

I. K odstoupení od smlouvy o vzájemném plnění v poměrech úpravy insolvenčního zákona:

21. Nejvyšší soud nepřehlédl, že soudy se při posuzování práva insolvenčního správce odstoupit od smlouvy opomenuly zabývat insolvenční rovínou věci.

22. Výkladem § 253 insolvenčního zákona, ve znění účinném do 31. 12. 2013, se Nejvyšší soud zabýval v rozsudku ze dne 31. 10. 2014, sen. zn. 29 ICdo 20/2012, uveřejněném pod č. 49/2015 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek (dále jen „R 49/2015“), ve kterém formuloval a odůvodnil (mimo jiné) následující závěry:

[1] Smlouvou o vzájemném plnění se ve smyslu § 253 odst. 1 insolvenčního zákona rozumí vedle tam výslovně uvedené smlouvy o smlouvě budoucí především (typově) kupní smlouva, směnná smlouva nebo smlouva o dílo.

[2] Zvláštní úprava obsažená v § 253 insolvenčního zákona nahrazuje za trvání konkursu na majetek účastníka smlouvy o vzájemném plnění ta ustanovení hmotného práva, jež smluvním stranám dovolovala odstoupit od takové smlouvy pro její neplnění v době před prohlášením konkursu.

[3] Je-li smlouva o vzájemném plnění ke dni prohlášení konkursu na majetek jedné ze stran smlouvy (dlužníka) zcela splněna druhou stranou smlouvy, nemůže druhá strana smlouvy od smlouvy odstoupit proto, že dlužník před prohlášením konkursu sám řádně a včas nesplnil (a v důsledku prohlášení konkursu již nesplní) své povinnosti z této smlouvy, a to bez zřetele k tomu, zda smlouva obsahuje ujednání o právu odstoupit od smlouvy.

23. Z R 49/2015 plyne, že zvláštní úprava § 253 insolvenčního zákona řeší otázku porušování povinnosti splnit smlouvu (jen) přede dnem a ke dni prohlášení konkursu.

24. Dále se odtud podává, že i po prohlášení konkursu na majetek dlužníka nemůže insolvenční správce dlužníka odstoupit od smlouvy pro prodlení druhé smluvní strany z doby před prohlášením konkursu jinak než v režimu § 253 insolvenčního zákona.

25. Úprava obsažená v § 253 insolvenčního zákona však neřeší otázku, zda a za jakých předpokladů může insolvenční správce [coby osoba, na kterou prohlášením konkursu na majetek dlužníka přešlo ve smyslu § 246 odst. 1 insolvenčního zákona oprávnění nakládat s majetkovou podstatou; srov. i § 229 odst. 3 písm. c) insolvenčního zákona] odstoupit od smlouvy o vzájemném plnění v důsledku toho, že druhá smluvní strana je v prodlení s plněním povinností podle takové smlouvy po prohlášení konkursu na majetek dlužníka. Přitom může jít:

[1] o prodlení, které pokračuje z doby před prohlášením konkursu [druhá smluvní strana neplnila včas a řádně povinnosti podle smlouvy již před prohlášením konkursu a po prohlášení konkursu v takovém (protiprávním) jednání pokračovala], nebo

[2] o prodlení s plněním povinností podle smlouvy o vzájemném plnění, které nastalo (poprvé vzniklo) až po prohlášení konkursu na majetek dlužníka.

26. V obou těchto případech se (při absenci jiné úpravy v insolvenčním zákoně) posuzuje důvodnost odstoupení podle obecného právního režimu (podle hmotného práva, jímž se smlouva řídí). K tomu srov. obdobně (v poměrech zákona č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, ve znění účinném do 31. 12. 2007) závěry rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 30. 6. 2010, sp. zn. 29 Cdo 2089/2008, uveřejněného pod č. 39/2011 Sb. rozh. obč.

27. První z popsaných případů přitom může zahrnovat jak situaci, kdy podle § 253 insolvenčního zákona nebylo možné odstoupit od smlouvy o vzájemném plnění pro prodlení, k němuž došlo před prohlášením konkursu na majetek dlužníka, tak situaci, kdy takové odstoupení (podle § 253 insolvenčního zákona) možné bylo, ale osoba k tomu oprávněná se rozhodla, že smlouvu tímto způsobem neukončí. Od druhého z popsaných případů se situace, kdy prodlení nastalo (vzniklo) již před prohlášením konkursu na majetek dlužníka a trvá i po prohlášení konkursu na majetek dlužníka, liší v tom, že pro účely posouzení, zda za trvání konkursu na majetek dlužníka lze odstoupit od smlouvy o vzájemném plnění podle obecného právního režimu, se nepřihlíží k prodlení z doby do prohlášení konkursu na majetek dlužníka (které řeší úprava obsažená v § 253 insolvenčního zákona).

28. Pro úplnost budiž řečeno, že výše formulované závěry [k prodlení, jež nastalo (vzniklo) před prohlášením konkursu na majetek dlužníka a trvá i po prohlášení konkursu na majetek dlužníka] se bez dalšího váží jen k právu insolvenčního

správce odstoupit od smlouvy o vzájemném plnění pro prodlení druhé smluvní strany. U smlouvy o vzájemném plnění, u které byl před prohlášením konkursu v prodlení dlužník, je třeba mít na paměti, že pohledávky vzešlé z takového prodlení (včetně těch nepeněžitých) se v insolvenčním řízení uplatňují v režimu § 165 a násl. insolvenčního zákona.

29. Pro poměry dané věci z výše uvedeného plyne, že právní posouzení věci oběma soudy je nesprávné (a dovolání je důvodné) již proto, že v jeho mezích zcela přehlédly úpravu (obsaženou v § 253 insolvenčního zákona), která v „konkursním“ režimu modifikuje práva účastníků odstoupit od smlouvy o vzájemném plnění, a nezkoumaly věc způsobem plynoucím z podaného výkladu.

II. K odstoupení od smlouvy po podání žaloby o zaplacení kupní ceny:

30. Nejvyšší soud nesdílí též závěr soudů obou stupňů, podle něhož obecně platí, že poté, co věřitel (v projednávané věci likvidátorka dlužnice) podal u soudu žalobu o zaplacení kupní ceny, již nemůže v průběhu řízení od kupní smlouvy odstoupit pro nezaplacení kupní ceny (v projednávané věci tak učinil insolvenční správce dlužnice). Takový závěr nemá oporu v žádném ustanovení občanského ani obchodního zákoníku a znamenal by neopodstatněné omezení práv věřitele, jenž svůj závazek (závazky) z kupní smlouvy řádně splnil.

31. Jinými slovy, i po zahájení sporu o zaplacení kupní ceny může věřitel od kupní smlouvy odstoupit pro nezaplacení kupní ceny. Důsledkem takového postupu ovšem zásadně bude – nevezme-li věřitel žalobu zpět – neúspěch ve sporu o zaplacení kupní ceny (odstoupením kupní smlouva zaniká a věřitel ztrácí nárok na zaplacení kupní ceny).

32. Právní posouzení této otázky odvolacím soudem tudíž také není správné a dovolací důvod podle § 241a odst. 1 o. s. ř. byl i potud uplatněn právem. Nejvyšší soud proto, aniž ve věci nařizoval jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), rozhodnutí odvolacího soudu podle § 243e odst. 1 o. s. ř. zrušil. Důvody, pro které nemohlo obstát rozhodnutí odvolacího soudu, dopadají i na rozhodnutí soudu prvního stupně; Nejvyšší soud proto zrušil i je a věc v tomto rozsahu vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení (§ 243e odst. 2 věta druhá o. s. ř.).

33. Právní názor Nejvyššího soudu je pro soud prvního stupně i pro soud odvolací závazný (§ 243g odst. 1 věta první o. s. ř.).

34. V další fázi řízení soud mimo jiné nepřehlédne úpravu § 3054 a § 3055 o. z. a (pro vymezení předmětu řízení) objasní, zda sporné nemovitosti jsou i po 1. lednu 2014 samostatnými věcmi v právním smyslu.

35. V novém rozhodnutí soud znovu rozhodne i o nákladech řízení, včetně řízení dovolacího (§ 243g odst. 1 věta druhá o. s. ř.).

36. S přihlédnutím k době vydání napadeného rozhodnutí byl pro dovolací řízení rozhodný občanský soudní řád ve znění účinném od 1. 1. 2014 (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 5. 2014, sen. zn. 29 ICdo 33/2014, uveřejněné pod č. 92/2014 Sb. rozh. obč.).

Č. 41

č. 41

Pracovněprávní vztahy, Nemoc z povolání, Převedení na jinou práci
§ 41 odst. 1 písm. b) zákona č. 262/2006 Sb., § 52 písm. d) zákona č. 262/2006 Sb.

Podmínkou pro převedení zaměstnance na jinou vhodnou práci pro dosažení nejvyšší přípustné expozice [§ 41 odst. 1 písm. b) zák. práce] není, aby neschopnost k výkonu dosavadní práce byla vyslovena lékařským posudkem. Krajské hygienické stanici nepřisluší rozhodovat o tom, jakou práci může zaměstnanec po dosažení nejvyšší přípustné expozice vykonávat.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. 1. 2016, sp. zn. 21 Cdo 2400/2014, ECLI:CZ:NS:2016:21.CDO.2400.2014.1)

Nejvyšší soud k dovolání žalované zrušil rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 22. 1. 2014, sp. zn. 16 Co 215/2013, jakož i rozsudek Okresního soudu v Karviné ze dne 12. 7. 2013, sp. zn. 25 C 60/2012, a věc vrátil Okresnímu soudu v Karviné k dalšímu řízení.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Žalobce se domáhal, aby žalované byla uložena povinnost „převést žalobce na jinou vhodnou práci, kde již nedochází k načítání expozice“, popřípadě aby žalované byla uložena povinnost „s žalobcem rozvázat pracovní poměr z důvodu naplnění NPE“. Žalobu odůvodnil tím, že dosáhl 100% nejvyšší přípustné expozice (dále též jen „NPE“) již v květnu 2012, a zaměstnavatel je dle § 41 odst. 1 písm. b) zák. práce povinen převést na jinou práci zaměstnance, který dosáhl nejvyšší přípustné expozice. Pro případ, že žalovaná nemá pro žalobce jinou vhodnou práci, žádal, aby žalované byla uložena povinnost rozvázat s ním pracovní poměr z důvodu dosažení NPE.

2. Žalovaná žalobě přisvědčila v tom, že žalobce, který byl pracovně zařazen v úseku degazace a vrtů jako vrtmistr, dovršil na tomto pracovišti v měsíci květnu 2012 100% NPE. Toto pracoviště je však jako tzv. „neproduktivní konto“ zařazeno podle kategorizace prací v závislosti na míře rizika prašnosti do kategorie 2. V rozhodnutí Krajské hygienické stanice Moravskoslezského kraje ze dne 12. 8. 2005, zn. 10786/245/05/Ur – „Kategorizace prací v závislosti na míře rizika prašnosti“ – je pak v bodě 26 stanoveno, že zaměstnanci, kteří dosáhli

100% NPE, mohou nadále vykonávat práce na důlních pracovištích, a to práce zařazené do třídy prašnosti 1 a 2, avšak mimo produktivní konta (rubání, ražení). Vzhledem k tomu, že žalobce dosáhl 100% NPE na pracovišti zařazeném do kategorie prašnosti 2 mimo produktivní konta, nebyl tedy důvod převést žalobce na jinou práci nebo s ním rozvázat pracovní poměr.

3. Okresní soud v Karviné rozsudkem ze dne 12. 7. 2013, č. j. 25 C 60/2012-26, uložil žalované povinnost „převést žalobce z vrtmistra na úseku degazace v dole na jinou vhodnou práci odpovídající jeho kvalifikaci a zdravotnímu stavu, kde nedochází k načítání přípustné expozice“, zamítl žalobu, aby žalované byla uložena povinnost rozvázat se žalobcem pracovní poměr z důvodu nejvyšší přípustné expozice a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení. Podle názoru soudu prvního stupně § 41 odst. 1 písm. b) zák. práce „zcela jasně“ stanoví povinnost zaměstnavatele převést zaměstnance na jinou práci, dosáhl-li na pracovišti určeném rozhodnutím příslušného orgánu ochrany veřejného zdraví nejvyšší přípustné expozice. Žalobce dosáhl v květnu 2012 nejvyšší přípustné expozice 100,28 % a stále pracuje na původním pracovišti, které je sice zařazeno do 2. kategorie rizika prašnosti, ale nadále se zde načítá nejvyšší přípustná expozice. Bod 26 Rozhodnutí KHS je podle názoru soudu prvního stupně v rozporu s § 41 odst. 1 písm. b) zák. práce, neboť toto ustanovení má preventivní charakter, a kdyby žalobce na svém pracovišti nadále pracoval, docházelo by dále ke zvyšování nejvyšší přípustné expozice. Požadavek žalobce, aby žalované bylo uloženo rozvázat s ním pracovní poměr, soud prvního stupně zamítl jako předčasný, neboť teprve poté, co zaměstnavatel nebude mít možnost žalobce převést na jinou práci, je dosažení nejvyšší přípustné expozice výpovědním důvodem podle § 52 písm. d) zák. práce.

4. K odvolání žalované Krajský soud v Ostravě rozsudkem ze dne 22. 1. 2014, č. j. 16 Co 215/2013-45, rozsudek soudu prvního stupně ve výroku, jímž byla žalované uložena povinnost převést žalobce na jinou práci, potvrdil a rozhodl, že žalovaná je povinna zaplatit žalobci na náhradu nákladů odvolacího řízení 2 180 Kč k rukám advokátky JUDr. M. P. Odvolací soud vyslovil nesouhlas s názorem žalované, že povinnost zaměstnavatele převést zaměstnance na jinou práci nenastává již samotným dosažením nejvyšší přípustné expozice, ale až při splnění podmínky, že na takovém pracovišti nesmí dále pracovat. Podle názoru odvolacího soudu § 41 odst. 1 písm. b) zák. práce „uvádí zcela jasně“ povinnost zaměstnavatele převést zaměstnance, kteří již dosáhli 100% NPE, na jinou práci, kde již nedochází k načítání NPE. Rozhodnutí KHS, že tito zaměstnanci mohou vykonávat práce na důlních pracovištích zařazené do tříd rizika prašnosti 1. a 2., je v rozporu se smyslem a účelem § 41 odst. 1 písm. b) zák. práce a odvolací soud se tímto rozhodnutím necítí být vázán.

II. Dovolání a vyjádření k němu

č. 41

5. Proti tomuto rozsudku odvolacího soudu podala žalovaná dovolání. Setrvává na tom, že povinnost zaměstnavatele převést zaměstnance na jinou vhodnou práci nevzniká již tím, že zaměstnanec dosáhne NPE, ale až za současného splnění podmínky, že na takovém pracovišti nesmí zaměstnanec dále pracovat. Zaměstnanci, kteří již dosáhli 100% NPE, mohou v souladu s bodem 26 rozhodnutí Krajské hygienické stanice Moravskoslezského kraje nadále vykonávat práci na důlních pracovištích, a to práce zařazené do třídy rizika prašnosti 1. a 2. mimo produktivní konta. Protože zákon sám žádná kritéria ochrany zdraví nestanoví, příslušný orgán ochrany veřejného zdraví je zákonem č. 98/1987 Sb., o zvláštním příspěvku horníkům, zmocněn, aby stanovil svým rozhodnutím nejvyšší přípustnou expozici pro práce na jednotlivých pracovištích v podzemí hlubinných dolů a zařazování prací do kategorií rizik prašnosti. Za těchto okolností, protože sám zákon žádná kritéria ochrany zdraví nestanoví, nelze tvrdit, že toto rozhodnutí je v rozporu se zákonem. Dovolatelka dále vyslovila nesouhlas se závěrem, že by zaměstnanci po dosažení 100% NPE měli být převáděni na práci bez dalšího načítání NPE, neboť takováto důlní pracoviště prakticky neexistují, a všichni zaměstnanci, kteří dovršili 100% NPE, by nebyli převáděni, ale vyřazováni z dolu. Vzhledem k tomu, že žalovaná nemá žádné volné pracovní místo, kde by nedocházelo k načítání NPE, nemá možnost rozsudek splnit, neboť na zaměstnavateli nelze požadovat, aby vytvořil nové pracovní místo jen proto, aby rozsudku vyhověl. Navrhla, aby dovolací soud rozsudek odvolacího soudu změnil tak, že rozsudek okresního soudu se mění tak, že žaloba se zamítá.

6. Žalobce uvedl, že v žádném ustanovení zákoníku práce není stanoveno, že by orgán veřejného zdraví mohl rozhodnout, že v případě, když zaměstnanci dosáhnou nejvyšší přípustné expozice, mohli by nadále zůstat na pracovišti, kde se nadále načítá prašná expozice, ale s menším rizikem prachu.

III. Přípustnost dovolání

7. Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a občanského soudního řádu) po zjištění, že dovolání proti pravomocnému rozsudku odvolacího soudu bylo podáno oprávněnou osobou (účastníkem řízení) ve lhůtě uvedené v § 240 odst. 1 občanského soudního řádu a že věc je třeba i v současné době – vzhledem k tomu, že řízení v projednávané věci bylo zahájeno v době před 1. 1. 2014 – posoudit (srov. čl. II bod 2 zákona č. 293/2013 Sb.) podle zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, účinném do 31. 12. 2013 (dále jen „o. s. ř.“), se nejprve zabýval otázkou přípustnosti dovolání.

8. Dovoláním lze napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští (§ 236 odst. 1 o. s. ř.).

9. Není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe odvolacího soudu nebo která v rozhodování odvolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak (§ 237 o. s. ř.).

10. V projednávané věci bylo pro rozhodnutí soudů významné (mimo jiné) vyřešení právní otázky, zda a za jakých předpokladů dochází k povinnosti zaměstnavatele převést zaměstnance na jinou práci při dosažení nejvyšší přípustné expozice. Vzhledem k tomu, že tato právní otázka hmotného práva dosud nebyla v rozhodování odvolacího soudu ve všech souvislostech vyřešena, dospěl Nejvyšší soud k závěru, že dovolání žalované je přípustné podle § 237 o. s. ř.

IV.

Důvodnost dovolání

11. Projednávanou věc je třeba i v současné době posuzovat – vzhledem k tomu, že žalobce odvozuje svůj žalobní požadavek od dosažení nejvyšší přípustné expozice v květnu 2012 – podle zákona č. 262/2006 Sb., zákoníku práce, ve znění zákonů č. 585/2006 Sb., č. 181/2007 Sb., č. 261/2007 Sb., č. 296/2007 Sb. a č. 362/2007 Sb., nálezu Ústavního soudu č. 116/2008 Sb. a zákonů č. 121/2008 Sb., č. 126/2008 Sb., č. 294/2008 Sb., č. 305/2008 Sb., č. 382/2008 Sb., č. 451/2008 Sb., č. 320/2009 Sb., č. 326/2009 Sb., č. 286/2009 Sb., č. 306/2008 Sb., 462/2009 Sb., č. 347/2010 Sb., 377/2010 Sb., č. 427/2010 Sb., č. 73/2011 Sb., č. 180/2011 Sb., 185/2011 Sb., č. 466/2011 Sb., 341/2011 Sb., č. 364/2011 Sb., č. 365/2011 Sb., č. 367/2011 Sb., č. 429/2011 Sb. a č. 375/2011 Sb., tedy podle zákoníku práce ve znění účinném do 30. 6. 2012 (dále jen „zák. práce“).

12. Podle § 41 odst. 1 písm. b) zák. práce je zaměstnavatel povinen převést zaměstnance na jinou práci, nesmí-li podle lékařského posudku vydaného poskytovatelem pracovnílékařských služeb nebo rozhodnutí příslušného správního orgánu, který lékařský posudek přezkoumává, dále konat dosavadní práci pro pracovní úraz, onemocnění nemocí z povolání nebo pro ohrožení touto nemocí, anebo dosáhl-li na pracovišti určeném rozhodnutím příslušného orgánu ochrany veřejného zdraví nejvyšší přípustné expozice.

13. Nejvyšší přípustnou expozici pro práci na jednotlivých pracovištích v podzemí hlubinných dolů stanoví rozhodnutím příslušný orgán ochrany veřejného zdraví. Zařazování prací do kategorií rizika a sledování expozice jednotlivých pracovníků pracujících v podzemí hlubinných dolů provádějí

zaměstnavatelé podle tohoto rozhodnutí (4 odst. 1 zákona č. 98/1987 Sb., o zvláštním příspěvku horníkům, ve znění zákona č. 306/2008 Sb.). Podle míry výskytu faktorů, které mohou ovlivnit zdraví zaměstnanců, a jejich rizikovosti pro zdraví se práce zařazují do čtyř kategorií. Kritéria, faktory a limity pro zařazení prací do kategorií stanoví prováděcí právní předpis; hodnocení rizika a minimální ochranná opatření stanoví zvláštní právní předpis. Do kategorie se nezařazují práce prováděné na pracovištích staveb prozatímně užívaných ke zkušebnímu provozu, který nepřekročí jeden rok [§ 37 odst. 1 zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví v tehdy platném znění]. Na základě uvedeného zmocnění potom vyhláška č. 432/2003 Sb. stanovila podmínky pro zařazování prací do kategorií, limitní hodnoty ukazatelů biologických expozičních testů, podmínky odběru biologického materiálu pro provádění biologických expozičních testů a náležitosti hlášení prací s azbestem a biologickými činiteli.

14. Příslušným orgánem státní správy v ochraně veřejného zdraví, jemuž náleží za podmínek § 37 odst. 1 zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví, stanovit svým rozhodnutím nejvyšší přípustnou expozici pro práce na jednotlivých pracovištích v podzemí hlubinných dolů, jsou krajské hygienické stanice [§ 82 odst. 2 písm. d) uvedeného zákona], popřípadě, na návrh krajských hygienických stanic rozhoduje za podmínek § 37 o kategorizaci prací vykonávaných na jejich pracovištích ministerstvo zdravotnictví [§ 80 odst. 1 písm. f) část věty za středníkem uvedeného zákona].

15. Z uvedeného vyplývá, že krajské hygienické stanici náleží, po posouzení úrovně zátěže faktory rozhodujícími ze zdravotního hlediska o kvalitě pracovních podmínek, rozhodovat o zařazení práce do určité kategorie; jde o rozhodnutí, které je vydáno v souladu se zákonem a v jeho rámci, z něhož soud v občanském soudním řízení vychází (§ 135 odst. 2 o. s. ř.). Naproti tomu pravomoc rozhodovat – jak dovolatelka implicitně dovozuje – o tom, jakou práci může vykonávat zaměstnanec poté, co dosáhl nejvyšší přípustné expozice, zákon již krajské hygienické stanici nesvěřuje.

16. Účelem úpravy nejvyšší přípustné expozice je stanovit u zaměstnanců, kteří jsou při výkonu práce v podzemí dolu vystaveni nepříznivým vlivům pracovního prostředí, určité množství směn, po jejichž odpracování zaměstnanec nesmí nadále tuto práci vykonávat a musí být přeřazen na prokazatelně méně riziková pracoviště, jestliže vlivy nepříznivé zdraví zaměstnance nelze jinak odstranit a další setrvání zaměstnance na původním pracovišti by bylo zdrojem zvýšeného nebezpečí onemocnění (zejména vzniku nemocí z povolání). Úprava nejvyšší přípustné expozice tímto způsobem sleduje prevenci onemocnění profesionálního původu. Dosáhl-li zaměstnanec nejvyšší přípustné expozice, je zaměstnavatel povinen – stejně jako v případě, jestliže pozbyl vzhledem ke svému zdravotnímu stavu dlouhodobě způsobilost konat dále dosavadní práci nebo ji nesmí konat pro onemocnění nemocí z povolání nebo pro ohrožení touto nemocí – převést

jej na jinou práci [§ 41 odst. 1 písm. b) zák. práce]; nedojde-li k převedení na jinou práci (např. proto, že zaměstnavatel nemá pro zaměstnance jinou, ve smyslu § 37 odst. 5 zák. práce vhodnou práci), je dosažení nejvyšší přípustné expozice důvodem k rozvázání pracovního poměru [srov. § 46 odst. 1 písm. d) zák. práce].

17. S názorem dovolatelky, že v posuzovaném případě k převedení žalobce na jinou práci nebyl důvod, neboť podle rozhodnutí Krajské hygienické stanice Moravskoslezského kraje mohou zaměstnanci, kteří již dosáhli 100% NPE, nadále vykonávat práce na důlních pracovištích zařazené do tříd rizika prašnosti 1 a 2, avšak mimo produktivní konta, nelze vyslovit souhlas.

18. Z obsahu spisu vyplývá, že žalobce pracoval nejdříve v letech 1979 až 1982 jako horník, poté od roku 1982 vykonával práci vrtmistra na úseku degazace v dole a v květnu 2012 zde dosáhl nejvyšší přípustné expozice 100,28 %. Je jistě správné, že krajské hygienické stanici náleží oprávnění zařadit toto pracoviště do třídy rizika prašnosti 2, z rozsahu její působnosti dané zákonem však již nevyplývá její oprávnění rozhodovat o tom, že zaměstnanci, kteří dovršili nejvyšší přípustnou expozici, nemusí být převedeni na jinou práci a mohou na původním pracovišti nadále pokračovat. V tomto ohledu lze sdílet pochybnosti soudů, zda by byl naplněn preventivní smysl a účel § 41 odst. 1 písm. b) zák. práce, jestliže by zaměstnanci, kterým se po dlouhá léta „načítala“ prašná expozice (v případě žalobce třicet let), měli nadále v dosavadní práci v daném riziku prašnosti pokračovat. Namítá-li dovolatelka, že povinnost převést zaměstnance na jinou práci nevzniká již tím, že zaměstnanec dosáhne nejvyšší přípustné expozice, ale že současně musí být splněna podmínka, že na takovém pracovišti nesmí dále pracovat, potom přehlídí, že § 41 odst. 1 písm. b) zák. práce (na rozdíl od podmínek zde stanovených pro převedení na jinou práci pro pracovní úraz, onemocnění nemocí z povolání nebo ohrožení touto nemocí, kde se – jak z logiky věci vyplývá – vyžaduje, aby neschopnost k dosavadní práci byla vyslovena lékařským posudkem) stanoví jako podmínku pro (preventivní) převedení na jinou práci samu skutečnost, že zaměstnanec dosáhl expozice v takové výši, která je na daném pracovišti určeném rozhodnutím příslušného orgánu veřejného zdraví prohlášena za nejvýše přípustnou.

19. Z výše uvedených důvodů je třeba přisvědčit odvolacímu soudu, že je povinností žalované převést zaměstnance, který dosáhl nejvyšší přípustné expozice, „na práci a na pracoviště, kde nedochází k načítání NPE“. S jeho rozhodnutím, kterým potvrdil rozsudek soudu prvního stupně, jímž byla žalované uložena povinnost „převést žalobce z vrtmistra na úseku degazace v dole na jinou vhodnou práci odpovídající jeho kvalifikaci a zdravotnímu stavu, kde nedochází k načítání nejvyšší přípustné expozice“, však přesto nelze vyslovit souhlas, i když žalobce takto formulovaný požadavek uplatnil v žalobě.

20. Zde je třeba mít na zřeteli, že žaloba je podání, kterým se zahajuje řízení před soudem. Žaloba musí obsahovat kromě obecných náležitostí podání uvedených

v § 42 odst. 4 o. s. ř. – mimo jiné – vylíčení rozhodujících skutečností, označení důkazů, jichž se žalobce dovolává, a musí z ní být patrné, čeho se žalobce domáhá (srov. § 79 odst. 1 větu druhou o. s. ř.). Žalobce uvede, čeho se žalobou domáhá, jestliže v žalobě přesně a jednoznačně označí (tak, aby ji bylo možné z obsahu bez pochybností dovodit) povinnost, která má být žalovanému uložena rozhodnutím soudu, neboť soud nemůže účastníkům přiznat jiná práva a uložit jim jiné povinnosti, než jsou navrhovány, žalobní petit musí svým rozhodnutím zcela vyčerpat a nesmí jej – s výjimkou případů uvedených v § 153 odst. 2 o. s. ř. – překročit. Požadavek na to, aby žalobní petit byl přesný, určitý a srozumitelný, není pouze formálním požadavkem na splnění určitých procesních podmínek, ale je zcela nezbytný pro výsledek řízení, tedy pro to, aby po převzetí žalobního petitu do výroku rozhodnutí mohl být nařízen a proveden výkon rozhodnutí, aby tedy vůbec mohly nastat účinky žalobcem zamýšlené.

21. Neobsahuje-li žaloba všechny stanovené náležitosti nebo je-li neurčitá nebo nesrozumitelná, předseda senátu usnesením žalobce vyzve, aby žalobu doplnil nebo opravil, určí mu k tomu lhůtu a poučí jej, jak je třeba doplnění nebo opravu provést (srov. § 43 odst. 1 o. s. ř.). Není-li přes výzvu předsedy senátu žaloba opravena nebo doplněna a nelze-li pro tento nedostatek v řízení pokračovat, soud usnesením žalobu odmítne, jestliže žalobce byl o tomto následku poučen (srov. § 43 odst. 2 o. s. ř.).

22. V projednávané věci je žaloba tak, jak byla podána, neurčitá, neboť není patrné, jaká konkrétní povinnost by měla být žalované uložena, na jakou konkrétní práci a pracoviště by měl být žalobce převeden. Žalobce měl být proto vyzván ve smyslu § 43 odst. 1 o. s. ř., aby uvedenou vadu žaloby odstranil. Jestliže se tak nestalo a soudy rozhodly na základě žaloby, která neobsahuje přesné vymezení práv a povinností k plnění, je rozhodnutí soudu z materiálního hlediska nevykonatelné a takový rozsudek žalovaná – jak v dovolání namítá – „skutečně nemá možnost splnit“.

23. Z uvedeného vyplývá, že rozsudek odvolacího soudu není správný; protože nejsou dány podmínky pro zastavení dovolacího řízení, pro odmítnutí dovolání, pro zamítnutí dovolání nebo pro změnu rozsudku odvolacího soudu. Nejvyšší soud rozsudek odvolacího soudu zrušil (§ 243e odst. 1 o. s. ř.). Vzhledem k tomu, že důvody, pro které byl zrušen rozsudek odvolacího soudu, platí i na rozsudek soudu prvního stupně, zrušil Nejvyšší soud i toto rozhodnutí a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení (§ 243e odst. 2 věta druhá o. s. ř.).

Č. 42

Č. 42

Výpověď z pracovního poměru

§ 52 písm. e) zákona č. 262/2006 Sb., § 53 zákona č. 373/2011 Sb.

Ode dne 1. 4. 2012, kdy nabyl účinnosti zákon č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách, lékařský posudek vydaný poskytovatelem pracovnělékařských služeb a rozhodnutí příslušného správního orgánu, který lékařský posudek přezkoumává, nestanoví (a neprokazují) autoritativně (závazným a zásadně konečným způsobem), že by posuzovaný zaměstnanec vzhledem ke svému zdravotnímu stavu pozbyl dlouhodobě zdravotní způsobilost, neboť poskytují zaměstnanci, zaměstnavatel i soudům (správním úřadům a jiným orgánům) pouze nezávazné „dobrodzání“ o zdravotním stavu zaměstnance z hlediska jeho zdravotní způsobilosti k práci, z něhož soud při svém rozhodování nemůže vycházet ve smyslu § 135 odst. 2 o. s. ř. Při zkoumání, zda byl naplněn výpovědní důvod podle § 52 písm. e) zák. práce, může soud v řízení o určení neplatnosti rozvázání pracovního poměru výpovědí vycházet (jen) z lékařského posudku vydaného poskytovatelem pracovnělékařských služeb (z rozhodnutí příslušného správního orgánu, které lékařský posudek přezkoumává) pouze tehdy, má-li všechny stanovené náležitosti a jestliže za řízení nevznikly žádné pochybnosti o jejich správnosti; v případě, že lékařský posudek (rozhodnutí příslušného orgánu, který lékařský posudek přezkoumává) nebude obsahovat všechny náležitosti nebo bude neurčitý či nesrozumitelný anebo že z postojů zaměstnance nebo zaměstnavatele nebo z jiných důvodů se objeví potřeba (znovu a náležitě) objasnit zaměstnancův zdravotní stav a příčiny jeho poškození, je třeba v příslušném soudním řízení otázku, zda zaměstnanec pozbyl vzhledem ke svému zdravotnímu stavu dlouhodobě zdravotní způsobilost, vyřešit (postavit najisto) dokazováním, provedeným zejména prostřednictvím znaleckých posudků.

Výpověď zaměstnavatele z pracovního poměru daná zaměstnanci podle § 52 písm. e) zák. práce není neplatným pracovněprávním úkonem jen proto, že zaměstnavatel přistoupil k výpovědi pro dlouhodobou zdravotní nezpůsobilost zaměstnance, aniž by měl rozvázání pracovního poměru podložené (řádným a účinným) lékařským posudkem, popřípadě rozhodnutím správního orgánu, který lékařský posudek přezkoumává; uplatní-li zaměstnanec žalobou u soudu neplatnost takového rozvázání

pracovního poměru (§ 72 zák. práce), soud může shledat výpověď neplatnou, jen jestliže zaměstnavatel dokazováním (zejména znaleckými posudky) neprokáže, že zaměstnanec vzhledem ke svému zdravotnímu stavu pozbyl dlouhodobě zdravotní způsobilost.

č. 42

(Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 1. 2016, sp. zn. 21 Cdo 1804/2015, ECLI:CZ:NS:2016:21.CDO.1804.2015.1)

Nejvyšší soud k dovolání žalované zrušil rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 12. 6. 2014, sp. zn. 64 Co 142/2014, jakož i rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 7 ze dne 20. 11. 2013, sp. zn. 5 C 142/2013, a věc vrátil Obvodnímu soudu pro Prahu 7 k dalšímu řízení.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Dopisem ze dne 25. 4. 2013 žalovaná sdělila žalobci, že s ním rozvazuje pracovní poměr výpovědí podle § 52 písm. e) zák. práce. Důvod výpovědi spatřovala v tom, že žalobce na základě lékařského posudku praktické lékařky MUDr. E. R. z R.M.A. Centra s. r. o. ze dne 10. 4. 2013, doplněného lékařskou zprávou ze dne 22. 4. 2013, „dlouhodobě pozbyl zdravotní způsobilost k výkonu práce tesaře, zedníka, rámovače a betonáře, ale i případné náhradní práce“.

2. Žalobce se žalobou podanou u Obvodního soudu pro Prahu 7 dne 24. 6. 2013 domáhal, aby bylo určeno, že uvedená výpověď z pracovního poměru je neplatná. Žalobu zdůvodnil zejména tím, že lékařský posudek ze dne 22. 4. 2013 „není lékařským posudkem, který by opravňoval žalovanou k postupu dle § 52 písm. e) zák. práce“, neboť žalobcovo zdravotní postižení bylo způsobeno pracovním úrazem ze dne 22. 6. 2012 a žalobci „měla být, pokud vůbec, dána výpověď dle § 52 písm. d) zák. práce“.

3. Obvodní soud pro Prahu 7 rozsudkem ze dne 20. 11. 2013, č. j. 5 C 142/2013-28, žalobě vyhověl a rozhodl, že žalovaná je povinna zaplatit žalobci na náhradě nákladů řízení 12 164 Kč k rukám advokáta JUDr. A. Z. Po provedeném dokazování dovodil, že vyjádření lékařky MUDr. E. R. ze dne 22. 4. 2013 nelze považovat za lékařský posudek, neboť „lékařka provedla k žádosti žalované mimořádnou lékařskou prohlídku žalobce za účelem posouzení zdravotního stavu“ se závěrem, že „v současné době“ je „zdravotně nezpůsobilý vykonávat práce betonáře, tesaře, zedníka, armovače a s tím spojené práce ve výškách a jakoukoliv práci“ a že „k definitivnímu posouzení zdravotní způsobilosti žalobce je nutné předložit rozhodnutí komise OSSZ“. Protože žalovaná – i když ve výpovědi z pracovního poměru odkázala na lékařský posudek – neprokázala, že by „k okamžiku dání výpovědi“ podle § 52 písm. e) zák. práce „existoval

řádný lékařský posudek, nikoliv stanovisko praktické lékařky“, je výpověď z pracovního poměru neplatným právním úkonem.

4. K odvolání žalované Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 12. 6. 2014, č. j. 64 Co 142/2014-47, potvrdil rozsudek soudu prvního stupně a rozhodl, že žalovaná je povinna zaplatit žalobci na náhradě nákladů odvolacího řízení 3 388 Kč k rukám advokáta JUDr. A. Z. Dovodil nejprve (s poukazem na rozsudek Nejvyššího soud sp. zn. 21 Cdo 224/2013), že lékařský posudek vydaný zařízením závodní preventivní péče musí vždy obsahovat rozlišení toho, proč zaměstnanec není schopen dále vykonávat dosavadní práci, a zda důvodem výpovědi je „neschopnost konat práci z důvodu pracovního úrazu, onemocnění nemocí z povolání nebo pro ohrožení touto nemocí, nebo z důvodu jiného zdravotního postižení“. Protože lékařská zpráva ze dne 22. 4. 2013 (a ani listina ze dne 10. 4. 2013) není lékařským posudkem, který by byl způsobilým podkladem pro výpověď z pracovního poměru podle § 52 písm. e) zák. práce, a protože z ní není jednoznačně patrné, co bylo příčinou zdravotní nezpůsobilosti zaměstnance dále konat dosavadní práci, odvolací soud – rovněž s přihlédnutím ke tvrzení žalobce, že jeho pracovní nezpůsobilost byla následkem pracovního úrazu ze dne 22. 6. 2012, že v souvislosti s tímto pracovním úrazem byl žalobce ode dne 23. 6. 2012 do 6. 4. 2013 v pracovní neschopnosti a že ode dne 8. 4. 2013 mu byl přiznán invalidní důchod druhého stupně – uzavřel, že výpověď z pracovního poměru daná žalovanou žalobci podle § 52 písm. e) zák. práce je neplatným právním úkonem.

č. 42

II.

Dovolání a vyjádření k němu

5. Proti tomuto rozsudku odvolacího soudu podala žalovaná dovolání. Odmítá názor odvolacího soudu o tom, že „lékařský posudek vydaný zařízením závodní preventivní péče nebo rozhodnutí příslušného správního úřadu, který lékařský posudek přezkoumává, je způsobilým podkladem k rozvázání pracovního poměru výpovědí podle § 52 písm. d) nebo § 52 písm. e) zák. práce, jen jestliže z nich je jednoznačně patrné, že příčinou nezpůsobilosti zaměstnance dále konat dosavadní práci jsou okolnosti uvedené v § 52 písm. d) nebo v § 52 písm. e) zák. práce“, neboť dosavadní judikatura Nejvyššího soudu vychází z právní úpravy účinné přede dnem 1. 4. 2012, kdy dosavadní zákon o péči o zdraví lidu nahradil zákon č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách. V § 43 zákona o specifických zdravotních službách se požadavky na obsah lékařského posudku uvádí tak, že „ze závěru lékařského posudku musí být zřejmé, zda je posuzovaná osoba pro účel, pro který je posuzována, zdravotně způsobilá, zdravotně nezpůsobilá nebo zdravotně způsobilá s podmínkou, případně pozbyla dlouhodobě zdravotní způsobilost, anebo zda její zdravotní stav splňuje předpoklady nebo požadavky,

ke kterým byla posuzována“, a že tedy „nestanoví jako povinnou náležitost lékařského posudku uvedení příčiny pracovní nezpůsobilosti, byla-li zjištěna“. V projednávané věci nebylo zjištěno, že by ještě před doručením výpovědi žalobci tu byly okolnosti (nemoc z povolání, předchozí pracovní úraz), jež zaměstnance „mohly výrazně znevýhodnit pro případ, že jeho pracovní poměr skončil výpovědí dle § 52 písm. e) zák. práce“, když otázka pracovního úrazu žalobce „nebyla soudy zjišťována a zůstala jen v rovině tvrzení žalobce“. Žalovaná současně vytýká odvolacímu soudu, že „zcela ignoroval“ lékařský posudek ze dne 10. 4. 2013, a že i proto považoval výpověď z pracovního poměru „po formální stránce“ za neplatnou. Žalovaná navrhla, aby dovolací soud zrušil rozsudky soudů obou stupňů a aby věc vrátil k dalšímu řízení.

III.

Přípustnost dovolání

6. Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a občanského soudního řádu) po zjištění, že dovolání proti pravomocnému rozsudku odvolacího soudu bylo podáno oprávněnou osobou (účastníkem řízení) ve lhůtě uvedené v § 240 odst. 1 občanského soudního řádu a že věc je třeba i v současné době – vzhledem k tomu, že řízení v projednávané věci bylo zahájeno v době před 1. 1. 2014 – posoudit (srov. čl. II bod 2 zákona č. 293/2013 Sb.) podle zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, účinném do 31. 12. 2013 (dále jen „o. s. ř.“), se nejprve zabýval otázkou přípustnosti dovolání.

7. Dovoláním lze napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští (§ 236 odst. 1 o. s. ř.).

8. Není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe odvolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak (§ 237 o. s. ř.).

9. Pro rozhodnutí soudů v projednávané věci bylo (mimo jiné) významné vyřešení právní otázky, jaké jsou z hlediska zdravotního stavu zaměstnance předpoklady pro podání výpovědi z pracovního poměru podle § 52 písm. e) zák. práce vzhledem k právní úpravě posudkové péče a lékařských posudků účinné od 1. 4. 2012 (ode dne účinnosti zákona č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách). Vzhledem k tomu, že tato otázka hmotného práva dosud nebyla v rozhodovací činnosti dovolacího soudu vyřešena a že její posouzení bylo v projednávané věci pro rozhodnutí soudů významné (určující), dospěl Nejvyšší soud k závěru, že dovolání žalované je proti rozsudku odvolacího soudu podle § 237 o. s. ř. přípustné.

IV. Důvodnost dovolání

č. 42

10. Po přezkoumání rozsudku odvolacího soudu ve smyslu § 242 o. s. ř., které provedl bez jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), Nejvyšší soud dospěl k závěru, že dovolání je opodstatněné.

11. Projednávanou věc je třeba i v současné době posuzovat – vzhledem k tomu, že žalobce se domáhá určení neplatnosti výpovědi z pracovního poměru ze dne 25. 4. 2013 – podle právních předpisů účinných v té době, zejména podle zákona č. 262/2006 Sb., zákoníku práce, ve znění zákonů č. 585/2006 Sb., č. 181/2007 Sb., č. 261/2007 Sb., č. 296/2007 Sb. a č. 362/2007 Sb., nálezu Ústavního soudu č. 116/2008 Sb., a zákonů č. 121/2008 Sb., č. 126/2008 Sb., č. 294/2008 Sb., č. 305/2008 Sb., č. 306/2008 Sb., č. 382/2008 Sb., č. 286/2009 Sb., č. 320/2009 Sb., č. 326/2009 Sb., č. 427/2010 Sb., č. 347/2010 Sb., č. 73/2011 Sb., č. 180/2011 Sb., č. 185/2011 Sb., č. 466/2011 Sb., č. 341/2011 Sb., č. 364/2011 Sb., č. 365/2011 Sb., č. 367/2011 Sb., č. 429/2011 Sb., č. 375/2011 Sb., č. 167/2012 Sb., č. 385/2012 Sb., 396/2012 Sb., č. 399/2012 Sb. a č. 472/2012 Sb., tedy podle zákoníku práce ve znění účinném do 31. 7. 2013 (dále jen „zák. práce“), a podle zákona č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách, ve znění zákonů č. 167/2012 Sb. a č. 47/2013 Sb., tedy podle zákona o specifických zdravotních službách ve znění účinném do 30. 4. 2015 (dále jen „zák. o specifických zdravotních službách“).

12. Zaměstnavatel může dát zaměstnanci výpověď z pracovního poměru jen z důvodu výslovně stanoveného v § 52 zák. práce (srov. § 50 odst. 2 zák. práce). Dá-li zaměstnavatel zaměstnanci výpověď z pracovního poměru, musí důvod ve výpovědi skutkově vymezit tak, aby jej nebylo možno zaměnit s jiným důvodem; důvod výpovědi nesmí být dodatečně měněn (srov. § 50 odst. 4 zák. práce).

13. Zaměstnavatel může dát zaměstnanci výpověď z pracovního poměru, pozbyl-li zaměstnanec vzhledem ke svému zdravotnímu stavu podle lékařského posudku vydaného poskytovatelem pracovnělékařských služeb nebo rozhodnutí příslušného správního orgánu, který lékařský posudek přezkoumává, dlouhodobě zdravotní způsobilost [srov. § 52 písm. e) zák. práce].

14. Pracovnělékařské služby jsou zdravotní služby preventivní, jejichž součástí je hodnocení vlivu pracovní činnosti, pracovního prostředí a pracovních podmínek na zdraví, provádění preventivních prohlídek a hodnocení zdravotního stavu za účelem posuzování zdravotní způsobilosti k práci, poradenství zaměřené na ochranu zdraví při práci a ochranu před pracovními úrazy, nemocemi z povolání a nemocemi souvisejícími s prací, školení v poskytování první pomoci a pravidelný dohled na pracovištích a nad výkonem práce (srov. § 53 zákona o specifických zdravotních službách). O zdravotní způsobilosti nebo o zdravotním stavu se vydává na žádost pacienta, který je posuzovanou osobou,

nebo jiné k tomu oprávněné osoby lékařský posudek (srov. § 42 odst. 1 zákona o specifických zdravotních službách).

č. 42

„Pracovnílékařské služby“ poskytují (a v jejich rámci vydávají lékařské posudky o zdravotní způsobilosti nebo o zdravotním stavu) poskytovatelé pracovnílékařských služeb; „poskytovatelem“ se rozumí „fyzická nebo právnická osoba, která má oprávnění k poskytování zdravotních služeb“ [srov. § 2 odst. 1 zákona č. 272/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách), ve znění pozdějších předpisů], a „poskytovateli pracovnílékařských služeb“ jsou „poskytovatelé v oboru všeobecného praktického lékařství“ nebo „poskytovatelé v oboru pracovního lékařství“ (srov. § 54 odst. 1 zákona o specifických zdravotních službách).

15. Lékařské posudky se vydávají na základě zhodnocení výsledků lékařské prohlídky a dalších potřebných odborných vyšetření (pracovnílékařské prohlídky), výpisu ze zdravotnické dokumentace vedené o zaměstnanci a zdravotní náročnosti pro výkon práce, pro kterou je zaměstnanec posuzován (srov. § 42 odst. 1 zákona o specifických zdravotních službách), provedeného podle hledisek uvedených v § 2 písm. a) vyhlášky č. 79/2013 Sb., o provedení některých ustanovení zákona č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách (vyhláška o pracovnílékařských službách a některých druzích posudkové péče). Lékařský posudek musí být prokazatelně předán posuzované osobě (zaměstnanci) a tomu, kdo o posouzení zdravotní způsobilosti posuzované osoby za účelem vydání posudku oprávněně požádal (zaměstnavateli); lékařský posudek se považuje za prokazatelně předaný i tehdy, jestliže osoba oprávněná k převzetí posudku odmítne posudek převzít nebo jeho převzetí stvrdit podpisem. Právní účinky lékařského posudku se závěrem o zdravotní nezpůsobilosti, dlouhodobém pozbytí zdravotní způsobilosti posuzované osoby nebo zdravotní způsobilosti s podmínkou nastávají pro osobu, které byl předán, dnem jeho prokazatelného předání, se závěrem o zdravotní způsobilosti posuzované osoby nastávají pro osobu, které byl předán, dnem, kdy končí platnost předcházejícího posudku, nejdříve však dnem uplynutí lhůty pro podání návrhu na jeho přezkoumání nebo dnem prokazatelného doručení rozhodnutí o potvrzení posudku správním úřadem, který poskytovateli udělil oprávnění k poskytování zdravotních služeb, a o zdravotním stavu nastávají pro osobu, které byl předán, dnem uplynutí lhůty pro podání návrhu na jeho přezkoumání nebo dnem prokazatelného doručení rozhodnutí o potvrzení posudku správním úřadem, který poskytovateli udělil oprávnění k poskytování zdravotních služeb (srov. § 44 odst. 2, 3 a 4 zákona o specifických zdravotních službách). Náležitosti lékařského posudku jsou uvedeny v bodě 9 Přílohy č. 1 vyhlášky č. 98/2012 Sb., o zdravotnické dokumentaci, ve znění pozdějších předpisů.

16. Má-li zaměstnanec nebo zaměstnavatel (jako osoba, které uplatněním lékařského posudku vznikají práva a povinnosti) za to, že lékařský posudek je

nesprávný, může do 10 pracovních dnů ode dne jeho prokazatelného předání podat návrh na jeho přezkoumání poskytovateli, který posudek vydal. Neodložili poskytovatel pracovnělékařských služeb návrh jako opožděný a shledá-li podmínky pro vyhovění návrhu, napadený lékařský posudek bezodkladně zruší a na základě zjištěných skutečností, popřípadě nového posouzení zdravotní způsobilosti, vydá posudek nový. V případě, že poskytovatel pracovnělékařských služeb včas podanému návrhu na přezkoumání lékařského posudku nevyhoví v plném rozsahu, postoupí do 10 pracovních dnů ode dne jeho doručení spis s návrhem na přezkoumání, včetně podkladů potřebných pro přezkoumání lékařského posudku a svého stanoviska, příslušnému správnímu orgánu. Příslušný správní orgán při přezkoumání lékařského posudku zjišťuje, zda bylo posouzení zdravotní způsobilosti nebo zdravotního stavu posuzované osoby provedeno a lékařský posudek vydán k tomu oprávněným poskytovatelem, zda byly provedeny lékařské prohlídky, které stanoví právní předpisy nebo které indikoval posuzující lékař, zda byl zdravotní stav posuzované osoby pro účely zdravotního posouzení zjištěn úplně a zda závěr o posouzení zdravotní způsobilosti nebo zdravotního stavu odpovídá aktuálně zjištěnému zdravotnímu stavu posuzované osoby; při přezkoumání lékařského posudku zásadně vychází z podkladů předaných poskytovatelem. Po přezkoumání lékařského posudku příslušný správní orgán návrh zamítne a napadený lékařský posudek potvrdí nebo napadený lékařský posudek zruší a vrátí věc poskytovateli k vydání nového lékařského posudku anebo napadený lékařský posudek zruší. Pro přezkoumání lékařského posudku příslušným správním orgánem se použije, nestanoví-li zákon jinak, obdobně Část čtvrtá správního řádu, tj. § 154 až 158 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (srov. zejména § 46 a 47 zákona o specifických zdravotních službách).

17. Zaměstnanec je povinen podrobit se pracovnělékařským službám u poskytovatele pracovnělékařských služeb v případech stanovených zákonem a tehdy, vyslal-li ho zaměstnavatel na mimořádnou pracovnělékařskou prohlídku, protože má pochybnosti o zdravotní způsobilosti zaměstnance k práci (srov. zejména § 56 zákona o specifických zdravotních službách). Zaměstnavateli se v § 55 odst. 1 písm. b) zákona o specifických zdravotních službách ukládá, aby „při zařazování zaměstnanců k práci postupoval podle závěrů lékařských posudků o jejich zdravotní způsobilosti“; dále má zejména právo vyslat zaměstnance na pracovnělékařskou prohlídku vždy, má-li pochybnosti o zdravotní způsobilosti zaměstnance k práci, a je povinen odeslat zaměstnance na mimořádnou pracovnělékařskou prohlídku, jestliže o to zaměstnanec požádal.

18. Důvodem k výpovědi z pracovního poměru podle § 52 písm. e) zák. práce je – jak se uvádí v tomto ustanovení – to, že zaměstnanec pozbyl dlouhodobě zdravotní způsobilost vzhledem ke svému zdravotnímu stavu podle lékařského posudku vydaného poskytovatelem pracovnělékařských služeb nebo rozhodnutí

příslušného správního orgánu, který lékařský posudek přezkoumává. To, aby lékařský posudek (rozhodnutí příslušného správního orgánu) vedl sám o sobě k závěru o dlouhodobé zdravotní nezpůsobilosti zaměstnance, předpokládá, aby posouzení výsledků lékařské prohlídky a dalších potřebných odborných vyšetření (pracovnílékařské prohlídky), výpisu ze zdravotnické dokumentace vedené o zaměstnanci a zdravotní náročnosti pro výkon práce, pro kterou je zaměstnanec posuzován (srov. § 42 odst. 1 zákona o specifických zdravotních službách), provedené podle hledisek uvedených v § 2 písm. a) vyhlášky č. 79/2013 Sb., o provedení některých ustanovení zákona č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách (vyhláška o pracovnílékařských službách a některých druzích posudkové péče), bylo vyjádřeno v takové podobě (formě), která by byla závazná jednak pro zaměstnavatele a zaměstnance, kteří na jeho základě činí pracovněprávní úkony, jednak pro soudy, správní úřady a jiné orgány, které jsou povolány k tomu, aby v příslušném řízení posuzovaly pracovněprávní úkony a jiné pracovněprávní skutečnosti, pro něž bylo podkladem posouzení zdravotního zaměstnance; nejsou-li totiž takovým posouzením soudy (správní úřady a jiné orgány), a tedy ani smluvní strany základních pracovněprávních vztahů vázány, nutně to znamená, že pracovněprávní úkony a jiné pracovněprávní skutečnosti, pro něž je významné posouzení zdravotní způsobilosti zaměstnance, nemohou být v příslušném řízení posuzovány jen (a pouze) na základě lékařského posudku (rozhodnutí příslušného správního orgánu), ale na základě všech poznatků získaných dokazováním, samozřejmě včetně znaleckých posudků o zdravotním stavu zaměstnance.

19. Lékařský posudek vydaný poskytovatelem pracovnílékařských služeb nepředstavuje – jak je zřejmé z výše uvedeného – takové posouzení zdravotní způsobilosti zaměstnance k práci, které by bylo závazné pro zaměstnance, a není směrodatné ani pro zaměstnavatele; povinnost uložená zaměstnavateli v § 55 odst. 1 písm. b) zákona o specifických zdravotních službách se neuplatní, nebude-li zaměstnanec souhlasit se závěry lékařského posudku (rozhodnutí příslušného správního orgánu) o jeho zdravotní způsobilosti. Lékařský posudek není rozhodnutím nebo jiným správním aktem, jenž by byl závazný pro smluvní stranu základních pracovněprávních vztahů, vůči které byl učiněn pracovněprávní úkon, a tedy ani pro soud (správní úřad nebo jiný orgán), který by v řízení posuzoval takovou pracovněprávní skutečnost, a rozhodnutí příslušného správního orgánu, který lékařský posudek přezkoumává, nemá povahu správního rozhodnutí a při jeho vydání se – jak vyplývá z § 47 odst. 4 zákona o specifických zdravotních službách – postupuje (obdobně) tak, jako kdyby šlo o „vyjádření, osvědčení, ověření nebo sdělení“ správního orgánu. U lékařského posudku tedy – jak se výslovně (a výstižně) uvádí v důvodové zprávě k vládnímu návrhu zákona č. 373/2011 Sb. – jde o „dobrozdání o zdravotním stavu posuzované osoby vydané poskytovatelem zdravotních služeb“ a „nejde o úkon, kterým by se přímo zakládala práva a povinnosti posuzované osoby“.

20. Z uvedeného vyplývá, že podle právní úpravy účinné od 1. 4. 2012 lékařský posudek vydaný poskytovatelem pracovnělékařských služeb a ani rozhodnutí příslušného správního orgánu, který lékařský posudek přezkoumává, nestanoví (a neprokazují) autoritativně (závazným a zásadně konečným způsobem), že by posuzovaný zaměstnanec vskutku vzhledem ke svému zdravotnímu stavu pozbyl dlouhodobě zdravotní způsobilost, a že tedy lékařský posudek vydaný poskytovatelem pracovnělékařských služeb a rozhodnutí příslušného správního orgánu, které lékařský posudek přezkoumává, poskytují zaměstnanci, zaměstnavateli a soudům (správním úřadům a jiným orgánům) pouze nezávazné „dobrodzání“ o zdravotním stavu zaměstnance z hlediska jeho zdravotní způsobilosti k práci, z něhož soud při svém rozhodování nemůže vycházet ve smyslu § 135 odst. 2 občanského soudního řádu.

21. Při zkoumání, zda byl naplněn výpovědní důvod podle § 52 písm. e) zák. práce, může soud v řízení o určení neplatnosti rozvázání pracovního poměru výpovědí vycházet (jen) z lékařského posudku vydaného poskytovatelem pracovnělékařských služeb (z rozhodnutí příslušného správního orgánu, které lékařský posudek přezkoumává) pouze tehdy, má-li všechny stanovené náležitosti a jestliže za řízení nevznikly žádné pochybnosti o jejich správnosti. V případě, že lékařský posudek (rozhodnutí příslušného orgánu, který lékařský posudek přezkoumává) nebude obsahovat všechny náležitosti nebo bude neurčitý či nesrozumitelný anebo že z postojů zaměstnance nebo zaměstnavatele nebo z jiných důvodů se objeví potřeba (znovu a náležitě) objasnit zaměstnancův zdravotní stav a příčiny jeho poškození, je třeba v příslušném soudním řízení otázku, zda zaměstnanec pozbyl vzhledem ke svému zdravotnímu stavu dlouhodobě zdravotní způsobilost, vyřešit (postavit najisto) dokazováním, provedeným zejména prostřednictvím znaleckých posudků. Uvedené současně znamená, že výpověď zaměstnavatele z pracovního poměru daná zaměstnanci podle § 52 písm. e) zák. práce není neplatným pracovněprávním úkonem jen proto, že zaměstnavatel přistoupil k výpovědi pro dlouhodobou zdravotní nezpůsobilost zaměstnance, aniž by měl rozvázání pracovního poměru podložené (řádným a účinným) lékařským posudkem, popřípadě rozhodnutím správního orgánu, který lékařský posudek přezkoumává; uplatní-li zaměstnanec žalobou u soudu neplatnost takového rozvázání pracovního poměru (§ 72 zák. práce), soud může shledat výpověď neplatnou, jen jestliže zaměstnavatel dokazováním (zejména znaleckými posudky) neprokáže, že zaměstnanec vzhledem ke svému zdravotnímu stavu pozbyl dlouhodobě zdravotní způsobilost. Na opačný závěr nelze důvodně usuzovat ani z judikátu citovaného odvolacím soudem, neboť se vztahuje k právní úpravě účinné do 31. 3. 2012 a nemůže být použit při výkladu (odlišných) právních předpisů účinných od 1. 4. 2012.

22. Platnost právních úkonů (včetně právních úkonů učiněných podle pracovněprávních předpisů) je podle ustálené judikatury soudů (srov. například

odůvodnění rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 4. 9. 1998, sp. zn. 2 Cdon 829/97, který byl uveřejněn pod č. 54 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, ročník 1998) třeba posuzovat k okamžiku a se zřetelem na okolnosti, kdy byl právní úkon učiněn. Soud tuto zásadu uplatňuje i při posuzování platnosti výpovědi z pracovního poměru a dalších právních úkonů směřujících k rozvázání pracovního poměru. Zkoumání podmínek pro podání výpovědi z pracovního poměru se proto děje podle stavu v době výpovědi, neboť její právní účinky nastávají okamžikem, kdy výpověď byla doručena druhému účastníku; k tomuto okamžiku (tj. ke dni, k němuž ve smyslu § 334, 335 a 336 zák. práce byla písemná výpověď z pracovního poměru zaměstnanci doručena, popř. se považuje za doručenou) musí být též zjišťováno, zda byly splněny všechny podmínky pro podání výpovědi, včetně té, zda zaměstnanec vzhledem ke svému zdravotnímu stavu pozbyl dlouhodobě zdravotní způsobilost.

23. V projednávané věci žalovaná dala žalobci (dopisem ze dne 25. 4. 2013) výpověď z pracovního poměru podle § 52 písm. e) zák. práce s odvoláním na „lékařský posudek R. M. A. CENTRUM s. r. o.“ ze dne 22. 4. 2013, podle něhož žalobce je „zdravotně nezpůsobilý vykonávat nejen práci betonáře, tesaře, zedníka, armovače a s tím spojené práce ve výškách, ale i jakoukoliv práci“ a podle něhož „k definitivnímu posouzení zdravotní nezpůsobilosti je nutné předložit rozhodnutí komise OSSZ“, což žalobce „dodnes neučinil“. I když lze souhlasit se soudy v tom, že tato listina není řádným lékařským posudkem, nebylo možné bez dalšího učinit závěr o tom, že by výpověď z pracovního poměru daná žalobci podle § 52 písm. e) zák. práce byla neplatná, nebylo-li (dalším) dokazováním zjištěno, zda žalobce vskutku vzhledem ke svému zdravotnímu stavu pozbyl dlouhodobě zdravotní způsobilost; veden odlišným právním názorem však odvolací soud tímto způsobem nepostupoval. Protože rozsudek odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci a protože nejsou podmínky pro zastavení dovolacího řízení, pro odmítnutí dovolání, pro zamítnutí dovolání a ani pro změnu rozsudku odvolacího soudu, Nejvyšší soud rozsudek odvolacího soudu (včetně závislých výroků o náhradě nákladů řízení) zrušil (§ 243e odst. 1 o. s. ř.). Vzhledem k tomu, že důvody, pro které byl zrušen rozsudek odvolacího soudu, platí i na rozsudek soudu prvního stupně, zrušil Nejvyšší soud rovněž toto rozhodnutí a věc vrátil soudu prvního stupně (Obvodnímu soudu pro Prahu 7) k dalšímu řízení (§ 243e odst. 2 věta druhá o. s. ř.).

INHALT

Entscheidungen in Strafsachens

- Nr. 10** Die Bestimmung des § 74, Abs. 1 des StGB schließt die Schlussfolgerung nicht aus, dass ein Straftäter, der im Laufe der Unterbrechung seiner Freiheitsstrafe eine Tätigkeit ausgeübt hat, die ihm aufgrund der Strafe des Tätigkeitsverbotes untersagt war, das Merkmal des Tatbestands der Vereitelung der Vollstreckung von Amtsentscheidungen und Ausweisung gem. § 337 Abs. 1 Buchst. a) des StGB erfüllt. Die Zeit, für welche der Vollzug der Freiheitsstrafe unterbrochen war, wird in die Dauer des Vollzugs des auferlegten Tätigkeitsverbotes einberechnet.
- Nr. 11** Die Dauer der Unterbrechung des Vollzugs der Freiheitsstrafe aufgrund einer schweren Erkrankung des Verurteilten (§ 325 Abs. 1 StPO), die mit Ausnahme des in § 334 Abs. 3 der StPO erwähnten Falles in den Vollzug der Freiheitsstrafe einbezogen werden muss (§ 334 Abs. 1 StPO), muss nicht völlig der Einberechnung entsprechen, die anknüpfend an die vom Direktor des Strafvollzugs gefällte Entscheidung über die Unterbrechung des Strafvollzugs die Bestimmung des § 56 Abs. 3 von Gesetz Nr. 169/1999 Slg., über den Vollzug von Freiheitsstrafen, im Wortlaut späterer Vorschriften, zulässt. Das diskretionäre Recht des Gerichts, das es gemäß § 334 Abs. 1 StPO ermöglicht, über eine Einberechnung von auch über 30 Tagen pro Kalenderjahr zu entscheiden (§ 56 Abs. 3 des Gesetzes über den Vollzug von Freiheitsstrafen), kommt lediglich in außergewöhnlichen Fällen zur Anwendung, die genau begründet werden müssen und dies namentlich in Bezug auf die Notwendigkeit der Erfüllung des Strafzweckes. Soll nämlich der Zweck der Strafe erfüllt werden, ist es nicht möglich, dass das Gericht ohne Weiteres die gesamte Dauer der Unterbrechung des Vollzugs der Freiheitsstrafe, möglicherweise auch in Dauer mehrerer Monate oder Jahre, binnen derer der Verurteilte seine Strafe nicht vollzieht, in die abzubüßende Strafe einberechnet. Für die Entscheidung der Einberechnung der Dauer der Unterbrechung der Freiheitsstrafe in die Vollstreckung der auferlegten Freiheitsstrafe zeichnet dasjenige Gericht verantwortlich, das über die Unterbrechung des Vollzugs der Freiheitsstrafe entschieden hat.
- Nr. 12** Die Erfüllung der mutwilligen Form der Verschuldung bei der Straftat der Verwahrung von Betäubungs- und psychotropischen Stoffen und Giften gemäß § 284 des StGB in Beziehung zum gesetzlichen Merkmal der Verwahrung von Betäubungs- und psychotropischen Stoffen und Giften zum „Eigenbedarf in geringerer als kleiner Menge“ schließt den Umstand nicht aus, dass der Täter die Menge des Wirkstoffes, die er zum Eigenbedarf bei sich führen darf, nicht überprüft hat (beispielsweise durch Laboruntersuchungen), statt dessen muss vor allem von der Gesamtmenge des aufbewahrten unerlaubten Stoffes, von der Erfahrung des Straftäters mit dessen Konsum, von den Umständen seiner Beschaffung und der üblichen Qualität des beschafften Stoffes ausgegangen werden.
- Nr. 13** Wenn gemäß § 211 Abs. 6 StPO der Beschuldigte und Staatsanwalt ihre Zustimmung zur Vorlesung des amtlichen Protokolls über die gemäß § 158 Abs. 3 Buchst. a) der StPO beschaffte Erklärung erteilt haben, haben sie so auch gleichzeitig deren

Verwendung als Beweis im Gerichtsverfahren zugestimmt und dies ohne Rücksicht darauf, ob sie über diese Konsequenz belehrt wurden, oder nicht. Das gleiche gilt auch in sonstigen Fällen der Zustimmung von Personen zur Durchführung von Beweismitteln durch deren Vorlesung (z.B. gemäß § 211 Abs. 1 oder § 211 Abs. 5 der StPO).

Nr. 14 Zur Schlussfolgerung über die Existenz von Umständen zur Unterbrechung der Verjährungsfrist gemäß § 34 Abs. 4 Buchst. b) des StGB ist nicht erforderlich, dass der Straftäter bereits für eine gleich oder strenger strafbare Straftat rechtsgültig verurteilt worden ist, entscheidend ist lediglich die Verübung solch einer Straftat in der Verjährungsfrist.

Die in Strafverfahren tätigen Behörden beurteilen die Frage, ob es hierzu gekommen ist, selbstständig als vorläufige Frage im Sinne des § 9 Abs. 1 der StPO.

Entscheidungen in Sachen des bürgerlichen, Handels - und Verwaltungsrechts

- Nr. 28** Wenn aus der Vereinbarung über den Gerichtsstand in einer Angelegenheit mit Fremdelement nicht eindeutig hervorgeht, dass die Parteien lediglich die örtliche Zuständigkeit eines bestimmten Gerichts zu vereinbaren gedachten, ist solch eine Vereinbarung als Abmachung über die Wahl des internationalen Gerichtsstands oder des Gerichts eines bestimmten Staates anzusehen.
- Nr. 29** Laut Art. 5, Abs. 1 Buchst. b) der Verordnung Brüssel I gilt im Falle einer aus einem Warenverkaufsvertrag beruhenden Klage derjenige Ort als internationaler Gerichtsstand, an den die Ware geliefert wurde oder werden sollte und dies auch für einen Streit über die Zahlung einer Vertragsstrafe, welche die Erfüllung der Pflichten aus der gegebenen Vertragsbeziehung Pflichterfüllung gewährleisten soll.
- Nr. 30** Zu Zwecken der Anwendung des § 86, Abs. 2 der ZPO reicht es aus, dass die Existenz des Vermögens des Beklagten auf dem Gebiet der Tschechischen Republik erwiesen ist. Wenn dieses Vermögen die Forderung des Beklagten gegenüber einer Handelsgesellschaft mit Sitz auf dem Gebiet der Tschechischen Republik darstellt, darf sie auch dann als erwiesen angesehen werden, wenn der Beklagte allein behauptet, er sei Gläubiger solch einer Forderung, ggf. wenn der Beklagte einen Streit um deren Zahlung führt. Gleichzeitig gilt, dass für den erwähnten Zweck belanglos ist, wo (an welchem Ort) diese Forderung zahlbar ist und an welches Recht sie sich hält; als Ort, an dem sich das Vermögen befindet, gilt in diesem Fall der Firmensitz des Schuldners.
- Nr. 31** Die Verletzung der Pflicht, sich Zahlungen von einem Konto zu enthalten, dem vom Geldinstitut eine vollstreckbare, vorläufige Maßnahme auferlegt wurde, gilt auch dann als Verletzung seiner Rechtspflicht, wenn er die Zahlung von diesem Konto im Rahmen der angeordneten Zwangsvollstreckung durch Anweisung der Forderung von diesem Konto durchgeführt hat.
- Nr. 32** Im Sinne der Bestimmung des § 229, Abs. 1 der ZPO ist unter dem Urteil, kraft dessen das Verfahren (dessen relativ selbstständige Phase) abgeschlossen wurde, im Insolvenzverfahren für die erste Phase auch die Konkursentscheidung (Insolvenzentsch.) und in zweiter Phase auch die Entscheidung über die Art und Weise der Abwicklung der Insolvenz zu verstehen. Der Beschluss, kraft dessen das Insolvenzgericht den Beschluss bestätigt hat, in welchem die Gläubigerversammlung den bisherigen Insolvenzverwalter seiner Funktion enthoben hat und einen neuen Insolvenzverwalter für den Schuldner bestellt hat (§ 29 des Insolvenzgesetzes), ist im Sinne des § 229, Abs. 1 der ZPO kein erstinstanzlicher Gerichtsbeschluss, kraft dessen das Verfahren (dessen relativ selbstständige Phase) abgeschlossen wurde.
- Nr. 33** Wenn kraft Vertrag eine nicht im Liegenschaftskataster registrierte Immobilie überführt wird, kommt es laut § 133 Abs. 3 BGB im Augenblick des Inkrafttretens des Vertrags zum Erwerb dieses Vermögens; das Gesetz ermöglicht es jedoch, dass die Parteien einen Aufschub der Wirkungen dieser Übertragung des Eigentumsrechts per Eigentumsvorbehalt vereinbaren.
- Nr. 34** Wenn zum Datum des Inkrafttretens von Gesetz Nr. 172/1991 Slg. sämtliche Voraussetzungen für den Übergang strittiger Sachen ins Eigentum der Gemeinde erfüllt waren, kam es ohne weiteres (von Gesetzes wegen) zu dieser rechtlichen Konsequenz, wobei die nachträgliche Verankerung des Verbots der Verfügung mit dem gegenständlichen Vermögen in § 29 von Gesetz Nr. 229/1991 Slg. (noch die Geltendmachung von Restitutionsansprüchen gem. dem anschließend verabschiedeten Gesetz Nr. 428/2012 Slg.) retroaktiv nicht deren erneute Entziehung und Rückübertragung an den Staat verursachen.

- Nr. 35** Die Minderung des üblichen Preises eines Fahrzeugs durch Verstreichen von Zeit steht in keinem ursächlichen Zusammenhang zu einem unangemessen langen Verfahren über die Billigung seiner Verkehrstauglichkeit.
- Nr. 36** Nach Bezahlung der Schuld kann der Schuldner nicht mehr seine Bestimmung ändern, zu welcher Verbindlichkeit er geleistet hat.
- Nr. 37** Die Verjährung des Anspruchs auf Ersatz des Erwerbsverlustes nach Beendigung der Arbeitsunfähigkeit gemäß § 447 des BGB wird in Hinblick auf den Zeitpunkt seiner Entstehung und Anwendungsdauer vor Gericht gemäß § 106 des BGB beurteilt, während sich die Verjährung nach und nach entstehender Ansprüche für die einzelnen Monate mit wiederholter Leistung in deren Rahmen unter Berücksichtigung des § 110 Abs. 3 BGB und dessen Gültigkeit an die Bestimmungen des § 101 des BGB halten.
- Nr. 38** Allein aus der Tatsache, dass ein Vertragsnachtrag nicht nummeriert war, obschon die Vertragsparteien sich auf die Nummerierung von Nachträgen geeinigt hatten, darf nicht auf die Ungültigkeit eines solchen Nachtrags geschlussfolgert werden.
- Nr. 39** Die Tatsache, dass ein Schuldner, der gegen seine Verpflichtung verstoßen hat, in der Vermögensliste seinen privaten Pkw anzuführen, diesen Pkw zu Arztbesuchen benötigt, entbindet ihn bei andauernden Wirkungen der Genehmigung zur Entschuldung durch Erfüllung eines Zahlungskalenders nicht der Pflicht, diesen Pkw dem Insolvenzverwalter zur Monetisierung herauszugeben und den Erlös zu einer außerordentlichen Zahlung über den Rahmen des Zahlungskalenders hinaus zu verwenden (§ 412 Abs. 1 Buchst. b/ Insolvenzgesetz).
- Nr. 40** Die Neuregelung des § 253 des Insolvenzgesetzes behandelt die Frage der Verletzung der Pflicht zu Vertragserfüllung (lediglich) vor und zum Datum der Insolvenzeröffnung (Konkurseröffnung). Auch nach der Insolvenzeröffnung auf das Vermögen des Schuldners kann der Insolvenzverwalter nicht anders wegen Verzug der anderen Vertragsseite aus der Zeit vor der Insolvenzeröffnung vom Vertrag zurücktreten, als im Regime des § 253 des Insolvenzgesetzes.
Die Neuregelung des § 253 des Insolvenzgesetzes behandelt jedoch nicht die Frage, ob und unter welchen Voraussetzungen der Insolvenzverwalter vom Vertrag über gegenseitige Leistungen infolge dessen zurücktreten kann, weil die Gegenseite nach der Insolvenzeröffnung auf das Vermögen des Schuldners in Verzug mit ihrer vertragsmäßigen Leistungserfüllung ist. In diesen Fällen wird die Stichhaltigkeit des Rücktritts laut dem materiellem Recht beurteilt, an das sich der Vertrag hält.
- Nr. 41** Bedingung für die Überführung eines Arbeitnehmers an einen anderen geeigneten Arbeitsplatz wegen Erreichen der höchstzulässigen Exposition [§ 41 Abs. 1 Buchst. b) AGB] ist nicht, dass die Unfähigkeit zur Ausübung der bisherigen Arbeit durch ein ärztliches Attest deklariert wurde.
Es obliegt der Bezirkshygienestation darüber zu entscheiden, welche Arbeit der Arbeitnehmer nach Erreichen der höchstzulässigen Exposition ausüben kann.
- Nr. 42** Seit dem 1. 4. 2012, also seit Inkrafttreten von Gesetz Nr. 373/2011 Slg., über spezifische medizinische Dienstleistungen, legt das vom Anbieter arbeitsmedizinischer Dienstleistungen ausgestellte ärztliche Attest und die Entscheidung der zuständigen Verwaltungsbehörde, die das ärztliche Attest prüft, nicht autoritativ (auf verbindliche und prinzipiell letztendliche Weise) fest (bzw. weist es nicht nach), dass der beurteilte Arbeitnehmer angesichts seines Gesundheitszustands langfristig seine gesundheitliche Befähigung eingebüßt hat, sondern gewährt dem Arbeitnehmer, Arbeitgeber und auch den Gerichten (bzw. den Verwaltungs- und sonstigen Behörden) lediglich ein unverbindliches „Gutachten“ zum Gesundheitszustand des Arbei-

itnehmers hinsichtlich dessen gesundheitlicher Befähigung zur Arbeit, aus dem das Gericht bei seiner Entscheidung nicht im Sinne des § 135 Abs. 2 der ZPO schlussfolgern kann.

Bei der Prüfung, ob der Kündigungsgrund gemäß der Bestimmung des § 52 Buchst. e) des AGB erfüllt ist, kann das Gericht im Verfahren über die Ungültigkeit der Aufhebung des Arbeitsverhältnisses nur dann (lediglich) von dem vom Anbieter arbeitsmedizinischer Dienstleistungen (auf Entscheidung der zuständigen Verwaltungsbehörde, die dieses ärztliche Attest prüft) ausgestellten ärztlichen Attest ausgehen, wenn es sämtliche festgelegten Erfordernisse enthält und wenn im Laufe des Verfahrens keine Zweifel über dessen Korrektheit aufgekommen sind; für den Fall, dass das ärztliche Attest (die Entscheidung der zuständigen Behörde, die dieses ärztliche Attest prüft) nicht sämtliche Erfordernisse aufweist bzw. vage oder unverständlich ist oder wenn aus den Positionen des Arbeitnehmers oder Arbeitgebers oder aus sonstigen Gründen die Notwendigkeit entsteht, den Gesundheitszustand des Arbeitnehmers (erneut und gebührendermaßen) und die Ursachen seiner Gesundheitsschäden zu erhellen, muss im entsprechenden Gerichtsverfahren die Frage, ob der Arbeitnehmer angesichts seines Gesundheitszustandes langfristig seine gesundheitliche Befähigung eingebüßt hat, durch eine namentlich anhand von Sachverständigengutachten durchgeführten Beweisführung gelöst (sichergestellt werden).

Die vom Arbeitgeber gemäß der Bestimmung des § 52 Buchst. e) des AGB erteilte Kündigung eines Arbeitnehmers ist nur deswegen keine ungültige arbeitsrechtliche Handlung, weil der Arbeitgeber die Kündigung wegen der langfristigen gesundheitlichen Unfähigkeit des Arbeitnehmers erteilt hat, ohne die Aufhebung des Arbeitsverhältnisses anhand eines (ordentlichen und wirksames) ärztliches Attest, oder ggf. durch Entscheidung der Verwaltungsbehörde begründet zu haben, die das ärztliche Attest zu prüfen hat; wenn der Arbeitnehmer vor Gericht auf die Ungültigkeit solch einer Aufhebung des Arbeitsverhältnisse klagt (§ 72 des AGB), kann das Gericht die Kündigung nur dann als ungültig befinden, wenn der Arbeitgeber durch Beweisführung (namentlich durch Sachverständigengutachten) nachweisen kann, dass der Arbeitnehmer angesichts seines Gesundheitszustandes langfristig seine gesundheitliche Befähigung eingebüßt hat.

Popularisierungsstichworte

30 Cdo 1860/2015 – Vereinbarung über die Wahl des internationalen Gerichtsstands oder die Gerichte eines bestimmten Staates

30 Cdo 1941/2015 – Internationaler Gerichtsstand entsprechend des Ortes, an den die Ware geliefert wurde oder geliefert werden sollte.

29 Cdo 5258/2014 – Nachweis der Existenz von Vermögen des Beschuldigten auf dem Gebiet der Tschechischen Republik zu Zwecken der Anwendung des § 86 Abs. 2 der ZPO

25 Cdo 4709/2014 – Durchführung der Zwangsvollstreckung per Zahlungsanweisung vom Konto und die Pflicht, sich der Durchführung von Zahlungen von diesem Konto zu enthalten, was vom Geldinstitut per vollstreckbarer vorläufiger Maßnahme auferlegt wurde.

29 ICdo 16/2016 – Charakter des Beschlusses, kraft dessen das Insolvenzgericht den Beschluss bestätigt hat, im dem die Gläubigerversammlung den bisherigen Insolvenzverwalter aus seiner Funktion abberufen hat und einen neuen Insolvenzverwalter bestellt hat.

29 ICdo 42/2015 – Der Augenblick des Erwerbs der Eigentumsrechte zu einer Immobilie, die nicht im Liegenschaftskataster erfasst ist.

28 Cdo 4946/2015 – Die Unmöglichkeit der Rücküberführung von Sachen gem. Gesetz Nr. 172/1991 Slg. auf den Staat durch nachträgliche Aufhebung des Verfügungsverbot mit solchem Vermögen.

30 Cdo 4973/2014 – Minderung des üblichen Preises eines Fahrzeugs in Zusammenhang mit einem unangemessen langen Verfahren über die Billigung seiner Verkehrstauglichkeit.

23 Cdo 663/2015 - Veränderung der Bestimmung, bezüglich welcher Verbindlichkeit der Schuldner geleistet hat.

25 Cdo 4617/2014 – Zur unterschiedlichen Verjährung des Anspruchs auf Ersatz von Einkommensverlusten nach Beendigung des Arbeitsverhältnisses gem. § 447 des BGB und der Verjährung nach und nach entstehender Ansprüche für einzelne, sich monatlich wiederholende Leistungen.

23 Cdo 2925/2015 – Zur Frage mangelhafter, vertraglich vereinbarter Erfordernisse in Vertragsnachträgen als Grund für deren Ungültigkeit.

29 NSČR 33/2016 – Zur Pflicht des Schuldners bei der Entschuldung und Einhaltung des Zahlungskalenders in der Vermögensliste seinen privaten Pkw anzuführen und diesen dem Insolvenzverwalter zur Monetisierung auszuhändigen.

29 ICdo 70/2014 – Möglichkeit des Insolvenzverwalters vom Vertrag über gegenseitige Leistungen zurückzutreten, wenn die Gegenseite nach der Insolvenzeröffnung auf das Vermögen des Schuldners in Verzug mit der Vertragserfüllung ist.

21 Cdo 2400/2014 – Zu den Bedingungen zur Versetzung eines Arbeitnehmers an einen anderen, geeigneteren Arbeitsplatz nach Erreichen der höchstzulässigen Exposition.

21 Cdo 1804/2015 – Ärztliche Atteste, die vom Anbieter arbeitsmedizinischer Dienstleistungen gemäß Gesetz Nr. 373/2011 Slg. erteilt wurden sowie Kündigung des Arbeitsverhältnisses gemäß § 52 Abs. 1 Buchst. e) von Gesetz Nr. 262/2006 Slg.

CONTENTS

Resolution in Criminal Law Cases

- No. 10** Provisions of section 74 (1) of Criminal Code do not prevent making a conclusion that the offenders who during the time when their punishment was interrupted performed an activity banned for them as part of the punishment fulfilled the state of facts of the offence of frustration of execution of an official ruling and of a restraining order pursuant to section 337 (1) (a) of Criminal Code.
The time for which the imprisonment punishment was interrupted is included in the time of the inflicted punishment through a ban on an activity.
- No. 11** The time during which the imprisonment punishment is interrupted due to a serious illness of the convict (section 325 (1) of criminal regulations) which must be included in the imprisonment punishment (section 334 (1) of criminal regulations), except for the case specified in section 334 (3) of criminal regulations, does not have to fully correspond to the included time which is permitted, on the basis of the decision about the punishment interruption made by the director of the prison, in the provisions of section 56 (3) of Act No 169/1999 Coll. on serving of imprisonment, as amended by later regulations. The discretion right of the court enabling a decision pursuant to section 334 (1) of criminal regulations concerning the inclusion of time longer than 30 days in a calendar year (section 56 (3) of Act on serving of imprisonment) is only exercised in extraordinary cases which must be justified properly, mainly as regards the requirements for fulfilment of the purpose of the punishment. If the purpose of the punishment is to be retained, it is not possible for the court to include the whole time of the imprisonment interruption in serving of imprisonment with duration of several months or years during which the convict does not serve their imprisonment.
The decision as regards including the time for which the imprisonment was interrupted in serving of the inflicted imprisonment punishment is to be made by the competent court which decided about the imprisonment interruption.
- No. 12** Fulfilment of the features of wilful form of the committed offence of possession of a drug or psychotropic substance and poison pursuant to section 284 of Criminal Code in relation to the statutory feature of possessing a drug or psychotropic substance or poison “in the amount bigger than a small one for their personal use” does not exclude the fact that the offender did not check the amount of the effective substance they can possess for their own needs (e.g. by means of a laboratory analysis) but it is necessary to start mainly from the total amount of the possessed illegal substance, the experience of the offender with using it, the circumstances under which it was obtained and usual quality of the substance obtained in this way.
- No. 13** If pursuant to section 211 (6) of criminal regulations, the accused and the prosecutor agree that the official record containing the explanations obtained pursuant to section 158 (3) (a) of criminal regulations can be read at the court, and thus they also agree with it to be used as evidence in the court proceedings, regardless the fact whether they were informed about this consequence or not. The same also applies in other cases when consent of a person is given with use of evidence by means of

reading it at the court (e.g. pursuant to section 211 (1) or section 211 (5) of criminal regulations).

- No. 14** In order to make a conclusion concerning existence of a circumstance interrupting the course of the period of limitation pursuant to section 34 (4) (b) of Criminal Code, it is not required for the offender to be sentenced legitimately for a criminal offence with the same or stricter punishment but it is only important that this new criminal offence was committed during the period of limitation.
Prosecution authorities investigate the fact whether it happened separately as a preliminary question pursuant to section 9 (1) of criminal regulations.

Resolutions in Civil Law, Business Law and Administration Law Cases

- No. 28** If it is not absolutely clear from the provision concerning the court jurisdiction in a matter with a foreign element that the parties intended to agree on only the local jurisdiction of a particular court, such a provision shall be considered an agreement on the choice of the international jurisdiction of a court or courts of the particular state.
- No. 29** Pursuant to article 5 (1) (b) of Brussels I decree, in case of a legal action arising from the contract on sale of goods, the international jurisdiction belongs to the court of the place where the goods were or were supposed to be delivered according to the contract, even as regards a dispute concerning the payment of the contractual penalty securing fulfilment of the obligation arising from the particular contractual relation.
- No. 30** For the purposes of application of the provisions of section 86 (2) of court regulations, it is sufficient if the existence of the assets of the accused in the territory of the Czech Republic is proved. If these assets include a receivable of the accused against a company with the registered office in the territory of the Czech Republic, it can be considered to be proved even when the accused themselves claims that they are a creditor of such a receivable or that they is in the legal dispute for its payment. At the same time it applies that for the specified purpose it is not significant where (what place) this receivable is due and what jurisdiction it is governed by. The place where these assets are situated is considered to be the registered office of the debtor.
- No. 31** A breach of the obligation to refrain from making payment from an account which was inflicted on a bank by an executable preliminary measure is a breach of its legal duty even in case it made the payment within an ordered bankruptcy seizure by paying a receivable from this account.
- No. 32** Pursuant to the provisions of section 229 (1) of court regulations, in bankruptcy proceedings, a decision by means of which the proceedings (or its relatively independent stage) were finished is understood to include for the first stage also the decision about bankruptcy and for the second stage also the decision about the way of dealing with the bankruptcy. The resolution in which the bankruptcy court confirmed the resolution by means of which the meeting of creditors dismissed the current administrator in bankruptcy of the debtor from function and appointed a new administrator in bankruptcy of the debtor (section 29 of Bankruptcy Act) is not, pursuant to the provisions of section 229 (1) of court regulations, a resolution of a court of the first instance which finished the bankruptcy proceedings (or a relatively independent part of it).
- No. 33** If a real property which is not subject matter of recording in the land register is transferred on the basis of a contract, pursuant to section 133 (3) of Civil code the ownership is acquired at the moment when the contract comes into force. The law does not allow the parties to agree on delaying of the effect of the transfer of the ownership right by means of reservation of proprietary rights.
- No. 34** If as of the effective day of Act No 172/1991 Coll. all the conditions of transfer of disputable things into the ownership of municipalities were met, this legal consequence occurred without any other requirements (through the action of law) and sufficient stipulation of a ban of disposal of the assets in question in section 29 of Act No 229/1991 Coll. (or exercise of restitution claims pursuant to the subsequently approved Act No 428/2012 Coll.) could not cause repeated dispossession retroactively and reverse transfer to the state.

- No. 35** Decreasing of the usual price of a vehicle as a result of passing time is not in casual connection with inadequately long proceedings concerning approval of its technical condition and roadworthiness.
- No. 36** After a debt has been paid, the debtor cannot change the purpose for which the obligation was fulfilled.
- No. 37** The limitation of the right for compensation of lost earnings after the sick leave is finished pursuant to section 447 of Civil Code with regard to the time when it originated and to the time when it was exercised at the court is assessed pursuant to section 106 of Civil Code, while the limitation of gradually occurring rights for the individual monthly repeated fulfilments within its scope are, with regard to section 110 (3) of Civil Code and their due date, governed by the provisions of section 101 of Civil Code.
- No. 38** Only due to the fact that a supplement to a contract has not been numbered despite the fact that the parties agreed to number supplements does not mean invalidity of such a supplement.
- No. 39** The fact that the debtor who breached the obligation to include their private car in the list of assets needs their private car to get to the doctor does not free the debtor, when the effects of the approved debt removal by fulfilment of the schedule of payments continue, from their obligation to give the private car to the administrator in bankruptcy to be sold and the yield to be used as an extraordinary payment beyond the scope of the schedule of payments (section 412 (1) (b) of Bankruptcy Act).
- No. 40** The section 253 of the bankruptcy act deals with the question of breach of the obligation to fulfil the contract (only) before the day and as of the day on which the bankruptcy is declared. Even after the bankruptcy has been declared for the debtor's assets, the administrator in bankruptcy of the debtor cannot withdraw from the contract due to the delay of the other party from the time before the bankruptcy was declared in any other way than pursuant to section 253 of Bankruptcy Act. However, the section 253 of Bankruptcy Act does not solve the question whether and on what conditions the administrator in bankruptcy can withdraw from the contract on mutual fulfilment as a result of the fact that the other party is in delay with fulfilment of its obligations pursuant to the contract after the bankruptcy has been declared to the debtor's assets. In these cases the rightfulness of the withdrawal is assessed pursuant to the substantive law by which this contract is governed.
- No. 41** Transfer of an employee to another suitable work in order to achieve the highest permissible exposure [section 41 (1) (b) of Labour Code] is not conditioned by having to have incapability of performance of the current work proved by a medical opinion.
The regional hygienic authority is not entitled to decide what work can be performed by an employee after the highest permissible exposure has been achieved.
- No. 42** Starting from 1 April 2012 when the Act No 373/2011 Coll. on specific health services came into force, a medical opinion made by a provider of medical services in the labour area and a decision of the competent administrative authority examining the medical opinion do not stipulate (and prove) in an authoritative way (in a binding and definite way) that the assessed employee would lose its health capability in the long term due to their health condition as they only provide an unbinding "expert opinion" to the employee, employer and courts (administrative and other authorities) concerning the health condition of the employee as regards their health capability for work, and the court cannot base its decision on it pursuant to section 135 (2) of court regulations. When examining

whether the reason for dismissal was fulfilled pursuant to the provisions of section 52 (e) of Labour Code, in the proceedings concerning determination of invalidity of termination of an employment relationship by means of a notice, the court can start (only) from the medical opinion issued by a provider of medical services in the labour area (from the decision of the competent administrative authority which examines the medical opinion) only if it has all the determined particulars and if no doubts of their correctness occurred during the proceedings. If a medical opinion (decision of the competent authority examining the medical opinion) does not include all the particulars or is ambiguous or incomprehensible or if due to the attitude of the employee or the employer or due to other reasons there would be a need to assess (repeatedly and properly) the health condition of the employee and causes of its damage, it is necessary in the relevant court proceedings to answer the question whether the employee lost its long-term health capability with regard to their health condition by proving made mainly by means of expert opinions.

A notice given by the employer to the employee concerning the dismissal from the employment relationship pursuant to the provisions of section 52 (e) of Labour Code is not an invalid labour-law action just due to the fact that the employer gave the notice due to the long-term health incapability of the employee without having proper and effective evidence for terminating the employment relationship based on a medical opinion or a decision of an administrative authority which examines the medical opinion. If the employee claims invalidity of this termination of the employment relationship by making a legal action at the court (section 72 of Labour Code), the court may find the notice to be invalid only if the employer does not prove (mainly through expert opinions) that the employee lost their long-term health capability with regard to their health condition.

Popularisation entries

30 Cdo 1860/2015 – Agreement on choice of international jurisdiction of the court or courts of a particular state

30 Cdo 1941/2015 – International jurisdiction of the court of the place where the goods were or were supposed to be delivered according to the contract

29 Cdo 5258/2014 – Certificate of existence of the assets against which the action is brought in the territory of the Czech Republic for the purpose of application of section 86 (2) of court regulations

25 Cdo 4709/2014 – Execution of ordering the payment of a receivable from an account and obligation to refrain from making payments from this account which was ordered to the bank by means of an executable preliminary measure

29 ICdo 16/2016 – The nature of the resolution by means of which the bankruptcy court confirmed the resolution in which the meeting of creditors dismissed the current administrator in bankruptcy and appointed a new administrator in bankruptcy for the debtor

29 ICdo 42/2015 – The moment of acquisition of the ownership of a real property that is not subject matter of recording in the land register

28 Cdo 4946/2015 – Concerning impossibility of a reverse transfer of a thing pursuant to Act No 172/1991 Coll. to the state by sufficient infliction of the ban on disposal with such assets

30 Cdo 4973/2014 – Decreasing of the usual price of a vehicle in connection with the inadequately long proceedings for approval of its technical condition and roadworthiness

23 Cdo 663/2015 – A change of the purpose to which the debtor fulfilled its obligation during the debt payment period

25 Cdo 4617/2014 – Concerning different limitation of a right for compensation of lost earnings after the sick leave is finished pursuant to section 447 of Civil Code and limitation of gradually occurring rights for the individual monthly repeated fulfilments

23 Cdo 2925/2015 – Concerning the question of absence of the contractually agreed particulars of the supplement to the contract as a reason of its invalidity

29 NSČR 33/2016 – Concerning the obligation of the debtor when clearing of their debts by fulfilment of the schedule of payments to include its private car in the list of the possessions and give it to the administrator in bankruptcy for selling

29 ICdo 70/2014 – A possibility of the administrator in bankruptcy to withdraw from the contract on mutual fulfilment if the other party is in delay with fulfilment of the contract after the bankruptcy is declared for the debtor's assets

21 Cdo 2400/2014 – Concerning the conditions for transferring an employee to another suitable work in order to achieve the highest permissible exposure

21 Cdo 1804/2015 – A medical opinion given by a provider of medical services in the labour area pursuant to Act No 373/2011 Coll., and dismissal from the employment relationship pursuant to section 52 (1) (e) of Act No 262/2006 Coll.

Tisk a distribuci zajišťuje Wolters Kluwer ČR, a. s.,
U Nákladového nádraží 6, 130 00 Praha 3.
Ročně vycházejí sešity 1–10 a sešit rejstříků.
Cena základního předplatného je 2 065 Kč bez DPH.

Odpovědná redaktorka:	Mgr. PhDr. Marie Novotná, tel. 246 040 417, 603 826 881, e-mail: marie.novotna@wolterskluwer.com
Administrace předplatného:	Wolters Kluwer ČR, a. s., U Nákladového nádraží 6, 130 00 Praha 3
Zákaznická linka:	tel. 246 040 400, 246 040 401 e-mail: zakaznicke@wolterskluwer.com
Distribuce:	CASUS direct mail, a. s., Žilinská 5/2773, 141 00 Praha 4

Archiv časopisu najdete na: <http://sbirka.nsoud.cz> a v systému ASPI.

